

IOANNIS SELDENI
 MARE CLAVSVM,
SEV
 DE DOMINIO MARIS
Libri Duo.

P R I M O,

*Mare, ex Iure Naturæ, seu Gentium, omnium hominum
 non esse Commune, sed Domini privati, seu
 Proprietatis capax, pariter ac Tellurem,
 esse demonstratur.*

S E C U N D O,

*Serenissimum Magnæ Britannia Regem Maris cir-
 cumflui, ut individua atque perpetua Im-
 perii Britannici appendicis, Dominum
 esse, asseritur.*

— Pontus quoque Serviet Illi.

LVGDVNI BATAVORVM,
 Apud JOANNEM, & THEODORVM MAIRE.
 CIO IOCXXXVI.

111
HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
DANIEL D. FEARING
30 JUNE 1919

Serenissimo Potentissimoque
PRINCIPI
CAROLO,
Dei Gratia
MAGNÆ BRITANNIÆ, FRAN-
CIÆ, & HIBERNIÆ
REGI,
Fidei Defensori;
Humilimus atque devotissimus
eius subditus

IOANNES SELDENUS.

 UOD imperare pridem dedignatus non es, Regum Optime Maxime, id propensissimo obsecundandi animo quàm potuit maturissime absolutum, venerabundus offero. Dissertatio est de *Dominio Maris*; ideo instituta ut in compendio cerneretur Ius illud exploratissimum, quo, ab omni ævo, Oceanus Britannicus in Sacro Britannici tui Patrimonio censitus est. Divi Parentis tui iussu tentata olim adumbrataque, inter schedas sive neglectas sive disiectas per annos ampliùs sedecim mecum latuit; ut imperfecta nimis sic etiam ceu intermortua. Postquam autem Recognitioni eius Instaurationique totus, idque ea intensissimi studii alacritate qua, clementissimis utpote Maiestatis Tuæ auspiciis excitus, carere nequibam, per menses aliquot vacaveram,

(?) 2

non

non tam ut evocata revixit quàm plane renata est. Tot
scilicet in ea sunt emendata, tot dispuncta, recocta, lima-
ta, immutata, tanta insuper accessio ubique facta est, ut
pristino, quantum erat, lineamento plerumque disparen-
te, exeat omnino Nova; tam nimirum ex iterata Orig-
ine, quam ex Natura Sui, Tua. Sunt inter Scriptores
Exteros qui Mare Tuum Australius Orientaliusque Prin-
cipibus suis temere attribuunt. Nec pauci habentur qui
Mara qualiacunque, ex Iure Naturæ atque Gentium,
universitatis hominum esse Communia, Cæsarianos ali-
quot Iureconsultos veteres maxime secuti, aut adstrue-
re satagunt aut patientiùs quàm par est admittunt. Ne
quid deforet quod & utrumque genus refellat & Maie-
statis Tuæ causam rite adserat, diffusam Testimoniorum
indaginem inivi, eaque simul cum Rationum momentis,
ex omnimodo Iure petitis, expendi, selegi, contexui.
Nec indiligenter. An verò feliciter, id Perspicacitas
tua summa & vere regia Prudentia diiudicabit. Ipse in-
terea in universum impensifsime contendit, ut tum *Sere-
nissimæ Maiestati Tuæ*, tum *Veritati exactissimæ*, veluti
Numinum Pari sacris socialibus colendo, tempestive li-
tarem. Inexuperabilem Tibi Felicitatem Sanctissima
illa Maiestas, quæ Tuæ archetypa est, præstet conser-
vetque.

P R Æ-

P R Æ F A T I O.

UNT qua pramonenda heic duximus nonnulla, quorum pars etiam Lectoribus aliis scientissimis fuerit necessaria. Cetera itidem iis qui solenni temeritatis vitio in ipso impingunt limine, dum libros obiter salutant, non inutilia. Spectant illa aut Testimoniorum, quae adhibentur, Sedem, aut Domini Marini quod demonstratur Circumstantias aliquot, aut Operis Titulum. In Testimoniis, prater Typis edita & Manuscripta Privatorum Bibliothecis Latentia, non pauca (maximè in libro secundo) adducuntur è Tabulis seu Monumentis Publicis, quorum fidem aliis testibus potiore esse (saltem si discrimen inter sit) adeoque plenam, tam puto concedet aequus rerum quilibet aestimator quam senatus olim censuit à Romanis. Quae privatorum Bibliothecis latent, ea ubi nam adserventur plerumque docet Margo. Quoties id non sit, penes memet habentur. Tabularum autem publicarum è quibus crebrò desumuntur Testimonia, aliis similiter in margine, sive Archivi seu sacrorum Scriniarum locus sive Archeotarum Scriniariorumve muneris nomen sic adjicitur, ut inde statim occurrat ubinam reperiuntur. Harum verò aliis (quarum nempe usus frequentior) nullus propterea locus nec archeota nomen, sed Rex ut plurimum & Annus, prater vocamen earum forense, duntaxat adnotatur. Quotquot hujus sunt generis, aliae attinent ad annos qui Ioannis Regis initia & Edyvardi quarti exitum interveniunt, aliae ad eos qui inde ad aetatem excurrunt nostram. Quae prioris sunt intervalli, nec locum aut archeota nomen habent adiectum, adservantur in Archivo Arcis Londinensis; quae intervalli sunt posterioris, in illo quod Capellae Rotulorum nomine est notissimum. Futile nimis fuisset tantum eis, qui Archivis Anglicanis assueti sint, heic indicasse, quippe quibus ex ipso forensi vocamine (veluti Rotulorum Patentium, Rotulorum Clausorum, Rotulorum Parlamentariorum, Rotulorum Franciae, Vasconiae, Alemanniae, id genus aliorum quae sunt Tabulae Cancellariae Anglicanae) & Regis nomine satis dignoscitur ipsa etiam Tabularum sedes. Sed tam popularium meorum qui Scriniis sacris alieni fuerint, quam Exterorum gratia, imprimis erat hoc praeibandum, ut scilicet, si horum alterutrius testimonii cuiuscunque ex hisce allati fontem seu autographum denudò inspicere ac pensculatius consuli fortè velint, eis, cum sedes ita designentur, commodius id sive praesentibus ipsis pro libitu facere sive absentibus ab amicis impetrare siet integrum. Etenim Tabularum Scriniarii (quibus summa religio est ut tutissime conserventur) ex more recepto tum horis, quae intempestiva

a Marcel-
lus l. 9. ff.
tit. de
Probatio-
nibus.

P R A E F A T I O.

non sunt, omnimodis aditum consulentibus praebeant, tum ita eas dispositas habent *ὅς τ' ἐστὶν* (quod voluit de Tabulis publicis etiam Iustinianus a) *ἵκεται* *οὐκ ἐστὶν* *ἐν τῇ* *ἐκκλησίᾳ*, seu ut facile à requirentibus inveniuntur. Quod ad circumstantias, quas diximus, Dominii Marini attinet; cum bina heic demonstrantur (quà in rebus civilibus vocabulum illud ferri possit) propositio- nes, altera, Mare ex Jure Naturæ seu Gentium omnium hominû non esse commune, sed Dominii Privati seu Proprietatis capax æquè ac Tellurem; altera, Serenissimum Magnæ Britannicæ Regem Maris circumflui, ut individue ac perpetuæ Imperii Britannici appendicis, Dominum esse; existimandum non est, aliusmodi admitti heic sive Causas sive Effectus Dominii Marini quàm quales fuerint dominii Insulae, Continentis, Portus seu cuiuscunque alterius Territorii seu Provinciae quæ in sacro Principum Patrimonio censei soler. Nec minùs ex Iuris inter Gentes de Dominio acquirendo recepti ipsiusque Iustitiæ ratione, veluti ex Causis, natum esse Maris quàm Telluris dominium; nec eius Effectus alios esse quàm qui pactis conventis, Federibus, Servitutibus sive constitutionibus sive præscriptionibus, id genus aliis pariter ac Effectus Dominii Telluris, variatim subiaceant. Rectè ille b olim,

Nunc jam cessit Pontus, & omnes
Patitur Leges;

Omnes scilicet quas patiuntur Territoria quacunque; pro rerum, personarum, seculorum atque Iuris Belli Pacisque discrimine. Et ad Tiberium Augustum Valerius; Penes te, inquit c, Hominum Deorumque consensus Maris ac Terræ regimen esse voluit. Alia sunt apud veteres eiusmodi, quibus ita coniungitur Terræ & Maris dominium ut nullo modo invicem dispar esse velint, aut dispare huius ab illius dominii sive Effectus sive Causas. Quin hoc, puto, cordatioribus satis manifestum est sine monito; quo tamen opus est eis qui Causam Dominii Marini solum in præpollentium Classium; interdum etiam piraticarum d, vi, Effectum verò, in omnibus aliis simpliciter perpetuèque arcendis consistere, incogitanter nimis, nullâ Federum Fideiye interposita Iurisve habitâ ratione, pronuntiare subinde audent. Titulus autem Libri defensione etiam eget apud aliquot quorum palato illum non satis placere audio. Nolunt, si diis placet, Mare Clausum id quod heic agitur, seu Dominii Maris assertionem, sed Tempus quo veteribus claudi Maria dicebantur, utpote non navigabilia, denotare. Nemo quidem nescit à 11 Iduum Novembris e usque in diem v 1 Id. Martii, seu inter eiusmodi temporis hybernî initium atque exitum f alium, ita olim Mare Clausum fuisse ac dici, ut tempore reliquo, seu æstivo, Apertum, id est, classium magis patiens. Quo sensu dixit Cicero g, dum à Quinto Fratre literas expectabat; Adhuc clausum Mare scio fuisse.

Aded

a Novell.
Constit.

15. cap. 5. §.

2.

b Seneca
in Medea
act. 2.

c In pro-
logo.

d Videtis
Ludovic.

Servin. in
Plac. tom.

2. pag.
260.

e Vegetius
de Re Mi-
litari lib.

4. cap. 39.

f L. 3. C.
tit. de

Naufra-
gis & l. 3.

tit. eod. in
Cod.

Theodo-
siano; Iul.

Ferrret. de
R. Navali

lib. 11. §. 2.

& 3.

g Ad
Quincti
fratrem

lib. 2.
epist. 5.

P R A E F A T I O.

Aded ut hoc sensu tam Clusii & Patulcii cognomina Neptuno, quam Iano rite
satis tribui potuissent. Sed verò, tamen ex hac Maris Clausi notione titulus
fuisse desumptus, non ita foret sanè reprehendendus. Nam cum domini sit, ita
suo utriusque ut extra pacta conventa, federa, seu Ius aliquod singulare superveniens,
alios quoscunque ei arcere liceat, non malè dixerat quis Maria quae in
cuiuspiam dominium transirent, ceteris quibuscunque nec Dominis nec jure
eiusmodi singulari gaudentibus, ex Lege Domini Clausa esse, non dissimili fere
modo ab eo quo tempore illo hyemali classibus intractabilia sunt Lege natura,
quemadmodum loquitur Vegetius. Nam ut crebra tempestates atque hyemis
inclementia, à Novembri usque ad novos in Martio Navigationis natales, Li-
berum Maris usum vetabant, ita etiam eum, qui ut dominus Mare privatim
ac jure occupaverit, aliis liberum eiusdem usum non raro intercludere, à ra-
tione non adeo absens esset dicere. Sed verò alia & clavior planè Tituli mens
est. Ex simplice eiusdem vocabulorum vi denotatur, Mare, non aliter ac Tel-
lurem seu Portum, finibus, limitibus, ceterisque privati domini notis ac cir-
cumstantiis ita claudi seu in dominium privatum secerni secludique, idque ex
jure omnimodo, ut, extra domini libitum & singularia quae variatim inter-
veniunt, evanescent, redeunt, Iuris temperamenta, pracludatur aliis univer-
sis eiusdem usus. Nam Claudere non modò simplicem ipsum claudendi actum,
quemadmodum in januis oculisque clausis, clauso agmine, seu, ut in illo Lucania, a Parfal. 3.

Brachia nec licuit vasto jactare profundo;

Sed Clauso periere mari;

(quod de nautis versa carina tectis dicitur) verum etiam id quod Consequens
est seu tum Liberi rei clausa usus Negationem, tum Proprietatem seu Imperium
eius qui clauserit, saepius simul significare certissimum est. Venus apud Vir-
gilium^b ad Iovem;

Quid Troës potuerunt quibus tot funera passis

Cunctus ob Italiam Terrarum Clauditur orbis.

Id est, liber orbis usus eis interdicitur, seu non permittitur. Et Propertius c,

Non Clausisset aquas ipsa noverca suas.

De sacris Iunonis fontibus loquitur, qui sexui sequiori velat dominabus pro-
prie, Herculi adeoque Masculis quibuscunque interdicebantur. Tenèterorum
item legatus ad Agrippinenses apud Tacitum^d; vobis gratulamur quòd
tandem liberi inter liberos eritis. Nam ad hunc diem flumina ac
Terras, & cælum quodammodo ipsum, Clauserant Romani, ut col-
loquia congressusque nostros arcerent. Et apud eundem; Cerialis ad
Treveros ac Lingonas. Exceptis tributis cetera, inquit, in communi sita
sunt. Ipsi plerunque legionibus nostris praesidetis. Ipsi has aliasque
provincias regitis. Nihil separatum Clausumve. Eiusmodi sunt alia

^b Æneid.

1.

^c Lib. 4.

eleg. 10.

^d Hist.

riar. 4.

P R Æ F A T I O.

a Hist.
Nat. lib. 2.
cap. 97.
b Ibid. lib.
36. cap. 15.
c Hist. 2.
d Paneg.
Si mihi.
e Hexæ-
mer. lib. 5.
cap. 10.
f De Re
Rustica
lib. 3. cap.
16.

g Lib. de
limitibus
Confl-
tuendis.

h Lib. de
limitibus
Agro-
rum.
i Lærtius
Cherubi-
nus Bul-
lar. tom.
1. pag. 393.
Hieronymus
de Monte
Brixiano
lib. de fi-
nibus re-
gundis,
cap. 7. §. 8.
k Plutar.
in vita
Cimonis.

non pauca. Plinius item de ipsiſ Maribus^a; Interiora Maris Clauduntur ut
portu. Et Mare Tyrrenum à Lucrino molibus ſecluſum habet idem^b
alibi. Et Tacitus^c, tutum, ſecluſum Mare. De Francis etiam olim pira-
tico more tum per mare Mediterraneum tum apertum Oceanum graſſanti-
bus, Panegyriſtes ille ad Conſtantium^d; eventu temeritatis oſtenderant
nihil eſſe Clauſum piraticæ deſperationi quo navigiis pareret acceſ-
ſus. Mare ſcilicet non eſſe ab Imperatore Romano ita eis præcluſum quin libe-
rè eodem deſudando uterentur. Summa eſt; id quod D. Ambroſio^e dicitur
poſſidere fretum & ſpatia Maris ſibi vendicare jure mancipii, ipſum
Columella^f eſt Maria ipſa Neptunumque claudere; adeoque Mare
Clauſum eſt Mare privatim poſſeſſum ſeu tam jure quàm occupatione ita ſe-
cluſum ut commune eſſe deſinat, id eſt, jure mancipii vendicatum. Inde anguli
cluſares dicebantur anguli quibus Centuriæ in veterum Romanorum aſſi-
gnationibus ita ſe invicem contingebant, ut ex eis quaſenus domini ſingula-
rium jus exporrigeretur dignoſci poſſet, uti videre eſt apud Hygenum^g. Ne-
que exigendum eſt ut exſurgente munimento continuo aut continuo alicuius
limitis, qui emineat, ductu claudatur quod hac notione clauſum fuerit rectè
dicendum. Sed ficta qualiſcunque, per rigores, gammata, coxas, linea æquè
in Domini privati deſignatione ſeu re poſſeſſa civiliter claudenda (quemad-
modum in agris Occupatorii atque Arcifiniis non raro apud veteres) locum
ſemper habuit æquè ac limes qualiſcunque eminens ac continuus. Unde fiebat
quod in coloniarum aſſignationibus tum loca Clauſa tum Extraccluſa voca-
bant qua eiſmodi etiam lineis tantum diſterminabantur. Iulius Frontinus^h;
Ager extraccluſus eſt qui intra finitimam lineam & centurias inter-
jacet, ideoque extraccluſus quia ultra limites finitimâ lineâ clauditur.
Sic lineis per cali gradus diſpoſitis, ſeu longitudinis & latitudinis, clauduntur,
ut privatim occupentur, territoria aſſignata tam in coloniis hodie in Ameri-
cam deductis quàm in immenſo illo in ſuperiore ſeculo Alexandriⁱ & Pontificis
Romani dono quod lineâ à Poloⁱ Arctico ad Antarcticum fictâ terminatur.
Sic Mare Græcum, quod eſt intra inſulas Cyaneas & Chelidonias, ex fede-
re^k clauſum eſt & interdictum Perſarum Imperatori ab Athenienſibus. Ita
intra aream ſacri Imperii Britannici Patrimonii clauditur Oceanus circum-
ſuſus. Eiſmodi ſunt paſſim alia. Sed nimis ſum in re tam manifeſta. Fa-
culâ igitur Solem illuſtrare ſuperſedeo. Vale lector. Ex adibus Templi Inte-
rioris IV. Novembris MDCXXXV.

Capitulum

- II. *Qualia sint, quae Maris dominio reluctari videntur, & adversus illud solent objici.* 2.
- III. *De Maris, in quaestione priori, vocabulo. Et Juris Distributio, quae disquisitioni inserviat.* 6.
- IV. *De Dominio, tum communi omnium, tum privato. Huius initia si-
ve per distributionem, siue per Occupationem.* 9.
- V. *Dominii Effectus privati. Et qualisnam, in vetustioribus rerum
Distributionibus, Maris habita fuerit ratio.* 13.
- VI. *Jus Divinum, seu Divina in Sacris literis effata Dominio Maris priva-
to favere. Etiam & diffusissimum Mare Occidentalem Terram sanctam pla-
gam alluens seu insignem saltem eius partem, ex assignatione Divina,
juxta Iurisconsultos Ebraeorum, Territorio Israelitico cecisse.* 15.
- VII. *Ius Naturale Permissivum (cuius heic usus est) è Gentium illustrio-
rum civiliorumque, tum priscae tum recentis aevi, Moribus Placitisque esse
eliciendum.* 24.
- VIII. *Ordo quo è seculorum Populorumque complurium moribus,
Jus de Dominio Maris Privato Permissivum elicietur. In seculo Fabu-
loso expressa satis esse huius testimonia. Et obiter de Romanorum Mari
Mediterraneo, cuius imperium Cneio Compeio mandatum est.* 27.
- IX. *Primum apud Graecos, in tempore Historico, Maris Dominium;
id est, Minois seu Cretense.* 30.
- X. *Dominium Maris Syriaci, Aegyptiaci, Pamphylii, Lydii, Aegaei,
Gentes in Oriente illustres septemdecim invicem succedaneas, per com-
plures quamlibet annos continuos, non aliter ac Continentis seu Insula-
rum, post Minoem Cretensem, obtinuisse.* 32.
- XI. *De Laconico atque Attico dominio Marino; quin & hoc non mo-
do à Graecis, verum etiam a Persis, in federe, agnito.* 36.
- XII. *Alia, quae sparsim occurrunt, de Maris dominio in Orientalium mo-
ribus Testimonia.* 39.
- XIII. *De Spinetis, Tyrrenis, Carthaginienfibus, aliis in Occidente
Maris Dominis.* 42.
- XIV. *Populi Romani & qui in Orientali Imperio mores eorum sunt
secuti Dominium Marinum.* 44.
- XV. *Privatorum Hominum in Imperio Romano Dominium Mari-
num cum Imperatoriâ in Oriente Sanctione, quâ, abrogatâ prorsus
Maris*

CAPITULUM

- Maris communione, qua à nonnullis obtendebatur, perpetuâ, idque ut re-
iniusta, etiam privatorum in ea dominium stabilitur.* 50.
- XVI. *De Maris dominio in Gentium, qua etiamnum florent, moribus. Pri-
mò de Venetorum Mari Adriatico, Genuensium Ligustico, Tusco-
rum Tyrreno, & demùm de Mari Ecclesiæ Romanæ, seu Romani
Pontificis.* 55.
- XVII. *De receptis apud Lusitanos & Hispanos, circa Maris dominium,
moribus.* 60.
- XVIII. *Quatenus in Gallorum moribus sententiisquæ admittatur Maris
dominium privatum.* 62.
- XIX. *Dominium Maris privatum in Danorum, Norwegorum, Sue-
corum, Polonorum, Turcarum moribus receptis.* 66.
- XX. *Respondetur ad obiectionem, de libero Mercatoribus, Peregrinis,
Navigantibus Transitu.* 68.
- XXI. *Respondetur Obiectioni, de Natura Maris fluxili & perpetuò mutante.
Flumina etiam & Aërem conterminum (qua magis fluxilia) in pro-
prietatem transire.* 71.
- XXII. *Obiectis de Finium & Terminorum Maris defectu, eiusquæ ma-
gnitudine & inexhausta abundantia, respondetur.* 75.
- XXIII. *Testimoniis, quæ Scriptoribus aliud agentibus excidère & in
Maris dominium afferri solent, respondetur.* 80.
- XXIV. *Ad obiectionem Jurisconsultis veteribus depromptâ responsio.* 83.
- XXV. *De Responso Antonini Augusti, se Dominum esse Mundi, legem
autem (ut vulgo vertitur) Maris, in l. Deprecatio ff. tit. de lege Rhodia.
Verus eiusdem responsi sensus, & nova versio; sed genuina. In eo ni-
hil comperiri quod dominio Maris omninò refragetur.* 87.
- XXVI. *Recentiorum Jurisconsultorum sententiis, quæ adversan-
tur, maximè Ferdinandi Vasquii & Hugonis Grotii respondetur.* 92.

LIBRI II

- CAP. I. *Dicendorum in libro hoc ordo. Oceanus Britannicus qua-
drifariam partitus.* 97.
- II. *Britannos Oceanum cognominem, maximè qui Australis est & O-
rientalis, in Romanorum potestatem nondum redactos ut domi-
nos cum Insulâ occupasse.* 100.
- III. *Septentrionalis Maris dominos fuisse Britannos, antequàm sub-
jugati sunt Romanis. Et Mare & Tellurem unicum Imperii Bri-
tannici corpus constituisse.* 107.
- IV. *Oceani Britannici Dominium ipsam Britanniam Magnam divictam
sequebatur, sub Claudio & Domitiano Caesaribus.* 109.
- V. *De Romanorù Dominio in Mari Britannico, ut Insulæ appendice, &*

SYLLABUS.

- Domitiano ad Constantiū Chlorum *Casarem seu* Diocletianū. 113.
- VI. De Dominio Maris Australis & Orientalis Britannicum comitante Imperium à Constantini Magni tempore usque dum Insulæ valedicebant Romani. Id totum præfecturæ Comitris litoris Saxonici per Britanniam subfuisse. Et de Classe, sub Romanis, Britannica. 116.
- VII. Expenditur sententia virorum aliquot doctorum, qui litus Saxonicum, cuius Comes ille per Britanniam maritimus ductus est, litus volunt esse Britannis Cismarinum, & planè refellitur. 123.
- VIII. Claudiano & Numismatis aliquot Antonini Pii Augusti indicia de Britannia Insulæ & Oceani sui Imperio & Dominio Individuo. 129.
- IX. De Maris Britannici Dominio postquam Romanorum Imperium exuerant incolæ. 131.
- X. Anglo-saxonum & Danorum Britannia Australis imperium occupantium Dominium marinum tum ex Saxonici regni initiis, tum copiis eorum victoriisque Navalibus elicitur. 133.
- XI. Imperium Marinum Anglo-saxonum & Danorum in Britannia regnantium, ex Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem nauticam pertinentibus, itidem observandum. Et de Tributo seu stipendio Danegeldo dicto quod Maris tutela præstari solebat. 138.
- XII. Edgari & Canuti Regum Angliæ, aliæque expressissima de dominio eorum decessorumque Marino testimonia; Et de adversi litoris, illo in ævo, Gentibus monitum. 146.
- XIII. Testimonia de Marino Regum Angliæ Dominio, post Normannorum adventum, per Capita generatim indicantur. 150.
- XIV. Reges Angliæ post Normannorū adventū, Maris circumflui dominos perpetuū fuisse, Primò ex eius veluti provinciæ seu Territorii Custodia seu præfectura, id est, jure Admirallatūs Anglicani singulari, probatur. 151.
- XV. Maris Anglicani dominiū ex Tributis seu Vectigalibus ad eiuscæ Custodiam, seu Tutelam, post Normannorum adventum, indici, pendi, postulari solitis, firmatur. 156.
- XVI. Ex Codicillorum Regionum seu diplomatum quibus præfici soliti Admiralli, tenore & varietate, de Maris Anglicani & Hibernici dominio Observationes. 160.
- XVII. Satis expressis in Admiralli Angliæ summi præfecturæ codicillorum formula verbis, à vetusto ad nostrum ævo, Mare (cuius tutela, ab Angliæ Rege ut domino, præficitur) Aquitanico, Normannico, Picardico litore ad Austrum perpetuū terminari. 164.
- XVIII. De Admirallis Regni Gallicani seu in adverso litore constitutis; eorum origine, Natura, varietate. Mare ipsum Britanniam &

CAPITULUM SYLLABUS.

Gallias interluens, ut præficientis Territorium seu Provinciam ea in præfectura minimè contineri, nec quid in ea haberi quod Regis Angliæ dominio Marino reluctetur. 169.

XIX. In dominio Insularum litori Gallicano præacentium, perpetuo à Regibus Angliæ retento, possessionem Maris, in quo sitæ sunt, à Maioribus acceptam conspici. 176.

XX. Ex veniâ transeundi seu præternavigandi sive indulgeri solitâ exteris, sive petita, dominiû & possessio Maris Regibus Angliæ asseritur. 182.

XXI. Piscandi in Mari veniam, ab Angliæ Regibus, Exteris concedi solitam; Piscatoribus item tutelam ab eis, ut in suo territorio, præstitam, dominiû eorum Marini Insigne vetus esse & manifestum. 188.

XXII. Leges & Termini exteris, invicè hostibus, sed Anglo amicis, in mari à Regibus Angliæ poni soliti, Dominiû eorû testantur. Et de Regiis in Mari Conclavibus seu Cameris. De singulari item perpetuarum in Mari circa Insulas Normannico litori præacentes induciarum iure. 192.

XXIII. Tabulæ sacrorum Scriniarû publicæ in quibus antiquitus Dominiû Maris Regibus Angliæ obiter, & tum à Rege ipso tum ab Ordinibus Parlamentariis, aliud agentibus, idq; verbis expressissimis & summa cum deliberatione, ut ius certissimû exploratissimumq; tribuitur. 200.

XXIV. De Juris Patrii commentariis moribusq; receptissimis, quibus sive asseritur sive admittitur dominiû Regum Angliæ Marinum. 204.

XXV. Minoris notæ Testimonia aliquot Vetera de Dominio, quod tractamus, Marino. 211.

XXVI. Ab exteris, quorum maximè interest, Dominiû Regum Angliæ Marinum solenni, ex veteri instituto, velorum demissione recognosci. Et de Edictis, ea de re, binis Regum Galliarum. 213.

XXVII. Quamplurimarum gentium circumvicinarum, Dominiû Regis Angliæ Marini, in libello antiquitus publicè edito, seu Actione ab iis, simul cum Anglis, in Reginerum Grimbaldum Franciæ classis præfectum institutâ, recognitio. Etiam de implicata in ipsius defensione huiusmodi recognitione. 216.

XXVIII. Libelli superiori in Capite memorati Exëplar & Autoritas. 222.

XXIX. Dominiû Regum Angliæ Marini in Flandrensi ad Edvardum secundum legatione Recognitio. 226.

XXX. De Regis Magnæ Britannie in Mari, quod Insulæ Occiduum est, dominio seorsim agitur. 228.

XXXI. De Regis Magnæ Britannie dominio in Mari Scotico, Orientali maximè & Septentrionali. 234.

XXXII. De Iure quod Regi Magnæ Britannie in vasto & aperto Septentrionis Mari competit. Et Conclusio. 237. MARE

MARE CLAUSUM

S E V

De Dominio Maris

LIBER PRIMUS.

C A P. I.

Opusculi Distributio, & Libri primi Ordo.

DE *Mari Clauso*, seu de Dominio Serenissimi REGIS Magnæ Britannæ, in Oceano circumambiente, disceptaturo, Duo inprimis capita sunt perpendenda. Horum alterum *Iuris* est, alterum *Facti*. Denominatione à maiori parte pro more, utrique tributâ. Tam enim id quod *Iuris* est heic, plurima immista habet quæ planè sunt *Facti*, quàm id quod *Facti* est, quæ sunt *Iuris* non pauca. Quod *Iuris* est, in eo potissimum versatur, *Vtrum* scilicet *Mare sit Domini privati*, seu *proprietas*, *Iure capax*. Id verò quod *Facti* heic nuncupatur, Testimoniorum duntaxat est cumulus, seu luculenta velut Instrumentorum editio, quâ & Regis & Decessorum adstrui posset atque asseri diuturna *Occupatio* seu *Possessio continua* seu *Vsucapio legitima*, cui, ut firmissimo titulo, *Dominium eius innitatur*, postquam nimirum Mare ipsum *Proprietati* nullo jure adversari, sed omnimodo eiusdem capax esse, manifestum satis redditum fuerit. Capitum horum utrique Libellum suum tribuimus. Et Primo de eo quod est *Iuris*; Secundo, quid *Facti* fuerit, diligenter expendimus. Nam nisi de Prima quæstione planè constiterit, de Secunda, frustra & incassum controvertitur. Dicendorum autem libro primo ordinem adhibere visum est eiusmodi, ut primo designetur undenam orta sit & in disputationibus locum habuerit illa *Iuris Quæstio*, cum sententiis eorum qui negant Mare domini privati esse capax, sive ita in cuiuspiam, ex jure, transire posse *Proprietatem*, ut reliquo humano generi non intereâ maneat *Commune*. Dein prælibantur quædam, quibus ipsa *Quæstionis* Vocabula ita explicantur, ut tam quo *Mediorum* genere, quàm quâ de re sit di-

A

spicien-

spiciendum, dilucidè inde statuatur. Ne, si illud prætermittamus, in Notione sive Verborum sive Controversiæ dubia hæsitemus. Apparatu huiusmodi ritè tradito, non solum nullum omnino Iuris genus rectè intellectum refragari Maris dominio, sed Iure omnimodo, cuius in huiusmodi disceptationibus usus esse potest, eoque exploratissimo, tam Maris dominium privatum, quàm Telluris, agnoscì demonstramus. Et demùm Responsione diluimus ea quæ adversus qualecunque Maris dominium privatum solent adduci: à quibus auspiciandum. Nam Secundi libri Ordo commodius ipsi præfigitur.

C A P. II.

*Qualia sint, quæ Maris dominio reluctari videntur,
& adversus illud solent objici.*

TRiplici ferè in genere cernuntur, quæ, ut Dominio Maris adversantia, solent afferri. Alia ex Commerciorum, Transitus, ac Peregrinationis libertate; Ex Natura Maris, alia; atque ex discretis Scriptorum testimoniis, alia peruntur. Quod ad Commerciorum ac Peregrinationis libertatem attinet; eam adèò Naturalem esse volunt nonnulli, ut tolli jure nullibi posse aiant. Et jure Gentium nefas esse, portu, commeatu, commercio, navigatione Mercatoribus aut Peregrinis interdici. Justa bella, ob Fori usum & Portum prohibitum & commercia negata, cæpisse. Exempla objiciunt Megarensium ^a in Athenienses, Bononiensium ^b in Venetos, Hispanorum item in Occidentalis Indiæ incolæ. Nam justam prætexunt viri doctissimi ^c causam belli ab Hispanis in Americanos suscepti, ob communem portuum ac litorum usum prohibitum. Atque huc trahunt illud Virgilii, velut ex jure Gentium pronunciatum;

*Quod genus a hoc hominum, quæve hunc tam barbara morem
Permittit patria? hospitio prohibemur arena.*

Iam verò, si dominium Maris eiusmodi admitteretur, ut, domini arbitratu, Maris ac Portuum inde usus prohiberetur, Juri tunc huic commerciorum & peregrinandi (quod Naturale vocant) derogatum iri aiant; quod nolunt ferendum. Ex Natura autem sui (quod secundum est obiectorum genus) Mare in momenta mutari, adeoque esse perpetuò, aquis aliis aliisque in priorum locum nunquam non succedentibus, fluxile, & tam non sibi omnino (si alveum excipias) idem, ut nec idem aut singularis possit esse eiusdem Dominus, dici solet. Quin, ubi ipsa domini eiusmodi natura maximè in Finium

^a Thucyd. lib. 1.

^b Diodor. Sicul. lib. 12.

^c Sigon. de Regno Italia lib. 20.

^d Franciscus Victor. de Indis, tract. 2. §. 2. 3.

^e Ioannes Solorzano de Indiarum Iure lib. 2. cap. 20. §. 34.

^f Gregor. Lopez in Partid. 2. tit. 23. l. 2.

^g Aeneid. 1.

^h Aeneid. 1.

ⁱ Aeneid. 1.

^j Aeneid. 1.

nium ac Terminorum distinctione consistit; in Mari non haberi nec haberi posse idoneam eiusmodi distinctionis sive materiem sive instrumenta, quibus finium regundorum jus, in Domini controverſiis principem obtinens locum, subniti queat. Etiam & illud ex D. Ambrosio ^a afferunt, de Piscium domiciliis loquente; ^a Hexaë-
Geometram audivimus, *Thalassometram* nunquam audivimus; & tamen ^{mer lib. 5.}
Pisces mensuras suas norunt. Tantam etiam Maris magnitudinem esse ^{cap. 10.}
 ut omnibus Populis sufficiat ad aquam hauriendam, ad piscatum, ad navigationem. Ideo privatum eius dominium non admittendum. Tertium genus argumentorum heic, quod è Scriptorum testimoniis habetur, partim ex Poëtis veteribus, Theologis, aliisque aliud agentibus, partim ex Jurisconsultis rem ex professo tractantibus defumitur. Prioris classis est illud Gripi piscatoris & Trachalionis servi, de vidulo in mari reperto disputantium, apud Plautum ^b.

Gr. Mare quidem commune cerò 'st omnibus. Tr. assentio;

^b In Rudente act.

Qui minùs hunc communem queso mihi esse oportet vidulum?

^{4.}

In mari inventum est. commune est.

Affertur etiam Latonæ ad Rusticam in Lyciâ turbam, supplicis orationis pars apud Ovidium ^c,

^c Metamorph. 6.

Quid prohibetis aquas? usus communis Aquarum est.

Nec Solem proprium Natura, nec Aëra fecit,

Nec tenues Vndas. in Publica munera veni.

Item illud Virgilii ^d,

^d Æneid. 7.

--- Littusque rogamus

Innocuum, & cunctis undamque auramque patentem.

Et Phœnicides apud Athenæum. ^e ἢ δαλασσαν κοινὴν εἶναι, Mare com- ^e Dipno-
 mune esse, ait. Quibus accedat scitum illud Rabbiorum aliquot ^{soph. 8.}

Hierosolymitanorum, qui Alexandro Magno Orbis quidem totius Imperium agnoscebant; ita tamen ut Aridæ seu Telluris tantum-

^f Gemara Hierosoly-

modò, non omninò Maris dominium eum acquisivisse senti-

^{tit. Aboda}

rent; utpote soli Numini, ut Domino, subiacentis. Verba sunt f:

^{Zara seu}

Non dominabatur in Mari, quàm in Tellure. Classis secunda, seu quæ apud Jurisconsultos occurrunt, huiusmodi sunt.

^{de cultu}

Naturali jure omnium communia sunt illa, Aër, Aqua profluens, & Mare, & ^{fol. 42. col.}

per hoc littora Maris; Item, Nemo ad litus Maris accedere prohibetur pis-

^{3. cap. 3.}

candi causa, dum tamen villis & edificiis & monimentis abstineatur; quia

^{8. L. 2. &}

non sunt Iuris Gentium sicut & Mare. Idque Divus Pius piscatoribus For-

^{1. 4. ff. de}

mianis & Capienatis rescripsit: quæ verba sunt Marciani & Juriscon-

^{Divisione.}

a Tit. eo-
 dem. §. 8. &
 quidem.
 b L. 13. ff.
 tit. Com-
 munita
 pradiorū.
 c L. 13. §. 7.
 ff. tit. de
 iniur. &
 vide cum
 l. 24. ff. de
 damno in-
 fecto.
 d L. 3. ff.
 Nequid in
 loco publi-
 co. §. 1.
 e D. D. ad
 l. 9. ff. ad
 legem
 Rhodiam.
 f Eclog.
 Basilic.
 lib. 50. tit.
 1. cap. 13.
 g Pragm.
 tit. 2.
 h L. 45. ff.
 tit. de Vju-
 captionibus
 & usur-
 pationi-
 bus.

sulti, & Iustiniani ^a in Institutis. Et Ulpianus ^b, *Mari, quod Natura*
omnibus patet, servitus imponi privata lege non potest. Et alibi idem ^c;
Mare commune omnium est, & litora, sicut aer. Et est sapissimè rescriptum,
non posse quem piscari prohiberi. Quin Celsus, *Maris*, ait ^d, *communem*
esse usum omnibus hominibus, ut aeris. Etiam ipsum Cæsarem Telluris,
 non Maris Dominum esse volunt aliqui ^e, ex eo quod Antoninus
 Cæsar responderit, *Se quidem Mundi Dominum esse; legem autem, Maris*
 (sic vulgò intelligitur eius responsio) ac si Maris dominium arrogare
 sibi noller. Atque in Basilicis ^f, seu Jure Orientalis Imperii, legi-
 tur, *Οι αἰχμαλωτοὶ τῇ πάντων ἐξουσίᾳ εἰσὶ, Litora sunt in omnium pote-*
state. Sic Michael Attaliates Iurisconsultus Imperii Orientalis ^g,
πᾶσι τῶν πάντων εἰσὶν. οἷον ὁ ἄνθρωπος, τὸ βέρον Ἰσθμῶν, ἡ Θάλασσα, ὁ Αἰχμαλωτὶς τῆς βασιλείας.
Quedam sunt omnium hominum; quemadmodum Aer,
Aqua profluens, Mare, Litus maris, & Fluvii. Scilicet Mare omnium
 hominum commune esse ex Jure & Naturali & Gentium scribunt
 utriusque Imperii Iurisconsulti aliquot veteres. Quod si adeò aut
 ex sui Natura, aut ex alterutro (quod diximus) Jure ita commune
 esset, fieri sanè nequiret ut id in cuiuspiam privatum transire posset
 dominium, nisi aut jus Naturæ (quod prorsus immutabile dici asso-
 let) immutaretur; aut Gentium (quarum pariter interest) consen-
 sus eiusmodi dominio accederet. Et proinde non Usucapione, non
 Præscriptione, nullo denique titulo acquiri posse Maris dominium
 velle videntur. Neque enim adversus Naturam ulla exceptio locum
 habet: Neque (ut respondet Papinianus ^h) *Præscriptio longa possessio-*
nis ad obtinenda loca juris Gentium publica solet concedi. Jurisconsulto-
 rum quos diximus, veterum sequax est Interpretum turba non exi-
 gua; cum tamen sint interea non pauci, qui vetustam illam de ne-
 cessaria Maris communione sententiam non uno modo temperent
 & restringant, ut infra docetur. Inter Recentiores autem Juriscon-
 sultos, in impugnando Maris dominio, primas tenere viri bini,
 clarissimi quidem utrique, sed eruditione & nitore ingenii impares,
 Fernandus Vascium Hispanicum, & Hugonem Grotium Bat-
 avum. Hispanus erat, in summo nuper Dominicæ rei Philippi ter-
 tii Hispaniarum Regis Prætorio, senator celebris. Batavus, Fiscalis
 olim advocatus Hollandiæ, Zelandiæ, & Westfrisiæ, aliisque hono-
 ribus patriis meritissimè auctus, vir acuminis & omnigenæ doctri-
 næ præstantiâ incomparabilis. Disputans autem Vascius tum de
 Jure Naturali & Gentium, tum de Rerum dominio, præscriptioni-
 bus, id genus aliis, *Ex his*, inquit ⁱ, *apparet quàm suspecta sit sententia*
existi-

existimantium Genuenses aut etiam Venetos posse, non iniuriâ, prohibere alios navigare per Gulfum aut pelagus sui Maris, quasi aquora præscripserint, id quod non solum est contra leges Cæsareas, (jam supra citatas) sed etiam est contra ipsum Ius Naturæ aut Gentium primævum, quod mutari non posse diximus. Quod sit contra illud jus, constat; quia non solum Maria aut Æquora eo jure communia erant, sed etiam reliquæ omnes res immobiles. Et licet ab eo jure postea recessum fuerit ex parte, puta quoad dominium & proprietatem Terrarum, quarum dominium jure Naturæ commune, distinctum & divisum sicque ab illa communione segregatum fuit; Tamen diversum fuit & est in Dominio Maris, quod ab origine Mundi ad hodiernum usque diem est fuitque semper in communi nullâ ex parte immutatum, ut est notum. Es quamvis ex Lusitanis magnam turbam sæpe audiverim in hac esse opinione, ut eorum Rex ita præscripserit Navigationem Indici Occidentalis eiusdemque vastissimi Maris, ita ut reliquis Gentibus æquora illa transfretare non liceat, & ex nostrismet Hispanis vulgus in eadem opinione ferè esse videatur, ut per vastissimum immensumque pontum ad Indorum regiones, quas potentissimi reges nostri Hispaniarum subegerunt, reliquis mortalium navigare, præterquam Hispanis, jus minimè sit; (quasi ab eis id jus præscriptum fuerit) tamen istorum omnium non minùs insanae sunt opiniones, quàm eorum qui quoad Genuenses & Venetos in eodem fere somnio esse adsolent. Quas Sententias ineptire vel ex eo dilucidius apparet, quod istarum Nationum singule contra seipsas nequeunt præscribere; hoc est, non Respublica Venetiarum contra semetipsam, non Respublica Genuensium contra semetipsam, non regnum Hispanorum contra semetipsum, non regnum Lusitanorum contra semetipsum. Esse enim debet differentia inter agentem & patientem. Contra reliquas verò nationes longè minùs præscribere possunt, quia jus Præscriptionum est merè Civile. Ergo tale Ius cessat, cum res agitur inter Principes vel Populos superiores non recognoscentes in temporalibus. Iura enim Civilia cuiuscunque regionis, quoad externos populos, nationes, vel etiam homines singulos, non magis sunt in consideratione, quàm si reverà non esset tale jus aut unquam fuisset, & ad Ius commune Gentium Primævum vel Secundarium est recurrendum, eoque utendum; quo Iure talem Maris præscriptionem & usurpationem admissam non fuisse nunquam constat. Alia id genus habet ille, in privatum omne Maris dominium audacissimè insurgens. Prodiit autem Lugduni Batavorum anno salutis MDCIX (id est, proximo post disceptationem prolixam inter Hollandos & Hispanum, de liberà in Indias Orientales navigatione, Hagæ habitam) Hugonis Grotii MARE LIBERUM, sive De Iure quod Batavis (sic se habet titulus) competit ad Indicana commercia, Dissertatio. In ea probare ni-

titur, Jure Gentium quibuscumque ad quosvis adeo liberam esse navigationem, ut sine iniuria per mare impediri nequeat. Dein Mare Atlanticum & Australe, sive Jus navigandi ad Indos, proprium non esse aut esse posse Lusitanorum. *Quippe Mare* (inquit ^a, legibus & rationibus jam dictis usus) *proprium omnino alicuius fieri non potest. Quia Natura commune hoc esse non permittit, sed iubet.* Alia eadem de re habet ipse in eximiis illis de *Jure Pacis & Belli* Libris, de quibus inferioribus. Et de Argumentis, quæ Maris Dominium impugnare solent, hæc summam. Quæstionis igitur eiusque vocabulorum explicatio proximè ineunda.

^a *Mari lib. 5.*

C A P. III.

De Maris, in *Quæstione*, vocabulo. Et Juris Distributio, qua *Disquisitioni* inserviat.

QUod ad Quæstionem, *Vtrum Mare sit domini privati Jure capax*, continet; Capax sumimus eadem notione, quæ usus est Traianus Augustus dum Plinio ^b suo *solum peregrine civitatis capax non esse dedicationis quæ sit jure nostro*, rescriptit. Sed & Maris in quæstione, *Juris & Domini* vocabula insuper explicanda. *Mare* intelligimus universum, & tam Oceanum apertum seu Exteriora quæ sunt Maria, quàm quæ Interiora sunt, veluti Mediterraneum, Adriaticum, Ægæum, Britannicum, Balticum, & quæ sunt id genus alia, haud aliter ab Oceano, ac uti Partes undequaque homogeneæ à Toto, discrepantia. *Jus* autem (quod est Liciti atque Illiciti Norma, Mensura, ac Index) consideratur bifariam. Aut quæ *Obligativum* est, quod & *Præceptivum* dicitur; aut quæ *Permissivum* est, *Concessivum* itidem scriptoribus nuncupari solitum. Quæ *Obligativum* est, in eis quæ vel jubentur vel vetantur, ut, Suum cuique tribuere, Non peierare, cæteris similibus cernitur; Quæ *Permissivum*, in eis quorum nec iubetur usus nec vetatur, sed permittitur tamen; quemadmodum in ipso Emptionis, Venditionis, Manumissionis actu, in contrahentium conditionibus, pro eorum arbitratu, contractui adjici solitis, id genus aliis. Utrumque autem hoc genus, aut Universum Genus Humanum, id est, *Gentes universas* spectat, aut *non universas*. Quod universum spectat genus humanum seu *Gentes universas*, aut *Naturale* est aut *Divinum*. Scilicet aut ex Naturalis rationis lumine seu recto Rationis usu manifestum, quod & *Lex Communis in Publico Mundi & Naturalibus Tabulis scripta* eleganter à Tertulliano ^c, & non

^b *Lib. 10. epist. 59.*

^c *Lib. de Corona Militis.*

ἡ ἀνδρῶν δίκαια *Communia hominum jura* Græcis *a* nominatur, ipsumque *Ius Gentium Præmum* dicitur Jurisconsultis; aut Divinis in eloquiis, scripto mandatis, præstitutum. Quorum utrumque *Ius Gentium universale*, seu *Omnium commune* rectè appellandum. Quicquid in horum alterutro *Obligativum* est, sive ex ipsa rei natura, seu potius ex Naturæ parentis autoritate, habetur apud homines immutabile. Unde toties Philosophis *b*, Theologis *c*, Jurisconsultis *b* pronunciatum illud asseritur, *Iura Naturalia esse immutabilia*. Id quod de *Permissivo* sive *Naturali* sive *Divino*, ad humanum genus universum attinente, dici nequit. Hoc enim pro eorum, qui rebus præsunt, judicio, ex sui natura variatim esse mutabile, quâ *Permissivum* est, nemo non videt; ideoque *Obrogationes*, *Abrogationes*, *Temperamenta*, id est, *Mutationes* indies recipere. Cùm interea *Obligativum* genus *Incrementa* seu *Additiones* (utpote quibus sive firmius, sive decentius possit observari) non *Mutationes*, quibus ullatenus vis eius minuat, admittat. Ex *Obligativi* huiusmodi *Additionibus* & *Permissivi Mutationibus* conflatum est alterum illud jus, quod angustius est, & ad *Gentes non universas* seu non ad totum genus humanum, sed ad aliquas eiusce tantum partes, spectat, atque rectè *Positivum* (sive scilicet à *Numine* sive ab *Hominibus* positum) nuncupari solet; interdum etiam *c* *Civile*, & rectæ *Rationis Naturalis* additamentum. *Positivum* hoc jus dispertire liceat in illud quod *unica* *aliqui Genti* *Populove* in societatem coalescenti proprium fuerit & singulare (qualis olim habita est patria illa apud *Romanos* *f* potestas, atque ea quæ *Athenis* *g* in more) & illud, quod in usu *Pluribus*. Hoc rursum quod *pluribus* in usu, bifariam dividimus: in id cui *plures* simul, pariter, ac communiter, seu ex *Communi* aliqua *Obligatione* *Gentes Populive subsunt*; atque id cui *gentes populive plures* non simul, pariter, seu de *Viro* aut ex *Obligationis Communione* aliqua subsunt, sed singulatim atque ex *accidente*. Triplicis huius speciei *Iuris Positivi* primam *Ius simpliciter Civile* nominemus, putà ad *Civitatem* aliquam unicam attinens; potest. *g*. Secundam *Ius plurium Gentium commune*, ob communionem *Obligationis* ità dicendum; Tertiā *Ius Gentium aliquot* seu *plurium Civile* seu *Domesticum*, propter obligationem quā tenentur tantum domesticam, atque sibi singulis, sine *Obligationis Communione*, civilem. Leges, verbi causa, x i i. Tabularum *Athenis* *Romam* allatæ; utramque apud *Gentem* tam *Romanam*, quā *Atticam* obtinuere. Sed ex nulla *Obligationis* aut *Populorum* *communione*. *Ius* igitur *Tabularum* commodius multò harum *Gentium Civile*, quā utrumque

a Thucyd. lib. 4.
Polyb. lib. 2. alii.

b Andronic. Rhodius, Michæel Ephesus, Eustratius, alii, ad Arist. Nicomach. 5. cap. 10. Cicero, apud Lactantiū lib. 6. cap. 8.
c D. Thom. 1. 2. q. 94. art. 5. &c.
d Instit. de Iure Nat. §. sed Naturalia.
e Philotodus, lib. de Ioseph Populive
f de Viro Civili.
g Instit. rit. de patria Insantem. §. Demo-
sthen. O- rat. contra Aristocratem.

rumque gentium simpliciter (qualis locutio communionem indicat) erat dicendum. Quodd verò Plures simul gentes ex obligationis Communione spectat, id est, *Ius plurium Gentium commune*, bipartitò est itidem tribuendum. In id nempe quod Gentibus populisve pluribus est *Imperativum*, atque id quod est pluribus *Intervenientis*. *Imperativum* vocamus *Ius gentium*, quod à diversis gentibus populisve, singulis alioquin imperiis ac potestatibus supremis subiacentibus, ex communi singulis, nec dispari sed aliunde derivata obligatione, eaque sive à Numine sive ab Homine imperata, observatur aut vim debet habere. Tale erat *jus Dolopum, Magnetum, Phthiotarum, Thesalorum*, aliorum Græciæ populorum; qui pariter ex obligatione communi ab Acrisii a Argivorum regis imperio accepta, conventus Amphictyonici jurisdictioni suberant. Tale item, singulare *Ius belli* à Numine præscriptum non Ebrais solum sed & Cananæis b quibuscum bellum gerendum. Nam utrique, licet diversimode, ex imperantis autoritate tenebantur. Et ubi Gentes aliquot ex Pontificis Romani autoritate atque imperio, pariter in idem jus conveniunt, *Imperativum* *jus Gentium* id rite appellandum. *Intervenientis* autem *Ius Gentium* dicimus, quod non ex communi pluribus Imperio, sed *Interveniente* sive *Pactò* sive *Morum* usu natum est, & *Ius Gentium Secundarium* ferè solet indigerari. Huius capita cernuntur in *Clarigationis*, *Legationum*, *Captivorum*, *Obsidum*, *Postliminii*, *Federum*, *Commerciorum*, id genus aliorum pluribus Gentibus intervenire solitorum jure. Etenim quantum, in hisce, ex *Additionibus* quæ *Iuri Gentium universali Obligativo*, & *Mutationibus* quæ *Permissivo Universali* accesserint, inter Gentes diversas est conflatum, id totum, nec amplius, aut *Imperativi* aut *Intervenientis* nomen meretur. Reliquum, *juris Gentium universalis* seu *Primævi* nomen retinere palam est. Etiam & *Ius Cæsareum*, quod aded in dictis *Juris Intervenientis* capitibus discutiendis locum habere solet, quà cum *Gentium jure Universali*, sive *Naturali* sive *Divino*, consonum est, sub eodem etiam nomine est ponendum; quà verò ex aliquot, quibus est in usu, *Gentium* consensu sic adhibentur eius capita ac scita nonnulla quæ *Juris* non sunt *Universalis*, planissimè *Iuris Gentibus aliquot Intervenientis* vocabulo est rite denotandum. Quà demum singulis aliquot populis domi in foro est receptum, *Gentium plurium Ius Civile* appellandum est, seu *Domesticum*. *Iuris* notiois omnigenæ, quæ in quæstione tractanda adhibenda est, systemate ad hunc modum ob oculos posito; de *Dominio* restat ut proximè videamus.

a Pausanias in Phocicis, Strabo lib. 9. Æschines in Orat. megasthenis.
b Denteron. cap. 20. 10.

C A P. IV.

De Dominio tum Communi omnium, tum Privato.

Huius Initio, sive per Distributionem,

sive per Occupationem.

Dominium, quod est Jus utendi fruendi, alienandi, liberè disponendi, aut omnium hominum, pro indiviso possidentium, Commune est, aut aliquorum tantum Privatum; id est, inter Universitates singulares, Principes, Personas qualescunque, privatim ita tributum, ut libertas utendi fruendi aliis aut intercludatur aut saltem minuatur. Primi generis dominium, seu quod omnium commune est, in rerum, prius Seculis, communione solet memorari.

De ea Virgilius a,

*Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat; in medium querebant.*

a Georgic.
1.

Et Seneca b,

--- pervium cunctis iter;

b In Oſſa-
via act. 2.

Communis usus omnium rerum fuit.

Et Tibullus c ad Messalam,

*Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.*

c Eleg. lib.
1. 3.

Eiusmodi sunt plura. Quæ tamen ita intelligi vult Lactantius d, non ut existimemus nihil omnino tum fuisse privati; sed more Poëtico figuratum, ut intelligamus tam liberales fuisse homines ut natas sibi fruges non includerent, ne soli absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprii laboris admitterent. Certè non obscura rerum planè communionis vestigia occurrunt in donatione illa Numinis, qua Noachus & tres Filii eius Semus Chamus & Iaphetus (qui velut Adæ, in generis humani post diluvium instaurationem, personam jam simul induerant) domini pro indiviso rerum omnium facti sunt. Formula donationis est; Cr. scite & multiplicamini--& Replete terram. Pavor vester & Tremor vester erit super omne animal terræ & super cunctum volatile cæli cum universis quæ moventur super terram & cum omnibus piscibus maris. In manum vestram tradita sunt. Et Justinus historicus f appositè, Erant, inquit, Saturni ævo omnia communia & indivisa omnibus, veluti unum cunctis patrimonium esset. Unde illa in Saturnalibus bonorum communio. Neque aliter Cicero g; Privata nulla Natura; sed aut g veteri occupatione, ut qui quondam in vacua venerunt; aut bello etiam &

d Divin.
Instaur.
lib. 5. seu
de Iustitia
cap. 5.e Genes.
cap. 9. 2.

f Lib. 43.

g Offi. lib.
1.

B

victoria

victoria potiti sunt; aut lege, aut pactione, condicione, sorte. Sed veri non est simile huiusmodi communionem diu obtinuissē. *Privatum* autem *Dominium* seu rerum finiumque distinctionem, qua cæteris, præter agnitum dominum, libertas utendi fruendi aut-negata est aut minuta, secula illa aurea subsecutam fuisse aiunt.

Communemque prius, ceu lumina Solis & aura,

Cautus humum longo signavit limite mensor;

a Ovid.

Metam. 1.

b Genes.

10. 25. c

3.

Ut canit ille ^a. Et scimus ex sacris litteris Tellurem à Noachidis, seculis aliquot post diluvium, esse divisam ^b. A Japeto & filiis eius *divisa sunt insula Gentium in terris suis, unusquisque iuxta linguam suam & juxta familias suas, in nationibus suis*; quod ait Moyses. Scilicet à Tanaï fluvio usque in Mare Atlanticum seu per magnam Asiæ occidentalis, quæ in Septentrionē vergit, partem, præter totam Europam, limitibus juxta familiarum numerū designatis, sedes ut domini privati acceperē. Quemadmodum Chamus posterique eius, non dissimili modo, quod Austro & Africo expositum est; & Semus plagas Orientales usque ad Indiam. Qua de re Iosephus, Eusebius, author Chronici Alexandrini, Zonaras, Enstathius Antiochenus, Fregulphus, alii. Invaluit etiam traditio, ipsum Noachum, perinde ac si Totius dominus in solidum aut Arbiter per compromissum fuisset, distributionis huius seu privati huiusmodi domini post diluvium instaurationis autorem fuisse, idque *ἡ ὁρασις γενεῶν juxta oraculum divinitus acceptum*, eamque anno ætatis suæ D C C C C X X X (qui à diluvio erat C C C X X X & ante obitum eius vigesimus) testamento firmasse, atque moribundum illud in Semi filii primogeniti manus tradidisse cunctosque simul monuisse, *ne quis eorum fratri fines invaderet, nec iniuria alter alterum afficeret; quoniam inde, ut discordiarum atque bellorum intestinorum causa oriretur, foret necessum*. Ita differt legitur tum apud Eusebium tum apud Cedrenum. Ut ut autem se res hæc habuerit; certum satis est, instaurata esse post Diluvium privata rerum Dominia, quæ itidem, ab Adæ temporibus, antea juris fuerant receptissimi. Nam ipse quidem, qualem postea habuisse diximus Noachum cum Filiis, donationem à Numine acceperat ^c, dominusque rerum fiebat universalis, non sine eiusmodi dominio sibi privato, quod sine illius cessione (quantum de rebus illius avi, ex recepta apud Posteris ratione, diiudicare possumus) liberos eius excludebat. Ex donatione autem, assignatione, seu qualicunque cessione (antequam ex successione hæredem habebat mortuus) liberi eius sua habuere territoria privati jure domini distincta,

c Genes. 1.

28.

stincta. Hinc Abeli pecora & compascua sua. Caino agri & sua facta. Dein etiam locus *Nod* seu *Naida* dictus, ubi, urbe Henochiâ conditâ, sedes fixit. Inde permutationes, emptiones, & venditiones, & præter pondera ac Mensuras, fidos conventuum Interpretes, Agris & compascuis Termini seu limites accessere. Et de Caino aiunt, *opus yhc q̄d̄r̄t̄ id̄ro Terminos agris primus posuit.* Ita demum introducta sunt dominia privata, quæ ex illorum, quorum (sive ex universali tantum præeunte Unici dominio, ut in Ada; sive ex rerum communione universali, ut in Noacho filiisq; eius) intererat, donatione, assignatione, aliave cessione, sive principibus sive universitatibus unius personam induentibus, sive aliis quibuscunque, ut dominis singularibus, primò evenere. Ut id scilicet fieret neque expressim jubebat nec vetuit Jus sive Naturale sive Divinum quod Universale erat (nisi oraculum illud Noacho datum heic admittere velis) sed permisit Utrumque; tam nempe rerum communionem, quam privatum dominium.

In Territoriis ita distribuendis, consensus veluti humani generis Corporis seu Universitatis (interpositâ fide, quæ etiam posteros obligaret) intervenit, ut à communione seu pristino jure eorum quæ ita distribuitur singulis dominis cederent, planè discederetur. Non aliter ac ubi socii seu cohæredes partes aliquas rerum pro indiviso possessorum inter se dividunt. At verò de reliquis, neutiquam distributum possessis nec pro indiviso expressim retentis, id est, quæ vacua seu derelicta mansere, quid dicendum? Obtinuit sanè antiquitus in Gentium illustriorum moribus atque etiamnum obtinet, quæ vacua sunt ea fieri Occupantis; scilicet, ut dici solet, nullius in Bonis. Obvium id habetur in jure Cæsareo, atque nullibi gentium, quantum scimus, non receptum est; extra quàm ubi ex jure Gentium aliquot Civili, res huiusmodi aliquæ ad Principes, non ad subditos occupantes attinent. Nam ibi etiam Occupationis titulo à ceteris satis est renunciatum. Et temperamenti huius hac in re est semper habenda ratio. Sed nobilissima est, de eiusmodi Bonorum occupatione, decisio vetus in causâ Andriorum & Chalcidenfium. Utriusque in Thraciam profectis novarum sedium quærendarum causa, renunciatum est Barbaros Acanthum reliquisse. Speculatores bini, quorum Andrius alter, alter Chalcidenfis, electi, fuga & solitudine satis animadversa, capere cursu contendere, uter urbem pro derelicto habitam prior occupando acquireret. Chalcidenfis cum vinceret pernicitate, Andrius hastam ejaculatus portis infixit.

a Ioseph.
Orig. In-
daic. lib. I.
cap. 3. Eu-
stath. An-
tiach.
Hexaem.
pag. 46.

b Plu-
tarch. in
Quæst.
Græc.

Hic jaculo, Ille corpore prævenisse exclamat. Diffensione hinc or-
tâ, arbitri adfiscuntur Erythræi, Samii, ac Parii. Vicere Andrii
numero sententiarum. Nam pro iis censuerunt Samii & Erythræi.
Pro Chalcidenfibus autem Parii. Rationes utrinque optime exhibet
Petrus Ærodius ^a. Illis hic non est locus. Sed interea manifestum
est, universos, tam litigantes quàm Gentes quorum in arbitrium
res est permissa, occupantium fieri derelicta censuisse. Neque
aliâ sane ratione nititur jus, quo feræ, pisces, volucres, id genus
alia sive nondum occupata sive derelicta capientium fiunt. Quod
itidem tam in Ebræorum ^b ac Mahumedanorum ^c jure, quàm in
Christianorum moribus lo-um habet. Jam verò si communiter
& pro indiviso fuere universi domini, ante partium aliquot distribu-
tionem; earum quæ in distributionem non venerant, ut manerent
pariter universi, quemadmodum ante, pro indiviso domini, neces-
sum est ut existimemus; nisi Pactum aliquod intervenerit, quo
pristino omnimodo communionis titulo juriq; ita renunciatum
fuerit, ut deinceps eorum, quæ vacua manerent seu in distribu-
tionem non venirent, domini fierent singulares quicunque primò ani-
mo possidendi, insistendi, utendi fruendi, corporaliter occuparent.
Neque aliter in causa sociorum aut cohæredum (quales in rerum
communione homines fuisse videntur universi) fingi potest, quo-
modo ea quæ in distributionem non veniant, non (ut antea) man-
neant communia. Itaque Pactum eiusmodi primariis Dominiis pri-
vati initiis intercessisse, eiusque vim à primis, quorum post diluvium
intererat res distributum possidere, ad posteros transmissam esse
(puto) est statuendum. Aded ut non minùs de Distributione per
assignationem, quàm de Occupatione rerum derelictarum ad libi-
tum, pactum universale, sive verbis disertis sive tacitè ex morum
usu, initum esse decernamus. Quod ipsum sanè amplecti videtur
V. C. Hugo Grotius. Res, inquit ^d, in proprietatem (de cuius exor-
dio loquitur) ibant, non animi actu solo (neque enim scire alii poterant,
quid aliis suum esse velint, ut eo abstinere; & idem velle plures poterant)
sed pacto quodam aut expresso, ut per Divisionem; aut tacito, ut per Occupa-
tionem. Simulatque enim Communio displicuit, nec instituta est divisio, cen-
seri debet inter omnes convenisse, ut quod quisque occupasset id proprium ha-
beret. Parilis sanè ratio etiam eius quod quisquam postea, ex eo quod
derelictum erat, occuparet.

^a Rerum
Indica-
rum lib. 5.
tit. 21.

^b Misna
& Gema-
ra ultra-
que tit.
Baba
Metzia
cap. 1. &
Maimoni-
des tit.
Zachia
V'em-
thna cap.
1.

^c Alcoran.
Azor. 12.
de Venatu:
& Azor.
34. de adi-

bis غير

مسكوتة

id est, de-
relictis. In
Arabico,
Azora
sunt 5. &
24.

^d De Jure
Belli ac
Pacis, lib.
2. cap. 2. §.

2.

C A P. V.

Dominii Effectus privati. Et qualisnam, in vetustioribus rerum distributionibus, Maris habita fuerit ratio.

EX Dominio, ad modum jam dictum, privato introducto evenit, ut Territorii seu Agri, cuius usus antea universis pariter erat in arando, ædificando, depascendo, arbores cædendo, fructus percipiendo, transeundo liber, Proprietas ita possidenti, sive per Distributionem sive per Occupationem, privatim acquireretur, ut is liberum eiusmodi usum jure posset impedire, nec eius injussu alius licite uti posset. Atque ab hac origine manavit omnis rerum Proprietas seu Dominium quod sive alienatione, seu quacunque aliâ cessione, in alios transfertur sive possessione continuâ retinetur Habitâ semper ratione specialium modorum ac temperamentorum quæ, sive ex Legibus moribusque sive ex pacto, dominio solent, pro variis populorum institutis accedere. Nam hisce restringitur & minuitur libera, in re, domini potestas. Quæ ubi prorsus desinit, ita suum est quod privatim possidet dominus, ut alius esse, eius injussu, omnino jure esse nequeat. Atque hæc omnia ex Mutatione *Iuris Gentium Vniversalis* seu *Naturalis* quod *Permissum* est, orta sunt. Inde enim introductum Dominium privatum; ex jure nempe *Positivum*. Sed interea stabilitum est ex *Iure Vniversali Obligativo*, quo Pactis standum est & servanda fides.

His ita positis, videndum erit, qualisnam in rerum sive primaria sive vetustiori aliqua distributione, Maris habita sit ratio. Nam si cum Agris, etiam Mare fuerit assignatum, certè fatendam eadem ex origine natum esse Maris, quâ Telluris dominium privatum, adeoque illud esse eiusdem æquè cum hac capax. Certè in distributione Telluris post diluvium instaurata (quantum scire possumus ex Veteribus qui eam tradidere) Maris alicuius nomen, ut pars assignata, non diserte occurrit. Sed verò interdum ut limes parti assignatæ adjicitur Oceanus. Quemadmodum ubi pars Chamidis primò assignata extenditur à Rhinocoruris Ægypti per Africam usque ad Herculis columnas *ἡ ἄνωρος τῆς ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ ὁρίζου* seu usque Occiduum & Africanum Oceanum. Et Cananæorum pars (quæ in Chamidarû territorio) in Pentateucho Samaritano bis ita describitur, ut expressim protendatur à fluvio Ægypti seu Nilo ad fluvium magnum, a Africa. apud Euseb. in Chronic. cap. 10. Cedrenus, pag. 10.

a Penta-
teuch. Sa-
maritan.
Ms. Genes.
10. 19. &
Deutero-
nom. 34. 3.
b Euseb.
& Cedre-
nus, locis
ciratis.

c Numer.
34. 6. 7. &
12.

d Iosua
cap. 15. &
seqq.
e Psal. 72.
8. Syracid.
cap. 44.

id est, Euphraten *הַנָּהָר הַזֶּה* Et a usque ad mare novissimum, seu Postremum quod est Occidentale seu Magnum. Quæ postrema vocabula habentur etiam in partis illius designatione quam exhibet codex Judæorum in Deuteronomio. Interdum verò in parte assignata includi videri possunt Maria aliquot, adeo ut non minùs quàm Tellus, assignari videantur. Nam Japetidis assignantur *בְּרַא מַדְיָא וְעֵשׂ אֶלְדֵּר וְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל*, Ea quæ à Media in Septentrionem & Occasum vergunt usque ad Gades atque insulas Britannicas. Maria videmus in assignationis arcæ contineri, Ægæum, Mediterraneum, Adriaticum, Britannicum. An donata, nescimus. Quin in vetusta Terræ sanctæ designatione (cuius autor ipsum Numen) limes potius quàm pars territorii assignati haberi videtur Mare. De plaga Meridiana, verba sunt; *Habebis e terminos contra Orientem, Mare salissimum.* Et paulo post; *ibique per gyrum terminus ab Asemone usque ad Torrentem Egypti; & magni Maris litora finiatur.* De Occidentali item plaga; *Plagâ autem Occidentalis à Mari Magno incipiet & ipso finè claudetur.* Ita scilicet ibi vulgatus interpres. Et ad eum sensum ferè, recentiores. Sed de eo loco atque aliis heic allatis, plura capite proximo. Sequitur dein, juxta Ebraicam Veritatem; *hic erit terminus vester septentrionalis. A mari magno describetis vobis Montem Hor.* Et paulò infra; *& descendat terminus ille (de Orientali verba jam fiunt) & peringat usque ad litus Maris Cenereth, ad orientem; & rursus descendat terminus ad Iordanem, & desinent exitus termini in Mari salso. Atque hæc erit Terra vestra cum terminis suis per circuitum.* Quæ ferme iterantur in distributione à Iosua instituta d. Atque à Mari usque ad Mare e alibi terminatur dominium in Sacris literis. Et, si detur tandem Maria in vetustiores illas Territoriorum distributiones non venisse, restat dispiciendum utrum titulo Occupationis, ut res vacuæ ac derelictæ, potuerint jure postmodum adquiri; id est, sive Iure Naturali sive Divino Vniversali quod Permissivum est, sive Iure Gentium plurium seu Communi seu Civili, quod, in rebus huiusmodi expendendis, Naturalis Iuris, quod est Permissivum, interpretis vicem obtinet præstantissimi. Nam si ex Permissivo quod Vniversale est, nihil heic adferetur, aut (quod idem ferme est) si ex Iure Positivo Gentium, Marinum dominium, quale querimus, fuerit seculorùm populorumque illustriorum suffragiis introductum ac admissum; dubitandum (puto) non erit, quin Iure quidem omnimodo domini privati Maria sint, ut Tellus, undiquaque capacia.

CAP. VI.

Jus Divinum, seu Divina in sacris Literis effata, dominio Maris privato favere. Etiam & diffusissimum Mare, Occidentalem Terræ Sanctæ plagam alluens, seu insignem saltem eius partem, ex assignatione Divinâ, juxta Invisconsultos Ebraeorum, Territorio Israëlítico cessisse.

QUOD ad Jus heic attinet Divinum; in eo planissimè reperiuntur quæ dominio Marini haud parùm favent. In donatione illa rerum, post diluvium, primaria, quâ Noachum atque posteros eius ditavit Numen, Telluris universæ (cuius Orbis pars sunt ipsa Maria) Aërisque contermini non aliter concedi videtur dominium ac quâ Animalium, terræ, Volucrumque cæli mentio adjicitur. Scilicet expressa ususfructûs donatione, ipsa res concessa est. Atqui nec aliter conceditur ibi Maris dominium. *Pavor vester a & tremor a Gen. 9.2. vester* (quæ vocabula sunt dominium indicantia) *etiam in omnes pisces Maris.* Paup̄o aliter primis parentibus dictum est; *Implete b terram & b Gen. 1. subjicite eam & ורר id est, dominamini in Piscem Maris, & in Volucrum Cæli & in omne animans quod reptat super terram.* Sed res heic etiam ipsa suo usufructu indicatur. Fatemur de Privato dominio, seu quod omnium hominû communc non erat, heic verba non fieri. At verò in humani generis dominium commune ita primò nec dispari formulâ transit cum Tellure simul Mare, ut ex ea Numinis donatione, parilem utriusque, ut unius globi, pro hominû arbitrio, fuisse in futurâ rerum distributione seu dominio privato introducendo conditionem, fas sit dijudicare. Neutrius jubetur proprietas, Neutrius communio. Sed utraque ex ipsâ donationis formulâ æquè permitti videtur. Et frivolum nimis est, quod opponunt nonnulli, *Terram filiis c hominû datam, Mare autem ipsius d Numinis esse;* ac si dominium, ne quidem commune, sed usus tantum Maris communis permetteretur ex sacris verbis. Quasi verò non itidem dicatur; *Domini est Terra e & plenitudo eius, & cacumina montium eius sunt.* Quis nescit huiusmodi effata humanum dominium neutiquam omnino minuere? Quicquid enim acquirunt homines, restat semper Deo O. M. ut Naturæ universalis parenti, dominium illud supremum tam hominû quàm rerum prorsus omnium: quod nemo sanus negaverit. Sed de dominio humano controversia est; eo scilicet

c Ps. 115.

16.

d Psal. 95.

5.

e Ps. 24. 13.

50. 12; 89.

11; 95. 4.

licet quod usum fructum & proprietatem qualemcunque, integro semper Numinis, quod nequit minui, dominio, complectitur. Et in Scholis ea de re distinctio est obvia. Et primo domini genere nihil omnino, nedum Mare, esse in hominum bonis: secundo omnia quidem esse aut esse posse, quæ prehendi, occupari, possideri queunt. Accedat, in veteri Fœdere expressum non semel haberi occupationis, possessionis, domini, quale tractamus privati Maris mentionem. Idque ut rei legitimè introductæ Phœnicii Maris Principes ac domini ibi sunt Tyrii; Ægyptiaci autē Alexandrini. De Phœnicio, propheta ad Tyrum; *Descendent a de solis suis cuncti* *אֶפְרַיִם וְדָאָדָאִים*, id est, Domini seu Principes Maris & c. *levabunt proinde super Te lamentum & dicent tibi, Quomodo peristi, qua habitas in Mari? Urbs inclyta, qua fuisti fortis in Mari.* Tyriorum heic Dominium marinum planè indicatur. Et in Capite ^b proximo בבל ים וְבֹלֶךְ In medio seu Corde Maris sunt termini tui; ut habent codices Ebræi, uti & Arabs

Ms. ^c qui reddit *وتكويما تك في قلب البحر*

quod idem ipsum sonat. Nam tam Græca quam Vulgata versio ab origine ibi discedit. Et sequitur; *Omnes Naves Maris cum Gubernatoribus earum fuerunt tua ad negotiandam negotiationem tuam.* Pro quibus vocabulis postremis substituitur in Codicibus Græcis *ἡ θάλασσα ὑποῦς* usque ad Occidens occidentis, sive in magnam partem Maris Magni seu Occidui; id est, Phœnicii seu Syriaci. Rursus; *Eo quod exaltatum est cor tuum & dixisti, Deus ego sum; in cathedra Dei sedi in corde Maris.* Nec verò Tyrio minatur, quod maris alluentis dominium sibi asciverat, sed quod superbia elatus Dei nomen sibi usurparat. Etiam & ipsum Mare & Fortitudo Maris nuncupatur alibi ^d in Sacris literis Tyrius. De Mari autem Ægyptiaco, aliter ^e ad Niniven locutus; *Num melior es Alexandria populorum* (in origine No vocatur; urbs quæ pro Alexandria heic sumitur) *qua habitat in fluminibus & sunt aque in circuitu eius, ים חיל ים* Cuius divitiæ, robur, seu (ut Græci habent) *אֶפְרַיִם* id est, imperium seu dominium est Mare. Quin Reges tam Maris quam Insularum in eo memorari videntur; *Reges f Tharsis & Insula dona afferent.* Etenim Tharsis Ebræis Mare denotat ^g, quod ab interpretibus tum Græcis tum Chaldæis aliquoties agnoscitur. Et temerè ad locum citatum Munsterus, vir aliòquin doctissimus, Tharsis ibi Mare non vult significare, quia *non sunt* (sic ille) *Reges Maris; sed in terris tantum regnant.* Oblitus nimirum Principes maris disertè apud Ezekielem (quod diximus) memorari. Ad illud

item.

^a Ezech.
cap. 26. 16.

^b Cap. 27.
3.

^c Bibliotheca A.
rundelliana.

^d Isaias
cap. 23. 4.
^e Nabum.
cap. 3. 8.

^f Psal. 72.
10.
^g Hieronymus ad
Isaiam cap.
3.

a Et potnam manum eius in Mari & dextera eius in fluminibus, *a* Psal. 89.
notat Aben-Ezra Deum O. M. dominium assignasse ibi Marinum *25.*
Davidi Regi והיה בים התיכון על הספרים ור dominaretur in
b eos qui sive per Mare sive per Flumina nauigarent. Er in Apocryphis *b;* O
viri, nam praeclitunt homines qui Terram & Mare obtinent, & omnia qua
in eis sunt? Rex autem super omnia praecellit & dominatur eorum. At-
c que alibi ad Ezdram Angelus, c Mare positum est in spatiofo loco, ut
esset altum & immensum. Erit autem ei introitus in angusto loco positus,
ut esset similis fluminibus. Quis volens voluerit ingredi in mari & vide-
d re eum, vel dominari eius, si non transferit angustum. Parile utroque
in loco admittitur Telluris Marisque dominium. De Affluero
etiame Rege memoratur *d,* eum non solum Terram, sed, & cunctas *d* Esther
Insulas Maris fecisse Tributarias, ubi expressa sanè Marini dominiū
cap. 10. 1.
vestigia. Ita nempe habet editio vulgata ex origine Ebraica, quæ inter-
cedit, deprompta. Sed Græci ibi codices expressius; E'leaz
ו ה βασιλὺς ἐστὶ τῆ βασιλείας τῆ τοῦ ἡθρ καὶ τῆ θαλάσσης Scripsit autem Rex ad
Regnum Terra & Maris. Nec prætereundum est illud ex benedictio-
nis Mobis; Et Nephthalis e dixit; Nephthalim abundantia persuetur, &
e plenus erit benedictionibus Domini, ימרו ודורם מן Mare & Meridie possi-
debit seu hereditabit; quemadmodum locum illum vertunt Vulga-
tus & Græci. Sed verò aliis plerisque Mare pro Occidentali plaga,
ut non rarò in sacris literis, ibi sumitur. At sanè de Mari Galilæo
seu Tiberiadis lacu, non de Mari Magno seu Phœnicio, quod in
Occidente alluit, verba illa fieri, manifestum est ex eo quod ad la-
cum illum, Mare etiam dici solitum, Nephthalis sedes fuere: Uti
etiam liquet ex paraphrasi Onkeli, ubi expressa fit mentio Maris
Genesar, quod ipsum est Tiberiadis lacus seu Mare Cenereth item
dictum, atque eo nomine in Orientalis Terræ sanctæ plagæ descri-
ptione sacra f cum Mari salis, seu Asphaltitide lacu, memora- *f Numer.*
tum. In loco autem Deuteronomii indicato hallucinatus legebat *34. 11. &*
Rupertus Abbas Tuitienfis g Mane & Meridiem possidebit, pro Mare *3.*
& Meridiem. Utuncunque autem, ex allatis manifestum (puto) fit, di-
g uinis in eloquiis eiusmodi de Maris dominio testimonia haberi, ut
non minùs ac Telluris, ex Jure Universali Permissivo, id posse
quem adipisci, interim admittatur. Cerrè & quæ superiore capite
de Meridionali, Occidentali seu Maritimo atque Aquilonari Terræ
Sanctæ Terminò inde adducta sunt, ea ita Ebræorum & Juriscon-
sultis & Theologis intelliguntur, ut aut ipsùm Mare Magnum sive
Phœnicium, aut saltē partē eius conterminā aliquām à Nu-

C

mine

mine Israëlitis, seu dominis futuris, simul assignatam velint; qua de re fusius paulò differendum. Pro eo quod ex Vulgata ibi, de termino Meridionali, legitur, *usque ad Torrentem Egypti*; & magni maris litore finietur; Ebraea sunt, והי תחמתיו הים והי תחמתו ad *Torrentem Egypti* (seu Nili ostium septentrionale quod Terram Israëliticam ab Egypto, ad Mare, determinabat) & erunt exitus eius in Mare. Adeo ut de termino illo litore finiendo (quod habet Vulgata) nihil ibi in origine reperiatur aliter expressum. Proximè dein subjungitur, de Termino occidentali seu qui ad Mare Magnum; ^a ויבול ים ויהיה לכם הגרול ויבול זה יהיה לכם ויבול ים Quæ rectè verbo tenus sonare possunt, *Quoad terminum maritimum; sit vobis Mare magnum, Et terminus hic sit vobis, seu vester sit, Terminus scilicet Maritimus; seu terminus Maris.* Atque ibi Græci, τὰ θεία τὸ θαλάσσιον ὁμῶς ἔσται θείον ἢ θαλάσσιον ἢ Μεγάλον. *Fines Maris vobis erunt, seu vestri erunt. Mare magnum terminabit.* Ubi Samaritani Codicis lectionem planè (ut sæpiùs) sequuntur. Nam in eo legitur; ויבול ים ויהיה לכם הגרול ויבול זה יהיה לכם ויבול ים *Et terminus maritimus sit vobis. Terminabit mare magnum. Hic sit vobis terminus maritimus seu Occidentalis.* Atque ex usu vocabuli Maris tam pro plaga Occidentali quàm pro ipso Mari, ita plerunque vertitur ille locus ut in eadem tam brevi periocha Mare pro utroque sumatur. *Terminus verò Occidentalis, sit vobis Mare magnum. Et terminus hic sit vobis terminus Occidentalis. Quemadmodum expressim etiam Judæi Hispanienses; γ termino de Ponente; γ sera à vos el Mar el grande: γ Termino este sera à vos termino de Ponente.* Atque ita sanè Onkelus & Arabs Erpenianus; nisi quod Onkelus habeat, *Terminus vero Occidentalis sit vobis mare magnum & terminus eius; idem erit vobis terminus Occidentalis.* Tralatio autem Arabica Ms. quam Bibliotheca Arundellianæ debemus, post verba illa ad *Torrentem Egypti*, habet *مخرجة الى ناحية*

البحر ويكون حد البحر حدكم
والبحر الأعظم بحدوده هذا حدكم من
ناحية البحر *Et erit exitus eius ad regiones seu partes Maris;*

Et erit terminus Maris terminus vester. Et Mare Magnum in terminis suis. Hic sit terminus vester ex parte maritima. Plaga autem Septentrionalis monte

monte Hor, ut in allatis, capite in superiore, designatur. Adeo ut ex hisce fiat manifestum, septentrionalius Nili ostium, id est, Pelusiacum (ut videtur; nam de ipsissimo loco non satis convenit) plagæ terræ Israëlitiæ Australi, quæ maritima erat, uti & Montis Hor sive promontorium sive radices ei quæ Boream ad mare occupabat, terminorum vices præstitisse. Mons autem ille idem est qui in vulgata dicitur *Mons altissimus*. In commentariis Ebræorum nuncupatur etiam *אמנה Amana* & *אמנון Amanon*, & *אמנוס Amanus* & à nonnullis pro monte in Cantico Salomonis *Amana* item dicta, sumitur. Atque in Targum Hierosolymitano *מנוס Manus* pro Hor monte substituitur. Pro Libano sumitur iis qui septentrionalem Terræ sanctæ terminum Libanum montem in descriptionibus suis & facere solent. De hoc autem monte Hor seu Amano (monti qui in Issicum sinum procurrit, cognomine; etiam & à nonnullis pro eodem & seu potius Tauro monte sumpto) ad hunc modum Salomon Iarchius, *הוא במקצוע צפנית מערבית וראשו משפיע דנכנס לתוך הים ויש מרחב הים לכניו* *Situs est in angulo qui sub Cauro ponitur. Caput eius declivè in ipsum Mare protenditur. Atque hinc inde equor habet diffusum. Inter terminos hosce, scilicet, Australem seu Nili ostium Pelusiacum & Borealem seu montis iam dicti promontorium, Mare Magnum, qui terminus fit Occidentalis, litus sinuosis recessibus variatum aluens, ita per milliaria amplius ducenta porrigitur, ut si à termino Boreali ad Australem linea ducatur recta, plurimum Maris intra eam per tot milliaria porrectum intercipiatur. Quod etiam sine tabula chorographica ob oculos posita satis intelligere est facilitum. His ita ad plagam Terræ sanctæ seu Israëlitiæ Occidentalem, quæ tota maritima est, idque ex veterum Ebræorum scitis, non ex recentiorum descriptionibus, breviter, sed quantum res quæ præ manibus est, postulat, indicandam præparatis, advertendum est, Theologos & Jurisconsultos Ebræorum, de *מצות התורה בארץ ישראל* *Præceptis ex Terra Israëlitiæ pendentibus*, id est, eis quibus extra Terram Israëlitiæ ex ipsa lege sacra obligari se nolunt, disputantes, accuratius de Territorii sui, quæ Sacro Numinis effato designatum est, limitibus, etiam ad extremas lineas agere. Scilicet de finibus Territorii sui quæ nomen Territorii universitatem denotat, non solum agrotorum sed fluminum etiam & aquarum qualiumcunque intra fines cuiusque Civitatis, quemadmodum apud Jurisconsultos Cæsareos item recte sumitur. Præcepta quæ diximus, Ebræis sunt ex*

a In glossa Iarchii, ad cap. 4. Cantici Canticorum.

b In Num. 34. & vi de gloss. Talmud, ad tit. Gittin. cap. 1. fol. 8. a.

c Lyran. ad Num. 34. Andr.

Mafius ad Iosnam, Adrico-

mius, Iacob Bar Abraham in

Tab. Chorographica

Terræ sanctæ &c. Et vide Abu-

lenf. ad Num. 34. q. 2.

d Gloss. ordinar. ad Num. 34.

e Capola de Servitutibus Rustic.

præd. cap. 26. §. 26.

Hieronym. de Monte, lib. de Fi-

nibus re-

gundiscap. 6. §. 2. Alberic.

Gentil. de

que

b Gemara
Babylonia, ad tit.
Gittin seu
de libellis
Divortii
& Mannu-
missionis.
cap. 1. fol.
3. a. Idem,
sed deprava-
tè, legi-
tur in Ge-
mara Hie-
rosolymita-
na, ad
tit. She-
biith, seu
de Anno
Sabbati-
co, cap. 6.
fol. 36.
col. 4.
c Numer.
34. 6.

que adnotatur. In ea etiam, ad hunc modum explicatur hæc sententia: רבי יהודה אומר כל הים שכנגד ארץ ישראל ואפילו עד אוקיינוס למערב ושורא בסוף העולם הרי הוא כא"י שנ' ים הגדול וגבול האי וגבול קרא יתירה Ex sententia hac Rabbi Iehuda, totum ipsum Mare quod obtenditur longitudini Terra Israëlita, etiam in Oceanum usque ad Occidentem quo orbi terrarum limes positus est, in territorio Israëlita est censendum; secundum illud quod scriptum est, Mare Magnum, & Terminus (locus integer ex Numeris paulò ante heic exhibetur) ubi signantiùs [*& Terminus*] adiicitur, ut scilicet innuat ipsam Maris amplitudinem intra limitem etiam contineri. Et postea ibi: בין שני החרוץ Inter funiculos illos seu lineas. (in Oceanum, ut dictum est, utrinque ductas) *Insulae sunt ex Territorio Israëlita; & idem jus est Insularum & aquarum &c.* Hinc etiam glossa Ebræorum ordinaria ad verba illa in Numeris, *Et sit vobis Mare magnum*, הים הגבול, *Insulae*, inquit, *quæ in medio Maris, etiam & ipsæ sunt pars termini seu limitis.* Quin paraphrasis ibi Hierosolymitana expreßius; וחרוץ ים רחב הוא אוקיינוס; *Et terminus sit Mare magnum, id est, Oceanus & Insulae eius & Vrbes & Naves cum Aquis primariis, quæ in eo.* Neque aliunde factum est, quod Rabbi Abben-Ezra^a, Rabbi Bechai^b alique, Maris tantam partem assignatione illâ Israëlitis cessisse putarint, ut etiam per Mare הספדי id est, Hispanicum, tot parasangis in Occidentem à Continente Israëlitarum diffusum, Mare magnum interpretentur. Utrisque jam memoratis verba sunt; הים הגדול הספדי וגבול כלומר; *Mare Magnum*; scilicet Hispanicum. Et Terminus; ac si dictum fuisset, *possessio vestra sit. Mare Magnum, quod ipsum per se etiam Terminus est.* Sed est interea animadvertendum Mare illud Occiduum totum usque in fretum Gaditanum, Arabibus adeoque Ebræis recentioribus, qui ex Arabum Scholâ prodire, indiscriminatim nuncupari *Mare Romanum*, Mare الشام *Al-shem seu Damasenum* (id est,

Syriacum) Mare الاندلس *Al-Andalus* (seu Hispanicum) & demum Mediterraneum. Ab oris aliquot singulis toto denominato. Id quod diserte liquet tum ex Geographiâ Nubiensi, tum ex compendio Geographico Abu Elchafen Hali Arabis^c. Id verò certissimum est,

^a Ad Numer. 34.

^b Ad Numeros pag. 199. col. 3.

^c Ms. in Bibliotheca Oxoniensi.

est, neutiquam è promiscua eiusmodi Maris denominatione, sed ex assignationis primariae Territorii Israëliti interpretatione, qualem memoravimus, Maris Hispanici nomen apud Rabbinos locum heic obtinuisse. Ita Sententia hæc prior totum Mare Occiduum usque ad fauces Gaditanas, quas orbis terrarum limitem statuere veteres, Territorii Israëliti partem intra lineas à promontorio Montis Hor seu Amani & ostio Pelusiaco in Occidentem ductas inclusam, censerì volebat. Sententiâ autem alterâ, quæ rationi multò proximior videtur, angustiora quidem Maris huius spatia, sed tamen Maris spatia satis diffusa, assignationem Territorii Israëliti divinam complecti decernitur. Scilicet hæc, limites Borealis & Australis sub ipsum litus, seu in extremitate promontorii, quod diximus, ad Boream, atque in ostio Pelusiaco ad Austrum, finiuntur; in Occidentem, non ultra porrecti. At verò huius auctores lineam duci volebant rectam a promontorio illo ad ostium Pelusiacum, à Boreâ nempe in Austrum, eaque claudi & terminari plagam Territorii Israëliti Occidentalem; ita ut quicquid sive Maris sive Insularum intra huiusmodi lineam contineretur, seu eam ab Oriente respiceret, id totum non minus Territorii Israëliti pars esset quam regio qualiscunque continentis. Atque ad hunc modum, arcuato atque sinuoso Territorii illius litori (a tribubus Aser, Ephraim, Dan, Zabulon, Simeon occupato) perampla Equoris spatia lineam quam diximus inclusa, atque eiusdem cum litore ipso juris habita, per ducenta amplius milliaria præjacebat. In Pandectis Juris Ebræorum ^a ita explicatur hæc sententia; ואיזה ארץ ואיזה חוצה לארץ כל ששפע ויורד מטורי ארץ ישראל מטורי ארץ אמן ולחין חוצה לארץ הנסין שבים רואין אותן כאילו חוט מתיח עליהם מטורי אמן עד נחל מצרים מן ארץ ישראל מן החוט ולחין חוצה לארץ *ut dignoscatur quid nomine Territorii Israëliti veniat, & quid extra territorium illud esse fuerit censendum* (quantum ad Borealem & Occiduam plagam); Quicquid citra atque intra Montem Amanum exporrigitur, Territorium est Israëliticum. Quod ultra montem illum habetur, est extra hoc Territorium. Etiam & de Insulis Maris quæ monti prætenduntur, eadem ratione dinudicandum est. Funiculus seu linea transeat super eas à Monte Amano usque ad torrentem Ægypti. Quod intra lineam continetur, Territorium est Israëliticum. Quod extra lineam, Territorium Israëliticum non est. Huc spectat illud Ezechielis ^b de plaga Terræ sanctæ maritimâ postquam Australem quæ ad Mare est designaverat, ופאת ים הים הגדול מנבול עד נכה לבוא חמת זאת, *Et pars occidentalis Mare magnum; à termino usque ad id quod ad-*

^a Gemara Babylo-
nia, ad tir.
Gittin seu
de libellis
Divortii
& Manu-
missionis.
cap. 1. fol.
8. a. quod
idem,
sed depra-
vate, legi-
tur in Ge-
mara Hie-
rosolymi-
tana ad
tir. She-
biith seu
de anno
Sabatti-
co. cap. 6.
fol. 36. col.
4.
^b Cap. 47.
21.

versum est introitus quo ducitur ad Hamath. Hæc pars (seu plaga) occidentalis; seu Maritima. Vulgata ubi: *Beplagu Maris Mare magnum, à confinio per directum donec venias Emath.* Hæc est plaga Maris. Hellenistæ autem; τὸν δὲ μέγαν ὁρτὸν ἐκ τῆς ἀφ' αὐτῆς hac pars Austro & Africae. quæ proxime præcedenti versio est. Dein pro allatis ex Ebraeo, lequiritur; הַר הָאֵשׁ דְּהַלְלוֹתָם מִן הָאֵשׁ הַזֶּה וְעַד הָאֵשׁ הַזֶּה דְּהַלְלוֹתָם מִן הָאֵשׁ הַזֶּה דְּהַלְלוֹתָם מִן הָאֵשׁ הַזֶּה Quod sonat tam Hæc pars, quam hæc partem Maris Magni determinat usque ad id quod adversum est introitu quo ducitur ad Hemath, usque ad introitum ejus. Hæc sunt quæ à l. Mare Hemath. Cuiuslibet versionis mens eadem. Ea autem quam Ebraicis subjecimus tum paraphrasi Chaldaicæ, tum Judæorum Hispaniensium interpretationi consona est. Jam verò ex veterum Scitis ibi Salomon Iarchius ad hunc modum rem explicat; חֲמַת הָאֵשׁ לְפָנֶיךָ הָיוּ כְּחַל פְּרוּכִים עַד נַחַל לְבָא חֲמַת עַד מְקוֹעַ צְפוֹנִית מְעֻרְבִית חֲמַת זֶה הָיָה שְׂדֵהוּ נַחַח לְבָא חֲמַת כִּי חֲמַת נִמְקָעוּצָה צְפוֹנִית מְעֻרְבִית מְעֻרְבִית חֲמַת זֶה הָיָה אֶבֶן רֹד הָיָה ab angulo meridionali superius dicto (sic interpretatur illud à termino) qui est fluvius Egypti, usque ad id quod adversum est introitu quo ducitur ad Hamath; nimirum usque ad angulum sub Cauro positum, qui ipse est Hor mons adversus introitu ad Hamath. Quia Hamath in Cauro plaga sita est juxta Hor montem. Ita quoque termino heic per directum, ut habet Vulgata, ducto à Nili ostio ad Hor montis promontorium intercipitur, haud exiguum maris velut assignari partem cōmplectitur. Atque hæc sententia, quæ viciniora duntaxat Maris spatia parili jure, ex ipsa assignatione divina, cum continenter æstimantur, receptor est; quod scimus non solum ex ipsis Pandectis vetustioribus, seu Corpore utroque Talmudico, sed ex præstantissimis illis Rabbinis Mose Maimonide^a & Mose Corzenfi^b, præter alios minorum gentium, qui eam difertis verbis amplectuntur. Et juxta utramque sententiam, illud quod de provinciis transmarinis, generatim apud Salomonem Iarchium^c, Rabbenū Nissim^d, Obadium Bartenorium^e, alios traditur, satis interea obtinet; scilicet לְבָא חֲמַת מִבְּנֵי מִינֵה הַסֵּב מִבְּנֵי קִיר Quicquid est extra territorium Israëliticum id totum Provinciam seu Civitatis Maris nomine contineri, excepta Babylonia. Ad exemplum provinciarum maritarum procul in Occidente extra lineas secundum five hanc five illam sentiam ductas positarum, etiam & provinciæ atque urbes mediterraneæ, quæ procul extra fines Territorii Israëliti plagis in ceteris sedes habuere, Provincia- rum seu Urbium maris nomen, pro eo quod est Tellus aliena, sortita sunt. Quæ de re optimè Rabbenū Nissim loco citato. Sed verò

^a Halach. Therrumoth, seu de Oblationibus cap. 1.
^b Præcept. Affirmat. 133.
^c Ad Tir. Gittincap. i. fol. 1.
^d Ad Alphejsum parv. 2. pag. 554.
^e Ad Misnaorib. iit. Gittincap. i. ubi & vide Rabbi Jom Tob.

UT

a Bartol.
ad l. 35. pa-
tronus. ff.
tit. de le-
gat. 3. c. 1.
Nupra ff.
de Senato-
ribus.
b Archi-
diac. in c.
Ecclesias
13. q. 1. Hie-
ronymus
de Monte,
lib. de Fi-
nibus Re-
gundis
cap. 23.

ut hæ, quæ extra Territorium in continente positæ, civitates Maris ex dicto locutionis tantum usu nominabantur, ita etiam in eadem locutione, alias intra Territorium etiam in ipso Mari locum habere admissum esse, ex ostensis liquet. Et deinum ex utraque, quam exhibuimus, sententia, satis probatur divinæ assignationis interpreta- tionem ejusmodi priscis Ebræorum, quibus ipsa fiebat assignatio, Jurisconsultis receptam esse, ut Mare, æquè ac Tellurem, dominiî privati capax esse non dubitarent; adeoque Insulas in alluente mari positas, velut continentes Territorio Israëlítico, ob interfluentis Maris dominium, æstimarent. Neque obest, quòd toties *ut usque ad Mare* in assignationibus occurrat, ut superiore liquet capite; aut quòd Mare limes fuerit. Nam non solum *usque* est dictio sæpe in- clusiva *a*, verum etiam ipsi limites limitato cedunt *b* non tardè. Quemadmodum Termini omnes terminati. Qua de re Juriscon- sultî & Pontificii & Cæsarei affatim; uti etiam in iam dictis Ebræi. Et hisce igitur elicitur, neque quod *universale* est *Ius Divinum*, neque *Positivum*, quâ pluribus quibuscunque gentibus, in sacris literis, *Im- perativum* videatur (nam in finibus jam dictis assignandis Imperati- vi imago manifesta est) Maris dominio privato reluctari, sed utrun- que satis ei favere; etiam & exempla dominiî ejusmodi (si Ebræis ipsis fides) exhibere luculenta. De Naturali igitur & Jure (quod re- liquum est) Gentium, dein videndum.

C A P. VII.

Ius Naturale Permissivum (cujus heic usus est) è Gentium illustriorum civiliorumque, tum prisci tum recentis avi, Moribus placitisque esse eliciendum.

QUOD ad *Ius* heic attinet *Naturale* seu alterum, in Iuris suprà ha- bitâ distributione, *Iuris Gentium Universalis* seu *Primavi* caput; ex recto humano rationis usu peti solitum; id sanè non omnino Do- minio Maris Privato adversari sed manifestè illud permittere, ex eo evincetur, quòd in Iure *Gentium Positivo omnimodo* quod *Humanum* est (nam de Divino iam est dictum) id est tam *civili Plurium gentium* seu *Domestico*, quàm *Plurium Gentium Communi*, sive illud *Intervenien* fuerit, sive *Imperativum*, nempe in moribus omnium ferè quas ex- ploratas habemus atque illustriorum, Dominium ejusmodi Mari- num passim admittatur. Diffitendum quidem non est, rectum Hu- manæ rationis, quæ pro Naturalis Iuris indice haberi solet, usum circa

circa res Divinas seu quæ ad Numinis attinent cultum, ex plurimarum gentium moribus non ritè edisci. Neque inde sive *Obligativi* sive *Permissivi* generis Iuris Naturalis capita illuc spectantia, statuenda. Nam per omnia secula & Orbis Terrarum quas novimus regiones, Homines, de eiusmodi rebus, aut sine examinis congrui ac curatione, aut commodis suis aut Populorum (qui imperio continendi) indoli inservientes, decernere sæpe sunt soliti; ut Pagani, Mahumedani, id genus alii tam recentioris quam prisca avi. Et rectè Antisthenes Athenis olim ^a (ut Philosophi alii non pauci) docere ausus est, *Populares Deos esse multos, sed Naturalem unum esse*, contra quod communissimus Humanæ, apud Gentium vulgus, rationis usus ac Mores induxerant. Unde, ut in Ecclesiâ olim Ebraicâ, ita etiam in Christianâ, usus humanæ rationis apud ipsum Vulgus, alias liber, ubi in sacrorum contemplationem seu disquisitionem ascenderit, præstitutis quibusdam axiomatis, principiis, & iuris sacri Normis, velut sanctis animæ repagulis, meritissimè coerceri solitus est. Ne sive in veteres tum Gentium tum seculorum plurimorum errores, sive in nova libere discurrentis ingenii commenta petulus evagaretur. Et similis sanè semper in politia sacra ratio servata est. At verò in rebus quæ merè sunt Humanæ, adeoque Humanæ ut mutua duntaxat hominum officia spectent, neque ex Divino aliquo præcepto interdicanter (cuius generis nihil sanè ne fingi potest aptius esse quàm Territoriorum Dominiî distinctio eiusque ratio quæ hominum consensu tota nititur) quid permissum fuerit ex iure Naturali, non minus rectè decernitur ex plurium Gentium ac seculorum veterum recentiorumque scitis, placitis, moribusque receptis, quàm ex diligenti Regionum, fruticum, arborum, fatorum, cæterorum quæ ad universam agriculturam attinent, observatione elicitor quid quæque ferat regio quid quæque recuset. Quotquot enim Gentes dominium, quale quærimus, privatum sive ex Civili suo sibi Jure seu Domestico, sive ex Iure cum vicinis sibi gentibus Communi admiscere, aut idonei habendi sunt Iuris Naturalis Permissivi (quanti heic usus est) testes; aut tot gentes easque illustres per tot secula contra Naturam commisisse (quod nemo putò somniat) pronuntiandum. De Iure Naturali Iustinianus ^b; *Quod si Ius Naturale ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos per aquæ custoditur, vocaturque Ius Gentium, quasi quo jure omnes Gentes utuntur*. Et Caius ^c; *Ius Gentium ratione Naturali inter omnes homines per aquæ servatur*. Sed verò ubinam omnes Gentes? Nonadum quot sint

a Cicero
de Natura
Deorum
lib. 1.

b Insti. de
Iure Nat.
naturale.
c L. 1. ff. de
Acquir.
rerum do-
minio.

D

explo-

exploratum est, nedum quos in mores consenserint. Neque earum, quas habemus exploratas, omnium in moribus reperitur omnino quod nonnullis tamen est Iuris Permissivi. Quid gentibus mediterraneis cum Iure de Naufragorum bonis fisco suo applicandis, quod apud Anglos, Aremoricos, Siculos, alias aliquot gentes maritimas obtinuit? Evanuit, ut non permissum, apud Christianas gentes in bello captorum servitus, quæ tamen apud Mahumedanas in usu. Frustra igitur ex omnium moribus petitur heic norma & index; maximè etiam cum nec defuerint, quæ

—— non fœdera legum

Vlla colunt, placidas aut Iura tenentia mentes;

a Val.
Flaccus
Argonau-
tic. 4.

b Nico-
mach. lib.
7. cap. 6.

c In bello
Ingurthi-
no.

d In Con-
jurat. Ca-
tilina.

quod ait ille ^a de Bebryciis. Quales item disertè memorat fuisse aliquas Aristoteles ^b. Et Sallustius ^c ex Hiempsale de Getulis & Libybus, Africæ vetustis incolis, Neque moribus, inquit, neque imperio cuiusquam, regebantur; Alibique ^d de Aboriginibus; Genus Hominum agreste, sine legibus, sine imperio liberum atque solutum. Ad Gentes igitur præteriti præsentisque ævi illustriores civilioresque & quorum mores habemus exploratiores, heic recurrendum. Atque in iis sanè non solùm Gentes illæ quas ipsæ, quarum heic potissimum interesse potest, magni semper habuere; verum & ipsæ, quarum iam interest, testes satis comperientur.

Testimoniorum autem, quibus usuri sumus, genus est duplex. Alia sunt quæ Imperium & Dominium Maris Privatum Principibus, Populis, aliisque, ab Historicis atque aliis Scriptoribus per omnia ferè secula agnitum ac tributum ostendunt. Alia quæ Maris Dominium eiusmodi, Iuri itidem consonum, ex Iurisconsultis, Fœderibus, id genus aliis demonstrant. Quæ utraque, ut rerum ducit ordo, interferimus. Ita tamen ut quæ ad Mare Britannicum, sive Fædi sive Iuris, attinent, cumulo in hoc testimoniorum prorsus præmittantur, librum secundum seorsum occupatura. Atque sic demum tum quid Civile Gentium jus, tum quid Gentium Commune plurimum, quid denique Ius Naturale Permissivum (ex Gentium scilicet moribus hæc in re eliciendum) de Dominio Maris Privato statuatur, simul erit apertissimum.

CAP. VIII.

*Ordo, quo è seculorum populorumque complurium moribus,
Jus de Dominio Maris privato permissivum elicietur. In
seculo Fabuloso, expressa satis esse huius testimo-
nia. Et obiter de Romanorum Mari Me-
diterraneo, cuius imperium Cn.
Pompeio mandatum est.*

SEcula è quorum monumentis gestisque Mores, Scira, Placita, quæ
diximus, Populorum Gentiumque ediscenda sunt, bifariam tri-
buo. In tempus Fabulosum & Historicum. Fabulosum autem
non illud quod Olympiadum initia prævertit totum, cum Varro-
ne, appellamus; sed id quod vetustissimis duntaxat fabulis, fabu-
larum saltem facie, obducitur. Dispersito interim Historico in
illud quod vetustius est & Imperiorum atque Rerumpublicarum
quæ aliquot abhinc seculis desiere, mores complectitur; & id quod
est Recentius atque earum gentium, quæ etiamnum florent, usum
hac in re ostendit. Ceterum dum Fabulosum adhibemus tempus,
non è fabulis, quæ fabulæ sunt, argumenta petimus; sed invo-
lutam Poëtarum & Theologorum gentium mysteriis historicam
veritatem è vetustissimis historicis exhibemus. Nam etiam *Vera*
sunt quæ loquuntur Poëta (ut rectè Lactantius ^a) *sed obtentu aliquo*
specieque velata. Et sic veritatem mendacio velaverunt, ut Veritas ipsa
persuasioni publicæ nihil derogaret. Fabuloso, quod diximus, tem-
pore devictis scribunt Titanibus, sorte mundum divisisse Deos
fratres, Jovem, Plutonem, Neptunum. Jovi Cælum, Plutoni In-
ferna, Neptuno Mare cessisse. Reiectis autem nugis illis de sy-
dereo heic cælo seu Æthere, de Infernorum seu Mortuorum
regno, & demùm de Terra tota ^b fratrum omnium, post divisio-
nem, communi, quibus patienter sibi imponi vulgus sinebat,
res ipsa quam in larvarâ hâc historiâ latere veterum aliquot do-
cuere, alia omnino erat. Non Deos hosce, sed homines fuisse
asserunt. Nec Cæli sed plagæ Orientalis ex quâ Mortalibus lux
datur (unde & superior visa est, ideoque Cælum dictum) *Iovem*
Regem fuisse. Plutonem autem Occidentis, quæ solis recessum
Noctemque ostendit, unde Inferior ea dicta & Inferna. Maris
denique & interiectarum Insularum dominum fuisse Neptunum.
Ita dominium Maris privatum, non aliter ac Telluris ex distribu-

^a De falsa
Religione
lib. 1. cap.
11.

^b Homer.
Iliad. 15.
seu o.

tione humana heic natum comperimus. Ita se rem habuisse docuit olim Euhemerus Messenius autor vetustus in historia de rebus eorum, qui Dii putati sunt, conscripta & ab Ennio versa. Lactantius, De Neptuni sorte, inquit, *a manifestum est, cuius regnum tale fuisse dicimus, quale Cneii Pompeii fuit infinitum illud imperium, cui totius orae maritimae potestatem senatus decreverat, ut Pradones persequeretur, ac mare omne pacaret. Sic Neptuno maritima omnia cum suis insulis obvenerunt. Quomodo id probari potest? Nimirum veteres historiae docent. Antiquus autor Euhemerus, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Iovis & ceterorum qui Dii putantur collegit historiamque contexuit ex titulis & Inscriptionibus sacris quae in antiquissimis Templis habebantur, maximeque in fano Iovis Triphyliae, ubi auream columnam positam esse ab ipso Iove titulus indicabat: in qua columna sua gesta perscripsit, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam & interpretatus est Ennius & securus, cuius haec verba sunt; Iupiter Neptuno imperium dat Maris, ut insulis omnibus & quae loca essent secus Mare, omnibus regnaret. Sed intercidit tam Ennii versio, quam Euhemerus Commentarii ipsi; nec sine Jovis ceterorumque Deorum Antistitum industria intercidisse putandum. Eo enim magis invisum procul dubio erat quicquid de Deorum originibus scriptum esset, quod id eas magis patefaceret, & magna quae sacrariis venditabantur nomina ex magnorum sive Regum sive Heroum cœtu mutuo accepta & vulgo credulo obtrusa fuisse proderet. Nam hinc etiam Atheus cum Diagora & nonnullis aliis dictus est Euhemerus, qui non Lactantio solum, sed Clementi etiam Alexandrino, Eusebio, D. Augustino, Arnobio, aliis, autor est singularis; cui, in argumentis adversus futilem gentium theologiam confarcinatis, fidem haberi scimus maximam. Idem (putoto) est, qui Plutarcho *b* Tegeata dicitur, ubi cum Diagora memoratur. Sed ab eodem etiam Messenius nuncupatur, ubi ut ingentem mendaciorum artificem cum suggillat *c* Maiorum superstitionis cum primis tenacissimus, nec Triphylia aut Panchæos (Panchæa insula est in Oceano circa Arabiam Australiori sita, in quo fanum Jovis Triphyliae, unde historia illa de regno Marino sumpta est, collocat Euhemerus) ullibi gentium, odio, ut videtur, in Euhemerum ductus, existimat extitisse. Sanè Diodorus *d* eodem, ut autore gravi, etiam utitur. Quin Jurisconsultus nuperus illud Neptuni apud Homerum,*

a Loco 1277
citato.

b De Placitis
Philosophorum.
lib. 1.

cap. 7.

c Lib. de
Iside &
Osiride.

d Biblioth.
lib. 6. ar-

que apud
Eusebium

de Praeparat.
Evangelic. lib. 2.

cap. 4. Ad
de Gerard.

Vossium de
Historicis

Græcis

lib. 1. cap.

11.

H 71

Ἡ ποὶ ἐγὼν ἔλαχον ποτὶς αἶα τὰς μὲν αἰεὶ

Παλλομένην,

Ego verò ex eis quæ sorte tribuebantur accepi Cæruleum Mare ut in eo semper habitarem, ita interpretatur; ut de tribus Noachi filiis rem totam de tribus Diis narratam fidenter capiat. Verba eius a sunt; Id a Io. Gryphiander, de Insulis cap. 31. §. 75. b Gen. 10. proculdubio ex partitione terrarum inter tres filios Noachi, ex quibus Iapheto in insula obvenerunt, causam traxit. Adeo ut Iapheto non solum Insularum b sed etiam Maris dominium, in fabula illa, velit assignari. Quod verò ait Lactantius de infinito Pompeii imperio, ut de Neptunii domini exemplo, id ita intelligendum est, ut tam eorum qui imperium Pompeio mandarunt, quàm ipsius cui mandatum est, simul habeatur ratio. Nimirum Cilices invaserant maria (quod ait Florus) sublatiſque commerciis, rupto fœdere generis humani, sic maria bello quasi tempestate præcluserant. Rei igitur frumentariæ maximè prospicientes Romani, ex senatusconsulto Gabiniano Pompeium emisere ἀραιοσόμενον ἢ πικρῶν ἢ θαλάσσης c ad vindicandum c Plutar. a Piratis mare. Et dabatur ei, ea lege, ἀρχὴν δ' ἑστὸς Ἡ ἐπὶ τῶν θαλάσσης, ἡ τεῖρε δ' πᾶσις ἐπὶ τῶν πικρῶν ὑπὸ θαλάσσης, im- in Pompeio, & perium Maris quod intra est Columnas Herculis; Continentis verò totius ad Alexand. quadringenta à Mari stadia. Inde classis ingentis præfectus, dispositis per imperii sui spatia pluribus legatis, Mare totum à faucibus Gaditanis ad litus Cilicium ita pacavit ut neque d in terra neque in in Mi-thridatis. mari esset qui resistere posset. Certè ipse Pompeius mandatum tantummodò habuit imperium, ut Admirallus Populi Romani; sicut biennio ante itidem M. Antonius, quod docet Paterculus. At verò ipse qui mandavit Populus, Maris huius, ut territorii Romani, æque dominus erat ac stadiorum Continentis quadringentorum, quæ cum Mari in imperio mandando sunt pariter coniuncta, ut non magis, atque Mare, dominum ferentia. Et Florus; e Lib. 3. Tiberius Nero (qui è legatis erat Pompeianis) Gaditanum fretum, quā cap. 6. primum Maris Nostri limen aperitur, obsedit. Nostrium Romanus (uti etiam Sallustius f non semel) rectè appellat, quod ita in Romano- f In bell. rum potestatem prorsus redactum. Et Dio Cassius g; Θάλατταν ἢ Inguirrhino. ἢ Ρόμιον πᾶσι Mare universum, quod Romanis parebat, pacavit. Et g Lib. 42. Mela, de Mari Mediterraneo, Id omne, inquit h, quā venit, quāque h De sen. dispersgitur, uno vocabulo Nostrum Mare dicitur. Sic alii i. Et No- Orbis lib. stri maris nomine sicutitur Mela sæpissimè postea. Sed hac de 1. cap. 1. re plura inferiùs, ubi de Romano maris imperio fusiùs agitur. i Orosius lib. 1. cap. Neque in Piratas, ut humanæ societatis hostes, iurisdicção tantum à a.

Pompeio exercebatur (quemadmodum in Piratas, qui in mari quocunque nondum occupato deprædantur, exerceri indies videmus) sed ipsum territorium marinum, quod invaserant Cilices, armis recipiebatur. Unde Manilius *a*,

a Astronomic, lib. 4.

*Quis te Niliaco periturum litore Magne,
Post victas Mithridatis opes, pelagusque receptum
Crederet?*

Itaque non tam Pompeii, quàm ipsius Populi Romani, utpote Maris Domini; similis habendus erat à Lactantio Neptunus ille. Alia sunt in Fabuloso tempore, quæ de Diis dicta, quid de hominum heic jure sentirent Veteres, etiam indicare videantur. Nam ubi Deos hominum personis induunt, quæ humana sunt de iis fermè loquuntur. Unde Hesiodus Jovem ait Hecata permisisse

Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀνθρώπων θαλάσσης

*b Halien-
tic, lib. 1.*

ut partem haberet tam Maris, quàm Telluris. Huc spectat item, quod habet Oppianus *b* de Amphitrite Reginà maris à Neptuno constitutâ,

--- αὐτὸς Βασιλείαν ἔθηκεν

*c Dionys-
sc, lib. 43.*

Reginam maris eam constituit. Quin Nonnus *c*,

--- Βερὸν καὶ τὸ ἔσχα θαλάσσης

Beroë imperium seu Dominium habuit Maris. Similia sunt innumera. Et de Tempore Fabuloso, hætenus.

C A P. IX.

*Primum apud Græcos in Tempore Historico Maris dominium;
id est, Minois, seu Cretensè.*

Historici Temporis partem priorem, seu quæ Regna ac Respublicas, quæ aliquot ab hinc seculis desiere, complectitur, ab Imperio *Cretensium* Marino auspicamur. Dein verò non solum complurium veteris Græciæ populorum, aliorumque in Oriente olim illustrium, imperii ac dominii similis in Mari Syriaco, Ægyptiaco, Pamphylio, Lydio, Ægæo, eiusque vicissitudinum recensitionem persequimur; verum etiam & Romanorum & Carthaginensium in maribus circumvicinis, veluti Supero, Infero, Orientaliori etiam, aliorum id genus in Occidente dominium planè consuetum, atque, ut juri consonum, in mores receptum esse ostendimus.

I. Minos

I. **M**inos Lycasti filius, Jovis dictus, Creta Rex, Mare circumqua-
que Creticum & magnam Aegæi partē ut dominus obtinuit.

Thucydides ^a, Minos, inquit, ὁ βασιλεὺς Κρητῶν ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ αἰετῇ ^{a Lib. 1.}

ἡγεμὼν, Maris Græci partem maximam ut Dominus obtinuit. Ita sanè
ἡγεμὼν tum heic, tum in sequentibus interpretandum. Neque sic
imperium habere (quod sonat vulgò ἡγεμὼν) quenquam ut navium
aliorum numero, transitui, vectigalibus, per maris spatia termina-
ta, modum & leges præstituat, (non aliter ac ubi agri usus, pro suo
arbitratu sive impeditur sive permittitur colonis) aliud omninò
fingi quidem potest, quàm planissimè Dominum esse, aut saltem
eius, qui Dominus est, seu procuratorem seu indultu agere.

Quod in idem heic recidit. Utcunque, non nescimus βασιλεὺς
ἡγεμὼν interdum duntaxat ^b Copiis navalibus præstare interpretandum.

De Minois dominio, expressè itidem Diodorus Siculus ^c, Nico-
laus Damascenus ^d, Strabo ^e, Cedrenus ^f, Suidas ^g, alii. Apud

Senecam item Phædra ^h;

O magna vasti Creta dominatrix freti,

Cuius per omne littus innumera rates

Tenuere pontum; quicquid, Assyria tenuis

Tellure, Nereus pervium rostris secat.

Et primum Maris dominium, id est primam eiusce, quod non-
dum occupatum erat sed in vacuo relictum, occupationem (unde
ortum dominium huiusmodi) Minoi plerunq; tribuunt.

Sed mendum est in Hieronymianà Chronici Eusebii versione ⁱ,

de hâc re; nec prætermittendum, nisi id quod celeberrimo, &
primario apud Græcos Maris dominatui apertis verbis reluctari

videatur, oscitanter neglexerimus. Minos (ita versio illa) Mare ^{1.}

obtinuit & Cretensibus leges dedit, ut Paradus memorat, quod Plato fal-
sum esse convincit. Quid igitur? Falsumne esse convincit Plato

Minoem leges Cretensibus dedisse & maris imperium obtinuisse
se? aut eorum alterutrum falsum esse? Locus planè fallit & cor-
ruptissimus est tum in fæcto authoris Paradii nunquam alibi au-
dito nomine, tum in ipsâ Græcorum Eusebii translatione. Para-
dius nescio quâ oscitantia (de Hieronymo viro sancto & doctissi-
mo credere nolim; sed scioli forte alicuius, qui breviusculas

eiusce in Chronico illo periochas temerè adaugere ausus est) ex
ipso Para dios, id est, ex Iove, quod habetur in Eusebii Græcis,

natum est. Nam ibi Eusebius, Minos, inquit ^k, ἰδαρυχορπάτης

Mare obtinuit, & Cretensibus ^l δὲ διὰ τὸν Ἰὺς ἀπὸ τοῦ Ἰὸς leges dedit quas tulit ex

rum.

antro

b Is. Ca-

saubon. in

Comment.

ad Polyb.

c Biblioth.

4.

d Apud

Stobæum

Eclog. cap.

42.

e Geograph.

10.

f Pag. 11.

g In Mi-

nos.

h In Hip-

polyto ad.

1.

i Euseb.

Hiero-

nym. num.

765.

k Chronis.

Canon.

110. in

Thesau-

Tempo-

rum.

a *Eutropius lib. 6.* antro ubi per novennium secesserat. De legibus illis à Minoë acceptis; quæ nec ante Cretam à Cæcilio Metello triumphatam *a* desiere, & de antro eius Idæo, & Novennio, res est notissima ex Homero, Platone, Porphyrio, aliis. Statim autem sequitur in Græcis Eusebii; *ἡ δὲ ἐν τῷ Πλάτῳ ἐν τοῖς Νόμοις ἐλέγχει*, quod certissimum est heic sonare, id quod Plato in Legibus adprobat, seu confirmat. Nam *b* *Plato de legibus lib. 1.* ipsum librorum Platonis de Legibus *b* fundamen est Minois legum eiusmodi à Jove acceptio. Tantum abest, fuisse vertendum, quod Plato falsum esse convincit, aut quod Plato refellit. Quum tamen posterius minori multò quàm par erat, aut ipse adhibere est solitus, diligentia heic usus vir maximus Josephus Scaliger substitui ibi velit. Nam utcunque ex vi & usu frequentiori vocabuli *ἐλέγχει*, id rectè ita verti videatur; ipsa tamen res & alia vocabuli significatio versionem nostram esse veram manifestò convincit. Id ipsum verò quod habet versio Hieronymiana, legitur, ut exscriptum, apud Marianum Scotum *c* & Florentium Wigorniensẽm, nisi quod in Florentio legatur Plato falsum esse affirmat.

c *Anno
Mundi
2944.*

C A P. X.

Dominium Maris Syriaci, Ægyptiaci, Pamphylïi, Lydii, Ægæi, Gentes in Oriente illustres septendecim invicem succedaneas, per complures quamlibet annos continuos, non aliter, ac Continentis seu Insularum, post Minœam Cretensem, obtinuisse.

POST Minois Cretensis tempora, recensitæ sunt, in Eusebii atque Africani Chronicis, Gentes septendecim Orientales, partim Europææ partim Asiaticæ, quæ singulatim per annos plurimos Mare interius sibi circumvicinum uti domini ita obtinere, ut, ex jure Gentium hisce universis Interveniẽte, privatum Maris dominium locum habuisse sit manifestissimum. Nam per vices & per diutinas occupationes, bello, victoriâ, cessioneque qualicunque mutantes, suam dominandi singulæ sunt periodum fortitæ, annos quingentos amplius sexaginta continuos simul implentes. Ab initis autem Minois seu Cretensis imperii Marini ad proximum quod in Chronicis (quæ diximus) sequitur, intercedunt anni centum septuaginta quinque. Initia illa sub Judicum Israëlitarum ævo collocantur. Qui successere, ad hunc se habent modum.

II. **S**ecundò Lydi Maris fuere Domini. Græca Eusebii *α, αυδοι δι* a Pag. 31.
α, Μαυρες ἰθαλασποκράτησαν ἐπὶ τῇ Lydi, qui & *Meones*, Domini e-
rant maris annos xcii. Sub Ænæ seculum, huius Imperii initia ha-
 bentur. Quod verò ad numerum attinet annorum; tamen si idem
 fuerit tum in univèrsa Eusebii historia, tum in Canone eius Chroni-
 co; cum tamen Pelasgorum imperium, quod proximè sequitur, an-
 norum cxx aut circiter intervallo disjungatur, corrigendus forsitan
 fuerit & *xx* seu cxx substituendus. Quod dubitanter etiam monuit
 vir præstantissimus Isaacus Casaubonus in Commentario suo ad Po-
 lybium, ubi de illis, qui in Oriente Maris sunt dominati, doctissimè
 agit. Absque numero marinum Lydorum Dominium memorant
 etiam Marianus Scotus & Florentius Monachus, uti & Pelasgo-
 rum.

III. **T**ertii in hac recensione Maris domini fuere Pelasgi. Euse-
 bii *β: Πελασγοι* αὐτίκρον ἰθαλασποκράτησαν ἐπὶ τῇ *α*, secundò ma-
re obtinuerunt Pelasgi annos lxxxv. Quod ad Salomonis & quæ se-
 quantur tempora refertur. Sed Thracum, qui mox succedunt, initia
 postulant ut anni heic potius l v putentur. Secundi autem fuere Pe-
 lasgi Maris domini, si aut Lydos primos cum nonnullis facias, aut
 primos à Minoë seu Cretensibus appellas. Nam ita Pelasgi planè
 secundi, alioquin tertii sunt. Quod in sequentibus etiam obser-
 vandum.

IV. **Q**uartò Maris domini fuere Thraces, annos (ut in Eusebii
 Græcis habetur) *οθ* seu lxxix; qui tamen in versione *c Ibid. &*
 Hieronymiana novendecim non excedunt. Sed putat Isaacus Ca-
 saubonus magis *πθ* seu lxxxix rescribendum esse, ex initiiis Rho-
 diorum, qui proximi domini, suasus. Marianus & Florentius ver-
 sionem Eusebii sequuti, annos tantum xix Thracum imperio tri-
 buunt. Atque apud hosce, ut in versione, quam diximus, Thraces
 dominos Maris fuisse, non semel adnotatur. Cum Ieroboamo Re-
 ge convenit.

V. **Q**uintò Rhodii *α* Mare, ut domini, obtinuerunt annos *xxiii.*
 Atque eorum hinc studium circa rem nauticam laudat
 Strabo *ε*, qui de Rhodo, ἰθαλασποκράτησιν, inquit, *πελω* *χρον* *η* *τα*
αγνηεια *καθ'αυτων*, Domina erat Maris diu & Piratas sustulit. In Latinis
 Eusebii, Rhodii dicuntur quartò mare obtinuisset. In Græcis verò
 quartos fuisse Maris dominos, & juxta nonnullos, quintos. Unde
 discrimen illud ortum fuerit, liquet ex eo quod in Pelasgis est me-
 moratum. Celeberrimi omnium sunt Maris Dominorum veterum

Rhodii; inde imprimis quodd eis acceptæ feruntur leges Nauticæ in Pandectas à Iustiniano relatæ, quæ in utroque Imperio mirè obtinere solebant. Antoninus Imperator ad Eudæmonem Nicomediensem *a*, τῶ Νόμο, inquit, τῶ Πάσις ἐν ταῖς ναυτικαῖς τῇ Ναυτικῇ, lege Rhodiorum decidantur lites Nauticæ. Et sunt legum omnium Nauticarum, quæ non interciderunt, vetustissimæ, ut testatur Constantinus Harmenopolus *b* Iudex Thessalonicensis. A Tiberii *c* tempore in Romanorum mores sunt receptæ. Initia eorum sub Iehosaphati regnum collocantur. Sed prætermittuntur Rhodii tum à Mariano tum à Florentio.

a Ad legē Rhodiam ff. l. 9. d. 2. §. 1. de legibus.

b De legibus hisce vide etiam Basilic. lib. 53. tit. 8.

c Prochir. Inuris lib. 2. tit. 11.

d Ius Græcorum. tom. 2. pag. 265.

e Chron. Canon. pag. 129.

num. 11. 7. c. Edit.

Sass. 1549.

V I. Sextò Maris sunt dominati Phryges, annos xxv; sed (ut habent Eusebii *d* Græca) secundum alios v. i. Latinis occurrunt tantum xxv, uti in Mariano & Florentio. Sed verò cùm, in Græcis Eusebii, Quinti numerentur (ratione superius dicta) Maris domini Phryges, numerum illud servarium non annos sed Imperii ordinem rectè (opinor) animadvertit Isaacus Casaubonus denotare. Lycurgi seculo Dominatus hic tribuitur.

VII. Septimò Cyprii Mare obtinuerunt, ut alii, annos xxxiii; ut alii, xxxi. Hoc enim in nonnullis Hieronymianæ Eusebii versionis exemplaribus *e* reperitur. Illud in Mariani & Florentii Chronicis, ex Eusebio & Hieronymo plerunque compilatis. Sed neque in Græcis, quæ extant, Eusebii, neque in versione quam edidit Iosèphus Scaliger, locum habent Cyprii. Nec sanè in Isaaci Casauboni recensione. Cum Ioasi seculo convenit.

f Euseb. Num. 1192.

VIII. Octavò Phœnices Mare obtinuerunt. Sic Eusebius, Marianus, Florentius; nisi quodd septimos faciant, ob diversam, quæ ostensa est, numerandi rationem. De horum dominio Maris satis apertè loquuntur Sacræ literæ: quod & suprà notavimus, ubi de Iure divino verba fiunt. Collocatur huius domini memoria sub Uziâ Iudææ Rege. Quin ipsa gens Phœnicum in gloriâ magnâ navalium artium; quod docet Plinius, alii. Atque huc forsân referendum est illud ab Antipatro Tarsensi & Mnaseâ, scriptoribus vetustis, traditum de Gatide regina Syrorum, (qui & ipsi Phœnices) quam ideo Atergatin dictam volunt quoniam edicto iusserit γὰρ τῆς Γατίδος ὁ Μνάσας ἰχθυῶσι βίβειν (ut Antipater) id est, sine Gatide seu ejus injussu neminem piscem comedere, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς ἀναβίβειν sed ut quisque pisces captos ad ipsam perferret, quemadmodum Mnaseas.

g Apud Athenarum Dipnosoph. 8.

Quod

Quod de etymo habent, ridiculum satis videtur, dum nomen Syrum seu Phœnicium è Græco petunt fonte. Res autem ipsa, quam (opinor) voluere, hæc est; Atergatima non Syriæ modò seu Phœniciæ (quæ maritima Syriæ pars) sed & præiacentis Maris ita Reginam seu Dominam fuisse, ut neque liberè piscari in eo, saltem non piscationis Commode frui, nisi ea annuente, cuiquam liceret. Unde etiam ei, apotheôsi postea donatæ, aureos & argenteos pisces sacrare consueverunt.

I X. **N**onò Ægyptii post Phœnices mare ^a obtinuerunt sub Regibus suis Psammide & Bocchoride, ^{a Euseb. num. 1230.} qui Olympiadum initia proximè antevertunt. Habent etiam Marianus & Florentius.

X. **D**ecimò Maris sunt dominati ^b Milesii. Annorum numerum non exhibent codices Eusebiani. Cæterum tam ^{b Idem. num. 1265.} apud Marianum, quam Florentium legitur, Mare obtinuerunt Milesii annis xvi. Stephanus de Urbibus, *Naucratis*, inquit, *Vrbs Ægypti condita est à Μιλησίων τότε θαλαποικιστῶν à Milesiis tum mare obtinentibus.* Et civitatis illius conditum, cum imperio horum Marino, memorat simul Eusebius, sub tempora Romuli. Ab illis item Sinope, ad Pontum Euxinum sita, condita est, quæ *Ἰππὸς* (quod ait Strabo c) *ἔτι δὲ Κυανέων θαλάσσης in sua habuit potestate Mare, quod* ^{c Lib. 12.} *intra Cyaneas insulas volvitur.*

XI. **V**ndecimò Mare obtinebant ^d Cares. Horum dominii ^{d Euseb. num. 1284.} Marini meminit etiam Diodorus Siculus e. Sub Eze- ^{e Biblioth. 5.} ^{f Euseb. num. 1341.} ^{g Chron. lib. 1. pag. 42.} ^{h Lib. 1.} ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

rentur amplissimum. Et egregiam eorum in re Nauticâ instaurandâ industriam idem memorat Author. Nec refragatur tempus, quin rectè hunc locum occupent ipsi, uti & Iones proximum. Sed decimos quartos hos & decimos quintos nondum in eorum, qui ita mare obtinuerunt, catalogum à Scriptoribus receptos comperimus.

XV. **D**ecimoquintò Iones vicini Maris domini fuere, seu Ionii. De iis Thucydides ^a, *Multò post* (scilicet post Corinthiorum vires maritimas) *penes Iones res navalis fuit, etate Cyri primi Persarum Regis eiusque filii Cambysis; & πρὸς αὐτὴς θαλάσσης κύρω παρμὸντες ἐπράττων πρὸς ἑξέρον.* Etiam & cum Cyro pugnantes suo Mari aliquandiu potiti sunt. Ubi adnotat scholiastes vetus, γήτων & ἡ πείρας Mari vicino: Neque enim toto.

^a Lib. ci.
raro.

XVI. **D**ecimosextò domini Maris fuere Naxii. Eusebius ^b; Νάξιοι ἐθαλασσοκράτησαν 16 ἔτη 1. decimoquintò Mare obtinebant Naxii, annos decem. Sub Cambysis tempora. De Naxiis insulæ cognominis, quæ è Cycladibus una est, dicitur.

^b Chron.
lib. 1. pag.
43.

XVII. **D**ecimoseptimò Eretrienfes in dominium hoc marinum succellere. Eusebius ubi de Naxiis loquitur, καὶ αὐτῆς, inquit, Ερετρίαις 16, ἔτη 7. & post illos Eretrienfes, decimosextò, annos VII. Eretria urbs erat olim insignis opibusque potens in Eubœâ insulâ.

XVIII. **E**T demum in hac recensione ultimi seu decimi octavi Maris domini fuere Æginetæ. Latina Eusebii ^c; Mare obtinuerunt Æginetæ annos XX, usque ad transitum Xerxis; quod in Olympiadis LXXII anno IV adnotatur. Ceterum Olympiade LXXV transit Xerxes, ejusque anno primo. Intercedunt igitur anni XXVIII. Sed verò animadvertit heic Iosephus Scaliger, ex hac in annis putandis supinitate, nugatoria esse quæ habent Latina. Et ex Græcis, inquit, arguuntur, in quibus legitur tantum, Αἰγινῆς ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη 1. Æginetæ Maris dominium obtinuerunt annos X. Quod quidem occurrat tam in Chronico Eusebii priore, quàm in Canone; nec aliter collocatum ac in Latinis. Horum item potestatis marinæ meminere Strabo ^d & Ælianus ^e.

^c Num.
1508.

^d Lib. 8.
^e Var. Histor.
lib. 12.

C A P. XI.

De Laconico atque Attico dominio marino; quin & hoc non à Græcis, verum etiam à Persis, in fœdere, agnito.

Nequè solùm in moribus dominioque Marino tot Gentium illustrium (quorum Imperiorum anni à Mari subjugato putari soli-

soliti) ita invicem continuato reperiuntur quæ ex Oriente huc afferenda, sed in aliorum etiam, quæ sanè & illustriores; tamen si recensione ejusmodi nullibi contexantur. Notissimus ille Samiorum Rex Polycrates, sub imperii Persici initia, devictis navali prælio Lesbiis & Milesiis, adeo Maris dominium adfectasse scribitur, ut domini id capax esse palam interim agnosceretur. Herodotus, Polycrates, inquit ^a, ὅτι φῶτος ἦ ἡμεῖς ἰδμεν Ἑλλήνων ὅς θαλασσοκρατεῖν ἐπινοήθη, πρὸς Μίνωός τ' τὸ Κνωσσὸν καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος οὐκ ἔστιν ἔρξῃ τ' θαλάσσης, primus est eorum, quos novimus, qui Maris imperium sibi acquirere in animum induxerat, præter Minoem Cnossium & si quis alius illo prior mari potitus est. De Regibus loquitur, puto. Nam aut Democratici aut Aristocratici formulâ imperii gubernabantur ferè Græci illi, penes quos dominium Marinum (ut suprà ostensum est) toties variabatur. Neque eorum dominium, opinor, ignorare potuit Herodotus magis, ac Minōis Regis. Etenim floruit ipse post finitum Æginetarum (quod diximus) imperium, seu sub Olympiadem LXXX. Aut igitur de Regibus tantum est locutus, aut mirè hallucinatus.

Circa Olympiadem LXXX, & sequentia in Monarchiam Græcam tempora, nobilissimi illi Græcorum populi, non solum Athenienses, sed & Lacedæmonii, interdum dominium circumfluentis Maris occupavere. De Lacedæmoniis Demosthenes ^b; θαλάσσης, b *Philippic. 3. Vide etiam Themistoclem, Epist. 14.* ἡ ἔρχοι καὶ οὗς ἀπὸς. Maris dominabantur & terra universe. Alii tantundem. De Atheniensibus sive Idem, sive Hegesippus, in Oratione illâ de Haloneso, verba faciens de Philippo Macedonum Rege maris imperium affectante, De Prædonibus, inquit, *equum esse ait Philippus ut communiter & ille nempe & vos eos, qui in mare delinquant, pellatis, ἰδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἀξίων ὑρ' ὑμῶν εἶς τ' ἐλάττω κατασθῆναι, καὶ ὁμολοῦσθαι ὑμᾶς, ὡς ἀνὰ Φιλίππου εἶδ' ἔστιν ἐν τῇ θαλάσῃ φυλακῇ δωατοὶ εἶναι φυλάττειν, nihil aliud quàm hoc postulans, ut à vobis Mari ipse præficiatur, utque confireamini vos sine Philippo nec Mare (hactenus vestrum) tueri & custodire posse. Modum etiam qualitati & quantitati navigiorum, quibus Vicinis uti liceret, fœdere ponebant. Caput est fœderis cum Laconibus idē; Mari quidem Laconas & socios uti posse, sed* c *Thucyd. lib. 4.* πλεῖν μὴ μακρὸν νηὶ, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλοῖον ἐς πεντακίστα τέλαρτα ἀρῶνται μέγιστα, minimè navigare navi longa, verùm alio navigio quod remis actum vecturam talentorum quingentorum non excederet. Non scilicet navi uno remorum versu, nedum biremi triremi aliisque bellicis, sed navigiis utcumque remorum paribus aliquot agendis & onerariis, illisque satis exiguis. Id genus sunt alia apud Thucydidem. Huc spectat

illud Æmylii Probi, de Timotheo Atheniensium præfecto illustri. *Corcyram, inquit, sub imperium Atheniensium redegit, sociosque idem adjuuxit Epirotas, Athamanas, Chaonas, omnesque eas gentes quæ mare illud adiacent. Quo factò Lacedæmonii de diutina contentione desisterunt, & sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt, pacemque his legibus constituerunt, ut Athenienses mari duces essent. Quæ Victoria tanta fuit Atticis lætitiæ, ut tum ara PACI publicè sint factæ, eique Dea pulvinar sit institutum.* Et Demosthenes ^a de Archebiò & Heraclide, δι Βυζάντιον παρδόντες Θρασύβουλον, Κυβίς ὑμᾶς ἐποίησαν τὸ ἑλλασπόντιον, ὥστε τὸ Δικέτιον ἐπαδόνθαι qui Byzantium Thrasybulo cum tradidissent, Dominos vos (Athenienses alloquitur) Maris fecerunt, adeo ut Decimam venderetis. Vectigalia scilicet ἐκ τῆς πορτῶν καὶ ἐμπορίας τὸ ἑλλασπόντιον Mercium Mercatorum qui Hellesponto uterentur, quod adnotat ibi Ulpianus rhetor. Hinc etiam manasse vult Cicero durius illud Populi huius decretum de Æginetis, Maris interdum dominis. *Durius, inquit b, Athenienses, qui sciverunt, ut Æginetis, qui classe valebant, pollices præciderentur. Ne scilicet in posterum classe valerent, aut Mare etiam Atheniensium occuparent. Nam in Codicibus nonnullis legitur, quia classe valebant, quod notat Carolus Langius. Tamen ab Æliano c intelligatur decretum ideo factum, ut hastam non ferre, remos verò adhuc agere possent. Crudelitatem deestantur Scriptores. Sed manifestum est maris usum liberum eis ita esse præceptum. Neque tantum inter ipsos Græciæ populos dominium huiusmodi marinum comprobaturum est; verum etiam à Persis, qui tunc rebus Orientis potiebantur, idque in fœdere illo nobili post victoriam ad Eurymedontem icto. Nimirum devictis Artaxerxis Longimani Persarum Imperatoris copiis navalibus (quæ mare circa insulas Chelidonias infestum reddiderant) à Cimone Atheniensium duce, adeo fractus est Regis animus ὥστε συνθέσθαι τὸν πελοπόννησον εἰρήνην ἐκείνην, ἵππευ δὲ ὄρεον αἰετὸς τῆς ἑλληνικῆς ἀπὲρ τὴν θαλάσσης, ὅπου τὸ Κυανέον καὶ Χελιδόνιον μακρὸν τῆς καλαμενίδος καὶ πλεον, ut nobilem illam Pacem iniret (Sic Plutarchus d; & Aristides e ferè idem) ut semper à Mari Græco curriculum equi abstineret, neque intra insulas Cyaneas & Chelidonias longam navem vel rostratam haberet. Toto igitur abstinendum erat Regi à mari Ægæo Rhodio, Carpathio, Lydio, & quod inde in Occidentem versus Athenas vergit. Quippe cuius planè domini Athenienses. Nam mare Græcum, quod antiquitus Caricum f dictum à Cariâ seu Occidentioris Asiæ partis*

^a Orat.
adv. Pers.
Leptinem.

^b De officiis lib. 3.
sic Valerius Maximus lib. 9.
cap. 2.
^c Var. Hist. lib. 2.
cap. 9.

^d Ex Cratæro, in Cimonis vita.
^e In Panathenæico.
^f Scholiast. ad Thucyd. lib. 1.
adde Dionys. Halicarnass. lib. 1.

partis littore, latissimè diffunditur. Etiam servitus imposita est Mari Pamphylio ac Lycio, uti etiam Ponto; ut nec in hoc, citra Cyaneas insulas, nec in illo citra Chelidonias, navis Regia, quæ aut longa aut rostrata (id est bellica) foret, ex fœdere admitteretur. Id ipsum sanè voluit Isocrates ^a, ubi de Atheniensi imperio verba faciens, barbaris non licuisse ait *μακροῖς πλοῖσις ἢ τὰς οὐ πλεῖν φασαλίδας* ^b longis navibus citra Phaselidem navigare. Nam Phaselis eundem cum Chelidoniis rigorem in metiendo obtinet, sive Lyciæ sive Pamphyliæ oppidum. Contextuerat autem historiam *ὅτι οἱ θαλασσοκρατοῦντες* eorum qui Maris dominium obtinuerunt vetustus scriptor Castor Rhodius, quod memorat Suidas. Ex eo Iulium Africanum & Eusebium suos hausisse Maris dominos, superiori capite recensitos, meritò existimant viri docti ^b. Etiam & Atheniensium atque Lacedæmoniorum dominatus marinos adiecit eum, vix dubitandum. Floruit Castor sub Augusti Cæsaris tempora. Opus eius illud omnino periit.

^a In Pan-
athenaisco.

^b Ios. Scaliger in Eusebiano ad num. 849. Gerard. Vossius de Historicis Græcis lib. 1. cap. 25. alii.

CAP. XII.

Alia, quæ sparsim occurrunt, de Maris dominio in Orientalem moribus, Testimonia.

Etiam in Scriptis quæ ad Orientalium gentium mores attinent, plurima sparsim occurrunt, quæ receptissimam fuisse de privato Maris dominio sententiam luculenter comprobant. Antiochus Epiphanes Syriæ Rex, *הים והיבשה לי* Nonne, inquit ^c, & Mare & Tellus mea sunt? De mari Syriaco locutus. Et Xerxes ille Persarum, cum ridiculè Hellesponto verbera infligeret, stigmata inureret, & in aquas par compedum demitteret, *δεσπότης*, ait ^d, *πρόδ' αὖ ἐπ' ἡδὲ τῶνδε*, Dominus tibi hanc panam irrogat. Quin ubi Mare Rubrum seu Erythræum ita dictum tradidit Agatharchides, Boxi Persæ narrationem secutus, ab Erythrâ Rege seu Erythro, (id est ab Edomo accola, qui ipse & Esau erat ^e, atque idem quod Erythrus seu Rubrus Ebraicè denotat) innuere hoc etymon simul adiungit ^f, *κωιδισαντα & θαλάσσης ἀνδρα*, Virum gyprinos, maris eiusce dominium obtinentem. Certè & apud Philostratum ^g legitur, & Nicol. Fuller. *βασιλεὺς Ἐρυθρᾶς ἐρύμας* Miscel-
^{lan.} lib. 4.
con- cap. 20.

^f Apud Photium cod. 250. ^g De vita Apollonii, lib. 3. cap. 11

contraxerat, neminem Ægyptium mare illud navi longâ ingredi debere, oneraria verò unâ tantum ibi uti. Et de Tyro urbe, Quintus

a De rebus
Alexan-
dri lib. 4.

Curtius a, *Conditâ*, inquit, ab Agenore, diu, *Mare non vicinum modò*, sed quodcunque classes ejus adierunt, dirionis sua fecit. Unde & Tyria Maria

b Afra-
nius apud
Festum,
verb. Ty-
ria Maria.

pro mari ita occupato ut, injussu domini, liber per id transitus non esset, abiit b in proverbium. Quid quod etiam in Oriente mos ob-

c Herodo-
tus lib. 4.

d Polybius
lib. 9.

tinuit veterrimus, ut cum reges magni, gentes in suam potestatem redacturi, imperii ac Dominiî arrhas sibi tradi imperarent, *Aquam*

& *Terram* simul poscere solebant? Scilicet eas volebant

e Hippo-
crates
Epistol. 9.

dominium symbolo ejusmodi designari existimabant. Ita à Scytharum Rege Indathyrsò poscebat c Darius Terram & Aquam; ita

Xerxes d à Lacedæmoniis; ita uterque à Còis, quod ipsi testantur Còi in plebiscito seu Epistola qua Artaxerxi Hippocratem reddi im-

periosissimè petenti respondent, minas regis magni negligentes; Còi nullo pacto, quicquid periculi sibi imminere videretur, Hip-

f Judith.
cap. 2. 7.
gracè.

pocratem reddendum esse decernunt. Decreto etiam adjiciunt e; & Δαρείω & Ξέρξω ὑπὸ πατέρων ἡπιστάς γεγράφανται, γαίαν & ὕδωρ αἰτησάντων, ἐκ ἑδωκεν ὁ δαίμων, ὁρῶν αὐτὸς ὁμοίως τῆς ἄλλης ἀνθρώπους διηγεῖσθαι ἐπ' αὐτῆς ἰστέας. Nam & cum Darius & Xerxes decessores ejus epistolis suis

g Cap.
178.

Terram & Aquam postulârant, neutiquam reddidit populus Còis; quippe cui satis erat exploratum, illos qui ad se misissent, pariter ac homines ceteros, esse

mortales. Atque in Græcis codicibus historiolæ Judith, Nabuchodonosor bellum vicinis gentibus indicturus, deditiois, quam expectaret, formulam disertè ait esse ut f præparent ei Terram & Aquam.

Nisi Aquarum perinde ac Telluris dominos se esse putarent, quam-obrem & Aquam & Terram velut universalis dominiî insignia sibi poscerent, non satis video. Quin de Mari ex Indorum, Persarum,

h Diphnes.
lib. 8.

atque Ægyptiorum disciplinâ in Onirocriticis scribens Achmes Ben Seirim Arabs, εἰ ἴδῃ τις (inquit g) ὅτι ἐδίδετοσι τὸ ὅλασταιν, κληρόνομος ἔσται τῆς βασιλείας τῆς ἕως & βασιλεύσει, Si quis (in somniis) visus fuerit sibi factus Maris dominus, heres erit universi regni & imperabit. Ac-

cedit huc Delium illud de Atheniensium dominio Marino oraculum. Delo sacrificantibus Atheniensibus, puer, dum lavandis manibus aquam hauriebat, è phiala simul cum aqua pisces effudit. Inde à vatibus oraculum redditum ὅς κλειδὺς τῆς θαλάσσης Maris fore eos dominos. Author est scriptor vetustus Semus apud Athenæum h, ubi Phylarchus etiam memorat, cum Patroclus Ptolomæi Lagi filii

dux

lius esset manere illud omnium hominum commune, adeo ut nemini omnino transitus, negotiatio, mercatura, piscatio negaretur; an ita usum eius coërceri ut in Civitatis dominium, quo Exteri arcerentur, recipiendum esset. Quà hoc utile inutileve fuerit, disputat; non omnino quàm iniusti ne speciem quidem obtenderit; ex gentium circumquaque positarum moribus de maris non minùs ac Telluris proprietate abundè edoctus. Quin discipulus eius Alexander Macedo, Victoria in Oriente potitus, expeditionem molebatur in Europam ὅπως γῆς τε ἀπάσης ἡ θαλάσσης κύβητος γένοιτο ut cunctæ Telluris ac Maris dominus fieret, quod ait Iulianus ^a Imperator. Et sanè apud Græciæ populos in primis, Maris accolæ, atque eiusmodi in Oriente alios, idem ferè habitum est summum præ cæteris imperium & dominatum obtinere, & Maris dominatu potiri. Neque sine hoc illud assequendum existimabant. Unde consilium illud Themistocleum, quod Cn. Pompeius etiam Romæ amplexus est; Qui ^b Mare teneat eum necesse esse rerum potiri. Et omnino magnæ potentie præsidium & quasi pignus est semperque fuit Maris dominari (sic in Polybium Isaacus Casaubonus ^c) quod Græcis θαλασσοκρατεῖν dicitur. Propterea antiqui Chronicorum apud Græcos scriptores, quum nullum extaret summum imperium ullius Græci populi cuius factis, ante Olympiadum institutionem, doctrina temporum inniteretur, inter alia tempora quibus ad seriem temporum designandam sunt usi, istud non prætermiserunt, sed Populos diligenter recensuerunt, penes quos Imperium Maris quondam fuisset, atque omnes Mutationes quæ in ea re contigerunt accuratè in suis Chronologiis adnotarunt. Sed de receptis in Oriente circa Maris dominium moribus, satis superque.

C A P. XIII.

De Spinētis, Tyrrhenis, Carthaginensibus, aliis in Occidente Maris dominis.

Nec luculenter minùs in Occidentalium Moribus vetustis, Dominium, quale diximus, Marinum comperitur. Spinētæ, quibus Urbs cognominis ad Padi ostium, diù Maris superi seu Adriatici domini fuere, Delphos ex proventibus maritimis decimas magnificas Apollini mittere soliti. Ita Strabo ^d & Dionysius Halicarnassæus ^e; qui itidem de Tyrrhenis, eos Maris inferi, seu quod Australem Italiæ plagam alluit, fuisse θαλασσοκράτορας disertè scribunt; id est, planè Maris dominos. Et Diodorus Siculus, Tyrrheni, inquit,

^a In Orat.
ione 3, seu
Eusebia
concordio.

^b Cicero ad
Atticum.
lib. 10.
epist. 7.
Plutarch.
in Them.
stocle.
^c Comm.
in Poly-
bium pag.
199.

^d Lib. 5.
^e Orig.
Rom. lib. 1.

inquit, *α πολλοὺς χρόνους θαλάσσιον ἔσται* *Carus, diu Mari ut domini obtinentes, à se illud denominarunt.* Postmodum autem Maris ferè totius Mediterranei quod Occidentalius est, Siculi scilicet & Africani, Domini fuere ^b Carthaginienſes, quibus prælio deviſtis, eodem jure temporis aliquantò potitus est Agathocles Siculorum Rex; à quo deficientibus Africanis, Dominatus ille citò Carthaginienſibus reſtitutus est. Sub Olympiade c x v i i i hæc geſta ſunt. Per quadraginta aut circiter annos dein fuere Domini Maris eique leges dabant Carthaginienſes, uſque nimirum ad bellum Punicum primum, quod Olympiadis c x x v i i i anno ultimo incepit. Ita Polybius e;

ἡ θαλάσσιος ἀκρονίτι ἡ Καρχηδονίων ἱμπερατοῦτων *Carthaginienſibus Maris dominiū citra controverſiam obtinentibus.* Et paulò poſt; habebant Carthaginienſes *ἡ καὶ θαλάσσιαν ἡγεμονίαν ἀδύρπτον ἐκ ἀεὶ ἔχοντες* *Maris Imperiū ſine omni controverſia à Majoribus acceptum.* Sed & diu ante Agathoclis tempora idem obtinebant Carthaginienſes, quod ſatis liquet ex fœdere illo inter eos & Romanos omnium primo, ſub Conſulū initia, ſeu circa Olympiadem l x v i i i i cto. Eius, unum eſt apud Polybium, qui ſolus illud memorat, caput; *μη πλεον Ρωμαίους μίτη τις Ρωμαίων Συμμάχους ἐπέκεινα τῆ καλῆ ἀκρωτηρίου, ἐὰν μὴ ὑπὸ χειρῶν ἢ πολέμων ἀναſκᾶδωσιν,* *Ne navigantò Romani Romanorumve Socii ultra Pulchrū promontorium, extrā quā ſi tempeſtatis aut hoſtium vi fuerint coacti.* Africæ eſt promontorium illud; adeoque domini erant maris Carthaginienſes, ut nec Romanis ſociiſve eorum ultra illud promontorium navigare vellent eſſe fas. Id quod i cto fœdere juſtum eſſe agnovere Romani. In ſecundo autem illuſtrium horum in Occidente populorum fœdere cautum inſuper eſt, ne quis Romanorum aut Africam aut Sardiniam appelleret, niſi aut commeatus accipiendi gratiā aut naves reſcicendi, quod docet itidem Polybius. Maris igitur uſus ſublatus, aut temperatus. Atque huc ſpectat illud Pompeii Feſti ^d de Pœnis; *Tyro oriundi Pœni adeò potentes Maris fuerunt, ut omnibus mortalibus navigatio eſſet periculofa.* Nam Carthaginienſes Pœnorum primarii fuere. Quinetiam de Venetis Galliæ Occidentalis, circa Ligeris fluvii oſtium, populo, rerum Nauticarum olim præ accolis ſtudioſo, Julius Cæſar, *In magno, ait e, impetu Maris atque aperto, paucis portubus interiectis, quos tenent ipſi, omnes ferè qui eodem Mari uti conſueverunt, habent veſtigales.* Ob uſum vicini Maris, veſtigalia pendebantur illis, ut dominis. Nec prætereundum heic quod de Authari Langobardorum Rege habet Paulus Warnfredus *f.* Intra Maris undas Rhegium alluentes columna

a Biblioth. lib. 5.

b Diodorus Siculus lib. 20.

c Hiſtor. lib. 1. & 3. adde Appian. Alexandrin. ſub initio Belli Pœnici.

d In verb. Tyria Maris.

e De bello Gallico lib. 3. cap. 8.

f De Geſtis Langobardorum lib. 3. cap. 33. quod memorat etiam Sigonius de Regno Ita-

lie lib. 1.

posita erat. *Vsque ad eam.* (inquit Paulus) *equo sedens accessit Autharis, eamque de hasta sua cuspide terigit dicens, Vsque hic erunt Longobardorum fines.* De Populo autem Romano, omnium illastrissimo morum jurisque exemplo proximè agendum.

C A P. XIV.

Populi Romani, & qui in Orientali impetio mores eorum sunt secuti, Dominium Marinum.

PARIBUS utrique, Carthaginienſes & Romani, viribus votisq; imperium Orbis agitabant ante bellum Punicū primum; niſi quod ex dominio illo Maris tot annos obtento potentiores illi viderentur. Tunc autem navium CLX classis intra sexagesimum diem, quàm cæſa fuerat ſylva, in anchoris ſtantis armisq; inſtructæ C. Duillius Imperator Carthaginem ferè in ipſo mari delevit, atque in Romanorum poteſtatem hoc prorsus redegit. *Et pudebat* (quod ait Florus ^a) *nobilem populum, ablato Mari, raptis Inſulis, dare tributa quæ jubere conſueverat.* Ita, exutis dominio huiusmodi Carthaginienſibus, acquirebant jure Belli ac Victoriæ Romani. Tanto Imperatori & tam perpetuo, hoc nomine, honore habito, ut revertenti ſemper à cæna tibicines canerent & funale præferretur. Quin & Phœnicii & Cilicii Maris dominabantur Romani, quod ex Fœdere ab Antiocho Syriæ Rege cum eis inito manifeſtum fit. In eo cautum eſt ad hunc modum. *Tradito Antiochus naves longas armamentaſque earum; neve plures quàm decem naves actuarias* (nulla quarum plus quàm xxx remis agatur) *habeto, neve Monerem ex belli cauſa, quod ipſe illaturus erit. Neve navigato citra Calycadnum neve Sarpedonum promontoria; extrà quàm ſiqua navis pecuniam, ſtipendium, aut legatos, aut obſides portabit.* Sic Livius ^b. Sed apud Polybium ^c legitur, nullam habeto triginta remis actam navem. Annibal item in oratione ad Scipionem habita, *Non recuſamus, inquit* ^d, *quin omnia propter quæ bellum initum eſt veſtra ſint, Sicilia, Sardinia, Hiſpania, quicquid Inſularum toto inter Africam Italianamque continetur mari. Carthaginienſes incluſi Africa litoribus, vos (quando ita Diis placuit) externa etiam Terra Marique videamus regentes imperia.* Et paulò poſt pace inita; quingentæ Carthaginienſium naves quæ remis agerentur, ab eis ſublatae ſunt & incenſæ. Ne ſcilicet Mari, quod jam alieni eſſet dominii, uterentur. Poſtea etiam caſtigatus eſt Senatus Carthaginienſium ^e quod, *contra ſadus, exercitum & navales materias haberent; Et placuit, quod extra fines exercitum duxiſſent*

^a Lib. 2.
cap. 6.

^b Decad.
4. lib. 3.
^c In excerptis legationibus
cap. 35.
^d Liv. lib.
30.

^e Epit.
Liv. lib.
48. & 49.

sent &c. bellum iis indici. Et disertè Plinius de Cn. Pompeio; Oram
maritimam, inquit, a à Prædonibus liberavit & Imperium Populo Romano
restituit. Quin, de latissimo Populi Romani dominio Marino,
Dionysius Halicarnassæus; πάσις, inquit, ἡ κεγρῆσι θαλάσσις, ἡ μόρον
ἡ ἐπὶ τοῖς Ἡρακλείων σκαλῶν, ἀλλὰ ἡ τῶν Ὀκεανῶν, ὅσην πλεῖστα μὴ ἀδυνά-
τός ἐστι, Univerſi Maris domina est (Roma) non solum illius quod intra
Herculis columnas habetur, verum & ipsius Oceani quicunque est navigabi-
lis. Hyperbole quidem est. Sed amplissimi domini Marini interea
testimonium luculentum. Uti & illud Appiani Alexandrini c, Ma-
ris Mediterranei totius tenent (Romani) dominium. Eiusmodi sunt alia.
Neque sanè admittendum est illud viri præstantissimi qui de Exem-
plis eiusmodi, hæc, inquit d, non docent occupationem Maris aut juris na-
vigandi. Possunt enim ut Singuli, ita & Populi pactis non tantum de Iure
quod propriè sibi competit sed & de eo quod cū omnibus hominibus commune
habent, in gratiam eius cuius id interest discedere. Et ad Ulpianum se re-
fert qui ex bonâ stipulationis fide, non ex servitute Mari imponen-
dâ pendere vult illam piscationis in Mari Thynnariæ cessationem,
de qua infrâ. Certè eiusmodi, cuius quidem author est Ulpianus,
distinctione idem dici potest de omnimodo (quod vocamus) sive
dominio sive servitute. Privatim uti frui, alios jure impedire, arce-
re, si dominium non est, nihil est. Quin Cassandra, apud Lycophro-
nem, dominium eiusmodi Populo Romano fore prædixit, ubi ei
tribuit

Ἦνς ἡ θαλάσσις Κυρία ἡ μοναρχίαν,

Telluris & Maris sceptrâ & Monarchiam. Huc spectant tum quæ ha-
bemus suprâ de Cn. Pompeii imperio à P. Romano delegato, tum
quæ obiter occurrunt apud Scriptores de Romanorum dominio
marino alia. De Augusto Cæsare Suetonius g; Classẽ Misseni, &
alteram Ravenna ad tutelam Superi & Inferi maris collocavit. Aristides
autem dominium hoc Romanis, non (quemadmodum olim Athe-
niensibus) certis finibus definitum esse ait h, sed ut cingulum eo-
rum imperio circumfundi. Et Themistius de Imperatore Theo-
doso seniore, τί θαλάσσιον, inquit i, ὅτι τὸ πάσις οὐχ ὁν βασιλεύοντι & γῆς
ἡ θαλάσσις, Quid de eo diceres qui Imperator seu Rex est ferè universæ Tellu-
ris ac Maris. Procopius item de Imperatoris Romani figurâ urbem
lævâ tenente loquutus, cælatoris mentem fuisse ait k, ὅτι γῆ τὴν ἀντὶ ἡ
δεῖλασσιν δὲ δὲ ἑλῶσι παῖς Ca universam Tellurem ipsi aquæ ac Mare deservire.
Tantundem ferè Nicephorus Callistus in præfatione ad histo-
riam Ecclesiasticam. Et Julius Firmicus de iis quorum in thematis

a Nat. Hi.
 stor. lib. 7.
 cap. 26.
 b Orig.
 Rom. lib. 1.

c In præfatione.

d Hugo
 Grotius de
 Iure Belli
 & Pacis
 lib. 2. cap.
 3. § 15.
 e L. 13. ff.
 tit. Com-
 munia
 Prædio-
 rum.
 f Cap. pro-
 ximo.

g In Au-
 gusto. cap.
 49.

h In Roma
 Encomio.
 i Orat. 5.

k De Edi-
 ficiis Iusti-
 niani, cap.
 de Augu-
 stao.

^a *Mathe-
seos lib. 6.
cap. 1.* Genethliacis luna crescens tricesimam Tauri partem occupaverit,
^b *Halieu-
rici lib. 3.* prospera Jovis radiatione accedente; *Maris*, inquit ^a, & *Terra do-
minia possidentes*, quocunque feliciter exercitum ducent. Oppianus ad
Antoninum Imperatorem ^b,

--- Σοὶς δὲ δὴ σὺν σκῆπτρῳ θαλάσῳ

Εἰλεῖται, καὶ εὐλα Ποσειδάωνος ἐάουον.

^c *Virgil.
Æneid. 1.* Tuis enim sub sceptris seu legibus Mare volvitur, & piscium turba per Mare
disposita. Et Venus ad Jovem ^c de futuro Romanorum imperio;

Certè hinc Romanos, olim volventibus annis,
Hinc fore ductores, renovato sanguine Teucris,
Qui Mare qui Terras omni ditione tenerent,
Pollicitus: quæ te, genitor, sententia vertit?

^d *Georgic.
lib. 1.*

Unde idem Poëta alibi ^d de Augusto Cæsare;
An Deus immensi venias Maris, ac tua Nauta
Numina sola colant; tibi serviat ultima Thyle,
Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis.

^e *Praefat.
in lib. 3. de
laudibus
Stiliconis.
f Euchaist.
pag. 51.*

Et de Scipione Africano Claudianus ^e;

Ergo seu patriis primævus Manibus ultor
Subderet Hispanum legibus Oceanum,

Seu quid aliud castris faceret, hærebat lateri eius semper Ennius.
Iohanni item Episcopo Euchaitensis, in Jambicis, Constantinus Mo-
nomachus Imperator quidem Orientis, sed ex Occidentalis Impe-
rii moribus nuncupatur

Τῆς καὶ θαλάσσης Κύριος καὶ δεσπότης

Telluris & Maris dominus.

^g *Concil.
Chalced.
part. 3.
tom. 2.
part. 1.
edit. Bi-
niana
1618.
h Lib. 1.
them. 17.*

Uti etiam Leo Augustus à Varadato ^g Terra Marisque dominus. Unde
in Imperio Constantinopolitano, Occidentalis mores sequuto,
ipsum Pelagus Ægæum inter Themata seu Provincias, non aliter ac
Samus, Cyprus, aliæve insulæ seu territoria qualiacunque recen-
situm est. Id liquet ex Thematibus Constantini Porphyrogenneti ^h,
ubi etiam Hellepontus expressim Ægæi Maris præfecto adscribi-
tur cum territoriis circumjacentibus. Atque ingens sanè proven-
tus erat fscalis ex hoc Mari, piscationis tantum nomine. Decem
interdum aureorum millia, interdum duodecim ex ea annuatim
conflabantur. Discimus ex decreto quo Andronicus Palæologus
imperii insignia retinens, sed in thalamis Palatii otiosus, in victum
sui & affeclarum annum habuit ⁱ *ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ ἀλκιμαῖ ἢ ὡς τὸ βυζαν-
τίῳ πλεῖται δέκα χιλιάδων τῶς ἔργισα ἑσσαν* proventum Piscationis ante By-
zantium pendi solita usque ad decem tunc aureorum millia, quod ait Ni-
cephorus

cephorus Gregoras ^a. Idem nonnullis *Topiaticum* ^b, *Topicum*, ^c *Lib. 9.*
scinica etiam nominatur & *Topice*. Quin in Notitia Dignitatum O- ^b *Vide I.*
 rientis, sub Proconsule Asiæ, Trinæ tantum recensentur ad hunc ^c *Camacu-*
 modum Provinciæ. ^c *zenum lib.*

Sub dispositione Viri spectabilis Proconsulis Asiæ, Provincia in-
frascriptæ.

Asia;

Insulæ;

Hellepontus.

Etiam *Officium Helleponti consularis* in rescripto Honorii & Theodo-
 sii & Augustorum memoratur, ubi è vicarii Asiæ potestate in Pro-
 consulis Asiæ (qui tunc temporis Simplicius erat) transfertur. Ali-
 bi etiam in Justiniani Novellis occurrit Hellepontus d cum Ponto
 Polemoniaco, provinciæ seu præfecturæ nomine, coniunctus. Scio
 quidem non tam pro freto illo Asiam & Europam interluente Hel-
 lespontum à viris doctis heic capi quàm pro regione Asiæ mariti-
 mæ. Sic Guidus Pancirollus ^e, etiam ad Notitiam; *Hoc in loco, in-*
 quit, *regio Asia ad Helleponti oram sita significatur.* Certè satis rarè, pu-
 to, occurrit alibi Helleponti nominis usus pro regione aliqua f A-
 siæ, sed potius Hellepontia. At verò si in Notitia non ipsum fre-
 tum sed regio cognominis designaretur, quamobrem hæc tantum
 regio sigillatim cum Asia, cuius & ipsa pars aliquantula ita esset, no-
 minatur? Si pro freto accipias, res manifesta & sibi optimè constans
 videtur. Peramplam Proconsulis Asiæ provinciam Asiâ ipsâ, Fre-
 to alluente, & Insulis denotari, rationi perquam consonum est;
 Non ita, Asiâ ipsâ & insulis, adiectâ insuper nescio quâ regiunculâ
 satis obscurâ quæ & ipsius Asiæ pars. Et sequentis ævi usus vetu-
 stiorem heic administrationem interpretari videtur. Ipsum Æ-
 gæum pelagus (quod vicinum totum fere hoc mare continet) in-
 ter Themata, præfecturas seu provincias Orientis expressim à Con-
 stantino, quem jam memoravimus, Porphyrogenetto numeratur.

Verba eius sunt ε; τὸ ἡ κελευμένη Αἰγαῖον πέραν, καὶ αὐτὸ χηματίζον
 εἰς δέμας, &c. *Ægeum* verò pelagus etiam ipsum inter Themata rela-
 tum, &c. Et paulo post etiam de Insulis; *προσκειμένη ἡ τῶν στατηρῶν τῶν*
Αἰγαίου πελάγους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων κελεῖται, καὶ τῶν Σπερδαίων, ὡς προσέχουσιν ἢ
τε Μιτυλήνην, καὶ Χίον, καὶ αὐτὰν ἡ Λήμνον. Ad Ægæi autem maris præfectu-
 ram pertinent insulæ Cyclades dictæ, & ex Sporadibus, quæ reliquas excel-
 lunt, Mitylene, & Chius, & ipsa Lemnus. Aded ut heic insulæ & mare
 ipsum, velur singulares præfecturæ partes seu provinciæ, non aliter
 ac

^a *Lib. 9.*

^b *Vide I.*

^c *Camacu-*

^c *zenum lib.*

^c *2. cap. 1. &*

^c *lib. 4. cap.*

^c *42. præter*

^c *10. Meur-*

^c *sum in*

^c *Glossario,*

^c *verb. το-*

^c *πιδόν, &*

^c *Jul. Caf.*

^c *Bullinger*

^c *de Imperio*

^c *Romano*

^c *lib. 9. cap.*

^c *72.*

^c *L. unic.*

^c *C. de Offi-*

^c *cio Comi-*

^c *ris Sacri*

^c *patrimo-*

^c *nii.*

^c *d Novell.*

^c *20. in præ-*

^c *fatione.*

^c *e In Notit.*

^c *Orient.*

^c *cap. 102.*

^c *fVide Or-*

^c *telium in*

^c *Thesauro*

^c *Geograph.*

^c *verb. Hel-*

^c *lespontæ.*

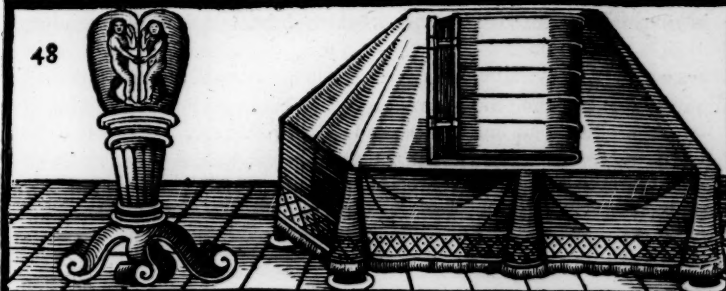
^c *g Lib. 1.*

^c *Them. 17.*

ac aliæ qualescunque regiones continerentur. Quin ex Notitia Orientis observandum est, in proconsulis Asiæ insignibus, quæ codicillis, quibus is præficietur, principalibus depingi solebant, trium contineri (præter principum vultus, seu genios, ac mandatorum librum) mulierum imagines, easque diadematis turritis pariter cinctas, ad modum, quem oculis mox subijcimus, ita provincias illas tres, scilicet Asiam, insulas, Hellespontum, simul referentes, suorumque nominum adiectione sigillatim ita insignitas, ut, postremam primæ partem seu regionem fuisse, non sit omnino, cur admittamus. Quin & Pancirolli, qui non solum editis Alciati, (unde figuram accepimus,) verum etiam manu scriptis Fulvii Ursini, aliorumque Notitiæ codicibus, usus est, imaginum illarum descriptionem subungere visum est. *Infra librum mandatorum, habet hic proconsul (ita Pancirollus) imagines trium mulierum, quæ provincias ipsi commissas referunt, scilicet Asiam, insulas, & Hellespontum; ut nomina ipsi inscripta indicant. Ha insignia quoddam regum in capite, (diadema quælibet turritum, in libris editis,) & vasa aureis plena manibus, gerunt, quæ, exactionem tributorum, tribus illis regionibus faciendam, ad proconsulem pertinere, significabant. Longis aureisque tunicis induta sunt. In manu scriptis albas aut ceruleas habent. Asia calceis ceruleoque pallio, utitur. Aliæ calceis carent: Quæ insulas refert, purpureum pallium; quæ Hellespontum, viride gestat. Sed in codice Ursini, omnes rubris cothurnis atque calceata habitu non differunt. In Madruciæ longis vestibus demissis vix pedes ostendunt.* Hactenus ille. Anne verò est simile veri, regiunculam aliquam Asiæ in Insignibus hisce pari cum ea, quæ fuit Asiæ ipsius, majestate, cum & hæc illam etiam, non aliter ac totum minutiam, complexa fuisset, depingi. Turrita singularum diademata, statura æqualis, majestas & opulencia nullo modo dissimilis, talem parilitatem indicare videntur ut eorum nulla in hac designationis formula, alterius pars videatur quidem censenda. Adeoque ut nec Hellespontus sit ibi aliud ac ipsum Mare seu fretum interluens; quo ita Asiæ proconsulatu cum insulis, non dispari dominii ratione, conjuncto, Asiæ & Europæ provinciæ fiebant civiliter sive continuæ seu contiguae. Qualis provinciarum distinctio ubi non erat, etiam cum Continente insulæ præjacentes ipsumque Mare unicum provinciæ corpus faciebant. Atque hinc evenit ut Insulæ Italiæ pars Italiæ essent; uti etiam cujusque Provinciæ; & quæ modico freto, ut Sicilia, Italiâ dividerentur, ex magis inter continentes provincias essent censendæ. Interjacentia maria non obstant quo minus

a L. 9. ff.
de In-
diciis, de
qua vide
I. Gry-
piand.
tract. de
Insulis
cap. 15.
b L. 9. ff.
de verb.
Signif.

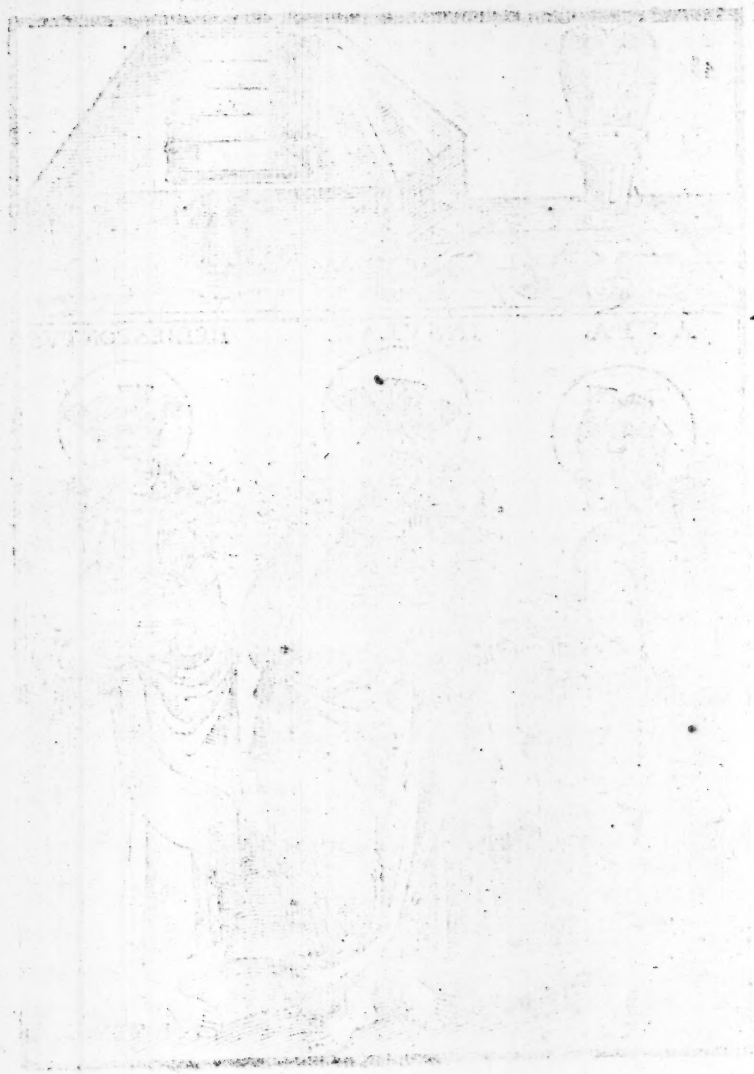

ASIA.

INSVLAE.

HELIESPONTVS

minùs ex continente ac insulis unum & continuatum territorium
 efficeretur. Idque autore Ulpiano, qui Mare tamen omnium ho-
 minum commune esse dicere amat. Sed eâ de re infra in Responsis
 ad Obiecta. Etiam idem alibi Ulpianus ^a; *Si quis me prohibet in Mari*
piscari, vel averriculum (quod Græcè Καὶνν dicitur) ducere, an iniuriarum
iudicio possim eum convenire? Sunt qui putent iniuriarum me posse agere,
& ita Pomponius, & plerique, esse huic similem eum qui in publicum lava-
re vel in cavea publica sedere, vel in quo alio loco agere, sedere, conversari
non patiatur, aut si quis re mea uti non permittat. Conductori autem vete-
res interdictum dederunt, si forte publicè hoc conduxit. Nam vis ei
prohibenda est, quo minùs conductione sua fruatur. Inter publica igitur,
id est quæ sunt Populi & Romani propria & privata, non omnium
hominum communia, aliter ac balnea publica, caveæ, id genus ce-
tera, censebatur Mare quod à Populo occupatum est. Et quid
est heic publicè conducere, nisi Maris, quâ eius Dominus erat
ac locator Populus, conductorem fieri? Neque locari aut condu-
ci quid posse, quod non ita unius sit ut alterius non sit, quenquam
affirmare opinor. Quoniam verò loca publica privatorum, ex iure
Civitatis, usibus deserviunt ^c, ideo iniuriarum agi potuisse heic
 censuit Pomponius cum aliis. Edictum insuper Prætoris erat,
Nequid in loco publico facias inve locum immittas quæ ex re quid illi damni
detur. Ad hoc Ulpianus, adversus eum, inquit ^d, *qui molem in Mare*
proiecit, interdictum utile competit ei cui forte hæc res nocitura sit. Si autem
nemo damnum sentit, tuendus est is qui in litore adificat, vel molem in mare
iacit. Si quis in mari piscari aut navigare prohibeatur, non habebit interdi-
ctum; quemadmodum nec is qui in campo publico ludere, vel in publico
balineo lavare, aut theatro spectare arceatur. Sed omnibus his casibus iniu-
riarum actione utendum est. Interdicto igitur prohibitorio utendum e-
rat, ubi moles in mare iactæ non aliter ac ubi damnum loco cuicun-
que publico, theatro, balneo, circo, foro illatum. Hicce, quæ planè
populi Romani, non communia omnium hominum fuere, æquipa-
ratur omnimodò Mare, etiam ab ipso Ulpiano. Quin litorum & Ma-
ris ^e *apud eos, qui de Maris communione loquuntur, eadem est ra-*
tio. Neque nonnullis, seorsim de iis agentibus ^f, minùs communia
 dicuntur, ut Neratio, Ulpiano. At verò Celsus, *Litora*, inquit ^g, *in*
quæ Populus Romanus imperium habet, populi Romani esse arbitror. Quod
verò ibi sequitur, Maris communem usum omnibus ut aëris, iactæque in id
pilas eius esse qui iecerit, apertè temperatur atque intra ratio-
nem domini Populi Romani manifestò coercetur verbis statim

a L. 13. § si
 quis. ff. tit.
 de iniuriis.

b L. 15. ff.
 de V. S.

c L. 2. ff.
 Ne quid in
 loco. § 2.

d Loc. ci-
 rat. § 8.
 & 9.

e Instit. de
 Rer. Divi.
 §. litorum.
 Marcia-
 nus l. 2. ff.
 de Divis.
 rer.

f L. 14. ff.
 de acquir.
 rer. dom. l.
 13 ff. de In-
 iuriis § 7.
 g L. 3. ff.
 Ne quid
 in loco pu-
 blico.

subiunctis; *Sed id concedendum non esse, (ita ibi Celsus) si deterior litoris Marisve usus eo modo futurus sit.* Certè si de omnium hominum communione verba fierent priora, qualis nempe privatum dominium aut ius alterius non omnino permetteret, quidnam est id, *usum fore deteriore?* Nam si ita occupantis fieret locus, ut id quod nullius antea in bonis fuerat, nec alterius domini seu iuris ratio heic haberetur, non licitum minùs ei esset qui occuparet, usum facere aliis deteriore in sui commodum, quàm ei qui agrum nondum occupatum infederit. Ita igitur voluit Celsus esse litora & Mare Populi Romani, ut eorum, privatorum hominum omnium usibus deservientium (idque ut dictum est; ex ipso Civitatis iure & secundum temperamenta ex Prætorum edictis aliisque id genus adiecta) conditio in fraudem Reipublicæ deterior, sine iniuriâ fieri nequiret.

^a L. 4. ff.
Ne quid in
loco publi
co.

^b L. 10. de
Rev. Di
visione.

^c Glossa
vet. Iuris,
verb. Δη
μόσιον.

Ad eam mentem Scævola ^a, *In litore iure Gentium edificari, nisi usus publicus impediret.* Et Aristo ^b, *quod mari occupatum est fit publicum.* Transiit in Populi Romani patrimonium. Nam sic Publicum donotat, quod Δημόσιον seu quod populi est, non omnium hominum pariter commune, nuncupant Iurisconsulti Græci, quibus etiam ipsum Mare ^c eo sensu publicum appellatur. Id genus sunt alia. Unde Manifestum fit tam ex Iurisconsultorum pronunciatis, quàm Fœderum, Historicorum, Oratorum, Poëtarum scriptis, Maris apud Romanos, quemadmodum Telluris, dominium esse receptum.

C A P. XV.

Privatorum hominum in Imperio Romano dominium marinum, cum Imperatoriâ in Oriente sanctione, quâ, abrogatâ prorsus Maris communione, quâ à nonnullis obtendebatur, perpetuâ, idque ut re iniusta, etiam Privatorum in eo dominium stabilitur.

Quæ Capite superiore, de dominio Maris, traduntur, ad populi Romani seu universitatis dominium, id est patrimonium publicum (in quo non minùs ac in singulorum hominum dominium privatum cernitur) attinent. Sunt verò de singulorum etiam hominum dominio Marino in Romanorum moribus, testimonia factis ampla. Hominum scilicet singulorum, quibus aut Populus aut Princeps Maris sui partem aliquam ex Civili Romanorum jure usuque permiserit, locaverit, concesserit. Immissum in prædia Mare, tum, in piscinas latè diffusas, faciēbant lautiores, nec minùs illius

ac prædii adjacentis domini habebantur. Varro ^a; cum Piscinarum ^{a De Re. Rustica lib. 3. cap. 17.} genera sint duo, dulcium & salinarum; alterum apud Plebem & sine fructu, ubi lymphæ aquam piscinis nostris villaticis ministrant; illæ autem maritime piscinæ Nobilium, quibus Neptunus ut aquam sic & Pisces ministrat, magis ad oculos quàm ad vesicam, & potius marsupium domini exinaniunt quàm implent. Neque erat hoc aliud quàm Maris, quatenus immixtum est aut inclusum, fieri dominos. Et refert Columella (qui sub Claudio vixit) seculis vetustioribus Romanos piscinis tantummodò Mediterraneis plerunque usos esse, easque maximis seminibus repleisse. Mox, subjicit ille ^b, istam curam sequens ætas abolevit & lautitia locupletum Maria ipsa Neptunumque clausurunt. Atque eiusmodi sive vivaria sive clausa Maria, veluti prædia, lacus, Vineæ, redditus villarum maritimarum annuus augebant. Idem Columella, Sed quoniam, inquit, sic mores obcalluere, ut non hæc usitata (de vivariis istis Marinis loquitur) verum ut maximè laudabilia & honesta judicarentur, nos quoque ne videamur tot jam seculorum feri castigatores, hunc etiam quæstum villaticum patrisfamilias demonstrabimus. Qui sive insulas sive maritimos agros mercatus, propter exilitatem soli quæ plerunque litori vicina est, fructus terre percipere non poterit, ex Mari redditum constituat. Villaticus igitur colono ex Mari quæstus erat, uti ex agris. Nec horum magis ac illius dominus habebatur. Usitatum hoc domini marini ius memorat etiam D. Ambrosius ^c. Pro singulari (sic ille) libidine inciditur terra, mare infunditur, ut insulas faciant, ut possideant freta. Spatia maris sibi vendicant iure mancipii, pisciumque iura, sicut vernaculorum, conditione sibi servitii subiecta commemorant. Iste, inquit, sinus maris meus; ille alterius. Dividunt elemēta sibi potentes. Exempla sunt in lautissimi Luculli piscinis. Is, perfollo sub Neapoli monte, mare clausit, & dominus erat cursus marinarum, quos ἑξῆς θαλάσσης καὶ ἰχθυοτροφίης διαδρομαὶ cursus Maris & piscibus alendis curricula vocat Plutarchus ^d. Quin Lucullum ob iniectas moles mari & receptum suffossis montibus in terras mare, haud infacere (quod scribit Paternulus ^e) Magnus Pompeius Xerxem togatum vocare assueverat. Et Plinius ^f, Lucullus, inquit, exciso etiam monte iuxta Neapolim maiore impendio quàm villam edificaverat, Euripum & Maria admisit. Qua de causa Magnus Pompeius Xerxem togatum eum appellabat. Id quod, apud Plutarchum, Tuberoni Stoico attribuitur. Notissimum est illud de Xerxe ^g,

Hoc terræ fiat; hac Mare, dixit, eat:

Cum Athos mari erat circumeundus. Et Caius Sergius Orata, ne gulam Neptuni arbitrio subiectam haberet, peculiaria sibi (inquit Vale-

^b De Re Rustica lib. 8. cap. 16. & 17.

^c Hexæmer. lib. cap. 5. 10. & lib. de Nabushe cap. 3.

^d In Lucullo.

^e Histor. lib. 2.

^f Nat. Histor. lib. 9. cap. 54.

^g Epigr. Vet. lib. 2.

a Lib. 9. rius a) Maria excogitavit, æstuariis intercipiendo fluctus, pisciumque diver-
cap. 30. sos greges separatos molibus includendo; ut nulla tam sava tempestas incide-
ret, qua non Orata mensa varietate ferculorum abundaret. Eiufmodi jure
in litore Formiano usus est Apollinaris ille, de cuius piscinâ Mar-
b Lib. 10. tialis b,

epig. 30.

Si quando Nereus sentit Æoli regnum,
Ridet procellas tuta de suo Mensa.
Piscina Rhombum pascit, & Lupos vernas.

Quicquid ampliora maris spatia obsoniorum habent, id præstò ex-
hibet piscina Appollinaris, id est Mare ex litore immissum & occu-
patum.

Contracta pisces Æquora sentiunt,
Lactis in altum molibus;

c Lib. 3. od. Ait Horatius c. qui & alibi,
l. & 24.

Cementis licet occupes

Tyrrhenum omne tuis & Mare Ponticum.

d In Con-
jurat. Ca-
tilina.

e Varro de
Re Rustica
lib. 3. cap. 3

Et Sallustius; Quid a ea memorem, que nisi iis qui videre, nemini credi-
bilia sunt; à privatis compluribus subverfos montes, Maria constructa esse?
Huifmodi fuere Piscinæ, mari immisso confectæ e Philippo,
Hortensio, aliis. Imò & inter indulta Principum, Maris imperium
dominiumque interdum erat concessum. Tarso urbi concessit
Traianus Augustus, præter territorium circumiacentium agro-
rum, leges, Honorem, ἔξωθεν τῶ ποταμοῦ, τὸ θαλάσσης τὸ κατ' αὐτὴν, ius, po-
testatem, ac dominium fluvii (scilicet Cydni) & Maris adjacentis, quod
legitur apud Dionem f Chrysostomum. Atque ad huifmodi origi-
nem spectasse τὰ τῆς πόλεως θαλάσσια iura urbis maritima, quæ con-
textuissè Metropolitanum Neocæsariensem testatur Theodorus

f Orat. 34.

g In Con-
cil. Chal-
cedon. can.

4. & in
can. 12.

Synod. 7.
h & 4 ff. de
Injuriis.

Balsamon g, veri est simile; etiam θαλάσσια δίκαια Iura Maritima
quæ concessit Emmanuel Comnenus imperator Cænobitis quam-
plurimis, eodem authore. Neque de singulorum hominum domi-
nio Marino silent Iurisconsulti veteres. Difertè Paulus, isque cele-
berrimus, sanè si Maris, inquit h, proprium ius ad aliquem pertineat, uti
possideris interdictum ei competit, si prohibeatur ius suum exercere. Quo-
niam ad privatam iam causam pertinet, non ad publicam hac res. Vtpote
cum de iure fruendo agatur, quod ex privata causa contingat, non ex publi-
ca. Ad privatas enim causas accommodata interdicta sunt, non ad publicas.
Apertiùs nil dici potest. Privatum etiam singulorum hominum ci-
tra controversiam admittit in Mari dominium. Etiam & morem ita
obtinuisse ac fuisse receptum agnoscit satis Ulpianus, cuius tamen
ani-

animo toties obvolitabat id de perpetuâ Maris communione. Si quem (ita ille ^a) ante ades meas, vel ante pratorium meum, piscari prohibeam, quid dicendum est? Me iniuriarum iudicio teneri, annon? Et quidem mare commune omnium est, & litora, sicut aer. Et est sapissimè scriptum non posse quem piscari prohiberi. Sed nec aucupari, nisi quod ingredi quis agrum alienum prohiberi potest. Usurpatum tamen & hoc est, tamen si nullo iure, ut quis prohiberi possit ante ades meas vel pratorium meum piscari. Quare si quis prohibeatur, adhuc iniuriarum agi potest. In morem receptum agnoscit & usurpari, servitutem ita in Mari constitui, adeoque dominium eius privatum admitti. Quod tamen ne à Maris ita sibi dilectâ communione recedat, nullo iure factum ausus est pronuntiare. Sed verò & ipse alibi ^b, Venditor, inquit, fundi Geroniani fundo Botroiano, quem retinebat, legem dederat ne contra eum piscatio thynnaria exerceatur, quamvis Mari, quod natura omnibus patet, servitus imponi privata lege non potest; quia tamen bona fides contractus legem servari venditionis exposcit, personæ possidentium aut in ius eorum succedentium per stipulationis vel venditionis legem obligantur. Renunciat heic iuri suo piscandi Botroiani agri dominus. Etiam & dixerat Ulpianus servitutem adiacenti Mari impositam (quæ res est ipsa) nisi adeò tenax fuisset ipse perpetuæ illius communionis marinæ. Immo eousque præjacentis Botroiano maris dominus est Geroniani emptor, ut, ex hac servitute reverà territorio marino constitutâ, piscatio thynnaria iure postmodum, eius iniussu, à Botroiani possessore exerceri nequeat. Unde appositè Stephanus Forcatulus, Tholosæ olim legis Cæsareæ professor, Nil vetat, inquit ^c, Mare, omnibus commune, lege publica fieri Principis eo dominio quo finitimum regnum tenet, cum & lege privata fere idem eveniat. Per legem privatam, illam de fundi Geroniani emptore innuit; ut ipse ibi disertè. Ceterum ita invaluit in Orientalis Imperii Iurisconsultorum sententiis Ulpiani illa de perpetua Maris communione, ut nullo iure præiacens mare occupari, aut piscatio cuiuscunque à prædii, quod alluebat, domino prohiberi apud illos posset. Etiam impeditus, iniuriarus agere. Quod satis liquet non solum ex Basilicis ^d (quæ corpus erant, antequam mutilarentur, Juris Græcanici seu Imperii Orientalis) verum etiam ex Leonis Augusti sanctionibus, quibus abolita prorsus illa, quæ inolaverat, de Maris communione sententia ut æquitati minimè consona, recepta est vetusta illa atque aliorum Iurisconsultorum illustrium iudicio firmata, de præjacentis Maris legitima occupatione & dominio privato. Etiam & sanctione Imperiali ita hæc stabilita

^a L. 13. ff. de Iniuriis §. 7.

^b L. 13. ff. Communium prædiorum.

^c In Cupidine Iuris perito, cap. 9. §. 3.

^d Eclog. lib. 53. tit. 6. ^e de Alieno seu de Piscatoribus.

modè permittebat, trecentis a sexaginta quinque ulnis. Di-
stantiâ utrinque æqualiter ita sumptâ, ut à cujuscunque domini
Epocha centum octaginta duo & semis in prothyri sui extremi-
tatem exporrigerentur. Cui tamen limitum legi per decennal-
em præscriptionem derogabatur. Annuus ex hisce, uti ex re-
bus aliis, fundi proventus villæ maritimæ domino augebatur, quod
ἡ ἀποδοὺς οὐκ ἔστιν ὁ vestibularium è Mari lucrum & τὸ τῶν ἀνδρῶν, quod
Locarium verti potest, Iurisconsultis Orientis dici solebat. Mer-
ces nempe, quam conductor stabuli, tabernæ, fundi, solvebat, Lo-
carium etiam Latinis *b* dictum. Sua ita habebant privati, ex Mari
præjacente, Topiatica seu Locaria; atque ex illis vectigalia Principi
annua eodem nomine indigetata, valoris non contemnendi (ut su-
prà ostensum est) reddebant. Adeo ut tam privatorum hominum
quàm Principis dominium (de quo quæritur) Marinum in Imperiū
Orientalis moribus citra omnem controversiam, etiam id sancien-
tibus edictis publicis & quæ illud negarent ut injusta abrogantibus,
obtineret per *d l.* amplius annos. Tot enim ad Constantinopo-
lim captam intercedunt à Leonis sanctione quam diximus, quæ
non solum ad Bosphorum Thracium, Hellespontum, Mare Æ-
gæum, aut quæ angustoria Maria sunt, attinet; sed ad universâ, quæ
Imperatorī Constantinopolitano suberant. Et de Tempore Histo-
rico, quod vetustius est, seu Mores & Iura Regnorum Rerumpu-
blicarumve, quæ desiere, complectitur, hæc dicta sunt.

*a Leonis
Novella
57, 102.
103, 104.
& Atha-
liares loco
jam citato.*

*b Varro de
Lingua
Latina. Et
de Topiati-
co videlicet
Iac. Cuja-
cium. Ob-
servat. lib.
14. cap. 1.*

C A P. XVI.

*De Maris dominio in Gentium qui etiamnum florent, moribus. Pri-
mò de Venetorum Mari Adriatico, Genuensium Ligu-
stico, Tuscorum Tyrrheno, & demum Mari Eccle-
siæ Romanæ, seu Romani Pontificis.*

Quod ad tempus attinet Recentius, seu ad mores ac jura Gen-
tium quæ etiamnum florent; illustrius in eo nihil est ad rem,
quam dispicimus, dominio Maris Adriatici, quo per tot secula am-
plissima Venetorum Respublica est gavisa. Testantur illud & ag-
noscunt non solum Historici passim & Chorographi, sed & Iu-
risconsulti quàm plurimi, Bartolus, Baldus, Angelus & illustrio-
rum cætus qui ultra triginta excrevit; quemadmodum numeras-
se se memorat Franciscus ille de Ingeniis, in epistolâ ad Liberium
Vincentium ante annos aliquot conscriptâ, pro Venetorum Maris

*c Ad ff.
tit. rer. di-
vis. & ad
l. sancti.
tit. de In-
iuriis.*

Adria-

^a Epigr. Adriatici Dominio, adversus Iohannem Baptistam Valenzolam
lib. 1. Hispanum & Laurentium Motinum Romanum, qui Principis (uti
^b Vide Iul. ille ait) Ossunensis, Proregis Neapolitani, mancipia, ius Veneto-
Pacium de rum maritimum scriptis impugnassent. Passim *Dominia Maris* & *Re-*
gina Maris Adriatici (de cuius tamen limitibus lis agitur) vocantur
Venetiæ. Et Sannazarius ^a de hac Urbe,

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis

Stare urbem & toto ponere iura Mari.

Neque dominium hoc ex Jurisdictione in personas aut navigan-
tium Tutelâ (ut volunt aliqui ^b, verbis Ulpiani toties mare esse om-
nium hominum ex Naturæ iure commune proferentis, miserè ad-
dicti) conflatur; aut quodammodò dominium est; (quod ait Ange-
lus Marthæacius, etiam professor Patavinus) sed ita Venetorum
proprium est hoc mare, ut eorum iniussu aliis eo uti frui omnino sit
minimè fas. Etenim navigantes impedire, vectigalia eis imponere
possunt, cætera quæ in prædiis, quæ Aquæ proventus reddunt aut
serviunt, facere. De navigatione in eo mari, pro eorum arbitratu,
idque iure comprobato, impedita, testantur Iurisperiti non pauci.
^c Angelus de Ubaldis, *Negari non potest*, inquit ^c, quod per tempora lon-
gissima Veneti & eorum signoria fuerunt & sunt in quasi possessione dicti Gul-
fi. Vnde ratione possessionis longissima in qua fuerunt & sunt, circumscripta
ad l. 13. ff. forma pactorum, possunt Veneti Ianuensis & aliis quibuscunque interdice-
re potentiam navigandi navigare volentibus per eorum Gulfum. Sic alii ci-
tati Benevenuto Stracchæ ^d, Antonio Peregrino ^e, Martæ Neapoli-
tano ^f, Iulio Pacio ^g, Mantuæ Patavino ^h, Francisco de Ingenuis,

Fulgentio Monacho Veneto, qui omnes singulariùs Venetorum
iura asseruerunt. Et exempla sunt quibus constat Principes, & vici-
nos & alios veniam à Republica Venetorum petiisse per mare illud
navigandi, quæ nunc impetrata nunc negata fuit. Petiit ab ea Radul-
phus ⁱ Salensis Comes (anno mcccxcix, Decembris xii) Vladislai
Regis Neapolitani & Guilielmi Austriæ Archiducis nomine, ut so-
rorem Regis Archiduci desponsatam per mare Adriaticum ex Apu-
lia ad sponsi territoria cum triremibus & aliis navibus liceret dedu-
cere. Neque negavit Respublica. Sed hanc adiecit conditionem, ut
in Navibus illis nullus aut Venetiis proscriptus aut sceleris capitalis
in eam admissi reus exciperetur. Quod Tergeste solventes Austriaci
tam in itu quàm in reditu bona fide præstiterunt. Binæ etiam litere
extant

subnex.

Epitoma de Iurisconsultis Illustr. i Francisco de Ingenuis in Epist. de Venet. Iure.

extant a quibus Fredericus Cæsar III, annis MCCCCLXXVIII a Anton. & MCCCCLXXIX, à Principe Venetiarum Ioanne Mocenico & Pergrin. de Republica postulat licentiam sibi fieri per Mare Adriaticum ex A. Iure Fisci lib. 8. §. 19. pulia frumentum transvehendi. Eiusmodi alias memorat Franciscus de Ingenuis ad eundem Ducem datas à Regibus Hungariæ. Et b Ad l. 3. ut rem, quæ sibi foret gratissima & meritò compenſanda, licentiam c. de Nautico sœno. huiusmodi poscunt. Quin Matthias Hungariæ Rex, literis ad Mocenicum Principem anno MCCCCLXXXII missis, Rempubicam re c De servitutibus solitam, ait, singulis annis licentiam facere Comitibus Frangipanis, Rustico. Zengæ, & aliorum locorum maritimorum dominis advehendi per rum Prædiorum mare illud ex Apulia certam frumenti copiam. Et quandoquidem cap. 26. §. 10. in ista ipsa loca jam successerit ipse, petit idem libertatis sibi indulgeri. De iure verò Venetorum, vectigalium navigantibus, ut prædia sua transeuntibus, imponendorum, frequens apud Jurisconsultos occurrit testimonium. Decretum memorat Salicetus b Venetorum, quòd navigantes per Mare illud Venetias afferre debent d De Iure Fisci lib. 8. merces, & vectigalia ibi solvere. Et Bartholomæus Cæpola, Veneti, §. 43. & inquit e, in eorum imperio habent regalia & iura fisci, nec superiorem sal- scus de tem de factò recognoscunt. Ideo in mari prædictò possunt imponere gabellas Pont. de & confiscare merces & Bona, sicut in civitate Venetiarum; quia tantam jurisdictionem habent in Mari, quantam in Civitate Venetiarum. Potestate Ant. Collatera- nius item Peregrinus, (advocatus erat ille fiscalis Camera Patavina) lis Confi- hæc re fusiùs disputata, Sit, ait d conclusio, Piscationes & iura Pesca- li, tit. 11. riarum in Adriatico esse de Regaliis Principis Veneti: ac ideo vetare, permit- §. 19. & tere & super eas gabellas indicare posse. seqq. Julius Pacius, Marta, alii tam f De Iu- recentiores quàm veteres, eadem de re affatim. Et Neapolitano- risdictione rum aliquot, qui maximè heic adversantur, rationes e ex sententia part. 1. cap. illa quæ tot ab hinc seculis è Gentium moribus evanuit, Mare natu- 33. §. 25. raliter omnium esse commune, & è nescio quo universali Imperato- g De Iure ris Romani dominio tantùm adducuntur. Certè Marta ipse Nea- Baronum politanus Jurisconsultus, Veneti, scribit f, sunt domini Maris Adriati- Pragmar. ci, quod mensuratur LXXX passuum millia, & incipit ab Aquis olim gradua- 14. §. 27. tis usque ad Lauretum oppidum nunc Pado proximum. h Apud Et Franciscus Capiblancus, item Neapolitanus, fatetur g hodie flumina & Maria esse Goldastii in Constit. appatronata. Memoratur etiam in literis h Ludovici II. Imperatoris lib. tom. 1. ad Basilium Imperatorem Orientis, Nicetas Patricius Hadriatici freti pag. 198. & servator. Et Cardinalis Tuschus i; Gulphus Maris est Venetorum, quia Baronium longa possessione præscripserunt & ita inter Venetos & Ianuenses exitit in Annal. tom. 10. pace ann. 871.

H

i De Iure statuum in Imp. Romano, membro 25.

pace narratum & conventum. Cui rei citat Angelum & Jafonem. Tranfeuntibus autem Mare Adriaticum vectigalia primò aiunt imposita anno Salutis M C C L X I I I, Laurentio Theopulo Venetiarum Duce. Genuensium armis & fame afflicta Republica, nec annona iuvantibus vicinis, Theopulus ille *Nova Mari* (sic Flavius Blondus ^a) Adriatico navigantibus tunc primum vectigalia, & , ut certiore dicam vocabulo, fræna imposuit. Lex enim tunc superinde lata in hanc usque diem servata est, ut intra Histrum Phanatici ad Polam promontorium & Ravennatium plagam navigantes ad vectigal solvendum, mercesque & onera (si Magistratibus collibuisse) deponendum, Venetias se conferrent. Creatusque litoris plagas portusque perlustrat. Atque inprimis est adiciendum illud de controversia intra Anconitanos & Venetos, in concilio Lugdunensi Generali, sub id tempus mōta. Hos illi Mare, Vectigalia, alia, contra jus occupasse querebantur. Causam Abbati Nervosie Gregorius Pontifex decimus commisit cognoscendam. Is Anconitanos nil satis solidè probantes rejecit, permissa (quod ait idem Blondus) Pontificis autoritate Venetis cura, eam, de qua diximus, Maris Adriatici oram à Saracenis Piratisque, simul cum vectigalium portuorumque suorum juribus, defendendi. Neque intercesserunt Principum legati, qui affuerunt. Sed res, nemine præter Actores dissentiente, definita est. Ceterum antiquius multò est Venetiarum in Mari illo dominium, cuius insigne quidem annuum deberi aiunt Alexandro III ^b Pontifici Romano. Usus dico Annuli, quem festo Ascensionis Domini quotannis ritu solenni Dux navi Bucentauro dicta vectus, comitante amplissimo Senatu, ad perpetuandum sibi Maris dominium (quod ait Paulus Merula ^c) in medias undas projicit, verbisque conceptis, eo munusculo, Mare in manus sibi convenire justæ loco sponsæ declarat. *Desponsamus te,* inquit, *Mare in signum veri & perpetui domini.* Quid igitur obstat quo minùs optimo plenoque jure ut agrorum, ut urbis, sic Maris dominos Venetos habitos esse non ab ipsis solum sed à Principibus vicinis censeamus? Eiusmodi sunt aliis Italiæ populis jura Maritima. Benedictus Bonius ^d; *Principes in litoribus Maris census constituere valent; quia quod Natura liberum esse voluit, servum & proprium fecere; ut est Mare Tyrrhenum, quod Pisis & Tusciæ inservit, Adriaticum Venetiis, & Ligusticum Ianuensibus.* De quibus itidem Angelus ^e, Baldus ^f, Capola ^g, alii. Etiam & Pontifici Romano suum est mare, quod & *Mare Ecclesiæ* dicitur. In Bulla, quam vocitant *Cænæ Domini*, pridie

a Decad.
2. lib. 8.

b Anton.
Pereg. de
Iure Fisci
lib. 8. § 18.
c Cosmog.
graph.
part. 2. lib.

4. cap. 36.
de quo
more ite
Stephanus
Forcatu-
lus, de Gal-
lorum Im-
perio &
philoso-
phia lib. 3.
alii, præter
Scripto-
res de Ve-
netorum
Republi-
câ.

d Lib. de
Censibus
artic. 16 §.
40.

e Consil.
290.

f Ad l. i. C.
de Sentent.
ex Brevic.
recitanda.

g De ser-
vutibus
Rustic.
prad. cap.
26.

die Parasceves quotannis in delinquentium excommunicationem promulgari solita ^a, habetur, *Item excommunicamus & anathematizamus omnes Piratas, Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurrentes Mare Nostrium, præcipuè à Monte Argentario usque ad Terracinam.* Atque in excommunicationem hanc incidere ait Bartholomæus Ugolinus ^b, Jurisconsultus celebris, *Piratas Cursarios seu Latrunculos maritimos discurrentes Mare Ecclesia, præsertim à monte Argentario usque ad Terracinam.* Idem aliis dicitur, Mare Pontificis Romani. Et tamen non desit qui *Mare Nostrium*, Mare universim Christianorum ibi denotare ^c velit, Scriptorum tamen ad Bullam illam celebriorum, veluti Toleti ^d, Suarez ^e, Ugolini, Antonii de Sousa ^f, aliorum, consensus factis in hoc ponitur, ut Mare, quod singularis est patrimonii Pontificis pars, nomine illo significetur. Quin non modò ex deprædatione, sed ex simplici per hoc mare latrunculorum transitu, veluti ex injuria per Ecclesiæ solum patrata, excommunicationis hujus labem contrahi, volunt, ex autoribus jam dictis, aliqui. Adeo ut jure Pontificio dominium hujusmodi marinum apertè admittatur. Quod itidem firmant quæ in glossa corporis illius occurrunt. Alecia in diebus festis capta si fuerint, congrua ex Jure Pontificio portio Ecclesiis circumpositis debetur. Ibi glossa ^g adjicit, *præcipue illis in cuius territorio captio piscis facta fuit.* Ex Canone etiam Concilii Generalis Lugdunensis, si moriatur Papa extra Civitatem, convenire debent Cardinales in Civitate in cuius territorio seu districtu is mortuus est, ad successorem eligendum. Moritur Papa in Mari. Ejus Electio fiet, ex eo Canone, in Civitate seu Loco cui subest Mare ^h; quod in Glossa docetur atque ab aliis agnoscitur. At interea Maris Ecclesiæ, (quod vocant,) seu Pontificis Romani, usus civibus Romanis piscantibus permittitur liber; ut compascui agri (cujus tamen alius est dominus) sive ex pacto, sive ex consuetudine, sive ex lege, herbam depascunt accolarum non raro animalia. Lex est Romanæ urbis; Cuilibet Romano Civi & habitatori Urbis & Districtus liberè liceat in cursu tam Tiberis quam Anienis, & Mari, quatenus fluminum ripæ & Maris litus se extendunt, quocunque tempore & quocunque artificio piscari; nullique prohibendi aut ab iis auferendi aliquid jus sit, dum tamen à prædiis, edificiis, & piscariis, quæ proprios dominos habent, se Urbis Romanæ abstineant; & pariter à ripis regionis Arenule, videlicet Sanctæ Severiæ & Pauli, in quibus sine licentia Syndici piscari non licet. Et libertas hujusmodi, sive concessione, sive fœdere, sive moribus temperata, sæpissimè ubi Maris habetur dominium, reperitur.

^a Laërtius
Cherubinus in
Bullario

tom. 3. p.
251.

^b De Censuris Pontificis reservationis parte.
2. cap. 3. §.

1.

^c Grassius lib. 4. De off. cap. 18. num. 53.

^d Summa lib. 1. cap. 20.

^e De Censuris Disp. 21. sect. 2. num. 18.

^f Releff. de Censuris Bulla Cana cap. 4.

^g disp. 25. & seqq.

^h Gl. ad c. licet 3. tit. de Fetiis.

ⁱ Gl. ad c. ubi periculum 3. §.

porro. 6. de Electione, & ibi Io. Andreas.

^j Statuta ma lib. 3. cap. 72.

*De receptis apud Lusitanos & Hispanos, circa Maris
Dominium, moribus.*

IN Lusitanorum moribus, nemo nescit Maris dominium agnoscere, qui solennem Regum eorum stylum observaverit. Emmanuel Rex in Legum Lusitanicarum proœmio; *Dom Manuel, per grace de Deos, Rey, &c. Senhor de Guinee & da conquista & Navegaçam & commercio d'Ethiopia, Arabia, Persia, & da India à todos, &c.* Quod alibi a barbaro-Latinè ad hunc modum legitur; *Emmanuel Dei gratia Rex, &c. Dominus Guinee & conquista Navigationis ac commercii Ethiopia, Arabia, Persia, &c.* Ubi conquista (quod & Hispanicum est & Lusitanicum) id, quod acquisitum est bello, denotat. Idem titulus sæpius occurrit in Regum veterum Lusitaniæ diplomatis; unde eos *Commerciorum, Negotiationis, & Navigationis Dominos & Heros* esse & agnoscere scribit Jacobus Valdesius ^b. Dominum verò quem esse posse Navigationis in Mari & commercii, absque Maris dominio; non aliud est quàm agro uti frui, alios omnes jure arcere, nec tamen dominum esse. Sed verò disertius etiam, Maris dominium privatum agnoscunt leges Lusitanicæ; idque Atlantici ipsiusve Oceani. His enim vetatur cuilibet sive extero sive Lusitano (verba Legis sunt ^c *Assi Natural como estrangeiro*) quibuscunque in navigiis adire ditas partes, terras, mares de Guinee & Indias, & qualiscunque outras terras & mares & lugares de nossa conquista, tratar, resgatar, nem guerrear, sem nossa licença & autoridade, sob pena que fazendo ho contrario moura por ello morte natural & por esso mesmo feito percapera nos todos seus beens moveis & de rays: id est, ditas regiones, terras, maria Guinee & Indiarum aut quascunque alias terras, Maria, loca nobis subacta, in commercium seu negotiationem seu ad arma inferenda, absque licentia nostra & autoritate. Pœna capitali ei qui contra fecerit infligenda, bonisque eius universis fisco applicandis. Adjicitur etiam potestas classium præfectorum (quibus navigandi illuc libertas à Principe indulta) omnes quos in Mari legi huic adversum quid committentes repererint, in judicium deducendi. Acquiri igitur ipsius Oceani dominium jure potuisse nec ipsa Gens Lusitana dubitavit. Quin ad externos æquè ac Regis subditos Lex hæc, quæ vim habuit, atinebat. Acquisitum autem eiusmodi Lusitano jus esse exteri non agnoscunt. Sed nihil ob stare in jure Naturali, quod Obligativum est,

^a Concil.
General.
Lateran.
sub Leone
10. sess. 9.

^b De dignitate
Regi Hispan.
cap. 12.

^c O quinto
libro des
Ordenanzas,
tit. 12.

est, quò minùs acquiri jus eiusmodi poterit, omnes (puto) præter aliquot forsan quibus pelagus nondum est ullum legitime occupatum, fatentur Gentes Europæ; saltem si quid fateantur, ex receptis eorum moribus ritè sit elicendum. Et acris sanè de Atlantici Maris & Australis quod ad Indias Orientales ducit, dominio (quod obtendebant Lusitani) disceptatio habita est ^a inter Elizabetham Angliæ Reginam ac Sebastianum Regem Lusitanix, sub initiis Elizabethæ. Qua tamen non est disputatum, utrum Navigationis aut Maris dominus esse potuerit Sebastianus, sed utrum dominium ejusmodi legitime acquisivisset. Jure autem Hispanico seu Castellano communi, tametsi liberrimus est quidem Maris usus, idque perinde ferè ac si Naturali ^b ejus communione nondum Jus Positivum derogasset; Jurisconsulti tamen Hispanici, nec sanè obscuri, domini capax illud esse, etiam & Principi esse adquisitionem, verbis pronunciant expressissimis. Gregorius Lopez ad Alphonsinas, *Potest*, inquit ^c, *Princeps per privilegium alicui concedere piscationem in certa parte Maris*. Ioannes item Garcias Hispanus, *Mare est*, inquit ^d, *cuius est terra cui adiacet*, de Mari aliquo Hispanico locutus. Nam in universum dictum, futile est. De Principis item dominio alii apertè, ut Didacus Couvaruvias ^e, Ioannes de Hevia ^f tam quoad Navigationem liberam quàm quoad piscationis usum communem interdicendum. Et frequentia sententiæ huiusmodi inter Jurisconsultos tam Hispaniæ quàm Lusitaniæ agnoscitur à Fernando Vasquio; (qui tamen ipse mirè heic reluctatur) ut ex verbis eius capite secundo superius allatis constat. Etiam & exerceri sive ex consuetudine sive ex Principum indultu à Privatis jura, quæ dominium Maris comprobant apud Hispanos, satis liquet ex Roderico Suario ^g, qui tamen veteris de communione perpetua sententiæ, non tam Gentium mores receptos quàm Scholarum dictata Juris secutus, tenacior est. Etiam Titulus Regis Hispaniarum in se habet, quod, ipsum Oceani Regem se nuncupare, videatur asserere; maxime si verba, quæ in Caroli Quinti Cæsaris, & Hispaniarum Regis titulo occurrunt interdum apud Germanos, advertas. In præfatione ad Constitutionem de Judiciis publicis in Imperio Romano-Germanico, vocatur is --*Insularum Canariæ, nec non Insularum Indiarum & Terra firmæ, Maris Oceani, &c.* Rex, Archidux Austria, &c. Et in sanctionibus Imperialibus Germanicè editis *König under Insulen Canaria, auch der Insulen Indiarum, und Terra firmæ, dess Maers | Oceani, &c.*

^a In schedis eiusd. Temp. in Biblioth. Cottonia.
^b Vide Alphons. Azeved. ad Constit. Regias lib. 7. tit. 8. Partid. 3. tit. 28. l. 3. Recopilar. lib. 7. tit. 10. l. 9. & Partid. 5. tit. 9. l. 7. & 8.
^c Partid. 3. tit. 23. l. 11.
^d Lib. de Expensis & Meliorationibus cap. 21. num. 34.
^e In relect. c. peccatum. part. 2. §. 8.
^f Laberinto de Comercio lib. 3. cap. 1. §. 12.
^g Consil. de usu Maru. § 13.

^a Laërt.
Cherubin.
Bullar.
tom. 1. pag.
392; de
qua dona-
tione fufe
Icannes
Solorza
nec, de In-
re India-
rum, lib. 2.
cap. 22.

quod ita sexcenties est obvium. Adjicitur Oceani vocabulum, ac si Oceani Regem se inscriberet. Sed hallucinatio est. Et Hispanica sunt *Rey, &c. de las Islas, y terra firma del mar Oceano, &c.* id est, *Rex &c. Insularum, & Terra firma Maris Oceani.* Scilicet sive Insulas sive Continentes Oceani seu in Oceano positas species (quas Ferdinando V. Hispaniarum Regi concessit ^a Alexander sextus Pontifex Romanus, universas à primo longitudinis circulo, in Occidenti positas) earum se Regem nuncupat, non ipsius Oceani.

C A P. XVIII.

Quatenus, in Gallorum moribus sententiisve, admittatur Maris Dominium privatum.

QUOD ad dominium Maris in Gallorum moribus attinet; vetustissima eius vestigia nonnullis haberi forsàn videantur, in Comitibus ad custodiam maritimam deputatis, qui in Capitularibus ^b occurrunt atque in Rotlando illo litoris Britannici (id est, Are-morici) *prefecto*, in Caroli Magni vità ab Eginharto scriptore contemporaneo, memorato. Sed dignitates illæ non tam ad Mare ipsum, quàm ad litus & tractum maritimum, seu maritimum Telluris limitem attinent; utcunque Gallis superioris & hujus ævi Rotlandus tam *prefectus* ^c Maris quàm litoris (perinde ac si discrimen inesset nullum) temerè appellari soleat. Ceterum fatendum est, in litore illo Aremorico Principes olim (ut Venetos in eodem litore; de quibus supra diximus) vectigalia Navibus, proximo velut æstu utentibus, imposuisse, aliaque eiusmodi jura sibi vendicasse, quæ *Nobilitates super Navibus* appellatæ. Sic differrè legitur in Instrumento Veteri de Procerum Britannicæ Are-moricæ inter se loci prærogativâ, anno *MLXXXVII*, sub Alano Duce, confecto. Secundum in eo locum habet Vicecomes Leonensis, qui pro tunc (Instrumenti verba legis ^d) habebat quamplures *Nobilitates super Navibus per Mare Oceanum in costeriis Occismorensis seu Leonie navigantibus*, quas (ut dicebatur) Budicius quondam Rex Britannia [Are-moricæ seu Minoris] concesserat & dederat uni prædecessorum suorum in matrimonio pro ipsius Vicecomitis probitate, fidelitate, & valentia; de consensu tamen Prælatorum, Comitum, Matibernorum & procerum Britannicæ. Qualesnam fuerint *Nobilitates* hæ, partim explicat Bertrandus Argentæus, Redonensis olim provinciæ Præfex, earumque originem aperit, ubi de breviculorum commea-

tûs

^b Capitul.
Caroli &
Ludovici.
Imp. lib.
4. tit. 9.
^c Choppi-
nus de Do-
manio lib.
1. tit. 15;
Pasquier,
en les re-
cherches de
la France
lib. 2. cap.
14. Simon
Marion,
Plaidoye,
5. edit. Pa-
ris, 1598.
Tilius,
alii.
^d Apud
Bertrand.
Argen-
tæum in
hist. Bri-
tann. Mi-
noris lib. 1.
cap. 13.

tus (quæ brefs de conductæ nominant) jure, etiamnum eo in litore
 usitato, agit. Id, inquit ^a, cum pridem Principum proprium jus esset, ^{a Ad Con-}
 Leonis Baronibus dori dixere (qua de re jam ex Instrumento superius ^{suet. Brit.}
 allato dictum est) mansitque id jus illi familia gentilitium, quoad Ioannes ^{art. 56. §.}
 Ruffus Dux de Guynomario Leonio id grandi pecunia redemit, cum armis ^{44.}
 Petrus Druydensis Mauclerc [Britanniæ Dux] antè asserere (sed frustra)
 contendisset. Origo traditur; cum Principes nostri & Reges prisci scopulo-
 so & pleraque importuoso litore crebra naufragia fieri prospicerent, lege san-
 xere ne injussu suo freto excedere liceret. Solventibus periti Maris & lito-
 rum duces, venia symbola brevicula navigaturis dabantur. Aspernantibus
 publicatio Navis & armamentorum indicta; naufragio facto, etiam merces
 publicabantur. Venia facta, periculum rebus nullum à fisco; naufragium
 etiam colligere licebat. ^{Ædeses}, quæ alibi diximus, adiutoribus præstaban-
 tur, quod vocant droit de salvage. Talibus Breviculis suum nunc, ut olim,
 pretium est. Et inter ceteros fisci redditus, ea quoque mancipibus vectiga-
 lium elocantur. Hactenus Bertrandus ille; unde etiam totidem fe-
 rè verba Renatus Choppinus ^b. Abrogatum autem ibi esse mo- ^{b De Do-}
 rem quo ita Naufragii bona omnia in commissum cecidere, id ^{manio lib.}
 que ex edicto anni MDLXXXIII, testis est Petrus Belordæus ^{i. tit. 15. §}
 vocatus Curia Redonensis. Verum interea hæc manifesta sunt ^{10. &}
 in Occidui illius Maris parte aliqua litori proximate sive domi- ^{Thom.}
 nii sive servitutis in Mari indicia; quæ sanè ex accolarum mori- ^{Cormer.}
 bus, Mare domini esse capax satis comprobant. Etiam de Bre- ^{Cod. Hen.}
 vibus hisce, controversiæ interdum inter Britannia Aremorica ^{4. lib. 7.}
 Principes & Reges Angliæ ortæ sunt, quod videre est in Schedis ^{tit. 1. cap.}
 aliquot ^d de rebus Aremorici quæ ad tempora attinent Richar- ^{6. §. 106.}
 di secundi nostri, & Ioannem quartum Aremorica Ducem. Hoc ^{c In Con-}
 verò certò scimus, in pactis inter Edwardum nostrum quartum Re- ^{suetud.}
 gem, & Franciscum secundum Aremorica Ducem, anno ^{Brit. art.}
 MCCCCLXVIII, de mutuis Commerciis & subditorum hinc inde ^{51.}
 transeuntium libertate triginta ^e annorum induciis, expressum qui- ^{d In Bi-}
 dem cautum esse de Naufragorum bonis, sed ita cautum, ut parile ^{bliothec.}
 utrinque eorum jus esset, neque ab eo, quod à priscis seculis in ^{Cottonia-}
 Anglicano litore obtinet, omninò dissimile. Nullà Breviculorum, ^{na.}
 quæ diximus, sive juris sive usus (veluti rei ab Anglo neutiquam ad- ^{e Ibid. &}
 missæ) habità in Induciarum formula mentione. At verò Juriscon- ^{Rot. Fran-}
 sulti Gallorum quidam nuperi, non solum fluctuum aliquot præ- ^{cia 8. Ed.}
 diis Aremorici vicinorum, sed & universi maris, quà Galliis cir- ^{4. mem-}
 cumfunditur, adeoque Britannici seu Anglicani dominum, Regem ^{bran. 20.}
 suum ^{& seqq.}

suum esse perperam asserunt. Quod dum aiunt, satis quidem dominum esse posse maris interea affirmant. Charondas Caronæus, Rex, inquit ^a, est dominus supremus Marium quæ circa regnum eius diffunduntur. Quod ex eo evenit, quia in eius potestatem translatum est jus universum rerum quæ Iure sive Naturali sive Gentium fuere communia. Alia habet ferè similia; uti etiam Stephanus Paschasius ^b, Ludovicus Servinus ^c Regius olim procurator generalis, Popellinerius ^d, alii. Si de Mari Massiliensi seu Narbonensi loquuntur, non reluctamur. Sed quod ad Septentrionalis Gallis Occiduive illis Maris corpus atinet, seu quod Gallias & Britannicas insulas interluit (nam etiam id quod in litore illo arcuato occiduum eis est, seu sinus Aquitanicus Britanniarum nostrarum Galliarumque partes occidentales revera interluit æquè ac Boreale illis mare Angliam & Normaniam) nec testimonia ulla anterioris ævi afferunt, nec omninò habent. Nisi quod de Venetis Aremoricis ex Cæsare, & quod de proximo Britannia minoris litori Mari superius dictum est, velis heic excipiendum. Quorum tamen utrumque magis Servitutem, Nobilitates super navibus olim dictam, quam aliquod dominium sapiunt. Quin Regibus Angliæ dominium interluentis hujus Maris omnino cessit, ut Libro proximo ostendimus. Immo sanè ex moribus Gallorum plerumque domi receptis seu jure eorum civili nondum derogatum est veteri Maris communioni; sed restat eis hætenus non occupatum mare, atque omnium hominum commune, adeoque non in Regiis bonis seu patrimonio eis censendum; si nimirum credere sit fas libro illi Juris Civilis Romani Gallicique à Thoma Cormerio Francisci Andium Ducis in supremis eius Curii Alenconiis Consiliario, nuper edito. Jus Romano-Gallicum tradere instituit. Sæpe mores Gallicos, Principum sanctiones, Privilegia immiscet. At verò sub lemmate ^e, De rebus Communibus omnium, Mare & litora Maris, ex veteri Romanorum Jurisprudentia, acsi non omninò hac in re à Gallorum discreparet, omnium communia facit. Quod certè Gallorum dominio Marino refragatur. Nec prætereundum est, Constitutiones olim obtendi in Galliis binas, alteram Henrici Regis secundi ^f, alteram Henrici tertii ^g: quibus voluere, ut Naves exterorum per mare Galliis conterminum transeuntes summa vela Navibus Regiis summitterent, in Imperii scilicet Gallorum marini recognitionem. Neutram tamen à Patribus admissam seu (quod aiunt) simpliciter verificatam, immo nec in morem receptam. Quin & posteriorem,

^a Innot. ad
Cod. Hen.
rici 3. lib.
20. tit. 7.
constit. 28.
^c Constit.

^b Recor-
ches liv. 2.
chap. 14.
^c Playdoies
tom. 2.
playd. II.
^d L'Ami-
ral de
France.

^e Cod.
Hen. 4. lib.
3. tit. 1.
cap. 2.

^f Ann.
1555.
^g Ann.
1584.

rem, quantum ad effectum aliquem juris, planè rejectam. Quod & ab ipsis Gallis Jutisconsultis traditum est in causa illustri a Hamburgen-
 genſium aliquot Mercatorum Aëtorum, & Michaelis Butardi, aliorumque reorum in Parlamento Parisienſi, sub Henrico Rege IV, Turone habito. Id tamen Regum Angliæ navibus honoris gratiâ
 atque in dominii recogniti ſignum, ex jure antiquiſſimo præſtari ſol-
 litum eſt; ut libro docetur ſequenti, ubi etiam hac de re fuſius. Scio
 quidem Regiâ Gallorum lege ^b cautum eſſe, tertiam partem om-
 nium quæ è pelago extrahuntur, ad Regem pertinere; alteram ad
 Maris præfectum; tertiam demùm ad classiarios reperto- res. Maris
 item præfectos, ſeu Admirallos numerare Gallos quàmplurimos,
 idque ſerie nunc continua, nunc intermiſſa; quàm à Philippi Divi
 Ludovici filii temporibus, id eſt ab anno M C C L X X X I V plerumque
 auſpicantur; ut videre eſt apud Ioannem Feronium ^c, Stephanum
 Paſchaſium ^d, alios. Sed verò diviſio illa rerum è pelago extracta-
 rum, ſimpliciter conſiderata, non magis aſſerit dominium ullum in
 ipſo mari, quàm prædæ cujuſcunque maritimæ ab hoſtibus ereptæ
 decima: Præfecto Claffis, ex indultu etiam Regio, perſolvenda.
 Perſonarum, nempe ſubditorum, conſenſu in Regem tralato ni-
 tuntur jura hujusmodi, non dominii titulo, quo Mare ipſum acqui-
 ri obtendatur. Neque aliter ac portoria & vectigalia mercium quæ
 importantur, exportantur, hæc ſoluta. Ex portorii autem aut vec-
 tigalibus mercium ejuſmodi, viarum, per quas tranſeunt ante-
 quam adveniunt Mercatores, dominium aſſeri nemo (puto) exi-
 ſtimabit. Neque ſanè ante Franciſcum primum Regem, hujusmo-
 di apud Gallos mos invaluit. Scilicet planè non dominus Maris,
 eorum quæ à ſubditis è pelago quocunque extraherentur, particeps
 eſſe voluit & factus eſt. Cum, ex ipſo Maris dominio, Rex Magnæ
 Britanniæ quod in Mari ſuo dereliëtum habetur, præter alia ejuſ-
 modi emolumenta, idque ex jure vetuſtiſſimo nec (quantum ſci-
 mus) Regni initiis recentiori, percipere ſoleat. Neque Admiralli
 illi Gallorum, in mari ſaltem Gallias & Britannias interluente, alii
 fuere quàm claffium & perſonarum armorumque maritimorum &
 tribunalium domeſticorum præfecti. Non ut provinciæ Marinæ
 ſeu territorii præſides, quales *Cuſtodes ipſius Maris* apud Anglos &
 Admiralli Angliæ, Sed hæc de re, ampliùs libro ſecundo. Ex iis au-
 tem quæ Gallorum ſive moribus, ſive ſententiis, ſive Conſtitutio-
 nibus jam adjecimus, ſatis (arbitror) liquet dominium maris
 Privatum Jure ſive Naturali ſive Gentium non adverſum eſſe eos

a Lud.
 Servinus
 in Placit.
 vol. 2. pla-
 cit. 11, 12.
 Dec. 1592.
 pag. 262.
 b. edit.
 1609.
 b. Edit. f.
 Franciſc.
 1. promulg.
 1543, art.
 11. Chop-
 pin. de
 Doman.
 Franc. lib.
 1. tit. 15. &
 edit. Frac.
 tom. 3. tit.
 2.
 c. Catalog.
 Admirall.
 Franc.
 d. Recherch.
 lib. 2.
 cap. 14.
 c. Edit. f.
 Franc.
 tom. 3. tit.
 2. conſtit.
 4. & 5.

admittere ; quod indagini, qua versamur, omnino sufficit.

C A P. XIX.

Dominium Maris privatum in Danorum, Norvvegorum, Suecorum, Polonorum, Turcarum moribus receptis.

Aliarum etiam gentium Europæ moribus testimonia reperi-
mus luculenta, de dominio Maris privato; Danorum, Nor-
wegorum, Polonorum, quibus insuper accedat & Turcarum.
Danorum & Norwegorum visimus in vectigalibus quæ ex ipsa
Maris Baltici navigatione Regi Daniæ proveniunt (quæ notissima
sunt) atque ex Norwegici maris dominio Norwegiæ Regi (qui
& ipse, seculo nostro, Daniæ est) tributo. Nam & Fredericus
II Daniæ & Norwegiæ Rex Mercatoribus nostratibus corporis
Moscovitici, anno MDLXXXIII, ita usum temporalem Maris Hy-
perborei seu Norwegici indulgit, ac si usum fructum agri (cuius sibi
plenum vindicasset dominium) concessisset. Etiam, ex suo arbi-
tratu, indultum conditionibus temperavit. Extant de hac re Ta-
bulæ publicæ^a, quibus annuo vectigali compensatur Regis bene-
ficio, mercatoribus aliis denegatur, & induciarum inter Moscum
& Regem pactarum fine terminatur. Etiam in vetustis Danorum
historiis de Haraldo Hildetano Rege legitur, *Sed nec quisquam Maris
dominationem absque eius nutu usurpare præsumpsit.* Et proximè subi-
citur quod est inprimis ad hanc rem notandum, *Quippe quondam
in Danorum Republica dividuum Terra & Pelagi imperium fuit.* Et
Olo (qui postea Rex) à Patre recepta Pelagi dominatione LXX ma-
ritimos Reges nauticarum virium certamine consumpsit. Quæ scribit
Saxo Grammaticus^b, uti & eiusmodi alia. Et in transactione
Hafniæ^c habita, inter Christiernum Daniæ IV & Gustavum A-
dolphum Sueciæ, renunciat Rex Sueciæ Iuri & superioritati & domi-
nio Maris, aliisque Regalibus quæ in Norvvegia, Norlandia & Districtu
Vardhusensi ad dictum Oceanum vendicaverat. Sed de Norwegorum
Mari, quæ Septentrionalius est, plura sub finem libri secundi. Di-
tionis item Polonicæ Mare, eiusque dominium, memoratur in pro-
misso Oratorum quod nomine Henrici III Galliarum Regis, in
Polonorum Regem electi, conceptum est. *Promittunt Oratores prædi-
cti, nomine ipsius Regis servissimi electi, quamprimum Deo volente ad regnum
suum venerit, classem necessariam & sufficientem ad tuendos portus &*
domi-

^a In The-
sauro Cor-
toniano.

^b Dania
hist. lib. 7.
^c 20. Ian.
1613. in
Rot. Tract.
Amicit.
Temp. Ia-
cobi Regis.

dominium Maris ditionis Regni & Provinciarum adjacentium (quatenus se porrigit omnis ille tractus Polonica ditionis) suo sumptu alere ; Quod legitur apud Ianum Ianufzowskium in Statutorum Poloniae ^{a Lyn- a Lib. 3.} tagmate. Turcarum autem Imperator (qui in imperatorum Constantinopolitanorum jus victor successit, adeoque Mare Ægæum simul adquisivit cum Ponto ; quorum hic Mare nigrum illis dicitur, illud Mare album) stylo sibi solenni nuncupare se solet Dominum Maris tam albi quàm nigri, quod etiam videre est in fœdere ab Achmete Imperatore Ottomanico & Henrico Galliarum Rege quarto ante annos triginta, inito ^b, excusoque & Gallicè & Turcicè. ^{b20. Mar- tii 1604. Parisiis 1615.} Quin, eodem in fœdere, Gallis indulget Turca liberam piscationem & corallium indagandi veniam in fretis ac sinubus aliquot Maris Africani intra regna sua Algerianum & Tunetanum. Atque insuper confirmat quæ à decessoribus, in piscandi ibi libertatem, eis fuerant concessa. Coriolanus item Cippicus ^c in gestis Petri Mocenici Imperatoris Veneti ; Imperator Ottomanicus, ubi, (inquit) ^{c De bello Asiatico, lib. 2.} maximè Hellespontus coit, duo munitissima Castella ex utrâque parte invicem opposita edificavit, ad quæ multas bombardas miræ magnitudinis constituit, præfectisque castrorum mandavit, si qua Navis illis invitis transire vellet, bombardis fractam submergerent. Quod planè est maris dominari & Titulo Domini Maris Albi & Nigri congruum. Neque omnino contemnendum est heic quod occurrit in literis Davidis Æthiopiarum seu Abassinorum Imperatoris, ad Emmanuelem Lusitaniarum Regem : Inscribit illum ^d Imperatorem Africa & Guineæ & Montium atque insule Lunæ, & Maris Rubri, Arabiæ & Persidis & ^{d Apud. Francisc. Alvarum de rebus Æthiopicis, & Damian. à Goes lib. de Æthiopi moribus.} Armutiæ, Magnæ Indiæ, &c. Hyperbole, pro more Principum Africanorum, utitur ; & Emanueli quæ sua non fuere tribuit. At interim non minùs admittit eum esse potuisse dominum Maris Rubri, quàm cuiuscunque alius territorii, nec titulum illum iuri Naturæ aut Gentium magis atque hunc reluctari. Ut tandem hanc, de Dominio maris inter legitima admissio gentiumque in Mores recepto, parte m concludamus ; non solum numerosissima de eo habemus (ut ostensum est) passim testimonia ; sed nec quid omnino in Gentium, quarum res seculis florere recentioribus, more (puto) occurrit quod heic adversetur : extra quàm ubi ipsarum aliquot, Marium alieni domini & potestatis accolæ, Naturalis & perpetuæ (quæ toties ex Ulpiano inculcari solet apud scriptores, sententiâ illam obsoletam moribus Gentium diffusissimis verustissimisq; nimium anteferentes) communionis obtentu

^a Eman.
Meterna-
mæ Hifi.
Belgic. lib.
36. &
apud Gas-
par. Klor-
kii lib. de
Contribu-
tionibus,
cap. 14.

vincinorum jura violare aut infringere contendunt. Quod genus sanè sapit caput primum fœderis ante viginti aut circiter annos ab Ordinibus Fœderatis Belgicæ & Hanseaticis aliquot civitatibus initum: *Quod coniunctio hac aut unio* (ita fœdus ipsū ^a è Belgico sermone à Belgâ versum) *non debeat esse directæ ad offensionem ullius, sed tantum ad conservatio- nem & sustentationem liberæ Navigationis, Commercioꝝ & Mercatorum in Orientali Septentrionalique Mari, simul ac in fluminibus omnibus & fluen- tibus se in Orientale Septentrionaleque Mare exonerantibus; nec aliud quid acceptum heic esse debeat; ita ut respectivè considerati eorum cives & subdi- ti jure omnium Gentium & imperatis ac obtentis libertatibus, iuribus, privi- legiis & à maioribus traditis consuetudinibus in prædicto Orientali & Septen- trionali Mari usque ad Capita extenso & in prædictis fluminibus, amnis & aquis absque impedimento ullo uti & frui queant.* Et mutuas promittunt operas resistendi eis qui liberam hujusmodi impedirent navigatio- nem in Septentrionali illo atque Orientali Mari; Baltico scilicet, & quod Daniam, Lituaniam, Pomeraniam aliasque Poloni ditiones al- luit. Ubi non solum libertates & jura antiquitus privatim concessa, verum etiam ipsum omnium jus gentium obtendi videmus. Quo spectaret fœdus illud, difficile non est coniectare; Nam, sub id tempus, in Mari Baltico vestigalia auxerat Rex Daniæ, & in territoriis suis marinis itidem Poloniæ Rex. Idque ratione, quo fruebantur, domini; cui reluctari visum est, ad hunc modum, Hanseaticorum & Fœderatorum Ordinum illud fœdus. Sed verò, his omissis, cum è Moribus tot Gentium illustrium, tum veterum tum recentiorum, id est, ex eorum *Jure tam pluribus Communi* quàm *singulis Civili seu domestico*, *Dominium Maris* privatum, de quo questio fit, tam luculenta sortiatur testimonia (quibus etiam non pauca accedent alia obiter, ubi de Mari Britannico libro proximo agitur) nil, puto, obstat quo minùs Mare æquè ac Tellurem domini capax esse tam ex *Jure Naturali permissivo*, quàm *Gentium plurium tū Civili tum Communi*, passimque fere *Interveniente* (quod Naturalis Permissivi index est in rebus huiusmodi certissimus) statuamus, nisi maneat quod impediatur in Objectis, de quibus proximè videndum.

C A P. XX.

Respondetur ad Objectionem de libero Mercatoribus, Peregrinis, Navigantibus, transitu.

QUæ obijci solent, (ut Capite secundo superiore est fusiùs ostensum) alia ex commerciorum, peregrinationis, transeundi liber-

libertate omnium (ut prætexitur) communi : alia ex ipsa Maris Natura : atque ex Scriptorum testimoniis alia petuntur. Quod ad genus primum attinet; Humanitatis quidem officia exigunt, ut hospitio excipiantur peregrini, etiam ut innoxius non negetur transitus. Atque ex D. Augustino ^a Gratianus ^b, Notandum est quemadmodum iusta bella gerebantur à filiis Israel contra Amorrhæos. Innoxius enim ^c transitus denegabatur, qui iure humanae societatis aquisitissimo patere debebat. Et Cicero ^e; *Vsu urbis prohibere peregrinos, sanè inhumanum est.* Alia sunt id genus plurima quæ objectionem illam firmant; quæ nimirum humanitatis officia bello, timore, suspitione, inimicitiiis, id genus ceteris non turbata spectat. At verò quid hoc ad dominium rei, per quam transeundum est sive Mercatoribus sive Peregrinis? Huic non magis derogaret eiusmodi transeundi libertas (si modo citra controversiam eo nomine cunctis pateret) quam actus, via, iter, aliæve eiusmodi servitutes in agro constitutæ, ejus reluctarentur dominio. Detur, ex Jure Gentium omnium, liberum esse transitum Hispanis per Pyrenæos in Gallias, Gallis per Alpes in Italiam, Italis in Germaniam. Quid hoc ad Pyrenæorum seu Alpium dominium? Et quæ de lumine ex lumine accendendo, non prohibendo aquarum usu, id genus aliis dici solent, heic afferre, est planè à *Iuris* disquisitione in eam quæ *Charitatis* est transire. Charitatis gratiâ, carcere & pœnâ imminente eximebantur aliquot, qui Naves conficiendi incognitam antè peritiam barbaris tradiderant, impetrante scilicet Asclepiade Chersonesitanæ Civitatis Episcopo, sub Arcadio ^d & Honorio Augustis. Nec docentium ars minuta est, ob eam quam docti lucrifecerant. Attamen, ex præstituto iure, capitale erat artem illam barbaris tradere. Eiusmodi hodieque alia. Adeo ut nihil de suo deperdere, dum alius participat, ad dominium aut sui potestatem nihil omninò attineat. Atque ut hanc re paucis absolvamus, manifestissimum est ex omnium seculorum moribus, liberum (quem vocant) transitum ita semper à Principibus, territorii dominis, temperari solere, ut pro variante commodi publici cura, nec aliter omnino, permittatur interdicaturve. Albericus Gentilis, ad illud de Amorrhæis; *Teneo, inquit e, cum Augustino, si nec timendum sit ne noceatur & certum sit noceri non posse.* Cura illa Principibus incumbit, ut nec peregrinos nec commercia admittant aliter ac, pro re nata, ne quid detrimenti Respublica interim capiat, prudenter caveant. Unde etiam in fœderibus non rarò cautum est *f, non esse ius appellendi ad portus, plagas, promontoria, alter-*

a *Innum.*

q. 41.

b *Caus.*23. *quæst.*2. cap. 3. *&*vide *fis*

Hug. Gro-

tium de

Iure Belli

& Pacis

lib. 2. cap.

2. § 13.

c *Offic.*

lib. 3.

d *C. Theo-*

dos. lib. 10.

tit. 40. l.

24. *&* C.

Iust. tit. de

Pœn. l. 25.

e *De Iure*

Belli lib. 1.

cap. 19.

f *Inducia*Hispan. *&*

Ordin. Fe-

der. Belg.

ann. 1609.

art. 12. *&* c.

utrius partis (idque ubi viæ, per quam transitur, neuter est dominus) cum tali numero Navium aut armatorum, ut iusti timoris suspicio generari possit vim parari; nisi ex permisso eius, sub cuius ditione loca illa sita sunt, aut nisi tempestatibus aliaque necessitate delati illuc fuerint, ad maiorem vim aut naufragii periculum effugiendum. Ex timore aut suspicione domini eiusque iudicio iuste arcentur peregrini, mercatores, advenæ qualescunque, nisi ius aliud interveniat singulare. Et Aristoteles apertè ait ^a, Legibus cavendum esse τινος ἢ δειῖ τίνος ἐπιμίσησθαι δειῖ. ὅς ἐστι ἀλλόθεν quibuscum communicare cives oporteat & cum quibus non oporteat. Et rectè Bodinus ^b; Singularibus pactis Populorum ac Principum conventis commerciorum iura contineri. Et, peregrinum finibus arce-
re, atque etiam fines prætervectum eicere licet, non modò si bellum indictum sit, verum etiam ipso pacis tempore, ne vel civium mores peregrinorum consuetudine corrumpantur. Bella autem ob commercia negata, nisi contra fœdus pristinum negarentur aut ex præeunte aliquo titulo commercandi singulari libertas illa penderet, iuste suscepta fuisse, tam facile negamus quam quis alius asseruerit. Et quantumvis ex Francisci Victorix ^c sententia, ius dicatur competiisse Hispanis, Indos, ob commercia & hospitium negatum, debellandi, quem item inprimis sequitur Iohannes Solorzanus I. V. D. ^d; disertè tamen eis adversatur Ludovicus Molina ^e, qui nullam gentem seu Rempublicam teneri vult, sive cum periculo sui sive sine periculo, commercia aut hospites externos admittere nisi gravi imminente necessitate, aut fœdere aliove iure singulari interveniente. Et alii sunt non pauci, quos afferunt Hispani, de Indis subactis tituli. Ius etiam prætexunt inventionis, occupationis, conversionis, id genus alia, præter Pontificis Romani donationem. De quibus universis fuisse Solorzanus ille. Et mirum est ex commercio negato ortum esse Hispanorum ius Indias acquirendi, cum & ipsos & Lusitanos commercia jure posse se prohibere in utrisque Indiis apertè profiteri, sit f compertissimum. Nec obstat, quòd ex jure Romano-Germanici Imperii Princeps vel, ex ejus concessione, habens Regalia, transcurrentibus viâ publicâ interdiceret ^g nequeat sine justâ causâ, de qua in Camera Imperiali decernendum; quod tamen nonnulli ad Maris navigandi libertatem perperam trahunt. Nam id evenit ex jure singulari, in quod Imperii status convenere; qui item Camera subfunt. Sed nondum convenere Gentes ceteræ singulis Imperiis supremis subiectæ, ut libera semper sit hinc inde tran-

a Polisie.
lib. 7. c. 6.

b De Re-
publica

lib. 1. cap.
7. & 6. &

vide eum
lib. 4. cap.

1. & lib. 6.
cap. 2. ubi

de aditu
ad Mo-

lucas.
c Tir. de

Indis.
d De Iure

Indiarum
lib. 2. c. 20.

§ 55.
e De Iu-

stitia &
Iure tract.

2. disput.
105.

f Georgius
de Cabedo

Decis. Lu-

sitian. part.
2. deci. 47.

g Diplo-
ma Regis

Hispan.
Mari Li-

bero Hu-

gonis Gro-

rii subne-

zum.
g Rothen-

sal de Iure
Feudali c.

5. de Re-
galibus,
conclus.

21. Sixtinus de Regalibus lib. 2. cap. 2. &c.

transeundi facultas; nec in Judicem (ut Germani, & si qui alii suo in territorio) compromittere.

C A P. XXI.

Respondetur Obiectioni de Naturâ Maris fluxili & perpetim mutante. Flumina etiam & Aërem conterminum (qua magis fluxilia) in proprietatem transire.

Naturam autem Maris dominio privato adversari ajunt tum ex eo quod perpetuo est in fluxu, nec omnino idem manet; tum quia defunt finium in eo distinctionis idonea tam materies, quam instrumenta; sine quibus dominia privata non bene consistunt. Etiam & quia omnibus ex amplitudine perpetuo sufficit. Quod ad fluxilem ejus naturam attinet, nonne Flumina & Fontes multo magis in perpetuo fluxu? In declive feruntur semper Flumina, quibuscum Mare collatum, ἀκλινὸς seu immobile ferè stat, quod ait Strabo ^a. Et Homerum ideo Mare τὸ λίμνης seu paludis nomine vocitare ait Eustathius ^b, διὰ τὸ μὴ ἀπορρεῖν καὶ ποταμὸς, ἀλλὰ λίαν μὲν εἶναι eo quod non fluxu fertur, (ut fluvii) sed perquam stabile est. Atque Alter ^c stat immotum Mare, & quasi deficientis in suo fine Natura pigra moles. Sed detur adeò fluxile esse, quod de Maribus maximè Septentrionalibus & Euripis dici solet; Certè Alvei & loci è quibus effluunt aquæ, iidem semper manent, variantibus perpetuò aquis ipsis. Nec tamen inde juri dominii privati Fluminum ullibi derogatum esse existimatur. In Imperio Romano-Germanico Flumina usu, ex jure Civili, publica sunt; in privato tamen Cæsaris patrimonio ^d, atque inter Regalia seu Jura Fiscalia recensentur. Unde & piscationum in eis similiter redditus, sive Cæsari sive aliis quibus ipse concesserit. Qua ratione fit ut Longobardix & totius Italiæ populi singulares suorum territoriorum Flumina omnia sibi propria habeant ex præscriptione, quod docet Cæpola ^e. Nec quid magis obvium est, quàm Fluminum dominium non minùs ac riparum asseri in legibus Hispanorum, Gallorum, Polonorum, Venetorum, Gentium denique, quarum mores habemus exploratos, omnium. Nec quantum ad hanc rationem (quæ è naturâ fluxili petitur) attinet, alia est minoris, alia majoris, alia privati, alia publici fluminis natura. Etiam ipse Ulpianus ^f de Flumine; Nec minibus differt

^a Geogr. lib. 1.

^b Ad Illi- ad. 1.

^c Senec.

^d suavor. 1.

^e Feud.

lib. 5. tit.

qua sint

Regalia.

Rothensal

de Jure

Feud. c. 5.

conclus.

23. & 24.

Sixtinus

de Regali-

bus lib. 2.

cap. 3. & c.

^e De ser-

vitut. Ru-

stic. Pra-

diorum

cap. 31.

^f L. 1. §. 4.

ff. de Flu-

minibus.

differt

a. L. 7. ff. de divers. temp. præscript. vi. del. 45. ff. de usufructu. b. Lib. de Conditionibus Agrorum. c. Comm. ad Tul. Frontin. de limitibus Agrorum. d. Ausonius Epigr. 4. e. L. 7. 29, 30, 65. ff. de acquir. rer. dom. & Instit. de Rerum divis. § Insula. f. L. citat. g. l. 1. § 18. ff. de operis novi nuntiatione.

differt à ceteris locis privatis, flumen privatum. Et Martianus 1; si quis in fluminis publici diverticulo solus pluribus annis piscatus sit, alterum eodem iure uti prohibet. Quin in agri assignati modum, uti partes sæpe olim in Imperio Romano, cedebant flumina. Siculus Flaccus, In quibusdam, inquit b, regionibus Fluminum modus assignatione cessit. In quibusdam verò tantum subsecivus relictus est, alius autem exceptus; inscriptusque Flumini illi tantum. Quemadmodum etiam Aggenus Urbicus c. Neque enim unquam existimatum est flumina aliter ac adjacentes agros Populo Principive Romano acquiri, juxta illud Danubii fluvii ad Augustos;

Danubius d penitis caput occultatus in oris,

Totus sub vestra iam ditione fluo:

Et quæ dives aquis Scythico solvo ostia Ponto,

Omnia sub vestrum flumina mitto iugum.

Scimus, tum insulam in flumine natam, tum alveum relictum jure veteri e etiam communem esse eorum qui ad fluminis ripam prædia non limitata possident, pro modo scilicet prædiorum; nisi lex aut consuetudo singularis obstat. Et de divisione huiusmodi insulæ, pro ratione sive plurium ad alteram ripam prædiorum sive ad utranque, scripsit olim Bartolus in Tiberiade, & recentius Iohannes Buteo, Baptista Aymus, Antonius Maria, Iohannes Gryphiander, alii. Alvei igitur adeoque fluminis (utcunque ex Iure civili etiam publici, quoad usum; ut agri, in quo via publica) communis erat antea in eo casu proprietatis dominis utrinque positis. Qualis fermè rationis etiam analogiâ, insula nata in Mari nondum occupato, & si quid inædificatum fuerit, occupantis fit. Universorum enim hominum primò alveus & Mare illud. Ex pacto autem (quod superius diximus) universali, quo rerum nondum occupatarum proprietatis occupaturo cederet, is qui ita occupaverit, velut à dominis pristinis suo juri ita renunciantibus, insulam & fundum ædium accipit. Cum igitur Fluminum proprietatis & dominium privatum nullibi non agnitum fuerit, cur non itidem & Maris cuiuscunque agnoscendum est dominos esse posse? Non magis in hoc, quàm in illis reluctante natura fluxili. Immo ipsa Flumina sunt Maria minora, uti etiam Paludes & Lacus; quemadmodum Mare ipsum aliud non est quàm flumen, palus, lacus à ceteris magnitudine duntaxat (quantum ad fluorem) discrepans. Atque ita veteribus est acceptum. In ipsa Creationis historia omnes aquarum congregationes Maria dicuntur; quod & Patres g ad hanc rem observarunt. Etiam exem-

g Eucherius ad Gen. 1. D. Hieronymus, alii. Adde Ioh. Philoponum de Mundi creatione lib. 4. c. 6.

exempla sunt in sacris literis illustra de lacubus binis Asphaltitide & Tiberiade, quorum uterque pariter & Maria dicta. Asphaltitis Plinio, Ptolemæo, Josepho, Solino, Vitruvio, lacus est; Mofi verò Mare salum; recentioribus plerunque, Mare mortuum. Tiberiadis item veteribus lacus dictus, ut & D. Lucæ; cæteris Euangelistis Mare nominatur, quemadmodum etiam Syro & Arabi in D. Lucæ versione. Et Aristoteles; sub Caucaſo, inquit, lacus est seu λίμνη, ἡ δὲ ἐν τῇ θάλασσᾳ, sed accolæ appellant mare. De palude loquitur Mæotide; quæ etiam ob aquarum copiam quas per Bosphorum Cimmerium in Pontum Euxinum evolvit, Mater Maris, seu Ponti Mater nuncupatur apud veteres. Unde & ita se habuisse Mæotidem ad Pontum, Propontidem, & Mare Egæum, ut Oceanus ad Mare Mediterraneum se habet, putabant aliqui.

Oceanusque negant solas admittere Gades; quod de eâ Lucanus. Quin, Justiniani ævo, Parvum Mare dictum fuisse, scimus ex Agathia. Et Festus Avienus; ad Probum; Interrogasti (si tenes) Maotici
Situs quis esset aquoris.

Quo factum est ut etiam hodie Mar delle Zabach & Mar della Tana appellentur. Sic in Italia paludes Eridani septem, Septem maria; nuncupari solita. Et in Larium Galliæ Cisalpinæ lacum Adduam i fluvium (ut in proprium Mare) devolvi legitur apud Cassiodorum. Hinc est quod Hesychio & Suidæ Lacus seu λίμνη denotet Oceanum & Mare, & ποταμός seu Fluvius ipsum Oceanum. Neque heic nefas est, ut ποταμός seu Fluvius cum Mari contendat; utcunque alias in proverbium abiit in eos qui cum potentioribus certant. Etiam Homero

--- βάθους βύθον λίμνης
Profundo alii lacus, usurpatur pro profundo Maris. Et alibi περὶ λίμνης, perpulchrum lacum pro Mari habet ille, quod & advertit Olympiodorus. Immo ipsum Oceanum statuere veterum aliquot unum esse ex quatuor fluminibus illis maximis quæ ex Tartaro seu eiusmodi barathro quale fingunt nonnulli ad septentrionem reperriri, effluunt; cæteris tribus ad occultos terræ meatus damnatis. Quin Oceanum Britannicum

--- incerti stagna profunda
appellat Lucanus. Et barbaro-latine passim usurpatur Mariscus pro palude, ut Maris diminutivum, quod etiam in alias aliquot linguas transiit, pro idiomatum varietate mutatum. Alia ad hanc rem

a I. Drus.
Observ. 9.
cap. 20. &
ad difficil.
loc. Num.
cap. 133. &
Albericus
Gentilis in
lectionibus
Virgilia-
nis, cap. 17.
Cal. Rho-
digen. lect.
Antiq. lib.
26. cap. 14.
b L. 21. ff.
tit. quod
vi aut
clam. §. 2.
c L. 21. ff.
tit. Pro so-
cio.
d Tract. de
Divisione
fructus ar-
boris in
confinio
nata.

e Diog.
Licet. in
Heraclito,
&c.

f Epist. 58.

observant alia. Aded igitur re, naturâ, nomine eadem sunt maria, flumina, congeries cæteræ aquarum, (quantum ad id, quod disputamus, pertinet) ut quicquid de his, de illis etiam sit pariter dicendum; nisi ex amplitudine & angustis tantummodò discrimen inducatur, quod in ratione dominii (ubi occupationi locus est) locum habet nullum. Accedat id quod de fluxili horum naturâ, seu aquis semper in alveo mutantibus dici solet, ex ipsâ dominii & possessionis ratione heic non magis obstare, quàm fluidam Aëris naturam dominio & possessioni spatii fundo seu ædibus sursum contermini. Spatium illud planè velut alveus est aëri perpetuò fluitanti; cuius tamen civiliter dominus planè est qui fundum & ædes possidet. Inde servitutes de ædibus non altius tollendis, de luminibus non officiendis, seu de prospectu, id genus alix, constitutæ sunt in ipso aëre contermino. Unde in opere novo nuntiato, *Tam soli quàm celi mensuram esse faciendam*, ait Pomponius *b*. Et obvium est, eius esse Cælum seu Aërem, cuius est solum. Unde ad illud Pauli, arborem in confinio natam dominis utrinque esse communem *c*, *pro qua parte in fundo fuerat*; Iohannes Buteo in quæstione de divisione fructus eiusmodi arboris; *Intellige, inquit d, fundum aërem ipsum fundo superfusum*, quem perpendicularis à ramorum extremitate metitur ipse. Et sanè ideò Domini sumus fundi, ædium, spatii quod singularim Domini occupamus, ut, ex eorum commodis, suo quilibet contermino utcunque fluitante aëre (quod hominum elementum est) eiusque spatii ita liberè & beatè utatur fruatur, aliosque inde pro libitu arceat, ut maximè eiusce dominus etiam habeatur & sit. Multò minùs igitur aquarum fluor, qui aded minor est, dominio aliquatenus reluctatur. Et quæ ita fluitant naturaliter, manent tamen civiliter semper eadem, ut Thesei navis, domus, universitas; toties refecta, ut primarum partium ne unica jam reperiatur. Sed subtilitate hac futile Maris dominium impugnant, ad Philosophos ablegandi sunt, maxime Heraclitum & Epicharmum, qui in momenta rem quamlibet ita mutari, variari, novari docuerunt; ut nihil omnino in Terrarum Orbe restet jam nunc idem cum eo, quod, ipso jam nunc præterito momento temporis, fuerat. Nemo *e* *f* (inquit Seneca *f*, Heraclitum imitatus) *est mane qui fuit pridie. Corpora nostra rapiuntur fluminum more. Quicquid vides currit cum tempore. Nihil ex his quæ videmus manet. Ego ipse, dum loquor mutari ista, mutatus sum.* Nec solùm idem flumen hominem bis non accipere, sed

sed nec eundem hominem bis in eandem gurgitem ingredi posse, solenne erat Heracliti dictum. Unde *οἱ Ἡρακλείτην αἰετὰ πρὸς τὸν ποταμὸν ὁδὸν αἰετὰ μὲν αἰετὰ*. Omnia in Heracliti fluvium conjicere usurpatum, pro eo quod est, continentem & perpetuam uniuscuiusque rei à se ipsâ mutationem asserere. Horum autem in Civili rerum consideratione, amplexentur sententiam ii, qui fluxilem Maris Naturam dominium Maris privatum refellere somniant; & nec ipsos quid si-ve fundi, si-ve ædium, vestium, pecuniæ aut rei cuiuscunque ut dominos possidere, necesse est ut simul fateantur.

CAP. XXII.

Objectis de Finium, & Terminorum Maris defectu, eiusque magnitudine & inexhaustâ abundantia, responderetur.

Sequitur quod de Limitum ac Finium defectu objicitur. Et sanè adeo optandi sunt passim, ubi dominia distinguuntur, limites aperti, ut nihil magis. Nec immeritò Terminus, Justitiæ Deus, Romanis olim habitus. Finium autem ratio aut in litoribus consideratur, aut in diffuso æquore. Cur litora non tam fines sint legitimi quibus innitatur Maris domini distinctio, & dicendi & censendi, quàm fossæ, vepres satæ, supercilia, arborum antemissarum ordo, macerix, alia à Gromaticis in agrorum finibus regundis adhiberi solita, non omninò capere possum. Nec Sylvanus ita magis tutor finium est, quàm Neptunus. Attamen Vir magnus; Est, inquit ^b, Naturalis ratio qua Mare consideratum ut diximus proprium fieri vetat; quia occupatio non procedit nisi in re terminatâ; unde Thucydides terram vacuum vocat ἀβέστην interminatam, & Isocrates terram ab Atheniensibus occupatam ἡ ὅλη ἡμῶν ἀποειδίμενη à vobis terminis finitam. Liquida verò quia per se non terminantur (τὸ ὕπὸς ἀόριστον δὶ τοῖς ὄψεσιν, inquit Aristoteles) occupari nequeunt, nisi ut contenta in re alia; quomodo lacus & stagna occupata sunt, item flumina quia ripis tenentur. Mare verò terra non continetur, par Terra aut Terra maius; Vnde Terram Mari contineri veteres dixerunt. Et testimonia veterum dein affert, quibus Oceanum cingulum seu vinculum esse Orbis terrarum, ejusque ambitu terras omnes convallari non semel affirmatur, & Terram aquâ seu Mari contineri, finiri; ac si Terra tota velut insula unica esset Mari circumfusa, quod toties Verè-

^a Plutar.
in Numâ.

^b Hugo
Grotius, de
Jure Pacis
& Belli
lib. 2. cap.
11. §. 3.

^c Cicero in
Somnium
Scipionis.
& vide
Ioh. Philo-
ponum de
Mundi
creatione
lib. 4. cap.
5.

ribus dictum. At verò detur id recipiendum (quod, puto, neque doctissimum illum virum nec quem alium concessurum) non omnino video, cur tam id quod continet non reverà finiat eo quod continetur, quàm hoc illo. Nonne corpus sphaericum, seu qualiscunque figuræ minus, à majori quod circumquaque contiguum est, contentum, finis & limes est dicendus majoris concavo, æquè atque hoc convexo minoris? Verùm de Mari ac Terrâ rectissimè

a Exercit. Julius Scaliger *a*; Non ab altero alterum ita continetur, quin illud quoque contineat. Neque inter se adeò sejunguntur, quin vicissim tum subeant tum abscendant. Flexibus sinuosis vicissim se amplexantur Mare & Tellus;

37.

hæc porrectis peninsulis & promontoriis atque sinubus reductis; illud spiramenta magnitudinis suæ circum exæstuans. Ita alterum alteri planè fines indiscriminatim constituit, non aliter ac Ripæ & lacus aut flumina; quod & in Mari Caspio tellure circumdato manifestius est. Uti & in Mediterraneo; antequam ab Hercule seu (ut

b Geograph.

Nubiens.

Climat. 4,

part. 1.

c Damas-

cen. de Or-

thodoxa fi-

de lib. 2.

cap. 9.

d Job, 38,

10.

e Proverb.

3. 29.

volunt Arabes *b*) ab Alexandro Magno, incisus montibus, immisus est per fauces jam dictas Gaditanas Oceanus Atlanticus. Inde globus ille unicus conficitur, in quo Maria compluria terminantur, ut insulæ ipsæ seu continentes. Quod ex sacris literis liquidius constat. Congregantur ibi aquæ & locis suis terminisque *c* finiuntur. Et Dominus ipse de Mari; *Circumdedi d illud terminis meis & posui vestem & ostia; & dixi, Usque huc venies, & non procedes amplius. Alibi e; Circumdabat Mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos.* Adeo ut dubitari nequeat quin suos habeat in litore terminos Mare quodcunque; ut Tellus ipsa. Nec hac de re verbum fecissem, nisi rem à tanto viro impugnata comperissem. In diffuso autem æquore vix est difficilius Terminos & limites, quibus distinguantur privata dominia, invenire. Scopulos eminentes, brevia, adversa invicem promontoria, insulas hinc inde sparsas habemus, è quibus linearum rigores, versuræ, coxæ, gammata fumantur, ad territorium Marinum terminandum.

Mille jacent media, diffusa per aquora, terre;

Innumeri surgunt scopuli, montesque per altum.

Numerantur item veteribus Orbis terrarum Maria non aliter ac Oppida, Flumina, Insulæ, Montes; veluti non minùs invicem determinata. *Æthicus, Omnis, inquit f, Terra Orbis habet Maria xxx, Oppida CCCLXX, Insulas LXXII, Flumina LVII, Montes XL, &c.* Dein etiam, Maria Oceani Orientalis, Occidentalis, Borealis, Austr-

f In Cosmograph.

Australis sigillatim, eodem modo quo Provincias ac insulas eorum, recenset. Quam verè, non disputo; sed satis nominibus ac terminis distingui interea Maria, non dubitavit. Accedit egregiæ Nauticæ pyxidis & Graduum cælestium sive Longitudinis sive Latitudinis, atque, ex hisce, doctrinæ Triangulorum auxilium. Etiam in coloniis ex Europâ in Americam ævo nostro deductis, Latitudinis & Longitudinis gradus sunt Possessoribus termini; quales in Mari non difficilius habentur. Tropicus item Cancræ & Equator in mari fuere termini quibus finiri voluere aliqui a fœdus inter Ordines Belgiæ fœderatos & Austriacos anno MDCVIII contrahendum. Et in fœdere inter Magnæ Britanniæ & Hispaniarum Reges nupero b Equator est in Mari terminus. Eiusmodi alia occurrunt. Sarpedon & Calycadnus Ciliciæ promontoria sunt ad Marinum dominium distinguendum termini in fœdere c, à Romanis & Antiocho Syriæ rege, inito. Ulnarum etiam in objecte prædiis mari numerus epochis piscatoriis statuitur in Leonis Imperatoris sanctione, de quâ suprâ. Similiter Cyaneæ & Chelidonæ insulæ, in fœdere Attico d cum Persarum rege iſto. De quibus etiam antè. Quin de finibus huiusmodi non dubitarunt aut Alexander vi & Cardinales sui, aut Regis Catholici procuratores, cum impetrabatur bulla illa decantatissima, quâ Orbis Occidentior concessus est Regi; ita finiendus, ut lineâ à Polo Arctico ad Antarcticum fictâ qua distaret à qualibet Insularum, que vulgariter nuncupantur de los Azores y cabo verde, centum leucis versus occidentem & Meridiem, (quæ sunt Bullæ verba e) res donata, parte citeriori, terminaretur. Unde Hieronymus de Monte f, Termini in calo & aëre positi sunt, inquit, tempore Alexandri Papæ vi inter Lusitanos sive Portugaleses & Castellanos, dividendo insulas Indiæ tunc noviter repertas, per lineas Graduum Cæli; & quicquid reperiabatur à parte Orientali erat Portugalesium, & à parte Occidentali erat Castellanorum. Certè heic non magis Telluris partes, sive Insulæ sive Continentes, quam Maris spatia mensurabantur finiebanturque. Quin obvium est apud Jurisconsultos, etiam eos qui interea Maris omnimodi communioni sunt addictissimi, centum Milliaribus g Jurisdictionem Domini adjacentis regionis præfinire. Interdum sexaginta occurrunt. Iure quodammodo (inquit Bodinus h) Principum omnium Maris accolarum communi receptum est, ut sexaginta miliaribus à litore, Princeps legem ad litus accedentibus dicere possit; atque id iudicatum est in causa Ducis Allobrogum. Quod ex Decisionibus Cacherani Pedemontanis ob-

a Apud E-manuel. Meseraniū Rer. Belg. lib. 28.
b Ann. 1630.

art. 2.
c Polyb. in Eclog. de legationibus, cap. 35. & Livius Decad. 4. lib. 8.

d Plutar. in vita Cimonis.
e Laërt. Cherubin. Bullar. tom. 1. pag. 393.

f Traët. de Finibus Regundis cap. 7. 8.

g Bartol. traët. de Tiberiade.

h DD. in l. insula Italia. ff. tit. de Indiciis.

i De Re-pub. lib. 1. cap. 10.

a Hieron.
de Monte,
Traët. de
Finib. Re-
gundis
cap. 39.
Baldus,
alii ibi ci-
tati.

b In Eu-
clidis lib.
1. lib. 2.
cap. 3. in
græcis pag.
18.

c Chiliad.
13. cap.
457.

servat. Etiam & pro maris confinibus Finium regundorum agi posse docent Jurisconsulti Cæsarei & celebres. Mensuræ igitur & Terminorum, etiam in Mari, usum satis hi agnoscunt. Quod verò ad illud D. Ambrosii attinet; *Geometram* *audivimus*, *Thalassometram* *nunquam* *audivimus*; lusus sanè est vocabulorum magis, quam argumentum in rem, quam tractamus. Et de variis variorum piscium sive antris sive regionibus à Deo destinatis in Oceano, non de Civili Maris distributione ibi loquitur vir sanctissimus. Neque erat cur de Thalassometra, ut prorsus inaudito, ita loqueretur. Scimus enim apud Græcos, quibus dominia Marina eorumque distinctiones fuere frequentissimæ & perquam variæ, etiam & Thalassometras repertos esse; nec minùs ex Geometriæ principiis Mare, quàm Tellurem mensuratam. Proclus Mathematicus insignis, de Geometriæ præstantià agens, *Locorum*, inquit ^b, *situs cognitos fecit* *μέτρα τὴν ὁρηγύατο τὰ ἢ τῇ γῆν ὁδῶν, τὰ δ' τῇ θάλασσῃ*, *Mensuras item itinerum tam per Mare quam per Terram*. Quin instrumenta habuere Thalassometrica, quas *θαλασσοδόμετρα* *Maritimorum itinerum mensuras* appellitarunt Græci, saltem recentiores, & ex Archimede doctrina didicisse atque posteris tradidisse Heronem, Anthemium, Mathematicos alios, veteres scripsere. Hosce scilicet ait Ioannes Tzetzes ^c ex Archimedis libris Hydrica & Pneumatica hausisse instrumenta,

βαρυλκὰ τὰ ζύματα καὶ θαλασσοδόμετρα

Et machinas quibus Gravia traherentur, & Instrumenta Maris itineri mensurando Thalassodometras dicta. Nil igitur ex Maris mensurandi ratione obstat, quò minùs tum materies tum instrumenta, quibus distinguantur eiusce dominia, habeantur. Id demum quod de magnitudine Maris atque inexhaustâ abundantia dicitur, omnino parum heic valet. Detur inexhaustum esse, adeo ut qui privatim sibi vendicaverit, nil inde damni ex aliorum usu tulerit; quid hoc ad jus domini magis, ac detrimento non esse Domino ignis aut candelæ, ut alius lumen de suo lumine accenderit? Ergone is minùs ignis aut candelæ suæ dominus. Sed verò ex aliorum piscatione, navigatione, commerciis ipsum Mare deterius Domino cæterisque ejus jure gaudentibus fieri non rarò videmus. Scilicet minui, quod aliàs inde percipi posset, commodum. Quod manifestius cernitur in Marium usu, quorum fructus sunt Uniones, corallium, id genus cætera. Etiam minuitur in horas Marium huius-

huiusmodi abundantia, non aliter ac five Metalli fodinarum ac lapicidinarum, five Hortorum, quando fructus eorum auferuntur. Atque non minùs hoc nomine quàm five piscationis five navigationis proventu, solenne habetur Mahumedanis (gentibus diffusissimis) Maria sua æstimare, quod videre est apud Pseudopropheta

illum, ubi de Numine ait *هو الذي سخر*

a In Alcorano, Azorano 16. in Cod. Arab. 26. in Latino.

البحر لتأكلوا منه لحمًا طريًا وتستخرجوا

منه حلية تلبسونها ipse est qui in usum vestrum præparavit

Mare, tum ut ex eo in cibū carnes sumatis recentes (ut piscatu utamini) tum ut ex eo extrahatis ornamenta quibus vestiamini. Ornamenta illa interpretatur præstantissimus Alcorani paraphrastes Mahumedes Ben

Achmed per *اللولى والمرجان* Corallium & uniones, quæ

verba etiam in ipso Alcorano alibi pro primario Maris commodo usurpantur. Unde item Corallii indagandi venia in scæderibus Imperatoris Turcarum interdum concessa, ut supra notatur. Etiam Plinius, de Maribus Orientalioribus maximè; Parum, inquit, fuerat in Gulis, *condi Maria nisi manibus, auribus, capite, toto corpore, à facinorosis virisque gestarentur.* At vero etiam in Maribus Occidentalibus margaritas & uniones reperiri sæpiùs, satis scimus; & olim repertos crebriùs, docet ille. Quin in Britannia (ita scribit) parvos atque decolores nasci certum est (id quod etiam nunc ignoratum est nostrarium nemini) quoniam Divus Iulius thoracem quem Veneri Genitrici in templo eius dicavit ex Britannicis Margaritis factum voluerit intelligi. Imo Britanniam petiisse Cæsarem spe margaritarum, multi prodiderunt, quod testatur Suetonius. Pretium eiusmodi transitus in Britanniam, ipso-
rumque five unionum five concharum, è quibus illi germinant, qualicumque in mari frequentiam minui posse ex promiscuo maris usu nemo non videt. Ubinam igitur inexhausta commodorum maris eiusmodi abundantia, quæ deterior fieri nequit? Et similis sanè ratio qualiscunque piscationis. Sed ea de re quid multa? Nonne ad ravim usque passim apud Iuriconsultos, maximè Imperii Romano-Germanici, hodie inculcatum esse comperimus, atque olim florente Romanorum Imperio millies dictum, *Cæsarem esse Mundi, seu totius Orbis Dominum?* Pro Romanorum more, Ovidius,

b Azor. 55. sed in cod. Latin. 65. c Hist. Nat. lib. 9. cap. 35.

d In Iulio, cap. 47. & videbis G. Camden. in Britannia pag. 630 & 721. e L. 9. ff. ris. ad legem Rhodiam &c. f Fastorum lib. 2.

Gentibus

Genibus est aliis tellus data limite certo:

Romana spatium est Urbis & Orbis idem.

Mare (puto) non est magis inexhaustum, quàm orbis totus. Magnitudine, abundantia huic illud, ut pars Toti, plurimum cedit. Non igitur ex hac causâ impugnandum Maris dominium; nisi & non solum effatum illud de universo Cæsaris dominio manifestò falsum (ut oportet) sed etiam ipsi naturali rationi adversum ob orbis magnitudinem & abundantiam pariter asseramus. Rectius igitur ii, qui ut Mundi seu Telluris dominus est, ex Jure veteri, Imperator Romanus (partis scilicet ejus amplæ) ita etiam esse eum Maris dominum ^a volunt. Neque obstat illud Antonini Augusti, ubi se Mundi Dominum, sed Legem (ut vulgo intelligitur) Maris appellat dominam; quod non aliud (si detur responsum ejus ^b ita intelligendum esse) significat, quàm ita in Rebus Nauticis obtinere leges Rhodias, ubi Romanis non adversarentur, ut suis rescriptis non omnino contra easdem (utcumque utrarumque Moderator ipse & dominus) dijudicare vellet. Neque aliter ferè Alciatus ^c, alii viri doctissimi illud interpretantur. Sed de responso illo Antonini, plura mox ^d. Adeo ut non minus aut angustius Romanorum Imperium in decantatissimo illo, de universali dominio, pronunciato esse intelligerent veteres, quàm inter eos Petronius Arbitrarius ^e; ubi hisce rem explicat;

Orbem jam totum victor Romanus habebat;

Quà Mare, quà Terra, quà sidus currit utrunque.

Et vetus Inscriptio ^f de Octavio Augusto, ORBE MARI ET TERRA PACATO, JANO CLUSO, &c. quemadmodum item historici ^g; Ianum Quirinum Terra Marique pace parta *ter clusit*. Tam Maria quam Tellurem amplissimâ ditionis Romanæ magnitudine contineri (quod & superius ostensum est fusiùs) volebant.

C A P. XXIII.

*Testimoniis, quæ Scriptoribus aliud agentibus excidère
& in Maris dominium afferri solent,
respondetur.*

REstat, ut adversas hæc Scriptorum sententias superius exhibitas, quâ autoritatem in se ferant, expendamus. Quod ad illa Plauti & Phœnicidis poetarum attinet; joculariter quidem agere Tra-

a Io. Griphander de Iurisdictione Insula cap. 14. §. 65. &c.
b L. de precatio 9. ff. ad legem Rhodiam.
c Dispensationum lib. 2. cap. 5.
d Infrà cap. 25.
e In Satyricon.
f Emerita; apud Gruterum pag. 149.
g Suetonius in Octavio cap. 22.

Trachalionem servum nequam cum Gripo piscatore, apud Plautum liquet. Generatim commune esse omnium ait Mare, quod tam nondum occupatum significat, quàm necessario & naturaliter commune. Et quàm hoc, illud potiùs eo in loco. Quin communem seu nondum occupatam piscationem esse, intelligi potest; id est, populi sive Romani sive Græcorum cuiuscunque (nam utrique, ut ex superioribus liquet, dominium erat alicujus Maris ante Plauti tempora) dominium ejusmodi fuisse, ut pro suo libitu quidem Mari suo uti possent; præternavigantes, &, si quæ fuerint commerciorum in eo incommoda, impediendo arcendoque. Piscatione tamen nemini hæcenus eos ita eo in æquore (de quo verba fiunt apud Plautum & Phœnicidem) interdixisse, quin communis ea sive civibus sive vicinis maneret, velut agri compascui usus; cujus tamen reverà possit esse dominus singularis cetera sibi commoda percipiens, quod passim evenit. Sed & postmodum etiam, maximè in Imperio Orientali, seu apud Græcos, piscationis Marinæ privatum jus in patrimonium tam privatorum quàm Principis transiisse, ex suprâ ostensis est manifestum. Adeo ut hujusmodi dictorum vis in privatum Maris dominium adducta evanescat citò omnis. Quod verò ex Ovidio habetur, *Quid prohibetis aquas?* &c. (quo hac in re disputandâ usitatius ferè nihil est) id non tam communis aquarum assertio est, quàm vehemens & hyperbolica rusticæ turbæ Lyciorum inhumanitatis increpatio. Haustum sitiens & fessâ petiit Latona; idque ex lacu. Negant barbari. Increpat eos meritissimè illa. Sed non aliud facit hæc vehementer, quam Ampelisca apud Plautum a placidè, Sceparnioni servo a-

Cur tu (inquit Ampelisca) aquam gravare amabò, quam hostis hosti commodat?

Quicquid enim sine detrimento possessoris commodari, communicari poterit, id ut etiam ignoto poscenti seu peregrino tribuatur, igitur sæpe ex officio humanitatis. Hostis enim ibi peregrinus est, ut priscis ^b non raro: Quod etiam ex Sceparnionis quæstione, quâ puellam ludificatur, dignoscitur.

Cur tu, ait ille, operam gravare mihi, quam civis civi commodat?

Civem peregrino opponit. Ex eodem humanitatis officio manant illa, Non prohibere aquâ profluente, pati ab igne ignem capere, lumen de lumine accendere, ejusmodi alia, quæ accipienti utilia,

L

danti

^a In Rudente, act. 2.

^b Festus in verb. Hostis. & Cicero de offic. lib. 1.

danti seu permittenti non molesta. Atque hoc morum duntaxat præcepto, quod Charitatis est, nituntur tam Latonæ quàm Ampeliscæ postulata. Dominium aquarum privatum non negant. Non Latona lacus; (cuius privatum dominium esse fatentur omnes) non putei, unde aquam Veneris sacerdoti poscebat, Ampeliscæ. Etiam de lacu mediocris aquæ, Latonæ illa verba fiunt. Ovidius ibi;

*Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
Vallibus.*

Et postquam se in publica munera venisse dixerat, subiungit;

Quæ tamen ut detis, supplex peto.

Nom magis quid ibi reluctatur Aquarum dominio quàm rerum quaruncunq; ad quas spectare possit illud Ennii;

Nihilominus ipsi lucet, quum illi accenderit.

Atque hominum communia videntur quæ sunt eiusdem generis omnia, ut monet Cicero. Quæ tamen communio dominio, quod dispicimus, non omnino derogat; nisi amicitia (qua omnia Philosophis communia dicta) Charitatis, liberalitatis iura, Dominio privato adversari quis temerè dixerit. Neque magis contrà facit quod è Virgilio affertur. Quid hoc est? *Cunctis patere undam*; dixit Virgilius, seu apud eum Ilioneus, de Mari Tyrrheno locutus. Ergo unda non potest omnibus unquam jure non patere. Argumentum satis futile. Nulla tellus fuit in primariam distributionem non veniens quæ ante occupationem particularem cunctis non pateret. Quin non jus apud Virgilium, sed officium humanitatis tantummodò à Latino Rege petitur. Etiam & compensatio promittitur.

Non erimus (inquit) regno indecores; nec vestra feretur

Fama levis tantique abolefcet gratia facti.

Beneficium igitur ex indultu Principis accipiendum erat, agnoscendumque; non ex Naturæ omnibus communi jure exigendum, juxta Poëtæ mentem. Etiam interdum pro ipso aquæ usu vectigal seu pensionem præstari passim scimus. Quin apud Batavos habetur ius *Grutæ* dictum in tractu Delpheni; quod penes comites Plumarios semper extitit (*Plumgraben* vocitant) quo coctores Cerevisarii pro usu aquæ centesimam (ut memorat Hadrianus Iunius ^a) illis persolvunt. Eiusmodi sunt alia obvia. Quod demùm occurrit apud Magistros Hierosolymitanos de Alexandro, id tantum evincit existimasse eos Alexandrum Maris dominium nactum non fuisse. Non jure potuisse nancisci, neutiquam aiunt; nec sanè nisi suo, in Mari Magno seu Phœnicio, juri (de quo suprà

^a In Historia Batav. c. 19.

suprà ex eorum scitis jam diximus) renunciarent, sine incogitantia crassa id dicere quiverunt. Et quicquid illi de Alexandro Hierosolymitani obiter; certè Flavius Iosephus ipse Iudæus & Iurisconsultus apud Ebræos sui ævi (si ipsi fides) celeberrimus, appellat Vespasianum Cæsarem *δεσπότην αὐτῶν τῆς θαλάσσης* Dominum tam Maris ^{a De bello Iudaico lib. 3. c. 27.} quàm Telluris. Atque affectasse regnum tam Maris quàm Telluris Alexandrum ait Iulianus ^{b Orat. 3. c. Suasor. 1.} *ἑ*: Quod & in deliberationem venit in Senecæ Suasoriis *c*. Sed hæc omnia ex Scriptoribus aliud agentibus, quod & animadvertendum est. De Iurisconsultorum igitur, quæ reluctantur, sententiis postremò videamus.

C A P. XXIV.

Ad Obiectionem ex Iurisconsultis Veteribus depromptam Responsio.

Iurisconsultorum, qui adversi, sunt veteres alii, alii recentiores. Si Veterum quantacunque introspeciamus testimonia, hoc solum ex illis de Maris communiione eliciendum est; existimâsse quidem nonnullos, magni nominis viros, Mare ex jure Naturali & Gentium esse omnium hominum semper & necessariò commune; quod tamen dum plurimorum seculorum, gentium plurimarum Mores & jura, sive Civilia sive Intervenientia, diligenter circumspicimus, omnino aliter se habere apertissimè comperitur. Nam id satis superque in jam ostensis comprobavimus. Idque non solum ex Historicis classicis (quorum, in Populorum moribus, maximè publicis, indagandis aliisque ad ipsa Jura spectantibus, sæpissimè usus est maximus ^{d Vide Gaspar. Klockium lib. de Contributionibus c. 20. §. 463. c. L. 3. ff. de acquir. rer. dom. & Instit. de rer. div. vis. §. Fera igitur bestia. & l. iniuriarum. 13. ff. de iniuriis. §. ult. f. Observ. lib. 4. c. 2. §. Ad lib. 5. Feud. c. 1. de Reg. galii.}) verum etiam ex ipsis Fœderibus seu Jure plurium Gentium Interveniente, etiam & Iurisconsultis aliis non minoris nominis, Principalibusque in Imperio Constantino-politano edictis, præter alia non pauca, unde quid ex Jure Naturali permissivo sit hæc in re statuendum faciliè quis possit ediscere. Etiam & ex Jure Naturali seu Gentium licere voluere veterum aliquot ^e in alienà sylvà vel agro venari & aucupari, atque in stagno alieno vellacu, nedum flumine, piscari, ni dominus præoccupans interdiceret. Hæc, inquit Cuiacius *f*, Romani prudentes, qui jus Gentium propius subsecuti sunt, ita censuerunt. Mores tamen ubique passim jus Gentium subegerunt, adeò ut ne in flumine quidem publico piscari, neque in agris liberè venari aut aucupari liceat. Atque idem alibi *g*; Vsurpatione tantum defendi potest fiscus, qui sibi vendicat piscarias, ut privati, contra jus

a Guid. Panciroll. *variar. lect. utriusque In- ris lib. 3. cap. 31.*
b L. 17. ff. de V. S.
c Cuiac. ad lib. 5. de Feudis; alii.
d L. 4. §. 6. ff. tit. de Censibus.
e Vide Sebastianum Medicem tract. de venatione &c. Edit. & consuetud. de Aquis & Forestis Galliarum collect. per sanctionem; Andream Gail. Prae. Obser. lib. 2. 67. Matthaei Stephani de Iurisdictione lib. 2. part. 1. cap. 7. §. 432; eiusmodi alios, de venationis Iure in imperio Romano-Germanico, &c. f Alberic. Gentilis de Iure belli lib. 1. cap. 3. g Gregor. Lopez in Alphonsin. 3. tit. 4. l. 6. Azevedo ad Reg. Constit. in rubric. tit. De las leyes. h Choppinus de Dominio lib. 2. tit. 15. §. 5. & Bodin. de Republica lib. 1. cap. 8. & vide Guil. Burlaum in praem. ad Comm. in Aristotelis physica.

Gentium. Cum tamen Piscationum redditus, Legibus in Feudalibus, inter Regalia numerentur; quos & viri docti inter Vectigalia vetera Fisci Romani *a* censent, ipsum Ulpianum testem adhibentes. Nam is inter publica vectigalia habet vectigalia piscariarum *b*, quemadmodum legendum volunt nonnulli. Aliis potius *picariarum* *c* substituentibus pro locis unde effoditur Pix. Certè in censibus ipse etiam Ulpianus *d* habet lacus piscatorios. Utcunque verò, Mores gentium recentiores vetustius illud liberè piscandi & venandi ancupandique jus, sive Naturale (quod vocabant) sive Gentium, subegere; Quod scimus satis ex Vivariorum, quæ vocant *Forestas* & *de Wildt bahne* seu *Bannum ferinum*, Fluminumque diversimodè se habentè passim *e* jure. Et absque interdicto Domini præoccupante, libertas illa vetus multis abhinc seculis ex more receptissimo sublata est. Quod itidem dicendum de Mari; quicquid sive Veteres illi, sive eorum sequaces in adversum scriptaverint. Etiam in Orientali imperio jus illud vetus de communione necessariâ Maris non sine iniustitiâ obtensum esse, disertè (ut monstravimus) pronuntiavit in edicto Leo Imperator. Unde malè sanè Michael Attaliates, & si quis alius Orientis Iurisconsultus Leone posterior, dominio eius privato est reluctatus. Nec meliùs sanè vir magnus, qui contra juris rationem illud Leonem mutasse scribit. Et in primis cavendum est heic illud, quod nonnulli de præstantissimis illis Iustiniani libris, qui corpus veteris Juris conficiunt, ausi sunt asserere; Ius f illis præscriptum libris non civitatis tantum esse sed & Gentium & Nature; & aptatum sic esse ad Naturam universum, ut Imperio extincto ipsam jus diu sepultum, surrexerit tamen & in omnes se effuderit gentes humanas. Ergo & Principibus stare; etsi est privatis conditum à Iustiano. Quasi jus Naturale & Gentium ex illis duntaxat libris esset hauriendum. Nam ut mittam non solum quàm plurimas in ipso Imperio Romano-Germanico alibique passim sanctiones moresque introductos, mirum in modum non pauca quæ in illis habentur libris mutasse, verum & occurrere, principes aliquot tam Hispaniæ g quàm Galliarum h omnimodum eorum olim usum foro interdum prohibuisse; nonnulla sanè sunt in ipso jure Gentium Europæarum (quibus recep-

recepti sunt idque meritissimè tum in Scholas tum in forum libri illi, quæ singularia regnorum jura permiserint) jure inquam earum communi, seu Interveniēte, quæ non omnino jure nituntur Iustiniano, sed ex moribus ei planè adversis, justitiæ tamen ad trutinam satis exactis, sunt orta. Capti in bello non fiunt servi, nec jura Captivitatis aut postliminii quoad personas ^a hominum omnino in usu, quæ tamen titulum occupant in Digestis. Naufragio naves expulsi ad litus, aut ad dominos pristinos pertinent ex Jure Justiniano ^b (in Imperio Romano-Germanico ^c etiam firmato) aut ut derelicta seu vacantia, ad repertoires; nec fiscus sese interponit; cum tamen, ex Gentium non paucarum jure, ipsis vicinisque interveniente, sæpius pro consuetudinis varietate fisco eas applicatas esse sit certissimum. Veluti apud Anglos, Aremoricos ^d, Siculos ^e, Italiae litorum accolas aliquot ^f, alios. Et tamen de re tam luctuosa compendium sectari crudele nonnullis ^g, uti & Imperatori, sive Constantino sive Antonino, qui de eâ re legem tulit, existimatur; etiam &, præter Interdictum Concilii Lateranensis ^h, Bulla Cæna Domini quotannis fulmine excommunicationis Pontificiæ eos ferit, qui naufragorum bona sibi rapiunt ⁱ quocunque in Mari & qualicunque obtenso jure; attamen fisci juris hac in re origo ex seculis barbaris natum non est, sed ex vetustissimis Rhodiorum legibus maritimis; quæ, florentibus Græcorum rebus, in usu) id primum manavit, ut infrà ostenditur, atque inde à compluribus principibus est receptum. Et cum Legatus Cæsaris (quod ait Bodinus) coram Henrico II. Francorum rege questus esset duas Naves ad litus eiecitas, & ab Iordane Vrsino (Principis nomine) captas esse, easque restitui postularet, Annas Momorenus Magister equitum respondit, ea qua ad litus fuissent eiecitas, gentium omnium jure, ad Principes qui litoribus imperarent pertinere. Ita ius invault, ut ne Andreas quidem Doria questus sit de Navibus in litus Celticum eiecitis & à præfecto classis Gallie direptis. Sic ille. Balenæ etiam aliquæ pisces grandiores in litus eieciti non occupantis fiunt ex iure apud Anglos, Lusitanos ^k, alios, receptissimo, sed aut fisci sunt aut eorum quibus Princeps (quod idem est) ius eiusmodi indulserit. Alia possent adduci, quibus satis constet ius Gentium & Naturale non

L 3

omne §. 10.

f Luc. de

Penna ad C. tit. de Naufrag. Matth. de Afflict. in cons. Neapolis. lib. 1. consuet. 59. vide Gasiam Mastrillum de Magistratibus lib. 3. cap. 10. §. 393. g Andr. Gail. Practic. Observat. lib. 1. cap. 18. Bodin. de Repub. lib. 1. cap. 10. Stat. Roma Urbis lib. 3. cap. 85. h Sub Alex. 3. c. Excommunicationis. extr. tit. de Raptoribus. i Bartholomeus Vgolinus de Censuris Pontifici reservatis, part. 2. c. 4. k Georg. de Cabelo Decis. Lusitan part. 2. 48.

^a Boerius

Decis. 178.

^b Alvarus

Velaſc.

^c Conſult.

tom. 1. 30.

^d Franciſ-

cus Sua-

rez de Le-

gibus lib.

^e cap. 20.^f C. tit. de

Nauſfra-

giis. & l. 1.

^g 3. ff. De

Incendio.

^h l. 21. §. 1.ⁱ ff. tit. de

adquir.

vel amitt.

^j poſſeſſione.^k Fred. 2.

in C. de

Furtis. c.

Navigia.

^l & Conſtit.

Caroli V.

de Iudiciis

Capituli-

bus c. 118.

^m Bertrād.

Argen-

trius in

Conſuet.

Brit. art.

ⁿ § 6. §. 45.º Choppi-

nus de Do-

manio lib.

1. tit. 15.

a Cicero
Orat. pro
lege Ma-
nilia.

Symma-
chus lib. 5.
Epist. 62.

¶ 65. Ta-
citus An-
nal. lib. 13.
alii obiter.

b Tit. de
Publica-
nis in ff. &
tit. de ve-
ctigalibus
in C.

c Cap. 14.
d L. 1. C.
tit. de di-
versis pra-
diis. ¶ l. 5.
ff. tit. de
Operibus
publicis, §.
1.

e Eclog.
Basilic.
lib. 58.

pag. 483.
ut etiā si-
milinotio-
ne in l. 15.

ff. tit. Qui
potior in
Pignore.

f L. 15. Ca-
sar. ff. tit.
De Publi-
canis.

g In Ar-
cana hi-
storia, pag.
110.

h Georgius

Gualtherus in Tabulis Antiq. Sicilia &c. pag. 93.

omne ex sententiis seu scitis in Corpore Iustiniano currentibus
cruendum. Adeoque nec quod de Maris communionem ibi interfe-
ritur, vim receptorum Gentium seculorumque tot morum aliqua-
tenus minuere. Quin observandum est, commune in illis dici ma-
re, ut aer, ut feræ sunt communes. Quasi verò non ipse aer con-
terminus in privatum dominium, ut occupatum flumen, trans-
eat, & feræ captæ. Etiam litorum & portuum communio ferè
apud veteres illos coniungitur, ut non dissimilis, cum eà quam
docent Maris. Quasi verò ex vectigalibus & Portoriis, qua-
tum in litoribus & portibus Imperii Romani tum in libris Iu-
stinianeis satis sunt (ut passim alibi) frequentia, ipsa portuum &
litorum dominii quæ sive populi illa Romani, sive, quod idem
heic est, Principis erant, ratio non manifestò eliciatur, se-
cundum id quod supra etiam ex Celsò expressim habetur. Nam
quemadmodum pro ædibus in solo reipublicæ seu publico ex-
structis pensio soluta, quod solarium à Solo & Græcis Iure-
consultis inde Σολαρίον dictum, ipsam rempublicam seu Prin-
cipem Soli dominum fuisse satis erat argumento, ita sanè &
Portorium pro Portuum usu præstitum horum fuisse dominium
non dispar comprobabat. Et portus ipsi pro Continentis parte
etiam rectè habentur, quod alibi f occurrit. Quin & Helle-
pontum ita suum fecit ipse Iustinianus, ut liber portuum ip-
siusve maris usus negotiatoribus naviculariisve, sine pretio ni-
mis gravi, ab eo non permetteretur, si fides Procopio g, qui res
ejus contexit, coartaneo. Nec Maris dominium à Telluris po-
pulorumve dominio discrepare existimarunt qui Frederici II Au-
gusti Epitaphio ante quadringentos fermè annos inscripserunt h,
Qui Mare, qui Terras, populos, & regna subegit;
Scilicet in Basilica Panormitana, ubi tamen, quemadmodum in
Imperio Romano-Germanico reliquo, tunc floruit jus Cæsareum.
Summa est, Jureconsultos illos veteres non solum quæ receptissi-
mis Gentium per omnia ferè secula moribus, sed etiam quæ in-
vicem sibi satis adversantur, hac de re oscitanter tradere; maxime
dum Mari ipsi ipsum litus adeoque portus velut communionis non
disparis coniungunt. Unde tam ex ipsorum inconsiderantia, quàm
ex aliorum autoritate pariter refelluntur.

C A P.

CAP. XXV.

De Responſo Antonini Auguſti, Se Dominum eſſe Mundi, Legem autem
(ut vulgo vertitur) Maris, in L. Deprecatio. ff. tit. de Lege Rhodia.

Verus eiſdem reſponſi ſenſus & nova verſio, ſed ge-
nuina. In eo nihil comperiri quod Maris Do-
minio omnino reſragetur.

Quoniam verò inter ea, quæ, ex Iureconſultis priſcis, contra
Maris Dominium ſolent depromi, locum habet adeò prima-
rium, Antonini Auguſti ad Eudæmonem reſponſum illud aliquo-
ties ſuprà memoratum: ideò viſum eſt ſeorſim de eo agere atque
genuinum eiſce ſenſum perſcrutari, quem hætenus tum om-
ninò fugiſſe interpretum turbam, tum nullatenus Maris domi-
nio reluctari, quicumque diligentius rem totam introſpexerit,
perſuaſiſſimum ſibi opinor habebit. Libello ſupplice Eudæmon nau-
fragus ab Imperatore petierat, ut Bona Naufragii ſui à Publicanis di-
repta ſibi reſtituerentur. Verba ſunt, ex Voluſio Martiano ^a ab inti-
mis Imperatori cõſiliis; *Κύεα Βασιλεὺς Ἀντωνίνος ταυθεῖνον περὶ παντὶς ἐν τῇ*
Ἰταλίᾳ διπρεπόμενος καὶ τῶν δυναστῶν καὶ τῶν Κυκλάδων νῆσους διέκρινεν Domine
Imperator Antonine, Naufragium in Italia (ſed de ea lectione ſtatim plu-
ra) facientes, direpti ſumus à Publicanis Cyclades inſulas habitantibus. Re-
ſponſum tulit ab Imperatore, huiuſmodi plerunque, in libris vulga-
tis, punctis diſtinctum. *Εἰ γὰρ μὲν τὸ Κόσμον Κύριος, ὃ ἡ γῆ καὶ τὸ θαλάσσιον.*
τὸ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κρίνειται τὸ ναυτικόν, ἐπὶ οἷς μὴ τις τῶν ἡμετέρων αὐτῶν νόμος
ἔσται ἡ γῆ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὁ δυνάστης Ἀντωνίνος κρίνει. Quod verti ſolet;
Ego quidem Mundi dominus, lex autem Maris. Lege id Rhodia quæ de rebus
nauticis præſcripta eſt, indicetur quatenus ei nulla noſtrarum legum adver-
ſatur. Hoc idem Divus quoque Auguſtus indicavit. Nec de verſione aut
lectione Reſponſi controverſia aliqua habita eſt, præterquam in
verbis illis *ὃ ἡ γῆ καὶ τὸ θαλάσσιον*, quibus reſpondet lex autem Maris
periodo clauſum; ut plerunque ſumitur, atque ut recepta tra-
latione nos in Obiectis ſuperiùs ^b memoravimus. Eorum qui ita ^b Cap. 2.
verti volunt, fuere non pauci qui ex adverſativo *ἡ* autem innui ex-
iſtimarunt, Imperatorem reliqui Terrarum Orbis dominium qui-
dem ſe eſſe reſpondiſſe, non autem Maris; ſed huius legem tan-
tùm, non hominum quenquam eſſe Dominum. Andreas Alcia-
tus, Dum dicitur, inquit ^c, Ego quidem Mundi Dominus, Lex autem
Maris; quidam Gallici Doctores exiſtimabant propter adverſativum, Maris ^c Diſpun-
tionum
lib. 2. c. 5.
impe-

a In rub.
de rer. di-
vis.
b L. ex hoc
iure, ff. rit.
de iustit.

imperium ad Imperatores non pertinuisse. Subjicit verò; quod sanè perri-
culum est: tametsi Baldus ^a & Iason ^b hac ratione existimaverint Venetos Ro-
mano Imperio subditos non esse. Sensus autem huius legis is est (scilicet, res
maritimas lege Rhodia finiendas; ut paulò ante ipse explicat.) Nam
cum Imperator sit mundi Dominus, certè non terra tantum sed & Mare ip-
sius legibus parere debuerat, & ipse in eis leges statuere: cum tamen in Mari
non lege proprià iudicet, sed Rhodià, qua ab eo approbata est. Intellige ergo,
dum dicitur, Ego Mundi Dominus, quia orbem terrarum ex lege mea re-
go. Lex autem, intellige Rhodia, Maris; quoniam ex ea ius in Mari redditur.
Huic accedit quod particula hac *id est*, autem, non ita adversatur, ut prae-
cedentia semper excludat. Ideo etiam vertit Alciatus, *Lex autem Maris*,
qua lege Rhodiorum nautica iudicetur, &c. Meritissimò sanè perri-
culam appellat eorum sententiam qui hinc Maris imperium ad impe-
ratores non pertinuisse elici velint. Nam detur ita respondisse Im-
peratorem, ut vulgò vertitur. Sibi ne ideo negat Maris Dominium,
quia Legem esse affirmat Maris Dominam? Nonne ipse interea
Mundi (ita scilicet respondit) adeoque Legis ipsius Dominus & ar-
biter? Quod illi placuit, lex ^c erat. Cuiuscunque igitur rei Lex Do-
mina esset, ipsius Imperatorem (cui suberat ipsa lex) dominum non
fuisse dicere, adeo absurdum est ut nihil supra. Alii sensum verbo-
rum ad hunc modum reddunt. Quamvis ego sim mundi Dominus & Im-
perator atque ita legibus solutus, neque teneat ex praecepto aliquo subditis
respondere, adhuc tamen lex sit Domina & Regina Maris, id est, rebus quae
in mari acciderunt, imperet mari, cum pertineat ad res Nauticas, neque Fis-
cus praefatur cum subditorum damno, sed fisci & privati aqua lance debet
tractari iustitia, & ideo respondere tenebitur Fiscus. Ita Franciscus de A-
maya ^d in regio Granatenfi senatu fisci Regii patronus. Dominii
Marini negationis ne vestigium quidem ita admittitur. Sunt etiam
qui sensum esse velint, ut Antoninus expressim dicat tam Maris le-
gem quàm Mundi dominum seipsum esse. Ego quidem mundi domi-
nus, lex autem sum etiam & Maris. Sic Ioannes Igneus. Atque alii ali-
quot ^e hac propendunt. Quibus si assensum praebuerimus, etiam ip-
sum Maris dominium Imperatorem sibi satis tribuisse necesse est ut
fateamur. Vir doctissimus autem Samuel Petitus Gallus, non negat,
inquit ^f, Antoninus se Maris dominum esse, ut non possit leges dicere iis, qui
navigant; vides enim velle ius dici Eudamoni & Publicanis qui in Cycladibus
Insulis, ex lege Rhodia; neque item dicit se ita teneri hac lege Rhodia, ut non
possit omnino Eudamoni succurrere adversus hanc legem, si quid illi fiat iniu-
riae, sed vult Eudamoni iudicium reddi ex hac quidem lege, ita tamen ut Ro-
mana-

c L. 1. ff.
rit. de con-
stitut.
Principiū.

d Observ.
Iuris lib. 1.
c. 1. § 76.

e Forca-
tulus in
Cupidine
Iuris p. c. 9.
Mendoza,
apud A-
mayam,
loco citato.
f Miscel.
lib. 3. c. 11.

manarum legum nulli adversetur hac lex. Ita interpretatur ille etiam si vulgata lectio retineatur; quam ille potius rejiciendam vult, atque legis nomen ibi dispungendum. Scilicet id quod est *ἡ βύρα* & *ἡ θαλάσσιος* Lex autem Maris depravatum esse ex *ἡ βύρα* & *ἡ θαλάσσιος* venit verò Maris. Quasi Imperator Mundi quidem se dominum dixisset, sed ita ventorum nihilominus imperio atque tempestatibus subesse Mare, ut naufragia ne ipse quidem, etiam si dominus, præpedire quiret. Etiam & cosmographiam Deprecationis emendat Petitus; Verba illa *ἡ τῇ Ἰταλίᾳ*, ex librariorum incuria irrepisse putat pro *ἡ τῇ θαλάσσῃ* (supple *θαλάσσιος*) in mari Telio seu Ægæo quod circa Telum insulam. Quid hic monstri est, ait ille, eos qui in Mari ad Italiam naufragium fecerunt, à Publicanis qui Cycladibus sunt insulis direptos fuisse? Quanam hæc est cosmographia? Vnde Publicani Cycladum Insularum ad Italiam? Quod appositissime dictum. Nam manifestum videtur de Italiæ ibi mendum. Et certissimum est Telon insulam, sive ex Cycladibus sive Sporadibus unam, in Mari Ægæo ita positam esse (id quod ex Strabone, a Plinio b, Stephano de urbibus, scimus) ut sibi res optimè constet, publicanos Cycladum naufragi in Mari Telio bona invasisse, quod de Mari seu litore Italico dicere, à ratione nimis est dissonum. Et fortè in recensionem illa Marium apud Æthicum cosmographum priscum, *Mare Ionium & Ægeum*, *Mare Lautades* (quod pro *Leucadium* depravatè legi putant viri docti) *Mare Tilla*, ipsum Mare Telium, etiam ex hac deprecatione, antequam depravata est, sumtum, innuebatur nomine Tilla. Atque de Responso illo & libello supplice seu deprecatione Eudæmonis, ad hunc ferè modum, quantum ad rem quam tractamus, viri docti. Ego verò cosmographiæ emendationi libentissimè assensum præbeo. Sed lectionem veterem receptamque Responsi mutandam non existimo, excepta duntaxat interpunctione. Punctorum sapientissime ratio nulla habita est in codicibus priscis, neque usus ullus. Unde posteris subinde Syntaxis confusio. Perquam exigua autè eorum heic mutatione (etiam & in libris editis c sane ipsa heic sunt) sensus mihi redditur non solum in deprecationis rem appositus & manifestus, verum etiam tum somnio illo de Maris dominio Imperatori ibi negato, tum commento de Marino legis dominio expressim ibi tradito plane liberatus. Nec quod voluit Imperator satis assécutos esse hæcenus interpretes, in animum possum inducere. Nam quid hoc ad rem? Ego sum Mundi Dominus quidè, lex autem Maris domina. Si de lege generatim dicatur, certe lex æquè erat & Continentis domina. Etiam in Continente, ut in pelago, legis omnimodæ dominus ipse Cæsar. Atque ita sane nihil ad deprecationem hæcenus attinuisse re-

M

sponsum.

a Lib. 10.

b Lib. 4.
cap. 12.c Vide Alciat. Diss.
lib. 2, cap.
5.

sponsum. Si de lege Rhodia intelligas, eo sensu ut eam legē esse maris dominam vellet Imperator (quemadmodum Alcīatus) quid illud est quod sequitur? lege Rhodia finiendam rem, quatenus Romanarum legū nulla adverteretur. Anne lex Rhodia simpliciter Maris domina, quæ nihilominus, etiam dum eo insignita est titulo, legibus Romanis est coërenda? Concoqui hæc nequeunt. Interpunge igitur, aut ad hunc modum; *Ἐγὼ μὲν τὸ Κόσμον κύριός εἰμι. Ὁ δὲ νόμος δὲ θαλάσσης. Τῷ νόμῳ τῷ Πόδ' ὧν κρινέσθω τὰ ναυτικὰ, ἐν οἷς μὴ τις ἤμελλ' ἔρῃ αὐτῷ νόμῳ ἐναντίῳ.* Ego quidem Mundi dominus. Sed vero huiusmodi seu illa lex seu Mos est Maris. Lege Rodia decernatur nautica, quatenus eidem nostrarum legum nulla adversetur. Aut sic; *Ἐγὼ μὲν τὸ Κόσμον κύριός εἰμι. Ὁ δὲ νόμος δὲ θαλάσσης τῷ νόμῳ τῷ Πόδ' ὧν.* Ego quidem Mundi sum Dominus. Sed verò lex seu Mos ille Maris, ex lege Rhodiorum nautica, judicetur seu decernatur quatenus, &c. Eudæmon Asiaticus, Nicomediā Bithyniæ urbe oriundus, Mari in Telio (seu Ægæo quod circa Telum) naufragium passus conqueritur bona sua publicanos Cycladum invasisse, opem Augusti implorans, perinde ac si injuriā summā publicani ex ejus calamitate compendium sibi fecissent. Dominum eum salutat & Imperatorem. Responso autē Dominum se libenter agnoscit Imperator, adeoque dominum ut orbis Terrarū, etiam ipsius Mundi dominatu suo contineri aiat. Quo etiam innuit suum esse supplicibus, qui injuriā afficerentur, succurrere. At verò, quod ad rem attinebat querelæ, seu deprecationem de Naufragii bonis à publicanis direptis, utrum injuriā id factū esset à publicanis, id non satis constare. Quippe (si prior lectio nostra, seu interpunctio admittatur) generatim, inquit, & regulariter mos obtinet maritimus, seu lex Maris qua Naufragorum bona ad publicanos pertinent. Nam ita δὲ νόμος δὲ θαλάσσης ille vero mos seu lex illa huiusmodi est maris refertur ad rem à publicanis gestam, quā in deprecatione breviter narrabatur. Quoniā verò mori seu legi huic maritimæ poterant esse, sive ex privilegio, sive ex bonorum qualitate, sive ex alia aliqua non minùs, pro re nata, obtinente lege, temperamenta aliquot, quorum ratione forsitan aut publicanis esset, hac in causa, bonis abstinendum, aut conquerenti ob temporalem aliquam exceptionem non agendum; idè legibus Rhodiorum navalibus, rem tam succinctè nullisque adjectis circumstantiis in libello expressam, rectè voluit decernendam; sed quatenus interea leges Romanæ non adversarentur. Neque multum discrepat sensus, si posterior admittatur interpunctio & versio; Mundi quidē sum Dominus, & ditione meā tam Mare quam Tellus continetur. In utroq; injuria affectis, ut jus exigit, libenter succurro. Sed verò quodnam sit hac

hac in causa jus maritimum, & an querenti fuerit succurrendū, de-
cernatur ex Rhodiorum legibus quæ in mari, permittentibus nobis,
obtinent, ubi nostris non reluctantur. Ad priorem autem sensum,
quo lex maritima de Naufragorum bonis ac Jure Publicanorum (id
est, Fisci, cujus jus in eos translatum) asseritur, firmandum, haud pa-
rum facere mihi videtur, si constiterit ejusmodi legem seu morem
tunc temporis obtinuisse. Quod interpretes heic admittere non so-
lent. Id certum quidem est, Jure Cæsareo (quæ nunc libris in Justi-
nianeis illud conflatum habemus) Naufragii bona a dominis pristi-
nis servari, adeoque & fiscum & publicanos inde arceri. Etia & mo-
rem, quo fisco applicantur, velut a jure maximè alienum, tum in Ro-
mano-Germanici Imperii sententiis receptis, tum in jure Pontificio
damnari, quod superiore tetigimus capite. Ceterum ipso Antonini
hujus Augusti ævo (Antoninum Pium intellige; quem scribit Julius
Capirolinus, in jure sanciendo usum fuisse Volusio Mætiano Juris-
consulto, è cujus libris deprecatio & Responsum quod tractamus in
Pandeclas transcriptum est) legem seu morem de Naufragorū bo-
nis fisco applicandis vim habuisse, non obscuris colligitur ex indiciis.
Omnia ferè quæ in Pandectis occurrunt de eis pristino domino ser-
vandis, è Paulo, Callistrato, Ulpiano, qui compluribus annis post An-
toninum hunc florere, defuncta esse ^b manifestum est. Nonnihil
etiam ad eandem rem è Prisco Javoleno ^c, qui Antonino huic coæ-
taneus. Sed imperavit Augustus hic annos **xxii**, & sanctione, ut vi-
detur ex Javoleno, fiscalem hac in causa rigorem mitigavit. Unde fa-
cilè evenire potuit, ut sub eodem & vis inesse potuerit legi seu mori
qualem diximus, atque sub eodem potuerit sive abrogari, sive miti-
gari Constitutio principalis, quæ, in Codice Justiniano ^d, fiscum, hac
in specie, nolit se interponere, ab Antonio Contio, Jurecōsulto præ-
stantissimo, Antonino Augusto ex autoritate codicis veteris Ms. tri-
buitur; tamen in editis Constantini nomen præfigatur. Verba sunt;
Si quando Naufragio navis expulsa fuerit ad litus, vel si quando aliquam ter-
ram attigerit, ad dominos pertineat. Fiscus meus sese non interponat. Quod
enim jus habet fiscus, in aliena calamitate, ut de re tam luctuosa compendium
sectetur? Etiam & sub Adriano, hujus, per adoptionē, patre, ejusmodi
quid rescriptum esse docet Ulpianus. Licere unicuique (sic Ulpianus ^e)
naufragium suum impunè colligere constat, idque Imperator Antoninus cum
Divo patre suo rescripsit. Liquidissima sunt in hisce vestigia usus, sub id
tempus, juris, quale diximus, fiscalis; quod & contra vim rescriptorū
veterum, repullulare solitū esse certò scimus. Nam & sub Theodosio
seniore in usu fuisse illud aliquo elicitur ex Valgii, seu Victoris, nau-
fragio

a L. 3. &
21. ff. tit. de
acquir. &
amittend.
posseff. l.
4. ff. de
acquir.
rer. dom. l.
1. 3. & seq.
ff. tit. de
Incendio.
l. 1. C. de
Naufraga-
giis.

b Locis su-
perius ci-
tatis.
c L. 21. ff.
tit. de ad-
quir. &
amitt. pos-
seff. §. 1.
d L. 1. C. de
Naufraga-
giis.

e L. 12. ff.
tit. de In-
cendio.

a Epist. 37.
ad Miscan-
vium.
b Chronic.
Albert.
Stadeus
ana. 1112.
videtur
Frederic.
Linde-
brog. in
Glossario
pág. 1443.
c Eis sa-
tis p. 107.
Venetiis
1509.

d Artis
Rhetorica
scholica
lib. 1. pag.
46. edit.
Parisi.
1509.

fragio apud D. Paulinum a. Exempla etiam similia sunt in Imperii Romano-Germanici litore b. Alia adferri queunt, ubi tamen leges aliquot in contrariū latæ. Quin & Rhetores prisca, tam Græci quam Latini, dum de forensiū quæstionū statibus exempla adducunt, hanc ipsam legē seu morem de naufragio moribus aliis in Græcia ac Romano Imperio usitatis ac vetustis immiscent, velut id quod erat receptissimum. Sopater & Syrianus c in Hermogenem; Νόμος, τὰ εὐερισκώματα λάφυρα τῶν στρατῶν εἶναι καὶ νόμος, τὰ ναυάγια τῶν πλοίων εἶναι. Λάφυρα, χαϊμῶνος γενομένη, ἐπὶ τοῖς λιμένας ἡνέχθη καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ αὐτῶν οἱ πλοῖνα καὶ οἱ στρατοί. Ἐρταῦδα δὲ δὲ τῇ τῷ νόμῳ ἀναβῶντι περὶ ἡρώδης, ἀλλὰ οὐκ ἐστὶν τῶν πραγμάτων σκοπεῖν. Lex est, spolia qua reperiuntur, ad Ducē exercitus attinere; lex item, Naufragium esse Publicanorum. Mari procelloso, spolia in portum inferuntur. Controversia de eis oritur inter duces & publicanos. Hac in specie non oportet legum lectione frustra torqueri, sed ipsam rerum naturam introspicere. Quæstio scilicet est, spolia an naufragia jam dicenda hæc bona. Curius itē Fortunatianus d; Quæ est simplex definitio? Quum unam rem simpliciter definimus. Vt, Naufragia ad Publicanos pertineant. Cuiusdam naufragi corpus cum ornamentis ad litus expulsum harena obrutum est. Id Publicani eruerunt. Rei sunt sepulchri violati. Hic enim simpliciter queritur, quid sit violare sepulchrum. Quin scripsisse deprecationē illam & responsum Volusium Martianum, in libris Publicorum ex lege Rhodia liquet. Id est, in recensione jurium sive fiscalium sive Publicanorum, in quibus etiam & Naufragiū ē fisco applicandi sive Jus sive Mos. Quam accommodum est hisce, ut in responso illo Antonini Augusti verba illa δὲ νόμος τῆς θαλάσσης per lex verò, illa Maris vertantur, seu Mos ille maritimus, quem ad leges Rhodias voluit ita ille exigi atq; decerni, ut interea, si quod rescriptum aliæ lex Romana adversaretur, ne Rhodiæ quidem vim obtinerent. Et qualisnam tunc esset Adriani rescripti (de quo Ulpianus in suprā citatis) vis, fortè non satis erat, sine accuratio-re examine ne jurisconsultis quidē, quorum opera in responso usus est Antoninus, exploratum. Sed, ut hanc rem demum expediamus; sive vulgatam versionem, sive nostram quis malit; Dominium Maris in responso illo negari aut in eo quidquam vestigii, quod dominio ejus refrageretur, comperiri, nemo hominum, puto, nisi rationi ipse renuntiaverit, re tota ritè perpensā, existimabit.

C A P. XXVI.

Recentiorum Jurisconsultorum sententiis, quæ adversantur, maximè Fernandi Vasquii & Hugonis Grotii, responderetur.

Sive solutis ad hunc modum, sive merito submotis Jurisconsultorū Veterum aliquot sententiis, quæ ad perpetuam Maris communem

nionem asserendā solent adduci: difficile non est Recentiorum auctoritatem pariter reluctantem diluere. Nam si turbam eorum, satis quidē ingentem, qui sive ad corpus Justinianeu[m] sive seorsim de hac re scribentes à communione illā naturali nolunt recedendum, contemplerur; id planē eos facere deprehendimus, ut qui in Ulpiani seu cujuscunque id genus alius magistri vetusti verba, quā par est, fuerint addictiores. Nisi dicamus eorū nonnullos non tam jus ipsum hac in re, quā Jurisconsultorum, quā traditā sunt, opiniones explicāsse. Perinde ac si quis Astronomica Aristotelis, Thaleris sententiā Terram Mari, ut discum, innatare, Stoicorum hoc illam ut cingulum ambire, Veterū de immenso sub Æquatore calore, & quæ sunt ejusmodi alia à Posteritate, cui illuxit observationū experientia, rejecta damnataque ita explicaret; ut non tam rem ipsam disquirere, quā Authoris, cujus vestigia premeret, personam (ut quid ille tantū sentiret doceatur) induere videretur. Sed ut radice succisā arbor corruit, ita summotā Veterum illorum auctoritate, recentiorum cuncta ab ea tantū suffulta enervantur. Iam verò quod è Fernando Vasquio superius adducitur, rationibus nititur aut manifestò falsis aut ad rem non pertinentibus. Nam quid hoc est: *Mare ab origine Mundi* (sic ille), *ad hodiernum usque diem esse fuisseque semper in communi nulla ex parte immutatum, ut est notum.* Certè notissimum est eis, qui gentium seculorumque mores receptos juraque intropexerint, id quod maximè est contrarium. Id est, Maria aliquot tum in Principū tum in Privatorum dominium patrimoniumque, jure exploratissimo, transiisse; ut ex suprà ostensis luculenter comprobatur. At verò & Præscriptionem cessare inter invicem exteros, neque in jure Gentium, sed Civili tantum, locum vult habere; adeò ut inter eos qui Civili, quod præscrip-

a Illustrā
controv.
lib. 1. cap.
51. §. 23.
unde & V.
Cl. Hugo
Grotius in
Mari Li-
bero cap. 7.

b Suarez
de Legibus
lib. 2. cap.
20.

a Decisio-
n: 178.
n 479. 4.

ferit, Principi sit solvendū. Quia, inquit Nicolaus Boërius in Decisio-
nibus Burdegalensibus ^a, si excedit, ut est quando quis cepit unum Ducem
aut Comitem vel alium Principem aut Baronem, tunc est Principis; & ita ser-
vatur in regno Francia, & Anglia, & Hispania. Temporis præscriptione
servatum est inter Principes; ideo & in jus transit. Et præscriptionis
sanè titulum prorsus inter Principes negare, est ipsa Jura Gentium in-
tervenientia planè tollere. Quæ habet Vasquius cætera de Charitate
& de inexhaustâ Maris abundantia (unde discriminè facit inter Flumi-
na & Maria) atq; id genus aliis, ad dominii rationem non omnino at-
tinent; de quo antè satis monitum est. Ad alterum illum devenimus,
Virum ingentis eruditionis, & rerum humanarum divinarumque
scientissimum, Hugonè Grotiū; cujus nomen passim in ore hominū
arripitur ut naturalis & perpetuæ Maris communioni mirè patrocini-
antis. Rem illam tractavit ille libris in binis; *Mari Libero*, & in opere
illo eximio *De Jure Belli & Pacis*. Quod ad Mare Liberū attinet, in Lu-
sitanos de commerciis per apertū Mare Atlanticum & Australe In-
dianis conscriptū; habet quidem in eo, quæ Jurisconsulti veteres de
Maris communiōe. Eos etiam in partes, ad amplianda patriæ com-
moda disputans, trahit; adeoque nec dominii privati capax Mare esse
probare nititur. Sed hoc argumentū est ei aliis ita prudenter circum-
vallatum, ut hoc utcunque sive suadente sive corruente, cætera rem,
quæ præ manibus habuit, sustinerent. In titulum insuper (quem ob-
tendunt Lusitani) Inventionis, Occupationis, itē eum qui est Dona-
tionis Pontificiæ, disputat. Et ferè à communionē illā naturali & per-
petuā, quā mordicus tenere volunt Jurisconsulti Cæsarei quamplu-
res, ipseque firmare in rem suam nixus est, aut interdum recedere vi-
detur aut ægrè sustineri posse fateri. Nam de Maribus apud veteres

b Mari li-
bero cap. 5. Romanos inclusis; Maris, inquit ^b, natura hoc differt à littore, quod Mare
nisi exiguā sui parte nec inadificari facile nec includi potest; & ut possit, hoc
ipsum tamen vix contingeret sine usus promiscui impedimento. Si quid tamen
exiguū ita occupari potest, id occupanti conceditur. Partis exiguæ & majoi-
ris discrimen in dominio privato statuendo locū (puto) non habet.
Sed & diverticulum Maris disertis verbis excipit. Et paulò post; Non
de Mari interiore hīc agimus, quod terris undiq; infusum alicubi etiam fluminis
latitudinem non excedit, de quo tamen constat locutos Romanos Jurisconsultos,
cum nobiles illas adversus privatam avaritiā sententias ediderunt. De Oceano
queritur, quem immensum, infinitum, rerum parentem celo conterminū anti-
quitas vocat. Et dein, In hoc Oceano non de sinu aut freto, nec de omni quidem
c Cap. 7. eo, quod de litore conspici potest, controversia est. Inferiūs etiam ^c; adiungen-
dum est, eorum qui dissentiunt auctoritatem huic quæstioni (de Præscriptione
loqui-

loquitur) non posse accommodari. Illi enim de Mediterraneo loquuntur, nos de Oceano. Illi de sinu, nos de immenso Mari, quæ in ratione Occupationis plurimum differunt. Et sanè ut occuparetur totus Oceanus, nemo existimare potest non esse difficillimum. Si tamen occuparetur, ut fretum aut finus, ut totus Orbis veteribus occupari à Principibus dictus est, æquæ etiam in dominio occupantis posset transire. Utcunq; fuerint etiam alii, qui expressim Maria interiora ac vicina ab aperto pelago seu diffusiore Oceano, hæc ex ipso jure itidem distinguant. Sed nec prætereundum est, eos in quorum gratiam libellum istum conscripsit Hugo Grotius, id est, Ordines Hollandiæ suæ fœderatos, non illibenter, seu potius (ut videtur) secundum ipsorum vota, audiisse de Maris communione atq; libero in eo ex jure Naturali seu Gentium piscatu sententiam (in primis quæ Grotii erat) à Legato Iacobi Regis Magnæ Britanniæ, publicè in Hollandiâ habita oratione, damnatâ; aliosque, ne similem tuerentur, graviter ex ejus infortunio monitos. Cujus rei Grotius ipse testis est. Pro navigatione, scribit ille ^b, Indicana, pro servanda apud nos pannorum politura laboravi quantum alius quisquam. Pro libero verò piscatu in Oceano tantum, ut Carletonus Regis Britanniarum legatus, cum ab inimicis meis incitatus esset ut contra me jam captum (carceri traditus est rebus Barneveltianis immixtus) aliquid publicè diceret, nihil quod diceret aliud invenerit, quam me principium fecisse sermonum de ea libertate, ut quæ & jure Gentium & omnem memoriam excedente usu niteretur; cum tamen a me in eo argumento nihil dictum scriptumve fuerit diversum ab iis, quæ anno MDCX federatorum Procerum legati in Britannia defenderant; atq; antehac maiores nostri, etiam ante secula aliquot. Et tamen aiebat is Legatus Mei infortunii exemplo terri alios debere, ne eam sententiâ tuerentur. Verum quid est licentiâ in reos effundendi, quicquid potentioribus placuerit, usurpari solere. Sed dicta hæc fuere non tam in Hugonè Grotium, quam in ipsum (quod perperâ obtenditur) communionis Marini jus Naturale: cui expressius & simplicius multi, quam ipsè, patrocinantur; tam doctè & ingeniosè, nemo. Nec, quantum scimus, ut res se tunc habuere, displicuit Legati oratio Hollandiæ proceribus. In libris autem de Jure Belli & Pacis, posita quidè originis privati Dominii ratione in eo quod est, Loca privatim assignata univerforum commodis non sufficere, propter Maris magnitudinē & abundantiam in exhaustam quæ sufficiat omnibus, in proprium id jus abire non posse concludit. Alia item adjicit de interminata Maris natura; de quibus utrisq; satis est dictum superius. Sed tandem receptis populorum moribus se dedit, & de Maris proprietate seu dominio privato, ut re extra controversiâ interdum concedenda, non semel loquitur. Terra, inquit ^d, & Flumina,

a Io. Gryphander, de Insulis cap. 25. §. 52.

b In Apologetico eorum qui Hollandiâ præfuerunt ante mutationem 1618 pag. 387. edit. Heideib. cap. 19. pag. 257.

c De Jure Belli & Pacis lib. 2. cap. 2. §. 2. & 3.

d Ibidem §. 13.

a *Ibid. cap. 3. §. 1.* & si qua pars Maris in proprietatē alicuius populi venit, patere debet his qui transitu opus habent ad iustas causas. Postea etiam de *a* Fluminū proprietate verba faciens; Ad hoc exemplū videtur & mare occupari potuisse ab eo qui terras ad latus utrumq; possideat; etiamsi aut suprà pateat, ut sinus; aut suprà & infrà, ut fretū: dummodo non ita magna sit pars Maris, ut non cum terris comparata portio earum videri possit. Et quod uni Populo aut Regi licet, idē licere videtur & duobus, aut tribus, si pariter Mare interstitum occupare voluerint. Nam sic flumina quæ duos Populos interluunt, ab utroque occupata sunt ac deinde divisa. Alia affert de Maribus occupatis, ita tamen ut intra diverticula & freta plerunq; se contineat. Neque ex Naturali jure seu ratione, sed ex instituto provenisse ait *b* Mare non occupatū esse, aut occupari jure non potuisse. Mutato instituto, si quod dominio Maris privato in Jure veteri obstat, mutari etiam communionis rationē. At satis illud mutatum esse ex iis quæ hætenus demonstravimus, abundē (ni fallor) liquet. Etiā ipsa Jura tam Civilia, quàm Intervenientia plurimarum gentiū huc faciunt abundē, ut est ostensum. Quibus insuper, ne quid trutinæ præponderationi desit, accedat, præter Jurisconsultorū Cæsareorum, & Galii, Hispaniæ, Italiæ sententias superius, pro Maris privato dominio, allatas, Mantissā hæc quæ ex ejusmodi etiā Jurisconsultis generatim de Mari disputantibus sumta est. Eam, ut conflavit Jurisconsultus in Imperio Romano-Germanico non incelebris, Regenerus Sixtinus, ipse quidē privato Maris dominio reluctatus, exhibeo. *Questionis*, inquit, *de Mari & eius litore est, an sicut flumina navigabilia & per quæ alia navigabilia sunt, inter Regalia referantur* (nam quicquid in Regalibus est, ita est Principibus privatū, ut subditis quod suum est; unde res fiscales ita privatæ sunt) *ita etiā ipsum Mare eiusque litus de Regalibus sint?* Cacheranus decis. 155. n. 81. & Ferrarius Montanus De Feud. lib. 5. c. 7. versic. Tamen si jus piscandi; Maris administrationē & ipsum etiā dominium ad regalia refert, nec inter Mare & Flumen publicum discrimen constituit. Et Mynsingerus Resp. l. n. 162. decad. 11. Proprietatem Maris regaliū specit esse ait. Sed ipse Sixtinus subjicit; Sed verius est Maris & litoris proprietatē de Jure communi non esse de Regalibus, rem pro more eorū, qui Ulpiani verbis addictiores heic quàm par est, disputans & autores, qui adversantur, enumerans. Ceterū universis, quæ hætenus ex tot seculorū Gentiumq; moribus, ac Jure tam plurimarū Civili quàm communi seu Interveniente deprompta sunt, ritē perpenſis, nemo (puto) dubitabit quin neque in naturā ipsius Maris neq; in Jure sive Divino, sive Naturali, sive Gentium quid maneat, quod ita Dominio eius privato reluctetur, ut id non jure omnimodo atque exploratissimo queat admitti; adeoq; quin jure qualicunque Dominii privati capax sit qualecunq; Mare: quod erat demonstrandum.

Libri Primi Finis.

c De Regalibus lib. 2. cap. 4. §. 97.

b Ibidem §. 10.

MARE CLAUSUM

S E V

De Dominio Maris

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

*Dicendorum in libro hoc ordo. Oceanus Britannicus
quadrifariam partitus.*

EMONSTRATO, superiore in libro, Mare pariter ac Tellurem domini privati capax esse, idque ex Jure omnimodo, sive Divinum, sive Naturale, sive Gentium qualecunque accuratius perpendamus; restat ut de dominio Serenissimi REGIS Magnæ Britanniae in Oceano circumambiente, & cumulatissimis quibus id firmatur falciturque testimoniis, dissertatio instituat. Quâ in re is ordo servabitur, ut præmittatur primò Maris circumflui tum Distributio tum varia Appellatio, quæ dissertationi inserviat. Dein ostendetur, à seculis vetustissimis per omne ævum, in nostra usque continenter tempora, Dominium Maris illius perpetuâ occupatione, id est, utendo privatum & fruendo, signatum, propagatumque velut nunquam non individuum sive Corporis totius patrimonii regni Britannici, sive partis eius, pro ratâ dominantium, portionem, seu ut Telluris appendicem nunquam disjunctam, eos, qui per toties mutantes rerum status heic regnarunt, sive Britannos scilicet, sive Romanos, sive Anglosaxones, sive Danos, Normannos, adeoque Reges insequentes (quoslibet pro diversa Imperii amplitudine) obtinuisse. Regum denique Magnæ Britanniae, Maris circumflui, seu termini eorum imperii non terminantis sed terminati (ut agrimenforum verbis utar) dominium, perinde ac ipsius Insulæ cæterarumque quas possident circumvicinarum, esse proprium.

Circumambiens Magnam Britanniam Oceanus, quem Britannicum universim nuncupamus, quadrifariam partitur; idque ad

N

qua-

quatuor Mundi plagas. Ab Occidente Vergivius alluit, qui & Deucaledoni nomen induit, ubi Caledonium oras pulsat. Et Vergivii, in quo Hibernia sita est, pars censetur Mare Hibernicum, olim *Val-
lis Scythica* ^a dictum, nunc Canalis Sancti Georgii appellatum. Tam
scilicet id quod plagam Hiberniæ Occiduam alluit, quam quod
Magnam Britanniam (jam ita dictam) & Hiberniam interfluit, Bri-
tannicum dicendum. Neque enim hæc solum, (quæ etiam antiqui-
tus Magna Britannia, atque interdum *Insula* simpliciter *Magna* ^b di-
cebatur) sed etiam Hibernia Insula, cæteræque circumjacentes,
Britanniæ vocitatur. Unde sæpius Albion & Hibernia insulæ Bri-
tannicæ & Britannides æquæ appellantur. Quod videre est apud
Strabonem, Ptolemæum, Marcianum Heracleotem, Plinium, Eu-
stathium in Dionysium Afrum, alios. Quin Hibernia *Mixta* ^c *Bper-
tia* dicta est Ptolemæo ^c. Et vetustus Scriptor Ethelwerdus, *Hib-
erniam*, inquit ^d, petunt, *Britannidem olim à Julio magno Cesare voca-
tam*. Forte usus fuerat is codice I. Cæsaris integriori. Nam nullibi
in commentariis ejus quibus utimur, dicta est eo nomine Hiber-
nia. Et mutilum esse interpolatumque librum illum idque à Iu-
lio quodam Celso, cujus nomen exemplaria Mss. interdum præ se
ferunt, observarunt viri docti ^e. Ad Septentrionem Oceanus
hic, Hyperboreus, Caledonius & Deucaledonius nuncupatur: in
quo sparsæ insulæ Orcades, Thule, aliæ, quæ Britannicæ seu Albi-
onicæ item & Britannides ^f dictæ, mari alluenti nomen tribuere. Et
Thule quidem (quam alii Islandiam esse; alii, idque optimè ^g, Sher-
landiarum seu Zetlandiarum maximam. *Thulensell*, nautis ^h di-
ctam, aliter alii coniectantur) non solum Britannica insula anti-
quitus vocitata, verum etiam in ipsâ Britannia à nonnullis expres-
sim collocata est. Mahumedes Acharranides Arabs, qui & Ara-
censis & Albategnius dictus, Mathematicus egregius, qui ante an-
nos DCCC floruit, *Terra latitudinem*, inquit ⁱ, *observantes à loco
linea aequalitatis (Æquinoctialis) versus septentrionalem partem, insulâ
Tile quæ est in Britannia, ubi est majoris diei longitudo xx horarum, eam
determinari deprhenderunt*; Ptolemæus ^k scilicet & ejus sequaces,
qui parallelum per Thules seu Sherlandiarum Septentrionalia, id
est, per gradum latitudinis Borealis LXIII præter quadrantem,
ductum, Orbis habitabilis terminum esse statuerunt. Etiam & alii
Thulen pro ipsâ Britannia usurparunt seu Anglia. Aderant olim
Imperatori Constantinopolitano fidi Custodes seu satellites Baran-
gi dicti, idque assidui. Ex Anglia desumptos esse liquet, tum ex Ni-
ceta

a Gildas
Epist. de
Excidio
Britan-
nia.

b Aristides
in Oratio-
ne Ægy-
ptiaca.

c Magna
Constru-
ctionis lib.

2.

d Lib. 4.

e Lips. Epi-
stolicar.

quæst. l. 2.

f Elect. lib.

2. cap. 7.

g Io. Tzet-

zes chi-
liad. 8.

cap. 218.

h Guil.

Camden.

i in Insul.

Brit. pag.

850.

k Gaspar

Pencerus

lib. de

Terra di-

mensione.

i De Scien-

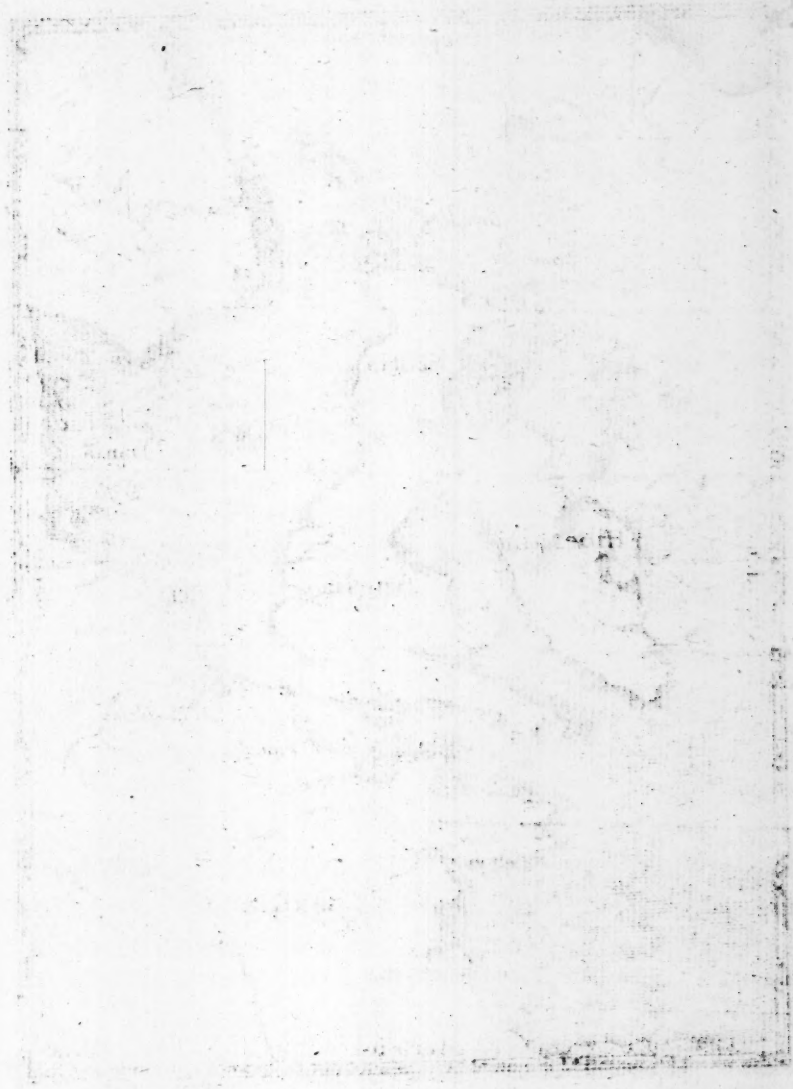
tius Stella-

rum lib.

cap. 6.

k Geogr.

lib. 2.

ceta Choniata^a, tum ex Codinā Cusopadate^b, qui ex Hispania^c Anglice vociferationes in salutem Imperatoris edere solitos scribit. Atqui in historia Annæ Comnenæ^d, Alexii filia, disertè in Or-
 anis^e ex Thule insula eos advenisse memoratur. Britannica demum dicta sunt pariter omnes insulae quotquot in Mari hoc septentrionali sive cognita sive audita; quarum ultimas oras, etiam & ipsius Thules, ad latitudinis LXVII graduum aut circiter pertigisse volebant aliqui veterum. Et Albategnius de Oceano quā ab Hispanis respicitur verba faciens, In eo, inquit^f, à Septentrionalis partes sunt insula Britannica quæ sunt XII; & post hac ab inhabitationibus elongatur; & quod procedat, ignoratur. Orientalis Britannia pars Oceano Germanico (Ptolemæo ita dicto, quia Germanico litori præjacet) pulsatur. Ab Austro, Galliam & Britanniam interfuit, qui Britannicus singillatim Ptolemæo indigetatus. Verum & Britannicum appellabatur totum illud Mare, quod per lunatum Gallici litoris recessum seu sinum Aquitanicum in Hispaniarum litora Septentrionalia porrigitur. Testis est Mela, qui Pyrenæi promontoria in Oceanum Britannicum procurrere ait. Pyrenæus, inquit^g, primo hinc in Britannicum procurrit Oceanum; tum in terras fronte conversus Hispaniam irrupit. Quem tamen sive Gallicum, sive Cantabricum, sive Aquitanicum à litoribus quæ alluit, itidem dici nemo nescit. Sed ab amplissimā sive Britannorum in Mari dominatione, sive eorum qui jura Britannici regni acquisierant (quod heic idem est) eousque etiam protensum est Maris & Britannici & Anglicani nomen. Quod etiam veterum nonnullis ad promontorium Nerium exporrigitur. Geographus Arabs, ab Aquilonari f parte, inquit, Andaluziam (ita Hispaniam nominare solent Arabes) بحر الانقليسيين^h

من الروم ambit mare Anglorum, qui ex Romanis, id est, qui ex Europeis sunt. Nam tum Romanos tum Francos generatim Orientalibus dici Europeos solenne est. Et deinde من طليطله الي سنت يعقوب على بحر الانقليسيين تسع مراحل A Tolero ad S. Iacobum, quod situm est super Mare Anglorum, novem stationes.

Climat. nes. Et locum, ubi sita est S. Iacobi urbs, vocat a promontorium
s. part. 1. *Maris Anglorum.* Alia habet ille ejusmodi. Ita demum velut in cor-
 pus unicum civile Britannia Magna, insulae circumjacentes & Ma-
 re circumquaque alluens coaluere, ut Britannici nomine simul to-
 tum contineatur. Et mutua sibi sanè invicem velut dignitatis nomi-
 na reddidere Oceanus hic atque Magna Britannia. Hæc scilicet
In Cata- Oceani insula seu *lectis Vir-* *Insula Caruli* b simpliciter veteribus dicta est, ut
giliis, de ille Oceanus Insulae seu Britannicus.
Sabino.

His ita præparatis; primò de Britannorum, antequam in Roma-
 norum potestatem sunt redacti, dominio Marino; dein de ejusmo-
 di Romanorum heic imperantium dominio Imperium Insulae & as-
 siduò & necessariò comitante, agitur in sequentibus. Postmodum
 verò, Anglofaxonum atque aliorum qui in Britanniiis summâ re-
 rum, ante Normanni adventum, sunt potiti, dominium ejusmodi,
 secundum ea quæ suppetunt apud Veteres testimonia, explicatur.
 Postremò ad quadripartitam Oceani Britannici divisionem, singil-
 latim cujuslibet Maris (cis Normannorum tempora) enarratur oc-
 cupatio, & diutina atque assidua possessio; Unde verum & legiti-
 mum dominium juraque quæ præ manibus sunt Marina, usque in
 Nostra tempora, filo velut continuo, deducantur. Sed verò, cum
 & Septentrionalis & Occiduus Oceanus latissimè excurrat (hic ad
 Americam; ille non ad Islandiam solum & Groenlandiæ litora, sed
 ad metas planè incognitas) neque totus sit Britannicus dicendus:
 Quoniam tamen Jura sua amplissima tam in hoc quàm in illo Mari,
 etiam ultra Britannici nominis metam, habet serenissimus Rex Ma-
 gnæ Britanniae, ideo neque hæc visum est omninò prætermittere.

C. A P. II.

Britannos Oceanum cognominem, maximè qui Australis est
 & Orientalis, in Romanorum potestatem non-
 dum redactos, ut dominos, cum Insula, occupasse.

c Hugo
Grotius,
de Jure
Belli &
Pacis lib.
2. cap. 3. §.
11.

Verum quidem est illud quod habet Vir præclarus, Non ex eo
 solo, quòd terras populus occupat, Mare occupatum esse, nec animi
 actum sufficere; sed actu externo esse opus, unde occupatio possit intelligi.
 Non igitur à nudâ terrarum, quæ Oceano pullantur, occupatione
 seu dominio argumenta sunt omninò desumenda. Sed ab ipso Ma-
 ris usu ejusmodi privato, qui in Mari navibus ad dominium si-
 ve tutandum sive vindicandum sternendo, navigationis modo tran-

transeuntibus præstituendo, cæteris, quæ dominii cujuscunque marini fructus sunt, percipiendis, aliisque, quod caput est, sive arcendis sive pro arbitratu admittendis consistit. Quæ de re, per secula anteriora ad ævum præsens, ea, quæ Britanniam spectant, diligenter exequemur.

Vetustissimam memoriam, cui de rebus Britannicis fides ferè ulla sit habenda, Caii Julii Cæsaris tempore antiquiorem non esse meritò statuitur. Seculis, quæ præcedunt, squallore fabularum nimium obductis. Sub illius autem adventum, non ita obscura circumflui Maris, maxime Australis Orientalisque, à Britannis occupati atque ut à dominis possessi, velut perpetuæ Insulæ imperii appendicis, vestigia reperiuntur. Etenim ii non duntaxat Navigantes & Piscantes Mari suo tunc usi sunt, verum etiam Neminem præter mercatores, suo injussu Insulam adnavigare sinebant; nec quenquam omnino portus & oram maritimam explorare. Certè rem ita se habuisse, non leve est argumentum quod ex Cæsare subjiçimus. Quin argumentis & conjecturis, de seculis adeò retro diffitis, venia semper danda est; maxime ubi insequentium seculorum usus atque testimonia adstipulantur. Et quemadmodum in longinquo nimis positorum spatia, quæ oculis admodum in incerto sunt, ex propinquioris trianguli certiori ratione solent deprehendi; Ita ferè quicquid incerti fuerit in probationibus illis ex adeò longinquâ vetustate adducendis, id ex continuato inde ceteriorum seculorum more & jure certiore (quod in sequentibus fusè aperietur) satis manifestum redditum iri non dubito. Quod attinet ad singularem, prisco illo in ævo, Britanno- rum Navigationis usum, sine quo Maris hujusmodi occupatio haberi nequit; Utcunque adpulsu J. Cæsaris primo, inusitatio longarum navium species ^a timorem iis injiceret, & secundo, navium omnigenum numero (quippe quæ ad DCCC; ut nonnullis placet, ad M ^b excreverant) perterriti à litore discederent, minimè ad navale bellum, quale tunc imminebat neque assuetum eis erat, satis armati; suas nihilominus naves eos habuisse, quibus per vicinum Mare discurrere solerent, adeoque illud corporaliter occuparent, certissimum est. Celebriora præ aliis sunt quidem apud Scriptores Navigia eorum, quæ suo more vimine contexta (ut in populis vetustioribus alii) & coriis bubulis circumtecta in usu habebant frequenti. Etiam de vetustis Oestrymnidum insularum (Britannicarum, quæ, Belerio promontorio adversæ, **Sillnes** &

^a Caesar de Bello Gallico lib. 4.
^b 5.

^c Guil. Pictaviensis in gestu VVilhelmi Regis I.

a Andr. veteribus Syllinæ a dicuntur, & circumjacentium) incolis, Festus
 Schott. Avienus b ;

Observat.
 Historic.

lib. 3. cap.
 22. 6. 6.

b In Oris
 Mariti-
 mis.

--- rei ad miraculum,

Navigia junctis semper aptant pellibus,

Corioque vastum sæpe percurrunt salum.

Et quod habet ille de negotiandi illorum jugi curâ adeoque navi-
 gandi usû, ad ceteros qui Britannici fuere juris æquè pertinet.
 Nec præliis sane maritimis (pro seculi & populorum finitimorum
 more) gerendis coriacea hæc atque viminea Britannorum Navi-
 gia fuisse cuncta imparia sentiendum est, nec itineribus illius avi
 longis minùs idonea. Nam cum illis sex dierum spatium in Oceano

c Hist. Na-
 tur. lib. 4.

cap. 16.

d Henric.
 Huntind.

hist. lib. 1.

eos emensos interdum fuisse scribit expressè Plinius c. Etiam in
 historia legitur Britannica. d Luidum, sub Cæsaris ævum, Britan-
 niæ Regem, multas insulas Maris bello occupasse. quod potesta-
 tem navalem insignem classèque non inermem denotat. Verum
 quidem est naviculas in his fuisse (ut nullibi non sunt) quæ præliis
 & tempestatibus proculdubio fuere impares; quales scilicet I. Cæ-
 sar in angustias ab Afraniano exercitu redactus, construxit ad mili-
 tes flumen transportandos, quemadmodum eum (quæ ejus verba

e De bello
 Civili lib.

1. cap. 54.

f Videffs
 Solinum.

cap. 25.

f Pharsal.

4.

sunt e) superioribus annis usus Britannie docuerat. Carinæ primùm & sta-
 tumina ex levi materia fiebant. Reliquum corpus navium, ymminibus con-
 textum, coriis integebatur, de quibus item Lucanus f;

Primùm cana salix, madefacto vimine, parvam

Texitur in puppim, caesoque inducta juvenco,

Vectoris patiens, tumidum circumnataat amnem.

Sic Venetus stagnante Pado, fusoque Britannus

Navigat Oceano.

Et de his alii. Sed puppes, quæ sex dierum spatium per Oceanum
 émetiri solebant, parvæ (puto) eo saltem seculo, non sunt dicen-
 dæ, nec quales militum tantùm trajectioni construxit Cæsar, car-
 risque junctis per millia passuum xxi devexit, uti memorat ipse,
 Dubitari igitur nequit, quin tunc fuerint etiam Britannis navigia &
 magnitudine & usu Oceano peridonea, etiam è materia jam dicta.
 Sed verò & è materia quæ multò commodior esset firmiorque, Na-
 ves eis bellicas construi Oceanoque suo insulisque tuendis parari so-
 litas fuisse, meritò existimandum erit ex iis quæ mox de vicinis æ-
 quore alluente arcendis dicentur. Frequentis autem Piscationis usus

g Dio Caf.
 jul. lib. 76.

inde apud eos allèritur (tamen si non desint qui Septentrionaliores
 Britannos pisces minimè gustasse g scribant) quod piscium grandio-
 rum

rum dentibus, eorum cultiores; ensium capulos insignire assueri sunt. *Qui student* (inquit de eis Solinus ^a) *cultui, dentibus Mari nantium belluarum insigniunt Ensum capulos. Candicant enim ad eburneam claritatem. Nam praeipua viris gloria est in armorum nitela.* Absque im-
 menfa huiusmodi belluarum copia, quæ sine frequenti piscatorum
 tum numero tum opera capi non posset, ornatui huic materies mi-
 nimè (puto) suffecisset apud gentem bellicosissimam; in qua nullus
 mas nascebatur, cui in os primos cibos, in bellici studii auspici-
 um, paterni gladii mucrone inferre non solebat puerpera. Et solennia
 erant matrum vota, ut non aliter ac in bello & inter arma mortem
 filii oppeterent. Scio hæc apud Solinum plerunque Scriptoribus
 capi, ac si de Hiberniæ incolis tantum dicta fuissent. Quam in re, si
 quid video, planè hallucinantur. Caput habet Solinus de Britannia.
 Verba ejus sunt; *Finis erat orbis ora Gallici litoris, nisi Britannia insula,*
non qualibet amplitudine, nomen penè orbis alterius mereretur. Ostingentis
enim & amplius millibus passuum longa porrigitur, ita ut eam in Caledoni-
cum usque angulum metiamur, in quo recessu Vlysses Caledonio appulsum
manifestat ara Græci literis inscripta voto. Multis insulis nec ignobilibus cir-
cundatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine. Inhumana est, ritu in-
colarum asperos, aliàs ita pabulosa, ut pecus nisi interdum à pascuis arcean-
tur, in periculum agat satias. Illic nullus Anguis, avis rara, gens inhospita &
bellicosa. Sanguine interemptorum hausto prius, victores vultus suos obli-
nunt. Fas ac nefas eodem animo ducunt. Puerpera, si quando marem edidit,
primos cibos gladio imponit mariti, inque os parvuli summo mucrone auspi-
cium alimentorum leviter infert & gentilibus votis optat, non aliter quàm in
bello & inter arma mortem oppetat. Qui student cultui, dentibus Mari nan-
tium belluarum, & cetera quæ superius sequuntur. De Insulis dein
 aliquot circumjacentibus, veluti Thanato, Hæbudibus, Orcadibus,
 Thule agit; & quantum ad mores attinet, concludit Britanniam
 partim tenere barbaros quibus per artifices plagarum figuras jam
 inde à pueris variæ animalium effigies incorporantur. Quæ res fa-
 tis est ex Cæsare aliisque Scriptoribus nota. Iam verò si ea quæ pe-
 riochen illam, qua prima Hiberniæ mentio fit, sequuntur; de Hi-
 bernis non de Britannia Magnæ indigenis intelligenda forent, se-
 queretur sanè Solinum ibi, prorsus instituti in ipso limine obli-
 tum, ad Hiberniam insulasque vicinas è Britannia Magna statim
 transiisse, neque de hujus indigenarum, in ipsa insula, moribus
 quidquam, præter figuras cuti incorporatas, idque sub capitis cal-
 cem, meminisse. Quod mihi nullo pacto credendum videtur. Nec
 fert

a Polybist.
cap. 25.

fert ipsa sermonis ratio tam Hiberniam quàm Britanniam Magnam heic intelligi. Nam de Britannia hac, *Multis*, inquit, *insulis nec ignobilibus circumdatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine. Inhumana est, ritu incolarum aspero, &c.* Morum hæc descriptio quæ statim subjungitur fusior, non aliter Hiberniæ mentioni contexitur in editione Delriana & plerisque aliis quas in citatis sequuti sumus. Et quis non videt descriptionis illius initium, adeoque insequentia, majori multo ratione sic ad Britanniam, de qua ex instituto verba fiunt, quam ad Hiberniam, cujus nomen obiter tantum interferitur, referri. Nec omnino obstat quod de Angue ibi legitur. Notissimum quidem id esse, fatendum est si de Hibernia dicatur, in qua animal nullum venenosum. Falsum, si de Britannia. Ceterum id etiam ipsum de Britannia nostra creditum est, idque in splendidiore superioris ævi literarum luce. Ut scimus non solum ex Hieronymi Cardani libris de Subtilitate (in quibus ^a negatur, Britanniam ejusmodi animal aliquod admittere) verum etiam ex Julii Scaligeri in eum Exercitationibus ^b qui hoc iridem admitit & ad causas quare Britannia careat venenatis frustra transit. Quod mirum sane est, cum in illum hic tam acriter scripserit, & utrique viri sanè præstantissimi, naturæque callentissimi, aliquandiu in Britannia egerint. Sed hallucinationes hujusmodi (quemadmodum etiam quæ apud Solinum occurrit de avibus apibusque) infrequentes, apud Scriptores, non sunt. Et Romanum Scriptorem summam exteris gentibus, quibuscum amicitiam non colerent Romani, barbariem tribuere (quod facit heic Solinus) solenne erat. Quod verò in editionibus nonnullis habetur; *Multis insulis nec ignobilibus circumdatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine, inhumana* ^c, *ritu incolarum aspero, &c.* ac si ita etiam sensu & ordine continuato, quæ sequuntur, ad Hiberniam planè spectarent; id sane contra veterum aliquot codicum spectatarumque editionum fidem, ex eo natum opinor quòd de Hibernia sola in sequentibus lineis aliquot agi, cum vulgo perperam creditum est. Attamen & sic etiam, quæ ^d *magnitudine* sequuntur, æquè possunt, & debent ad Britanniam, non ad Hiberniam attinere. Quin & expressim Tacitus de Hibernis illius seculi, *Ingenia*, inquit ^d, *cultusque hominum haut multum à Britannia differunt.* Jam verò, ut ad cultum illum, qui ex piscium dentibus erat, redeamus; Gallicis adversus Romanos bellis ferè omnibus (quod ait Cæsar) ex Britanniis subministrari sole-

a De Subtilitate lib. 10.
b Exercit. 200.

c Edit. Claudii Salmasii. Atque ita sane Cod. Ms. vet. in Bibliotheca Cottoniana.
d In vita Iulii Agricola.

solebant auxilia. Aut igitur Britannorum sordidos & incultos, etiam & inertes plerosque fuisse est dicendum (quod falsissimum esse constat) aut hinc coniectandum est Piscandi usum genti fuisse frequentissimum, qui, simul cum Navigationis & commerciorum frequentia, Oceanum corporaliter ab eis occupatum esse demonstraret. Huiusmodi autem occupationi corporali, si adjiciamus etiam ita Mare aliis ab iis interclusum esse ut pro arbitrato transitum & aditum præpedirent, quid vetat quò minus eos, tam ex Animi quàm Corporis possessione, dominium manifestum sibi acquisivisse concludamus? Ita autem interclusum fuisse ab eis Mare satis apertè docere videtur Cæsar. Cum enim is primùm in Britanniam trajicere contendens, de litore ac portuum situ diligenter in Galliis disquireret, idque convocatis undique Mercatoribus Gallicis; aded eà in re frustra fuit, ut ad hæc exploranda, prorsus scilicet incognita, C. Volusenum cum longâ navi necesse ei esset præmittere. Horum enim prorsus ignari erant Galli, quia aditu prohibebantur, adeoque libero Maris usu. Nam diserte, horum neque temerè, scribit ille ^a, præter Mercatores illò adit quisquam; neque iis ipsis (mercatoribus) quidquam, præter oram maritimam atque eas regiones quæ sunt contra Galliam, notum est. Neque igitur adpellere, invitis Britannis, ad litus quis jure usitato potuit præter Mercatores; neque ipsis Mercatoribus fas erat aut loca litoris excensionem idonea aut incommoda, aut quibus exciperentur portus, operosius & penitiùs observare. Quanquam enim oram maritimam novisse hos dicit; attamen, qui essent ad maiorum navium multitudinem idonei portus, omnino nesciebant; quod idem affirmat Cæsar. Et oras maritimas, præternavigando atque in ipso mari commercia cum Insulæ incolis exercendo, invisere Mercatoribus tantùm, ut videtur, permissum. Quin vetus Cæsar's interpres Græcus ibi; *ἡ δὲ τῆς ἐπαρίας τῆς Βρεταννίης ἐμπόρευται πλὴν ἑμπορῶν* alius quisquam, præter mercatores, Britannis non facile miscbatur. Nec Tellure scilicet, nec Mari, cuius (ut ostensum est) frequentissimus eis erat usus, & à quo velut à territorii, cuius erant domini, parte, externos omnes, præter Mercatores, arcebant. Unde sequitur etiam eos qui in Britanniam à Galliis Druidum disciplinæ discendæ causâ frequenter trajicere soliti, id non nisi temeritatis pœnæ obnoxios, veniam ab Insulæ Regulis non impetratâ, fecisse. A Regulis, inquam, maritimis. Nam non unius imperio tunc fube-rant Britanni. Maris domini fuere, qui maritimis civitatibus seu Provinciis imperabant: veluti Cingetorix, Carvilius, Taximagulus,

a De Jella
Gallico
lib. 4.

lus, Segonax in Cantio; alii in Regnis, Belgis, Durotrigibus, Dainonitiis, Trinobantibus, Icenis, Coritanis (populis qui Suffexiam, Surriam, agrum Hamtoniensem, Dorsetiam, Devoniam, Cornwalliam, Essexiam, Norfolciam, Suffolciam, Lincolniensem agrum occupabant) id genus ceteris. Nam & Cæsar ipse interiorem partem insulæ ab iis incultam ait quos inibi natos proditum dicebant; maritimam autem partem ab iis *qui præda ac belli inferendi causa ex Belgio transierant, qui omnes ferè iis nominibus civitatum appellabantur, quibus orti ex civitatibus eò pervenerunt, & bello illato ibi remanserunt, atque agros colere ceperunt.* Sed ille pro quantitate Insulæ exiguâ sibi cognitâ, maritimas civitates, seu provincias, illas tantummodò appellavit, quæ Thamesi fluvio Australes sunt: Maximè Cantium, Regnos, & Belgas. Tametsi verò ita in singularia distraherentur imperia tunc oræ maritimæ; nihilominus adversus hostem, seu ad mare (cuius tutela ad omnes harum Principes spectabat) tutandum, dubitari nequit quin communi uterentur simul consilio; quemadmodum itidem in aliis rebus in externos hostes bellicis, ut videre est apud Cæsarem ^a, ubi summa Imperii bellicæ administrandi communi Britannorum consilio permixta est Cassivellauno. Nec dominatui huiusmodi Britannorum Marino obstat, quòd apud Cæsarem de Venetis, Galliæ sub Ligeris ostium populo, legitur; eorum scilicet ^b amplissimam fuisse oræ maritimæ Galliæ occidentalis auctoritatem, & scientiâ usuque rerum nauticarum ceteros (scilicet vicinos Galliæ populos) eos antecessisse, atque naves eis fuisse, in prælio navali cum Decio Bruto commissio, totas ex robore factas, apprimè erectas, & sive vela pellicea, sive catenas ferreas pro funibus, sive trabes spectes, ad quamvis vim perferendam accommodatas; & numero circiter c c x x. paratissimas atque omni armorum genere ornatissimas è portu profectas, Classi Romanæ adversas constitisse. Credendum certè non est, harum plerasque non fuisse subsidiarias è Britannia Venetis petitas, aut quantacunque fuerit Venetorum potentia navalis, maiorem tamen non fuisse quàm Britannorum; etiam ipso auctore. Nam non solùm accersita ex Britannia à Venetis tunc auxilia diserte scribit ille, verùm etiam plurimas fuisse illis naves quibus in Britanniam navigare consueverunt. At verò ut superius ex ipso ostensum est, nemo temerè Britanniam, seu Britannorum iniussu, adnavigabat. Præter pelliceas igitur seu vimineas Britannorum naves, fuisse eis dubitandum non est classem strenuam, quæ etiam pro libitu arceret Venetorum naves illas armatissimas. Aliter quò fieri potuit

^a De bello Gallico lib. 5.

^b Cæsar. de bello Gallico lib. 3. cap. 8. & 12.

potuit ut, præter Mercatores, nemo ex Galliis in Britannia oram maritimam admitteretur? Quin omni Venetorum Senatu necato à Cæsare, superstites fuere post Bruti victoriâ cæteri, inter quos tamē ne repertus quidem est qui portum Britannicū aliquem haberet exploratum; ut ex eodem liquet Scriptore. Quod ut admitti posset, si aut Venetorum qui illuc navigare consueti, potentia navalis Britannicæ præstitisset, aut illorum non multò superasset Britannica, non omnino capio. Ratio autem cur in sequenti Cæsaris adpulsus nulla eiusmodi navis in Mari seu litore Britannico comperta sit (quod valde miratur Petrus Ramus ^a) nec de aliis ac vimineis Britannorum a De C. Iulii Cæsaris Militia, cap. de prælio Navali. navibus Scriptores Romani loquantur, obscura non videtur. Nam Navium quod ubique fuerat, unum in locum, ad prælium jam dictum, coegerant Veneti, ut expressè Cæsar. Si igitur, ut credendum est, in iis esset classis Britannica in subsidium accersita, certè tota ante Cæsaris adpulsus amissa est. Nam periire universæ Venetorum vires in prælio illo navali. Quin & P. Ramus, de tempestate ingenti qua Iulii Cæsaris naves magnò cum periculo in Oceano hoc ulque- quaque disiectæ sunt, verba faciens, *Hæc tempestas, inquit, Marus, Britannos fines veluti ulciscens fuit & novum ac peregrinum regem indignantis.* Ac si dixisset in ipso Oceano fines fuisse Britannici imperii, quod ad alium principem tunc transferri indignaretur Oceanus ipse. Quod verò habet Panegyristes ille ^b, de Iulii Cæsaris ævo; illa a- b In Panegyrico Maximi- ano dicto; Si mihi. *tate nec Britannia ulli erat ad navale Bellum armata navigiis,* aut oratorie tantum dictum est, atque ad Constantii Chlorig Cæsaris victoriam (qua C. Allecto, qui Britanniam invaserat, occiso recepta est Insula simul cum Oceano, ut inferius ostenditur) impensius attollendam, aut de ipso duntaxat Cæsaris adpulsus tempore capiendum. Aliter sanè rationibus jam adductis, ac autoribus bonis subnixis, planissimè adversatur; nec pro vero admittendum. Postquam autem in Romanorum potestatem redacta est Insula, naves proculdubio armatæ Britannis, ut in officio facilius continerentur, interdictæ sunt. Unde postea Scriptores de Vimineis tantum verba faciunt.

CAP. III.

Septentrionalis Maris dominos fuisse Britanos, antequam subjugati sunt Romanis. *Et Mare & Tellurem unicum Imperii Britannici corpus constituisse.*

Septentrionalis item, seu Deucaledonii, dominos fuisse Britanos sub id ævum, res est satis testata. Hanc Oceani partem Maris sui

Secretum dixere. Tacitus, ubi Iulii Agricola in hanc plagam navigationem memorat, *Britannos*, inquit, *ut ex captivis audiebat, visa Classis obstupesciebat, tanquam, aperto Maris sui secreto, ultimum victis perfugium clauderetur.* Atque in animosâ Galgaci Caledonii oratione, qua milites ad pugnam hortatus est, *Nunc terminus*, inquit *a, Britannia patet.* Maris sui secretum seu territorium in septentrione Marinum, terminum suum appellabant. Quin idem Galgacus, *Nulla*, ait, *ultra terra, ac ne Mare quidem securum, imminente nobis classe Romanâ.* Huius tutandum æquæ ac insulæ dominium, innuens; utpotè antea acquisitum. Quid quod Scriptoribus illius seculi, *vincula dare Oceano, & Britannos subiugare*, idem ipsum denotabat. Ita Lucanus intelligendus *b*, ubi enumerat quos Victoriæ facies pompa potuisset Cæsar præmittere in urbem regressus, Gallorum tantum populis Arctoque subactâ;

a Tacit. in vita Agricola.

b Pharsal. lib. 3.

----- *ut vincula Rheno, Oceanoque daret! celsos ut Gallia currus Nobilis, & flavis sequeretur mista Britannis.*

Attamen nondum vincula Oceano nostro data erant à Romanis. Insulam potius ostendit tantum, quam posteris tradidit Iulius Cæsar. Neque ante Claudium, pars eius aliqua in Romanorum potestatem satis redacta est. Neque Maris imperium aliò devolutum. Et tamen sub Augusto, Drusus Germanicus per eam Oceani partem, quæ Rheni ostia & Cimbricam interiacet Chersonesum, navigans *c*, Frisios subegit, eâ nihilominus victoriâ nulla pars Oceani Imperio Romano adiuncta est. Totus Britannis, nondum omnino devictis, manebat. Neque indignum est quod heic observetur; C. Caligulam, qui Britannia imminerebat, ad transmarinas Oceani nostri oras ex Germania interiori profectum *ad id in rî Britannia spatiosa velut in Britannia bellum gesturum* (quæ verba sunt Dionis *d*) directâ in litore circa Rheni ostia acie, balistis machinisque dispositis, signoque pugna dato, nemine gnaro aut opinante quidnam esset cæpturus, repente ut conchyliâ legerent, galeasque & sinus replerent, imperasse. Atque hæc Oceani spolia Capitolio Palatioque debita vocantem animos sustulisse, ac si Oceanum ipsum subegisset. In indicium tandem seu trophæum ludicræ victoriæ altissimam turrem, è qua (ut ex Pharo) noctu ad regendos navium cursus ignes emicarent, juxta excitasse; cuius nondum penitus vastatas ruinas, sed aquis plerunque prope Cartovicum operas, rariùs nudatas, *Wittenhuis & Thuis te Witten* id est (ut volunt aliqui)

c Dio Cassius lib. 54. Plin. lib. 2. c. 67. Sueton. in Claud. c. 1. d Adde Aurel. Vi-torem, ut emendatur ab Andrea Schotto Observat. Historie. lib. 3. c. 21.

qui) *domum Britannicam* vocant Batavi accolæ, seu *Britannicam arcem*. Certe de turri à Caligula tunc ibi extructa, res certa est ex Suetonio ^a. Etiam & ruinas hæcæ eiusdem fuisse turris contendunt viri docti, Hadrianus Iunius Batavus ^b, Guilielmus Camdenus ^c no-
 ster, & Richardus Vitus ^d; aliis, ut Ortelio, Goltzio Cluverio ^e re-
 fragantibus. Et tum de origine nominis, tum de significatione est
 dubitatum. Qua de re nos non disputamus. Sed fallor nimium, ni-
 si Caligula non tam victoriam de Britannia ipsa speratam, saltem
 cogitatam, dum hoc fecit, neglexerit, quam eiusmodi victoriæ
 compendium joculariter invenisse sibi visus fuerit. Rem gessit ut
 Britanniam subactus. Et conchylia Oceani spolia ei dicta, mari-
 ni Domini insignia, ac velut certissimam Imperii Britannici arram
 ratus est. Accedit, meritò existimandum esse, Territorium fuisse
 Imperii Britannici unicum è Tellure seu Continente Magnæ Bri-
 tanniæ, insulis circumiacentibus & Maribus variatim interluentibus
 conflatum. Quod tum ex unico nomine illo Britannico totum
 Territorii eiusmodi corpus complexo (ut superius narratur elicere
 fas est, tum ex eo quod Mare ipsum nonnullis, ut Albategnio, Bri-
 tanniæ pariter, ac Insula, vocabulo sit insignitum; ubi Thule Oce-
 ani Insulam in Britannia collocat. Scilicet, quemadmodum Sicilia,
 Corsica, Sardinia, aliæ in mari Tyrrheno insulæ, partes f Italiae et-
 iam & ei continentes in jure dictæ sunt, & Sicilia etiam Suburbana g
 regio (postquam Maris interfluentis & contermini erant domini
 facti Romani) nominabatur; & simul omnes cum Italia & ipso Ma-
 ri unum corpus seu Provinciam confecere; ita insulæ, quas dixi-
 mus, omnes Britannicæ cum Britannia Magna atque interluentibus
 circumfluisque Maribus, unum Britanniarum seu Imperii Bri-
 tannici corpus ritè erat indigetandum. Tam Maribus quam Insu-
 lis in dominium eorum, qui rebus hæc potiti, semper transeuntibus.
 Unde forsan evenit, quod Britannici Imperii seorsim æstima-
 ti magnitudinem tantam arbitrati sint Romani, ut *Britannia b non*
circumsusa Oceano sed complexa Oceanum ipsum videretur, ut Panegy-
 ristes ille.

a In Cali-
gula c. 46.

b In Ba-
tavus cap.
10.

c In Insu-
lis Britan-

pag. 812.
d Histor.

lib. 4.
not. 56.

e De Rhe-
ni alveis
cap. 14. &

videfis
Ortelium

in The-
saur. Geo-

graph.
verb. Bri-

tanni.

f L. 9. ff.
tit. de Ju-

diciis. & l.
99. ff. tit.

de V. S.
g Cicero

actione 2.
in Verrem.

& Florus
lib. 3. c. 19.

h Panegy-
ric.

Maximi-
ano dictus;

Si mihi.

CAP. IV.

*Oceani Britannici dominium, ipsam Britanniam Magnam devictam
 sequebatur, sub Claudio & Domitiano Augustis.*

Debellatis postmodum à Claudio Cæsare Australioribus Bri-
 tannis & in deditionem accepta Insula Vectæ, accessit cum il-

lis, velut Victoriam pars necessariò comitata, Romano Imperio Britannicus Oceanus; quàm saltem subactam insulam parti prætendebatur. Inde eiusdem ævi Poëta ^a Anonymus ad Claudium de Britannia subacta;

^a Epigr.
ver. lib. 2.
& in Ca-
saleb. ver.
Poet. lib. 1.
tit. 7.

*Ausoniis nunquam tellus violata triumphis
Ista tuo, Caesar, fulmine procubuit.
Oceanusque tuas ultra se respicit aras;
Qui finis Mundo est, non erat imperio.*

Et dein;

*Eufrates Ortus, Rhenus recluserat Arctos,
Oceanus medium venit in Imperium.*

Ipsam Oceanum Imperio; cum Britannia, Romano tunc subiugatum ait; ut post etiam expressius.

At nunc Oceanus geminos interluit Orbes:

Pars est Imperii, terminus antè fuit.

Terminus erat Romanorum, per Gallias & Germaniam, imperio Oceanus Britannicus. Devictis Britannis statim imperii pars fiebat. Iterum,

*Oceanus iam terga dedit; nec pervius ulli
Cæsareos fasces, imperiumque tulit.*

Et;

*Illam procul nostro semota, exclusaque celo
Alluitur nostra victa Britannis aqua.*

Nostram aquam Oceanum appellat non minus, ac insulam ipsam, devictam. Unde & Romano cingi jam Imperium Romanum Oceano scribit, postquam nempe subacta est Britannia

Quam pater invictis Nereus vallaverat undis.

Undarum imperium, insulæ dominium semper securum est. Et Seneca ^b de eodem Cæsare & hoc Mari;

^b In Oſſa-
via act. 1.

*----- paruit liber diu
Oceanus, & recepit invitus rates.
En qui Britannis primus imposuit iugum,
Ignota tantis classibus textit freta.*

Quin, in eiusdem Apocolocyntosi;

*Iussit & ipsum
Nova Romana
Iura securis
Tremere Oceanum.*

Britannicus Oceanus palam intelligendus. Et priscus autor Hegefippus,

pus, *Plus*, (inquit ^a, Agrippæ Regis personam induens, Claudium a De Ex-
alloquentis) fuit transisse ad Britannos, quàm triumphasse de Britannis. <sup>cido Hie-
rosolymie.
lib. 2. c. 9.</sup>
Quid enim facerent, elementis iam Romanorum imperio subactis? Docuit il-
los Oceanus servitutis patientiam, postquàm transfretantibus & ipse Roma-
norum navigiis insuetam sibi servitutem agnoverat. Hinc etiam navalis
Corona, in Principis honorem, fastigio domûs Palatinæ fixa est,
trajecti & quasi domiri Oceani in signe, quod ait Tranquillus ^b. Ver-
rùm hæc ad Mare Australius tantum pertinent. <sup>b In Clau-
dio c. 17.</sup> Septentrionalius haud navigatum est Claudii classis. Neque enim eius eousque
pertingebat victoria. Primum autem sub Domitiano circumnaviga-
ta est insula à Romanis; & tunc primum illud novissimum
Mare ab eis cognitum domitiumque. Tacitus de Iulio Agricola in
Britannia Proprætore, *Hanc*, inquit, *oram novissimi* (Caledonii) *ma-*
ris tunc primum (sub Domitiano) *Romana classis circumvecta, insulam es-*
se Britanniam affirmavit, ac simul incognitas ad id tempus insulas, quas
Orcadas vocant, invenit domuitque. Quod itidem Iuvenalis ^c;

c Satyr. 2.

--- arma quidem ultra

*Littora Iuvernæ promovimus & modo captas
Orcadas.*

Modò captas dicit, id est sub Domitiano. Et error est manifestus
apud Eusebium Hieronymianum, Claudium *Orcadas Insulas Romano*
adiēcisse imperio. Quem tamen secuti sunt Orosius, Cassiodorus, Eu-
tropius, Beda, Nennius, Ethelwerdus, alii. Sed contrarium ex u-
nico Tacito, scriptore coætaneo & gravissimo, satis evincitur. Quæ
verò occurrunt apud Valerium Flaccum ^d, Silium Italicum ^e, Stra-
tium ^f, alios, de Caledoniis & Thule subactis ante Domitia-
ni tempora, ita tantum intelligenda sunt, ut aut more Poëti-
co Septentrionaliorum nomen pro Britannis quibuscunque per
synecdochen usurpari existimemus ipsamque Thulen pro Britan-
niæ parte qualicunque, aut Romanis Caledonios generatim Bri-
tannos tantum non Australi litori proximantes, denotasse. Nam &
Iulius Florus ^g Australes Britannos Caledonias secutum esse in syl-
vas I. Cæsarem scribit. Id est, planè in sylvas Britanniae Australioris.
At verò cum Iulius Agricola sub Domitiano insulam tam navali,
quàm terrestri bello subegisset, & circumvecta classe, Oceanum
Caledonium ita propriè dictum, quod *Maris sui Secretum* (ut ob-
servatum est supra) appellabant Britanni, undique aperuisset,
Orcadasque domuisset; adiectum tunc fuisse Romano Imperio ma-
re etiam illud Septentrionalius, atque adeò Romanos Britannici
Maris

d *Argo-
nautic.
lib. 1.
c Punie.
lib. 3.
f Sylva-
rum lib. 5.
in Prote-
prico ad
Crispinū.
Veitii Bo-
lani Pro-
prætoris
sub Vitel-
lio Britan-
nia filium.
g Lib. 3.
cap. 10.*

Maris totius non aliter ac insulæ Dominos fuisse par est ut censeamus. Quod & disertis ferè verbis testatur Tacitus. Is de Agricola, Caledonios armis petiture, verba faciens, *Classis*, ait, *ab Agricola primum assumpta in partem virium sequebatur egregia specie*; Cum simul terra simul mari bellum impelleretur, ac saepe eisdem castris pedes equesque & nauticus miles mixti copijs & letitia, sua quisque facta, suos casus attollerent; ac modo sylvarum & montium profunda, modo tempestatum & fluctuum adversa, hinc terra & hostis, hinc auctus Oceanus militari jactantia compararentur. Britannos quoque (ut ex captivis audiebatur) visa classis obstupesciebat, tanquam aperto Maris sui secreto, ultimum victis perfugium clauderetur. Clarissimum domini Maris Britannici testimonium: quod tam Britannos Caledonios antea, quam Romanos postea dominos agnoscit. Utrum auctus an victus Oceanus ibi legendum, dubitarunt viri docti. Sed utraque Lectio domini acquisitionem palam denotat. Et auctus Oceanus Mare Caledonium reliquo mari à Claudio, cum Australiori insulæ parte, Romano imperio adiecto jam accessisse significat. Quemadmodum Auctum dicebatur Circi spatium quod supra definitum modum victoriæ adiungebatur, ut habetur apud Festum *a*. Et Oceanum Britannicum ita in Romanorum potestatem tunc redactum; velut perpetuam insulæ ac individuum appendicem, cogitavit forsan Papinius *b*, ubi Domitianum, sub quo hæc in Britannos victoria, ita alloquitur;

---- maneat hominum contentus habenis,

Vndarum Terraque potens.

a In verb.
Auctum.
b Thebaidos lib. I.

c Iac.
Chiffletius in Epist. dedic. ad libellum de Portu Iccio.

Certè & Scriptor nuperus *c* ipsum ait Iulium Cæsarem *Insula Freti- que Britannici imperium sibi asseruisse*. Et tam summâ id dicit cum ratione, dum utriusque imperium, velut individuum coniungit, quam nullâ, dum Insulæ imperium Iulio Cæsari tribuit.

C A P. V.

De Romanorum dominio in Mari Britannico, ut Insulæ appendice, à Domitiano ad Constantium Chlorum Cæsarem, seu Diocletianum.

d Antoninus Augustinus de Nominibus propriis Pand. Florentin.

SUBACTIS verò (ut dictum est superius) & Insula, &, qui circumvolvitur, Oceano à Romanis; ut terrestre imperium tuebantur præfides ac legati, ita Marinum Archigubernus cum classe numerosa. Eo enim nomine appellabatur præfectus Classis Britannicæ (seu, ut in Pandectis Florentinis *d*, Archigubernus) quod scimus

ex Iavoleni I. C. sub Adriano & Antonino Pio Augustis, epistolis. *Seius Saturninus* (inquit ^a) *Archigubernus ex classe Britannica*, ^{a ff. tit. ad testamentum fiduciarum reliquit heredem Valerium Maximum trierarchum;} à quo petit ut filio suo Seio Oceano, cum ad annos sedesim pervenisset, hereditatem restitueret. Verùm cum in perdomandis & retinendis Britannis Caledoniis, plurimum laboris, emolumenti parum fore perspicerent Romani, ita prætenturis terrestre imperium, in Austrum recedentes, relicta Barbaris Septentrionali Insulæ parte, limitabant, ut Oceani imperium juxta illis minutum esse credamus necesse sit. Prætenturæ illæ, in historiis de Adriano, Antonino Pio & Severo Augustis, obviæ. Eà autem quam sive muro sive vallo ab Orientali litore ad Occiduum per Brigantes ducto statuit Adrianus & instauravit Severus, coercebatur Romanorum tertitorium intra eosdem penè fines qui Claudii victoriam terminant. Altera verò quæ ad Glottam & Bodotriam æstuaria insulam interfecabant, Romanum imperium Britannicum sub Antonino Pio ac postea sub Valentiniano, & Valente, & sequentibus aliquot Imperatoribus finiebat. Unde forsitan nec multò Septentrionalioris Oceani, quàm qui horum territoriorum oras allueret, postmodum Romani erant Domini. Cæterum post Seium Saturninum classis (quem diximus) sub Adriano aut Antonino Pio Britannicæ præfectum, de maritimis rebus Britannicæ usque ad Diocletiani tempora, penè etiam de ipsa Britannia, apud Scriptores altum est silentium. Infestantibus autem sub Diocletiano Mare Britannicum, per Aremorium & Belgicum tractum, Francis & Saxonibus, ad illud pacandum missus est C. Carausius genere quidem infimus ^b, sed consilio & manu promptus. Et hanc Maris præfecturam poposcisse ipsum scribit Galfredus Monumethensis atque promississe tot & tanta se inde adepturum quibus Rempubli- ^{b Eutropius hist. 9.} cam magis augmentaret, quàm si ipsum regnum Britannicæ traderetur. Ille autem, multis barbaris sæpe captis, (quæ sunt Eutropii verba; & de Mare Britannicum, cui à Cæsare, ut eius Domino, quæ Britannicæ imperium tenebat, præficeretur, infestantibus fiunt) nec prada integra aut Provincialibus reddita aut Imperatoribus missa, sed sibi soli retenta, cum suspicio esse capisset, consultò ab eo admitti Barbaros ut transeuntes cum prada exciperet, atque hac se occasione ditaret, à Maximiano jussus occidi purpuram sumsit & Britannias occupavit. Firmatis demùm & Mari & Terræ præfidiis, utriusque imperium, utpote semper coniunctum, septen- ^{c Orosius lib. 7. c. 25.} nio ^c obtinuit; extinctus à socio suo C. Allecto, qui, triennio

idem successor possidebat. Hic autem ductu Asclepiodoti Præfeti prætorio (postquam ita incertus consilii inops à Constantio Chlora Cæsare, qui in Britanniam ad eum reprimendum traiecerat ipse, redderetur, ut tunc denique senserit quòd non munitus esset Oceano sed inclusus, ut loquitur Panegyrici author ^a ad Maximianum) tandem victus & occisus est. Atque ita & insula simul & Oceanus, quà Romanorum hic imperio prætendebatur, post decennium receptus est. Neque aliunde, quàm ab hoc decennii in Britannii imperio, excusi sunt nummi illi & C. Carausii, & C. Allecti cum inscriptionibus IMP. C. CARAUSIUS P. F. AUG. & IMP. C. ALLECTUS. P. F. AUG.

a Panegy-
ris. Si mi-
hi Cæsar.

Eclyptum autem ex æreis Allecti adjicimus, ut eorum inscriptio in parte averfa, TRIEMIS cum V I R T U T E A U G U S T A, simul observetur, qua imperium eius Britannicum Oceani circumflui dominio maximè subnixum esse quin vellet, vix dubito. Restitutæ ita cum Oceano Britannia insignis etiam testimonium est Panegyricus ille cuius autorem alii Mamertinum, Eumenium alii putant. O victoria multivaga, inquit ille, & innumerabilium triumphorum, qua Britannia restituta, quæ gentes Francorum penitus excise, qua multis præterea gentibus in coniuratione illius sceleris deprehensis imposita est necessitas obsequendi: denique ad perpetuam quietem maria purgata sunt! Gloriare tu verò, Cæsar invictè, (Constantium Chlora Cæsarem, jam memoratum, alloquitur) alium te orbem terrarum peperisse; & Romana potentia gloriam restituendo navalem, addidisti Imperio terris omnibus Maius Elementum. Maius elementum oratorie dicit pro ipso Oceano Britannico, quem ita expressim ait cum Britannia restitutum. Et singulare sic est, Romanos de imperiis Britannia & Maris cognominis, veluti semper individuis, loqui. Et de lue illa, quam solis Britannia visceribus intabuisse ait, seu de periculo Romano imperio tunc imminente; Nullo certe, inquit, sine montium aut fluminum terminabatur, quem disposita Limitis custodia non tuerentur. Sed ubique Navis,

licet

licet nobis virtutem felicitatemque vestram haberemus, magnis tamen terroribus imminebat, quæ jacent Maria, quæ venti ferunt. Et mox; Hac victoria vestra non Britannia solum servitute est liberata, sed omnibus nationibus securitas restituta, qua Maritimo usu tantum in bello adire periculi poterant, quantum in pace commodi consequuntur. Allecti etiam imperium vim nautica rebellionis expresse nuncupat idem; atque ipsam, inquit, Britanniam, qua sedem tam diuturno sceleri prabuisset, constat victoriam solâ sui restitutione sensitse vestram. Simul cum Britannia ipsâ devictâ, concidit vis omnis nautica, quæ in hac plagâ, Britannia ab Allecto ira arreptâ, necessariò ut perpetua insulæ comes in Augustos invaluisset. Et pergit Panegyristes; Ex aliis quidem partibus aliqua restant, quæ, si voluntas vel ratio desiderent, possitis acquirere; ultra Oceanum verò quid erat præter Britanniam? quæ à vobis ita recuperata est, ut illa quoque nationes Terminis eiusdem insule cohærentes, vestris nutibus obsequantur. Nulla progrediendi causa superest, nisi si (quod Natura vetuit) fines ipsius quarantur Oceani. Quænam Nationes Terminis Britannia cohærentes heic sunt præter transmarinas, quarum litora terminis Imperii, quod tunc Britannicum censebatur, seu provinciæ Britannicæ terminis Marinis, id est, Oceano cohærebant? Veluti Gallorum, & confinium. Nam de insulis exiguis quæ proximant, intelligendum non est. Neque enim earum incolæ Nationes dicti. Nec Panegyrici maiestati consonum erat, è tam exiguis Imperatori gloriam adaugere. Quin Nationes illas terminis Britannicæ cohærentes, seu cohærentes Britannici imperii corpori terminis, in paulò post subnexis, ipsos Galliarum continentis, cuius litora terminis Oceani cohærent Britannici (qui civiliter ipsius insulæ pars seu territorium cum eo coniunctum habetur) incolas fuisse ostenditur. Nam sic pergit ad explicanda illa verba Panegyristes: Per victorias tuas, Constanti Caesar invicte, quicquid infrequens Ambiano & Bellovaco & Triga-

a De Oc-
cidentalì
Imperio
lib. 1.

sino Solo Lingonicoque, restabat, barbaro cultore revirescit. Etiam ex eodem Carolus Sigonius, Hac victoria, inquit, non solum ipsa est recu-

purgare, eiusmodi habita sunt ut, uno peracto, cetera (ob coniunctum perpetuò insulæ & Maris cognominis dominium) consequerentur. Et amissâ Britannîâ, copiæ Romanorum navales, quibus mare tutum, itidem amissæ. Restitutâ, etiam & hæc cum Oceano restituebantur.

CAP. VI.

De Dominio Maris Australis & Orientalis, Britannicum comitante Imperium, à Constantini Magni tempore usque dum Insulæ valedicebant Romani. Id totum præfecturæ Comitum litoris Saxonici per Britanniam subfuisse. Et de Classe, sub Romanis, Britannica.

ÆVo insequente, immutata sub Constantini tempora administrationis Imperii formula, quemadmodum sub Præfecto Prætorio Galliarum Vicarius Britannicæ Civili administrationi heic præerat, & sub Magistro Militum Occidentis, Comes Britanniarum & Dux Britanniarum mediterranea Insulæ copiis tuebantur, ita sub eiusdem Magistri dispositione, Vir titulo Spectabilis, Comes ^a litoris Saxonici per Britanniam, præfidiis in litore Australi & Orientali Britannicæ dispositis, Mari universo quod Gallias, Bataviam, & Cimbricam Chersonesum, & Magnam Britanniam interfuit, veluti parti seu termino terminato Imperii Britannici, non aliter ac eiusdem imperii provinciæ alteri, præfici est solitus. Quod in ipso nomine dignitatis est signantissimè indicatum. Nam Dux Britanniarum, Comes Britanniarum, ut Comes Tingitanæ, Comes Hispaniarum, id genus alii plurimi à terris & regionibus, quibus præerant, denominabantur. Atque inter dignitates illas, quæ Limitaneæ fuere, eæ à limitibus nomen semper accipiebant. Unde Comes limitis Ægypti ^b, Præfectus Euphratis ^c, Præfectus ripæ Danubii ^d, & Comes Danubii ^e, & quibus Rheni ^f mandata est custodia, in officiis Augustalibus occurrunt. Scilicet fluvii hi Romani Imperii termini seu limites erant. Et Comites seu Duces Rheni verbis illis de Rheino innui putant meritò viri docti ^g. Quemadmodum autem Danubii, Rheni, Euphratis nomina fines denotabant Septentrionales Orientalesque Imperii Romani, ita planissimè litoris Saxonici nomen seu limes Orientalem Australioremque sinem Imperii Britannici, seu quod Britannici nomine in Romanorum, ut corpus unum, potestatem redactum est. Adeò ut quicquid ad limitem illum protende-

^a Notitia
Dignitatū
Imperii

^b Notitia
Dignit. O-
rientis.

^c Inscript.
Gruter.
fol. 1090.

^d Ibid. fol.
490. 2.

^e Sidonius
Apollina-
ris in Pan-
egyric.

^f Anthemio
dicto.

^g L. 9. C.

Theodos.
lib. 7. tit. 1.

g. Max-
quard.

Freher. O-
rig. Palat.

part. 1. c. 3.

debat, Comitibus Saxonici per Britanniam, ut præfecto territorii Marini, seu insulæ appendicis, propriè subiaceret. Jam verò protensum est territorium illud seu provincia huic dignitati singulari subiaccens per Mare ipsum Britannicum, à Britannico litore usque in litora transmarina, seu quæ in Galliâ, Belgia, Bataviâ, Cimbricâ Chersoneso, Britanniae nostræ adversa sunt. Ita ut quicquid à Britannico litore sive Maris sive Insularum interiaceret, Comitibus (quem diximus) præfecturæ, veluti Admiralli provincialis seu territorialis administrationi, accederet. Litora autem adversa illa *Saxonici litoris* nomine tota cognita tunc fuisse, manifestum fit tum ex Ptolemæo, Marciano Heracleote, Zosimo, eiusmodi aliis, tum ex Notitia Dignitatum utriusque Imperii. Etenim juxta Albis fluvii ostium quod Cimbricæ Chersoneso seu Danicæ regni parti occidentali proximat, Saxones à Ptolemæo ^a & Marciano ^b collocantur, uti etiam in ipsa Chersoneso Cimbrica. Atque à sedibus eorum primariis & vetustis litus illud Saxonici nomen desumfit. Gens autem inter Germanos præcipua, vicinis pulsus, in Austrum per Batavicum, Belgicum, Gallicum litus sedes ampliabat. Unde sub Rheni ostiis, Batavorum agros eam etiam sub Constantini tempora occupasse scribit Zosimus ^c. Atque ex eo quòd hæc infestabant litora Saxones, & crebris per Galliarum tractum totum maritimum excensionibus factis & Mare & Tellurem inde infestabant, dictum est non solum litus illud Saxonum ipsorum seu limes imperii Britannici orientalis, verum & ipsum litus Belgicum & Gallicanum totum, quod Britanniae nostræ adversatur, Saxonicum litus, & limes Saxonicus. De Cimbrico & Batavico litore, in quo sedes sibi fecerant ampliores, res manifesta est ex eis quæ jam memorantur. De Belgico & Gallicano expressim itidem testatur Notitia Dignitatum Imperii. Etenim in ea habetur sub dispositione Ducis Tractûs Aremoricani (qui totus est ab occidentali Galliâ seu à Ligeris fluvii ostio ad Sequanæ ostium) *Tribunus cohortis primæ novæ Armonicæ, Grannonæ in litore Saxonico*. Ibi planissimè litus Britanniae nostræ Australi in Galliis adversum, litus Saxonicum appellatur. Et in eadem Notitia sub dispositione Ducis Belgicæ secundæ (quæ à Sequanæ ad Mosæ fluvii ostium porrigitur & Flandriam complectitur) habemus *Equites Dalmatas Maris in litore Saxonico*. Atque in insigniis eiusdem Ducis expressim item habetur *litus Saxonicum*. Ita totum quod à Cimbrica Chersoneso in occidentalem Galliam procurrit litus Saxonicum disertè in Notitia dictum.

^a *Geogr.*^b *lib. 2.*^c *In Peri-
plo.*^c *Histor.
lib. 3.*

a *Sidonius*
Apollina-
ris lib. 8.
epist. 6.

dictum. Quod non solum à frequentissimis in ora et maritima depredationibus, quas exercere solebant Saxones, sed ab eorum excensionibus sedibusque per totum illud litus subinde adquisitis evenit. Aded ut expressius nil dici potuerit, quam Oceanum totum interjacentem, ut Insulæ appendicem ab Australioris insulæ partis dominis tunc occupatum esse; nisi quis velit ea quæ à Comitibus, Ducibus, aliisque præfectis limitanei sedibus propriis ad limites, à quibus ipse denominabatur, protenduntur, sive eius imperio sive præficientium dominio non subjacuisse. Quod sanè absurdum est, & à solenni Imperii Romani administratione prorsus alienum. Sedes autem proprias habuit Comes ille litoris Saxonici per Britanniam, tantummodò in Britannia; & sub Romanis, Britannicus duntaxat erat ille magistratus. Neque Saxones ipsi alii quàm hostes. Et litus eorum, quæ illud ipsi insidebant, planè hosticum erat. Sedes scilicet Comiti huic, suo pro arbitratu, fuere in quolibet præfidiorum, oppidorum, seu urbium maritimarum novem, quas in litore Suffexiano, Cantiano, Essexiano & Norfolciensi sitas, pro insignibus, ad mare depictas & Principali diplomati adiectas, semper habuit. Nomina harum fuere *Othona*, *Dubris*, *Lemmanis*, *Branodunum*, *Garianum*, *Rebulgis*, *Rittupa*, *Anderidos*, (seu *Anderida*) *Portus Adurni*. Sua præterea fuere & Vicario Britanniarum & duci & Comiti Britanniarum insignia itidem cum imperio data. Huic, ipsa Insula arcis munitæ figura in Oceano depicta; Duci, oppida aliquot mediterranea; & Vicario, provinciæ quinque in quas insula à Romanis partita. Quod videre est in Notitia Dignitatum. Ubi Comitibus litoris Saxonici (quem diximus) insignia hac formulâ, eâ scilicet, quæ in codicillis depingi solebat, habentur. Quod verò ad urbes illas in insignibus hæc maritimas, seu oppida, attinet; si rerum Britannicarum peritis ^b credamus, *Othona* sita erat ad Trinobantum litus quod Centuriæ de *Denge* in agro Essexiano prætenditur. *Dubris* idem est cum *Dover*. Lemannis circa *Hith* in litore Cantiano collocabatur. *Branodunum* non aliud erat à *Manchester* in litore Norfolciensi prope Metaris æstuarium. *Garianum*, aut *Sernemutha* erat, aut locus proximans. *Rebulgium*, seu *Rebulgis*, Cantii aquilonarem oram occupavit; *Reculver* jam nominatum. *Rittupis*, seu *Rhutupia* in Cantio sub *VVantsumi* fluvii ostium sedes habuit; forte *Richborovv*. *Anderidos* *Rotheri* fluvii ripam tenuit, *Nevvenden* jam appellatum. Et demum portus *Adurni* in viculum, nunc *Aldrington* vocatum, prope *Shoreham*, in litore Suffexiano, transi-

b *Guil.*
Camden.
in Suffexia,
Cantio,
Essexia,
Norfolcia.

OTHONA.

DVBRIS.

LEMANNI.

BRANODVNO.

GARIANO.

REGVLBI.

RITTVPIS.

ANDERIDOS.

PORTVM ADVRNI

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED
JAN 11 1961
LIBRARY

transiuit. Libri autem in insignibus illis figura, quæ in codicibus Notitiæ manuscriptis purpurea seu lutea est, (ut testatur Guidus Pancirollus ^a,) ipsa mandata Casariana denotabat. Et, si Pancirol-

^a Ad No-
titiam dig-
nitat. Oc-
cidentis,
cap. 72.

lo fides habenda, literæ ei inscriptæ notatiorum linguâ, significa-
bant, *Felix liber iniunctus notariis laterculi, continens mandata ordine prin-*
cipis; seu *primicerii*; qui notariorum princeps. Ipsissimæ eadem li-
teræ in aliorum præfectorum insignibus interdum habentur. Quos-
nam autem in marini, quod diximus, domini tutelam sub disposi-
tione suâ haberet Comes litoris Saxonici per Britanniam, quale item
officium, indicatur in Notitiâ ad hunc modum:

Sub dispositione viri spectabilis, comitis litoris Saxoni-
ci per Britanniam.
Præpositus numeri Fortensium, Othona.
Præpositus militum Tangricanorum, Dubris.
Præpositus numeri Turnacensium, Lemannis.
Præpositus equitum Dalmatarum Branodunensis, Branoduno.
Præpositus equitum Stablefiani Garrionensis, Gariannono.
Tribunus cohortis primæ Vetasiorum, Regulbio.
Præpositus Legionis II Aug. Rutupis.
Præpositus numeri Abulcorum, Anderida.
Præpositus numeri Exploratorum, portu Adurni.

Officium autem habet idem Vir Spectabilis Co-
mes, hoc modo.

Principem ex officio Magistri Prasentalium à parte peditum.
Numerarios duos, ut supra, ex officio suprascripto.

Cornicularium;

Adiutorem;

Subadiuvam;

Regendarium;

Exceptores;

Singulares, & reliquos Officiales.

Tam de militum quàm ministrorum nominibus consulendus est
Guidus Pancirollus. Neque heic locus est commentario, qui ea
lector inclinantis Imperii Romani historiâ non satis versato expli-
caret. Numerorum vero rationem à Guido subductam, ut præsi-
dia sub hoc Comite, ad tutandam Britannici Imperii tunc tempo-
ris appendicem hanc Marinam adhibita, melius innotescant, adjii-
cimus. *Sub hoc Comite* (inquit ^b) *erat una legio fortè M peditum, &*
seni Numeri, fortè MCC, & duo ordines Equitum fermè CC. Summa

^b Ad No-
titiam Di-
gnit. Occi-
dentis. c. 72.

est

a *Lib. de Themarib.*
 b *De Re Militari lib. 4. c. 31.*
 c *Lipſius de Magnitudine Romana lib. 11. c. 5. ſed & vide Inſ. Caſ. Bullinger. de Imperio Romano lib. 6. c. 6.*
 d *De quibus item Tacitus lib. 4. Annalium.*
 e *Suetonius in Auguſto c. 49.*
 f *Tacit. Annal. 4. Strabo lib. 4.*
 g *Ioſeph. Haloſ. lib. 2. cap. 26.*
 h *Cod. Theodoſ. lib. 7. tit. 17.*
 i *De Luſoriis Danubii. l. 4. C. de offi. milit. Indic. & l. 4. C. de Offi. Ma- giſtri Officiorum.*
 k *In Notis ad Flaviū Vopifcum. pag. 475.*

eſt peditum ferme MCCC. & equitum ccc. Praefecturam enim mille peditum hoc tempore fuiſſe Conſtantine Porphyrogenneta ſcribit. Sic ille. Naves & claffiarii, hoc ſaltem nomine, non memorantur in Notitia. Sed, ut in hoſtium exſenſiones (ſi fortè acciderent) diſpoſiti fuere ordines equitum, ita in Numeris & Legione Claffarios contineri, non eſt quodd dubitemus. Quemadmodum etiam Flavius Vegetius, apud Miſenum, inquit b, & Ravennam ſingula Legiones Romani nominis cum Claffibus ſtabant ne longius à Tutela urbis abſcederent, & cum ratio poſtulàſſet, ad omnes mundi partes navigio pervenirent. In Legionibus, ſeu harum nomine, ipſi claffarii ab eo cenſentur. Obſervandum verò interea eſt, diligentiffimos Romanorum rerum indagatores c, dum de claffibus diſpiciunt, præter Ravennatem & Miſenensem d (quarum hæc Galliam, Hiſpanias, Mauritaniam, Africam, Ægyptum, Sardiniam atque Siciliam in proximo habebat; illa Epiron, Macedoniam, Achaïam, Propontidem, Pontum, Orientem, Cretam, Cyprium petere directâ navigatione conſueverat; quæ ſunt Vegetii verba; utrâque ab Auguſto Cæſare e primum ad tuendas provincias maritimas ipſumque mare ibi inſtitutâ, & Prætoriâ etiam, ob dignitatem, dictâ) binas alias in ipſo mari, ſed minùs celebres plerumque tantum adjicere. Harum altera ad Forum Iulii in Gallia Norbonenſi f, altera in ipſo Ponto g collocabatur. Atque ita quatuor duntaxat in Mari claffes perpetuas ſeu celebriores Romanis fuiſſe plerumque admittitur. Alias quidem rectè addunt Fluminum claffes etiam perpetuas, veluti Rheni, Danubii, in quibus Mæſica, item & Pannonica, eiufmodi aliæ. In his verò Naves ſeu Lembi, Luſoria h ſeu Luſuria dictæ ad imperii fines uſque in ultiores ripas & caſtella in eis exſtructa tuendos excubabant. Atque hac notione Luſoriarum nomen binis Codicis Iuſtiani legibus i ſatis antea depravatis à præſtantiffimo viro Claudio Salmaſio k reſtitutum eſt. Atque ut in Fluminibus, Luſoriis ſeu navibus minoribus plerumque utebantur, ita in Mari Liburnis, quarum minimæ remorum habebant ſingulos ordines, paulò maiores binos, idoneæ menſuræ ternos vel quaternos, interdum quinos, ut docet Vegetius. Iam verò, utcunque apud veteris Imperii Romani præſidii & munitionis omnigenæ indagatores illos, ſatis obſcurè aut negligenter verba de claffe qualicunque Britannica fieri ſoleant; id nihilominus certiffimum eſt, non ſolum ſingularem Claffem in Romanorum præſidiis perpetuis fuiſſe Liburnarum Britannicam qua Mare de quo loquimur, velut Inſulæ Magnæ Britannicæ appendicem

dicem tutabantur, verum etiam aliam classem in Oceano exteriori seu navale aliquod alibi in maritimis sive Hispaniæ sive Galliarum oris, extra Mare Mediterraneum, non omnino eos habuisse. Saltem nullibi apud veteres commemorari. Quod testimonium non contemnendum est, tum unicum confecisse Britannici Imperii, jam ad Romanos devoluti, corpus Mare simul & Insulam, tum jus eiusmodi in Mari, quo Britannicum erat, tunc obtinuisse, ut simile in plagis saltem Occidentalioribus (utpote in quibus alia provincia non erat Marina) non omnino reperiretur. Classis hujus Britannicæ (præter obvium illud quod de Seio Saturnino Classis Britannicæ Archiguberno sub Antonino seu Adriano Augusto ex Pandectis ^a juris Cæfarei supra ^b habetur) expressa apud Tacitum etiam fit mentio, ubi de rebus Cerialis & Civilis sub Vespasiano Augusto locutus, *Circumsteterat, inquit, Civilem & alius metus, ne quattadecima legio, adiunctâ Britannicâ Classe affligeret Batavos, quâ Oceano ambiuntur.* Et nulla cum ratione doctissimus Lipsius opinatus est hanc fuisse partem ^d classis Luforiarum quibus Rhenus fluvijs instructus erat; partem scilicet ad exitum fluvii excubantem sub arcem illam Britannicam qua de nos supra ^e. Nam etiam Britannica Integra erat & Marina omnino, non fluviatilis. Marinam fuisse non solum res ipsa persuadet, verum etiam tum jam dicta tum ea quæ capite proximo dicentur de Comitæ litoris Saxonici; qua, saltem ex posterioris rerum administrationis præsidiorumque collocationis, ratione, de priore, ut non raro, fuerit dijudicandum. Sibi verò Integram fuisse hanc classem suumque habuisse præfectum, testis est Inscriptionis veteris, Romæ in Palatio Capranicensi, Fragmentum ^f quo periit quidem ipsum nomen Præfecti Classis Britannicæ. Sed ex eo liquet præfecturam eiusmodi, in Romanorum vetustis, non incelebrem fuisse, eamque gessisse quendam qui etiam classis Mœsicæ & Pannonicæ præfectus fuerat, uti etiam Proconsul & præfes Alpium, subpræfectus Classis prætoris & Tribunus legionis xvi. Illud ita se habet.

a L. 46. ff.

rit. ad se-

natus conf.

Trebellia-

nic.

b Cap. 5.

huius li-

bri.

c Histor.

lib. 4.

d De Ma-

gnitudine

Romana

lib. 1. cap. 5.

e Cap. 3.

f Ian. Grû-

terus pag.

493.

PRÆF. CLASS. BRIT. ET MOESIC.
ET PANNONIC. PROC. ET PRÆSIDI
ALPIUM SUBPRÆF. CLASS.
PRÆT. TRIB. LEG. XVI.
FL. ECPREPUSA.

Quin non ita leve est argumentum, classis illius in Mari Britannico,

Q

velut

velut provinciæ Britannicæ (juxta ea quæ dicta sunt) parte, tuendo, illis in seculis fuisse usum frequentem, ex eo quòd Scapharum exploratoriarum, quæ maioribus Liburnis in excubando lociabantur, nomen à Britannis in Romanorum scripta receptum fuerit, quemadmodum Copulorum qui ^a itidem in Rheni limite tuendo naves fuere lusoriæ, nomen à Germanis. Eas vocasse Britannos Pyctas observabant Romani. Flavius Vegetius, qui è commentariis Catonis, Celsi, Trajani, Hadriani, sub Valentinianorum ævo libros de Re conscripsit Romanorum militari, *Scaphæ*, inquit ^b, maioribus liburnis exploratoria sociantur, quæ vicanos prope remiges in singulis partibus habebant; quas Britanni Pyctas vocant. Per has & superventus fieri, & comatus adversariorum navium aliquando intercipi assoler, & speculandi studio adventus earum vel consilium deprehendi. Ne tamen exploratoria naves candore prodantur, colore Veneto (qui marinis est fluctibus similis) vela tinguntur & funes. Cera etiam, qua ungere solent naves, inficitur. Nauta quoque vel milites Venetam vestem induunt ut non solum per noctem, sed etiam per diem facilius lateant explorantes. Sic ille. Et libri editi habent plerunque heic *Pictas* aut *Pyctas*. Manuscriptis verò aliquot, quibus usus est Godefridus Stewechius, legitur *Picatas*; uti etiam binis in Bibliotheca ad D. Jacobi Regia (quod adnotavit mihi vir doctissimus amicissimusque Patricius Iunius) *Picatas*; unde in versionibus Vegetii superiorum seculorum Gallicis habetur nunc *Picates* nunc *Pigaces*. Sed Stewechius ad citatum locum, *Mihi*, inquit, *verius videtur pincas appellatas*. Id enim navicularum genus etiam hodie Britania & Batavia agnoscit. Vocant autem vulgo *Pen pincke*. Utut verò se hæc res habuerit; Exploratoriarum habes heic apud Vegetium, navium usum cum Liburnis coniunctum, nomenque earum ex Britannico illius ævi sermone ita observatum, ut non omnino videatur dubitandum quin Britannis & in Britannica provincia Marina, usum earum fuisse aut perpetuum aut frequentissimum simul sentiret Vegetius. Sic ex vocabulis illis *Gesum*, *Trimarcia*, *Essedum*, *Petoritum*, *Bracca*, id genus aliis sive à Gallis sive à Britannis in Romanorum linguam receptis, notissimum ipsarum rerum quas significant sive in Galliis sive in Britanniis usum satis indicari à nemine non agnoscitur. Quin etiam tuendi Maris rationem artesque adhibitas ita adiungit heic Vegetius, ut eis itidem tunc usos fuisse Britannicos classarios seu qui Pyctis aut Picatis illis in excubiis præerant marinis, non sit prorsus ut minimè credamus.

^a Videfis
Lip. ad
Tac. Hist.
lib. 5 num.
36. & de
Magni-
tud. Ro-
mana lib.
1. cap. 5.
^b De re
Militari
lib. 4. cap.
37.

CAP. VII.

Expenditur sententia virorum aliquot doctorum, qui litus Saxonicum cuius Comes ille per Britanniam maritimus dictus est, Litus volunt esse Britannis Cismarinum; Et planè refellitur.

SED verò viri aliquot docti, sive aliud (ut plerunque) agentes, si-
 ve oscitanter nimis rem perpendentes, Comitæ litoris Saxonici
 per Britanniam dignitatem seu præfecturam aliter interpretantur;
 atque ita, ut si eorum sententia esset admittenda, argumentum
 seu testimonium de Maris dominio cum Insula sub Romanis in
 præfectura illa conjuncto superiùs allatum, palàm corrueret. Ho-
 rum duplex est genus. Alii ipsum Litus Britannicum seu Cismari-
 num, Saxonicum in Dignitatis huius nomine tantùm dici volunt;
 Alii tam Britannicum, quàm totum illud à Cimbrica Chersoneso
 in Galliam Occidentalem lunato recessu porrectum atque Britan-
 niæ adversum. Sed utrique largiter sanè sunt hallucinati. Prioris
 sententiæ author est Guidus Pancirollus ^a, qui à Saxonibus quos ^a *Ad No-*
 Vortigernus Britannæ Australioris Rex huc sibi subsidio vocavit,
 ita denominatum intra Insulam litus seu limitem esse scribit. *Insu-*
le partem (ita ille) *Saxones occuparunt, unde limes contra eos à Comite* *gnis. Oc-*
Creato erectus Saxonicus est dictus. Quo nihil inscitius dici potuit, si- *cid. cap.*
 ve rem ipsam sive temporum rationem spectes. Nam ut præte- *72.*
 ream in Notitia ipsa, non omnino de Limite Saxonico, sed de
 Litore verba fieri (utcunque etiam Pancirollo præfectus, de quo
 loquimur, dictus sit in Commentarii sui lemmate, *Comes limitis*
Saxonici per Britanniam) scripta est Notitia sub Theodosii junioris
 tempora, seu annum ccccx, ut ferè consentiunt viri docti. Id
 est, sub id tempus, Formula universæ Imperii administrationis,
 tam in Oriente quàm in Occidente, quæ jam antea inoleverat,
 summa cum diligentia velut in laterculum congesta est unicum. ^b *Apud*
 Iam verò Saxones, ut plerique veterum docent, primùm in Bri- *Guil.*
 tanniam advenerunt anno Christi ccccxlix. Detur autem, *Camden.*
 quod ex meliore calculo est fortè recipiendum, adventum illorum *in Brit.*
 annum ccccxviii sortiri debere ^b, id est xxi Theodosii Iu- *pag. 95. &*
 nioris; id interea (quod in primis est heic advertendum) certissimum *vide Tho-*
 est, derelictam esse à Romanis præfectis Britanniam omnino, ante- *main Li-*
 quam illi acciti. Scilicet fuere à Vortigerno rege *diat. in*
ad retrundendas Aquil-
lonales gentes (Pictos, & Scotos non Romanos, qui Insulæ valedi- *Temp. E-*
mentat.
pag. 238.
Q 2 *xerant*)

a In Epist.
de Excidio
Britan-
nia.

b Histor.
lib. 27.

c Præter
Notitiam
& Panti-
rollum,
vide Ios.
Scaligeri
ad Auso-
nium lib.
2. cap. 6.

xerant) *intromissi*; quod scribit Gildas ^a. Neque Romanis eorumve Ducibus aut Comitibus res erat intra Insulam omnino cum Saxonibus. Aded ut historiarum & temporis rationum sit ignorantia crassa, Saxonicum quemcunque limitem aut Saxonicum litus, florente aut aliquatenus obtinente heic Romanorum Imperio, in ipsa Insula statuere. Manifestius igitur nihil est, quàm transmarinum Britanniae Australi & Orientali adversum litus, ut superius designatum est, Saxonicum in ea dignitate dictum. Etiam & multò antiquior erat Comes ille litoris Saxonici per Britanniam, & *tractus maritimi* seu Maris eius quod Romanorum per Britanniam imperio, seu in Britanniae provinciae corpore comprehensum est, adiectione notus. Nam sub Valentiniano I, seu circa annum Christi CCCLXX hac dignitate functus est Nectaridius; teste Ammiano Marcellino, ubi nuncium ait ^b indicasse, *Britannias Barbarica conspiratione ad ultimam vexatas inopiam; Nectaridiumque Comitem Maritimi tractus & Buchobaudem Ducem hostilibus insidiis circumventum*. Neque alia à Comitibus litoris Saxonici, hoc sensu, per Britanniam, putanda est dignitas, quàm accepit apud Bononiam (in Galliis) C. ille Carausius, de quo supra, ad pacandum per tractum Belgicae & Aremoricæ mare, quod *Franci & Saxones* (ut Eutropii & Orosii verba sunt) *inestabant*. Nam praesidia etiam ipsum & sedes praefecturae in Britannia cum habuisse inde satis elicitur, quod à Maximiano iussus occidi, in Britanniiis statim purpuram sumpsit & per septennium inde imperavit. Ita Praefectus heic seu Comes tractus Maritimi & Comes litoris Saxonici, iidem ipsi semper habiti, ad Britanniae Marisque sui solius administrationem atinuere. Quibus etiam, ut nomine tantum non re discrepans, adiungendus est Praefectus Classis, sub Romanis, Britannicae, de quo capite superiore. Suas autem ad tutandum mare & litus hoc transmarinum operas auxiliares ex instituto Principali praebuisse fatemur Ducem Belgicae secundae & Ducem tractus Aremoricani, de quibus supra fit mentio. Nam & praesidia habebant illi in litore hoc Saxonico, ut observatum est, disposita. Ceterum id maximè heic observandum est, Duces hosce transmarinos non tam litus aut mare, quàm continentem ex ipsa Dignitatis naturâ curasse; atque inde tantum nomina, ut vides, sortitos. Hunc à tractu Aremoricano & Ebrucano ^c, qui per provincias quinque, Aquitaniam primam & secundam, Senoniam, secundam Lugdunensem & terriam (quae Britanniam minorem & Normanniam complectitur) extensus totas

totas ferè Gallias jam vulgò dictas continebat; Illum verò à Belgica secunda. Neque alium fuisse Mediterraneorum, alium litoris aut maritimi tractus in Galliis sive Comitum sive Ducem. In Britannia autem, distincta omnino fuisse munera sive Comitum sive Ducum Mediterraneorum, & Comitum tractus Maritimi seu litoris Saxonici, distinctas copias, insignia prorsus distincta. Perinde ac si hoc ipso Romani Imperatores vellent denotatum, ut Mare ipsum ad insulæ semper Imperium, ita res maritimas earumque tutelam ad Britannicam litoris Saxonici seu transmarini præfecturam jure singulari pertinuisse; utrumque autem adversi Galliarum continentis Ducem subsidium adversus infestantes Saxonas, cum res postulare, ita præstare debuisse, ut interea sola cura Maris ipsius, ut singularis mandatæ provinciæ, Comiti litoris Saxonici per Britanniam constituto incumberet. Et si quis sive Aremoricæ sive Belgicæ secundæ Dux seu Comes, Ducis seu Comitum litoris Saxonici (ut obiter volunt aliqui *a*) nomine appellabatur, id sanè inde fiebat, quia litus Saxonicum, nobis transmarinum, provinciam eorum terrestrem terminabat; quemadmodum & Comitum jam dicti per Britanniam, Marinam. Nec verò magis admittenda est sententia illa altera; tam Britannicum nostrum quàm adversum seu transmarinum litus, Saxonicum eo ævo dictum. Adeoque nomen illud in Comitum, de quo loquimur, dignitate cismarinum litus denotare. Huius est Abrahamus Ortelius *b*; Saxonicum litus, inquit ille, in libro Notitiæ Cantii partem Orientalem designare video; cum Dubrim, Rutupim, & alia Cantii oppida in eo describat. Sequaces eius sunt viri quidem præclari; Gulielmus Camdenus *c*, Paulus Merula *d*, Philippus Cluverius *e*, alii aliquot. Et rationem adjiciunt; quia litus utrumque tam cismarinum quàm transmarinum à Saxonibus piraticam in hoc mari tantâ frequentia exercentibus nomen desumpsit. Unde & in Comitum titulo, Britannicum litus designari. Sed hallucinatio est manifesta. Scimus quidem Scriptores illius ævi docere tam litus adversum, quàm Mare alluens, crebris deprædationibus Saxonum eorumque excensionibus, sedibusque ibi collocatis (ut vetustas in litore Cimbrico & Batavico sedes prætermittam) esse infestatum. Ideoque Saxonicum inde denominatum fuisse, doctorum vix est qui dubitat. De Saxonibus autem litus illud ita frequentantibus testes sunt omni exceptione maiores. Sidonius Apollinaris de tractu Aremorico,

a Ios. Scalliger in lect. Ausonianis lib. 2. cap. 6. & Guil. Cæden. in Brit. pag. 96. *b* In Thefauro Geographico. *c* In Cantio pag. 230. *d* Cosmograph. part. 2. lib. 3. cap. 31. *e* German. Antiqua lib. 1. cap. 18. *f* Panegy. ad Avitum Aug. seu Carm. 7. adde eum lib. 8. epist. 6.

*Quin & Aremorici piratam Saxona tractus
Sperabat.*

a *Hist.*
lib. 27.

b *Lib. 5.*
cap. 26.

c *Hist.*
Nat. lib. 4.
cap. 23.
d *Iacob.*
Chiffletius
in Portu
Iccio, cap.
6.

Et Ammianus Marcellinus ^a, sub Valentiniano & Valente Augustis, Gallicanos, ait, *tractus Franci & Saxones iisdem confines, quò quisque erumpere potuit terra vel mari, pradis acerbis incendiisque & captivorum funeribus hominum violabant.* Adde & Saxones Baiocassinus in litore Aremoricano apud Gregorium Turonensem ^b, ceu incolas vetustos, commemorari. Adeò ut res obscura non sit, quamobrem Saxonici nomen litori adverso inditum. At verò nullibi legitur Saxones tunc temporis litora Britannica sive infedisse sive adpellere solitos, aut Britannicum quid, præter mare, infestasse. Nec vestigium quidem occurrit, unde conjicias nomen *Saxonici* litori Britannico tunc temporis fuisse aut debitum aut tributum. Atque inauditum est (puto) litora aliqua, nominis sui celebritate notissima, à præternavigantium tantum sive transitu sive nuda maris, sine exscensione, infestatione, novum nomen desumfisse. Maxime in Dignitatis indicatione, quæ non fit sine Telluris etiam, cuius revera ita litus esset ipsum, nomine interim adiecto. Percurre quæ habentur in Notitia utriusque Imperii dignitates universas. Nulla reperitur alià denominatione signata, quam aut ipso limite, ut limitaneæ, aut à notiore & certiori provinciæ nomine, ut reliquæ. Scimus quidem portum qui in Morinis, seu transmarinus nobis est, dici olim *Britannicum*, seu *Portum Morinorum Britannicum*, ut testatur Plinius ^c. Quod nomen à Britannia nostra derivatum volunt ^d viri docti. Sed ob I. Cæsaris ex illo portu in Britanniam traiectum (nam Iccio faciunt) ita denominatum volunt. Simili, aut æquivalente ratione litus, quod Britannicæ est, Saxonicum sub Dignitatis, de qua loquimur, tempore vocari, non est repertum. Certè nec à ratione est absonum, ipsum Britannicum in Morinis portum à statione navium quæ tuendo sub Romanis Mari contermino quæ Britannicum erat & Britannicæ præfecturæ subjacebat, Plinii seu Vespasiani Augusti (quod idem est) ævo denominari. Quin verò si ipsum litus insulæ in Comitibus, quo de agitur, limitanei dignitate intellectum fuisset, quàm compendiosè dictus fuisset *Comes litoris Saxonici per Britanniam*, si litus ipsum fuisset Britannicum? Palàm est, quemadmodum in officiis Augustalibus habebatur *Magister militum per Orientem*, *Magister militum per Thracias*, *per Illyricum*, *peditum per Occidentem*; ita Comitem hunc

hunc dictum esse per Britanniam. Scilicet undiquaque per Britanniam, quantum ad eius singulare ministerium attinebat, id est, quantum ad tuendos fines Imperii Britannici ad ipsum litus Saxonicum seu transmarinum sitos. Atque ita verba, quibus exprimitur dignitas hæc, sunt distinguenda ut *Comes per Britanniam* planè dicatur; sed *litoris Saxonici*, seu *limitis transmarini*; quâ ratione ceteri Duces seu Comites limitanei designari soliti. Et egregium est ad hanc rem exemplum in Germanici Imperii, quod tenuere Romani, limite. Is erat Rhenus fluvius. Custodia Rheni mandari solita est præfecto; quod apud historicos ^a & ex codice Theodosiano ^b est manifestum. At verò ripa Transrhenana erat limes præfecturæ huius, adeoque Imperii Germanici, non ripa citerior. Unde etiam Posthumius sub Gallieno Imperatore custodiæ huius Præfectus, *Limitis Transrhenani Dux* nominatur à Valeriano Augusto in Epistola ad Gallos missa, quod discimus ex Trebellio ^c Pollione. Et *limes trans Rhenum*, id est, ripa transrhenana, memoratus Flavio ^d Vopisco. Ita ferè Proconsul Asiæ totum sub sua dispositione habebat Hellepontiacum fretum usque in Europæ litora, ut capite ostenditur decimo quarto. Non alio certè modo Comes litoris Saxonici ^e per Britanniam, litoris seu limitis transmarini adeoque totius interluentis maris, ut Magistratus in Britanniarum administratione constitutus, Comes habendus est. Id quod maximè etiam firmatur ex alio ipsius Dignitarum Notitiæ loco, ubi de Comitum præfecturis quæ sub dispositione Viri illustris Magistri Peditum præfentalis, agitur. In libris Notitiæ editis ita legitur;

*Sub dispositione Viri Illustris Magistri peditum Præfentalis,
Comites Militum infra scriptorum.*

Italia.

Africa.

Tingitania.

Tractus Argentoratensis.

Britanniarum.

Litoris Saxonici per Britannias.

Tam in Alciati quàm Pancirolli editione legitur, ut heic, *Militum infra scriptorum*. Dubitari nequit, quin pro *Militum*, *Limitum* fuerit substituendum. Neque enim ratio officiorum Imperialium patitur ut *Militum* ibi locum habeat. Et certissimum est ex eis quæ sequuntur, Italiam, Africam, Tractum Argentoratensem, Britannias & litus Saxonicum suos habuisse Comites, ut Comites limitum, non aliter

^a Zonaras
tom. 2, alii.
^b L. 9. C.
Theodof.
lib. 7. tit. 1.

^c In Triginta Ty-
rannus.
^d In Tacito
Augu-
sto.

aliter ac Territoria quæ ibi proximè subiunguntur; velut Mauritania Cæsariensis, Tripolitani, aliæ itidem provinciæ, quæ, præter Britannias, suos pariter habuere Duces, nomine Ducum Limitum. Iam verò tam Ducis quàm Comitis Britanniarum limes erat ipsum insulæ litus. Scilicet nihil omnino erat insulæ quod eorum præfecturæ non suberat; ne quidem extremi ipsius, qua Tellus erat, limites. Quod cum ita sit, cuiusnam limitis erat Comes ille qui litoris Saxonici per Britannias dicebatur, si nolis eum ex adverso litore nomen sumsisse? Dux & Comes Britanniarum (simpliciter ita dicti) præter Vicarium Britanniarum, pro diversitate administrationis totam insulam gubernabant; atque & Comiti & Duci & Vicario integra, sed diversis formis, insula, diffuso Oceano circumdata, pro insigniis in Notitia habetur; quemadmodum etiam insula similiter circumdata cum oppidis maritimis seu navalibus, Comiti litoris Saxonici. Et Vicario, Duci, & Comiti Britanniarum administrationis limites fuisse ipsa insulæ territoria, adeoque etiam in ipsa litora se undiquaque per Romanorum hæc imperium extendisse liquet ex eis quæ in Notitia Dignitatum ostenduntur. Unde etiam & Dux & Comes Britanniarum à Litore Saxonico ut à limite pariter denominandi fuissent si eo nomine Litus Britannicum tunc temporis fuisset indigetati. Nam Britannias ipsas, quæ insulæ ea voce comprehensæ sunt, limitum nomine expressim designari in Dignitatum Limitaneorum, quas ex Notitia memoravimus, recensione palam videmus. Extra Insulam igitur, adeoque in litore adverso seu transmarino secundum id quod superius disseruimus, limes ille quod litus erat Saxonicum, est etiam hinc statuendus. Nec sanè prætermittendum est, cum in Notitia, quamplurima Provinciarum atque Præfecturarum tam maritarum quàm mediterraneorum sint Insignia depicta, idque ex more, apud primicerios aliosve qui codicillos principales conficerent, ab eis qui summæ rerum præerant recepto, non solum nulla omnino, præter ea quæ sunt præfecturæ Britannicæ, in Occidentis dignitatibus reperiri in quibus Maris habetur aliquod vestigium, nec sanè in dignitatibus Orientis præter Comites Ægypti & Isauriæ (quorum utriusque insignibus prætexebatur limbus marinus) sed etiam in Britanniarum quatuor præfecturarum singularum, Vicarii nempe, Ducis, Comitis, & demum Comitis litoris Saxonici per Britanniam, insigniis perpetuò Oceanum circumfundi. Perinde ac si id denotari inde voluissent Romani, aliam provinciam prorsus nullam, præfecturam nullam aliam adeò aut tam amplè coniunctum, commixtum ac ve-

lut

lut incorporatum sibi Maris dominium seu Territorii Marini tutelam habuisse.

C A P. VIII.

E Claudiano & Numismatis aliquot Antonini Pii Augusti,
indicia de Britannia Insulæ & Oceani sui Imperio & dominio individuo.

A Dominio Maris Britannici cum Insulæ semper coniuncto, seu comite individuo (secundum ea quæ dicta sunt) manarunt, ut veri est similitum, illa Claudiani, qui vix de Britannia pacata, recepta, aut domita loquitur, quin Mare ipsum velut id, quod necessarium comitaretur, simul adjiciat. Ad Honorium Augustum de gentis suæ origine, quæ ex Iberia,

----- *cunabula fovit, inquit a,
Oceanus. Terra dominos pelagique futuros
Immensò decuit rerum de Principe nasci.
Hinc processit avus.*

a Panegy-
ric. de 4.
Consulatu
Honorii.

Scilicet Theodosius, qui post Nectaridium litoris, ut supra memoratur, Saxonici Comitem & Buchobaudem insulæ Ducem cæsos, in Britanniam missus est ab Imp. Valentiniano I. Neque quod pelago, in rerum Theodosii huius gestis, bene respondeat, habet Claudianus, præterquam quoddam *debellator Britannici litoris* ei dicatur, & *maduisse Saxone fuso Orcadas* subiungat. Quod palam de pacato Mari Britannico à Saxonibus infestari solito intelligendum. Moxitem de Theodosio huius filio, seu Honorii patre, id est Theodosio Augusto I;

*Sed laudes genitor longè transgressus avitas
Subdidit Oceanum sceptris.*

Quod ad recuperatam Britanniam, occiso Aquileiæ Maximo, qui per tyrannidem insulæ imperium invaserat, quin spectet, vix dubitari potest. Ad Flavium item Stilichonem Honorii minoris tutorem, apud eundem, ipsa Britannia, Munivit me, inquit b, Stilicho

----- *ne littore toto*

Prospererem dubiis venturum Saxona ventis.

Mare scilicet mihi pacatum reddidit; mihi tutatus est & servavit; ab eius usu Saxonas abegit. Alibi etiam Pietas Dea ad Honorium c;

----- *Quantum, te Principe, possim;*

*Non longinqua docent: domito quòd Saxone Tethys
Mitior, aut fracto secura Britannia Pictis.*

b De laudibus Stilichonis lib. 2.
c In Eutropium. lib. 2.

R

Maris

Maris tutamen cum Insulæ planè heic coniunctum. Idem Poëta ad Manlium Theodorum Cos.

----- Hispana tibi, Germanaque Tethys

Paruit; & nostro diducta Britannia mundo.

Idem imperium, eadem victoria, tutela eadem semper & Maris seu Tethyos Britannicæ & ipsius Insulæ. Germana enim Tethys heic Oceani Britannici pars illa est quæ Belgas, Batavos, Frisios, Iutas, & Britanniam interfluit. Hisce accedat Provinciæ (quæ Præsidialis sub vetustioribus Cæsaribus fuit) figura in Romanorum numismatis reperta. Ea est forma muliebris, palla seu supparo induta, nunc rupibus nunc globo in Oceano insidens cum signo militari, hasta, scuto; uti ex æreis Antonini Pii nummis juxtà habetur depicta. Britanniam circumambienti Oceano imperare ita notabant, & Romanum Imperatorem Britannicæ. Neque effigiem huiusmodi comperimus ante tempora Seii Saturnini, primi (de quo mentio apud veteres fit) Præfecti classis Britannicæ seu copiarum navalium, quibus Britannicum Oceanum tuebantur Romani. Is sub Adriano aut Antonino Pio hoc munus gessit, ut antè dictum est. Atque hinc est quod postea Claudianus, ubi Britanniam (Cærulei seu Oceani, jure singulari, insulam dictam) personâ induit, velat eam amictu pelliceo aded velut undulante & cæruleo glasti colore infecto, ut Oceani æstus omnino imitaretur; & pedibus eius ipsum Oceanum subijcit. Ita scilicet ille, ubi plures provincias trabearum insignia Stilichoni Romæ petentes inducit: Hispaniam, Britanniam, Africam. Et de Britannia seorsim a;

a De laudibus Stilichonis lib. 2.

Inde Caledonio velata Britannia monstro,
Ferro picta genas; cuius vestigia verrit

Cerulus, Oceanique æstum mentitur amictus.

Me quoque vicinis percuntem gentibus, inquit,

Munivit Stilicho; totam cum Scotus Hibernam

Movit, & investo spumavit remige Tethys.

Hispaniæ antè ibi comas palmæ foliis ornat, & vestem Tago fluvio intexto. Africam spicis & ebore, quemadmodum in Antonini Pii nummis etiam designabatur. Harum utraque mari item alluitur, pene circumdatur. Sed ad neutram, ut ad Britanniam, adiacentis maris imperium spectasse tum intellexit Poëta. Ceterum ut Hispaniæ Palmæ & Tagus fluvius, ut Africæ Spicæ & Ebur propria: ita Britannicæ provinciæ Oceanum cognominem proprium fuisse, voluit innuere. Verum ita terminatum fuisse Romanorum in Oceano hoc dominium existimandum est secundum litoris occupationem, ut in maris interim Britannici parte, quæ gentium Britannicarum eis minimè subiacentium alluebat litora, parum juris habuerint. Quod de Mari Hibernico, & quod reliquum est sub Cauro positum, maximè dicendum. Neque enim Hibernia solum, sed etiam Mannia, inclinante Romanorum imperio, insuleque occidui maris ceteræ, & Britannicæ magna pars Septentrionalior, à Scotis tenebatur, Pictisque. Unde par est, ut iis etiam suum fuisse in alluente Oceano imperium avitum, autumemus. Et de imperio seu dominio, sub Romanorum tempora, Oceani Britannici, velut eius, quod non minùs jure prisco ad Insulam eiusque imperium attingeret, quàm sive murus sive pomærium ad urbem, hæc dicta sunt. Ad Successorum tempora transimus.

CAP. IX.

De maris Britannici dominio, postquam Romanorum imperium exuerant incolæ.

Inclinantibus, sub Theodosio juniore & Honorio & Valentimiano 111 Augustis, rebus Romanis, neque Urbis ipsius tutelæ sufficientibus præsidiiis militaribus, liberabant se omnino eorum imperio, Britanni; circa annum à Iulii Cæsaris adventu cccclxxx seu Christi cccclxxx. Scilicet *ῥωμαίων*, ut scribit Zosimus *α*, *ἀρχὴς* a *Histor. lib. 6.* *ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐβίβηκεν τὸν ῥωμαϊκὸν ἀρχαὶς* Romanum imperium exuerunt, constituta pro suo arbitrio Republicâ. Rediit igitur ad indigenas tam Maris quàm Insulæ partis à Romanis antea occupatæ dominium. Huic interim inhæbant Saxones illi adversi litoris incolæ, quibus re piratica ex-

exercitatissimis propulsandis Comitem litoris Saxonici per Britanniam præficere (ut fusiùs est jam ostensum) solebant Romani. Quin verò & in subsidium adversus Scotos & Pictos à Britannis Australioribus, Romana omnimoda ope nudatis, illi accersiti, summam rerum sibi heic demum adepti sunt. Regnumque ita in notissima illa eorum Heptarchia semper eiusmodi habebatur, ut penes unum aliquem Regem esset, etiam ante Egberti Regis tempora, summum imperium quod ceteri omnes agnoscerent. Hos Dani exceperere. Atqui terrestri utrorumque imperio coniunctum fuisse marinum vix est cur dubitemus. Neque enim sentiendum est eos, qui aded assueti salo, & quibus antea erat

--- pelle a salum sulcare Britannum

Ludus, & assuto glaucum mare findere lembo;

a Sidon.
Apollina-
rius Pane-
gyric. ad
Avitum
Aug. seu
earm. 7.
b Lib. 8.
epist. 6.

Et quorum quot remiges vidisses, totidem te cernere putasses archipiratas, ut de Saxonibus loquitur Sidonius Apollinaris ^b; & quibus cum discriminibus pelagi non notitia solùm erat, sed familiaritas: Quod idem de Danis etiam & Normannis (promiscuè enim hæc nomina usurpata eandem gentem sæpiùs denotant) dicendum, testantibus satis Reginone, Dudone, Monacho Malmesburiensi, Abbone, Gemiticensi, aliis; non est inquam sentiendum hosce sive insulam sive litus, cui Maris imperium aded affixum erat, nactus, Mare item præiacens jure dominii non itidem occupasse. Neque omnino forte contemnendum est, fuisse Saxonibus hisce tantam & tam singularem mirandamque Maris & rerum marinarum consuetudinem, ut ipsi soli artificiosa æstuum ac refluxuum Maris (hos *Le-dones* seu *Lidunas*, illos *Malinas* appellitabant) observatione Menses sibi & Annos putare solerent, etiam & annorum cyclos inde conficere. Prorsus sine exemplo. Atque ut vetustiores agricolæ tempore interiungendi boves, dies horasque, & quemadmodum cæteræ ferè Gentes Solis & Lunæ motu annos diesque mensurabant (utpote rebus, quarum in colendis quæ possidebant latifundiis varioque eorum usu ratio habenda erat præ ceteris maxima) ita hi soli ex solo Oceani, cui fuere aded assueti, motu reciproco diversaque in fluxu & refluxu litoris pulsatione velut ex eo, cuius in eorum vitæ generis ratione primaria erat habenda ratio, annales ac menstruas periodos distinguebant. Quin ut Ægyptiis ex agrorum suorum, quos inundaverat Nilus suus, dimensione natam esse aiunt Geometriæ artem; ita Saxonibus nostris, ex Maris sui frequentissimo usu & perpetua observatione, ortum esse dubitari nequit

nequit artificium hoc alibi inauditum. De quo, qui plura velit, post Venerabilem Bedam nostrum ^a, consulat Iosephum ^b Scaligerum, a De Natura Re-
 Dionysium Petavium ^c, Olaum VVormium ^d. Totam verò gentem rum c. 28.
 inde rebus nauticis apprimè assuetam fuisse, non tantum maris ac- b De E-
 colas, inde elicitur, quia aliter agrè admittitur ex vario Oceani mo- mendatio-
 tu temporum rationes genti ipsi putandas fuisse. Nam qui ab Ocea- ne Tem-
 ni usu alieni, certe quin iis computus huiusmodi aut inutilis aut dif- porum lib.
 ficilis nimis fuisset, fieri nequibat. Etiam causa proculdubio erat non 2. pag. 162.
 exigua accerfendi in insulam Saxones, ut rerum ipsi maritimarum & in Ap-
 peritissimi Mare, quod, quia Romana classis nuper id deseruerat, ho- pendice ad
 stiū incurfibus undiquaq; jam patebat, tutarentur. Tantundem sanè Coniectan.
 innuere visus est antiquus Scriptor Ethelwerdus, de eorum adven- in Varro-
 tu verba faciens; *Illis diebus, inquit, agilem audierant Britanni esse in pi- nem pag.*
ratica genere gentem Saxonum in tota maritima à Rheno fluvio usque in Do- 181. edit.
niam urbem, quæ nunc vulgò Danemarc nuncupatur, ac in omni armatu- 1581.
râ robustam. Huius igitur immensa per nuncios munera mittunt, auxilia petunt, c De Do-
societatem pacis promittunt. Qui antea Mare Britannicum infestare so- strina Tép.
liti, ad eiusdem tutamen & ad pacem invitantur. Et Britannis certè lib. 2. c. 70.
rerum navalium adeoque tutelæ Maris sui curam fuisse eo in ævo d In Fastis
maximam inde liquet, quòd in historiâ Britannicâ de Arthuro illo Danicis
rege decantatissimo & Malgone Principe legitur, eos sex comprovin- lib. 1. c. 11.
ciales Oceani insulas (ut Galfredi Monumethensis verba sunt) Hiber- e Lib. 1.
niam videlicet. atque Islandiam, Gotlandiam, Orcades, Norvvegiam, Daniam f Vide
diversis præliis sua potestati sive adjecisse sive recuperasse; etiam & Guil. Læ-
Groenlandiam & omnes alias terras & insulas Orientalis Oceani usque ad bard. de
Rusiam & multas alias insulas supra Scantiam usque dum sub Septentrio- Priscis An-
ne. Et de hoc seculo est illud apud Nennium g Elvodugi discipulum glorum le-
intelligendum, Cunedam nempe Maglocuni avum, Britannum au- gibus. pag.
straliozem, Scotos ex omnibus regionibus & insulis Britannicis ex- 137.
pulisse. Certè ut hæc fierent, necesse est ut potestas navalis, quâ Mare g Ms. in
proximum facile tutum semper redderetur, accederet ingens. biblioth.
 Corto-
 niana.

CAP. X.

Anglo-Saxonum & Danorum Britannia Australis imperium occupan-
 tium, Dominium Marinum, tum ex Saxonici regni initiis, tum ex
 copiis eorum victoriisque navalibus elicitur.

PRÆter jam dicta de Saxonibus heic rerum potitis, sunt etiam in
 veterum monumentis alia quæ tum eorum tum Danorum in

Britannia regnantium Imperium, marinum expressius indicant. Ea quadrifariam tribuo; In potentissimi Saxonum regni initia; *Copias* sequentis temporis & *victorias Navales*; *Tributa & fiduciariorum clientum officia* ad rem nauticam pertinentia; Et demum *expressissima* aliquot, de Regum tunc temporis Anglosaxonorum dominio Marino, *testimonia*. In initiis regni Anglosaxonum præcipuis censeo cum Oethæ & Ebissæ, quos suadente Hengisto Vortigernus invitarat, adventum, tum Ellæ Suffexiæ Regis adpulsam. Hic Mare & litora Australia, illi Septentrionalia occuparunt. De copiis Oethæ & Ebissæ navalibus, ita Nennius « Elvodugi discipulus, sub Gildæ nomine etiam circumferri solitus; *Cum quadraginta Ciulis navigantes circa Pictos, vastaverunt Orcadas Insulas, veneruntque & occupaverunt plurimas insulas & regiones trans Mare Fresicum* (Bodotriam intelligit seu Fretum Edinburgense) *quod inter nos & Scotos, & usque ad confinia Pictorum*. Et *Hengistus semper Ciulas* (id est navigia Saxonibus plena, pandos myoparones Sidonio dictos) *ad se paulatim invitavit, ita ut insulas quas habitabant relinquerent*. Vix expressius dici potuit Gentem rebus nauticis bellisque maritimis assuetam, Britannia partem magnam ita adeptam, etiam appendicem illam Insulæ individuum, seu Mare, inprimis fuisse tutatam; numerosâ, quæ hoc prestare posset, vi traductâ. Quod ad Ellam attinet; eum cum Cissâ & Cimeno filiis, classe militaribus copiis instructissima, ad locum litoris Suffexiani propè **Witering** / **Cimenshore** ^b olim ab hoc Cimeno dictum, adpulisse scribunt; oram e maritimam, pulsas Britannis, possedisse; novisque indies è Germania accitis subsidiiis, regnum tandem ad Humbrum fluvium, per litora Orientalia, dilataste; primumque fuisse Anglosaxonum, qui tam diffusi Imperii heic potiretur. Quin eius posteris durasse hoc regnum annos circiter septuaginta. At vix sanè evenire potuit ut il, quibus re nautica insigniter pollentibus adeò feliciter res in litore processisset, ipsum etiam mare non obtinerent; maximè cum, sub id tempus, alios quosquam re nautica in hoc tractu polluisse nequiquam omnino testatum habeamus. *Copias* autem *Navales & Navales victorias* insequentium Regum tam Danorum quàm Anglosaxonum, videre est passim apud Ioannem Asserium Episcopum Schirburnensem, Guilielmum Monachum Malmesburiensem, Henricum Archidiaconum Huntingdoniensem, Regerum Hovedenium, Florentium VVigorniensem, Florilegum; præcipuè verò in Alfredi, Edwardi senioris, Athelstani, Edgari, Ethelredi & Haroldi regum gestis. Certè diu post Saxonici regni initia,

a Ms. in
biblioth.
Cotton.
& partim
apud Cæ-
den. in
Brit. p. 91.

b Cart.
Cedvval-
le R. apud
Camden.
in Brit.
pag. 223.
c Ethel-
vverd.
lib. 1. & 3.
cap. 3. He-
ric. Hun-
tindon.
lib. 2.

initia, rem Nauticam, qua Maris dominium tutum foret, haud parum heic floruisse existimandum est tum ex Gentis moribus suprâ narratis, tum ex frequenti Navigationis usu qui utrinque negotiantibus interdictus est, ob ortum inter Carolum Francorum (postea Cæsarem) & Offam Merciorum apud Anglosaxones Regem, cui ceteri suberant, dissidium. Sed & restituta est eiusdem pauld post libertas, ex federe in Anglosaxonum maximè gratiam & commodum, quod ex Alcuino ^a & Guilelmo Malmesburiense scimus. At verò ante Alfredum Regem languescere cepit potestas eorum maritima, idque præsertim sub Ethelulpho Rege, cum Dani ^b seu Normanni non litora solum verum & totam pæne insulam gravissimè infestarent, & insulas plerasque Britannicas occidentaliore vi occuparent. Et patebant omnia piraticam exercentibus. Postquam autem Alfredus regnum adeptus est, instaurata est Maris tutela, firmatum dominium. De eo ita Asserius ille Episcopus Schirburnensis, præceptor eius; *Iussit cymbas & Galeas, id est, longas Naves fabricari per regnum, ut navali prælio hostibus adventantibus obviiaret, impositisque piratis in illis vias Maris custodiendas commisit.* Et pauld post; *Nautis quoque suis mandavit, ut in parte freti vitale hostibus subsidium denegarent.* Piratarum heic vocabulo (quemadmodum alii illius ævi) usus est, non pro prædonibus; ut vulgò; sed pro iis, qui hostium classes arte navali adgrederentur & Maritimum defenderent territorium. De vocabuli etymo Scholiafles vetus ad Sophoclis Aiace, *πῖρα*, inquit, *ἡ πῖρα δὲ τῆς θάλασσης ἐστὶν ὁδὸς ἐκ τῆς θάλασσης ἐκ τῆς θάλασσης.* *Pira* Atticè denotat dolum seu artem, unde & *Pirate* dicuntur qui Mare infestant. Cum verò, Alfredi tempore, Anglosaxones & Dani de summa rerum in Anglia subinde decertabant (nam tunc Gurmundus, seu Guthrunus, Rex Danorum, ut fiduciaris Alfredo cliens suas habuit in Northumbria & Anglia Orientali sedes atque territoria perampla) concertationes eorum maximè navales fuere, perinde ac si cum qui Oceano Britannico dominaretur, etiam Telluris seu præjacentis insulæ partis dominum fore, necessario sequi existimassent utrique. Unde etiam fiebat ut invalescentibus in Mari Danis, Copias navales insigniter augeret Alfredus Rex, naves, Danorum navibus duplo longiores, altiores, celeriores, minusque nutantes, adeoque naumachiis multo magis idoneas, construendo. Florentius monachus, Eodem anno, inquit, scilicet Christi dcccxcvii) exercitus Paganorum in Eastanglia & Northumbria residentium, furivam prædam circa ripas maris agentes, terram occidentalium Saxonum graviter vexabant

a In Epist.
apud Guil.
Malmes-
bur. de ge-
stis Regum
lib. i. c. 5.
& in O-
peribus
Alcuni,
inter Epi-
stolas, pag.
1669.
b Gestis
Norman.
ann. 840.
Malmesb.
lib. 2. c. 2.
&c.

bant maximè longis celeribusque navibus, quas ipsi ante plures annos fabricaverant. Adversum quos bis longiores, altiores, celeriores, minusque nutantes, ex praecepto regis Alfredi fabricantur naves, quarum violentia praedicta hostium naves superari possunt. Totidem verbis idem narrat Rogerus Hovedenius. Henricus autem Huntindoniensis de remorum numero quibus agerentur naves hæc Alfredi, expressim; Rex, inquit, Alfredus naves longas scilicet 40. remorum vel plurium fecit parari, contra puppes Danorum. Sed de sexaginta remis navibus amplioribusque ab eo tunc constructis loquuntur Annales Saxonice conscripti^a; unde suos consarcinarunt ferè jam citati aliique scriptores

aMs. Codices
bini, in
biblioth.
Cottoniana
ann. 897.

eiusmodi farinæ. Verba sunt Annalium; þa heƿ Alfred Cing timbrian lanƿe ƿcipu on ƿen þa ærcas þa ƿæron full neah tƿa ƿƿa lanƿe ƿƿa þa oðre. Dume hæƿdon lƿ apa fume ma. þa ƿæron æƿþeƿ ƿe ƿƿiƿ tƿan ƿeunƿealdƿan ƿeac heaƿƿan þon þa oðre. næron hi næƿon ne on ƿƿiƿiƿ ƿeƿceapen ne on deniƿc buton ƿƿa him ƿelƿum þuhte þ hi nƿt ƿeopþoƿte beon mihton. quod sonat; Construi iussit Alfredus Rex naves longas quæ cum Danicis præliarentur. Fuere autem duplo illis longiores. Quarum nonnullæ remos habuere sexaginta, nonnulla plures. Ceteriores item fuere illis, minus nutantes atque altiores. Nec ad formam sive Frisicam sive Danicam fabricata. Sed eâ quam ipse existimavit præliis commodissimam. Unde dubitandum non est quin mirè instaurata fuerit, eo regnante, apud Anglo-Saxones res navalis quæ provinciæ marinæ tuendæ inserviret. Atque inita tam ab Alfredo quàm Edwardo filio suo cum Danis & Normannis prælia navalia, exitu ut sit vario, non sine classibus numerosis sæpius occurrunt. Sub Athelstano autem Rege copius maritimis instructissimo Gens Hibernensium (ut habet Huntindoniensis^b) & puppium habitatores fatales corruerunt. Anglo-Saxonica, quæ in vetustis Annalibus, unde ea transtulit Huntindoniensis, hisce respondent, sunt, scotta leode ƿscƿƿelotan ƿæƿeollan, quæ idem satis denotant. Nam scotta leode seu Gens scotica & Scoti pro Hibernis non rarò apud veteres sumuntur. Is etiam, confertissimum, inquit idem, duxit exercitum terrâ & Mari in Northumbriam & Scotiam, cui cum non esset qui resistere persisteret, ubique terrarum progrediens & pro libitu pradans cum triumphali rediit lauro; unde Poëta c illius ævi,

b Histor.
lib. 5.

c Apud
Guil.
Malmes-
bur. de ge-
stis Regum
2. cap. 6.

Iam cubat in terris fera barbaries Aquilonis;
Iam jacet in campo, pelago, pirata, relicto.
Illicitas torvasque minas Analavus anhelans.

Anala-

Analavus hic Hibernensium & multarumque insularum Rex erat, qui Athelstani litora, ad Humbri fluvii ostium cum classe d c x v navium adgressus, ingenti accepta clade, in turpissimam fugam conversus est. Edgarus verò Rex cum ingenti classe (sic Florentius Wigorniensis ^b) Septentrionali Britannia circumnavigata, ad Legionum civitatem (Cestriam) appulit, ubi subreguli ejus octo, ut mandarat, occurrerunt; & quod sibi fideles & Terra & Mari cooperatores esse vellent, juraverunt: Seu, ut Huntindoniensis ^c de eadem re; omnes illi domino debitam dederant fidem, se Terra & Mari servituros ei ad ejus imperium. In Regulis hiscæ fuit Maccusius plurimarum Rex insularum, Hovedenio & Florentio dictus; & Florilego, Rex Mona & plurimarum insularum. Eundem Archipiratam nuncupat G. Malmesburienfis. Quin idem Rex Edgarus perinde ac si in re navali & Maritimâ splendorem, magnificentiam, ac velut epitomen totius Imperii sui cerni voluisset, Scapham (cum Cestriæ agebat; ita Florentius & Hovedenius) ascendit, regulisque illis ad remos locatis, ipse clavum gubernaculi arripens, eam per cursum fluminis Dea peritè gubernavit, omnique turbâ Ducum & procerum simili navigio comit ante, à palatio ad monasterium S. Iohannis Baptiste navigavit, ubi, facta oratione, eâdem pompâ ad palatium remeavit; quod dum intravit, optimatibus fertur dixisse, tunc demum quemque suorum successorum se gloriari posse Regem Anglorum fore cum, tot Regibus sibi subsequenter, potirentur pompa talium honorum; seu, cum tanta prærogativa honorum fruere, ut scribit Malmesburienfis eandem rem narrans. Tot regibus; qui ut fiduciarîi clientes tam Mari quàm Terrâ cum subsidîis ei præstò semper forent, quodocunque accirentur. Sed & insigne est apud eundem Florentium & monachum Malmesburiensem testimonium, quotannis Regem hunc & assidua cura & copiarum vi Mare suum circumfluum esse circumlustrando tutatum. Omni, inquit Malmesburienfis, astate, emensa statim Paschali festivitate, naves per omnia litora coadunari præcipiebat; ad occidentalem Insula partem cum Orientali classe, & illa remissa, cum Occidentali ad Borealem, inde cum Boreali ad Orientalem remigare consuetus; pius scilicet explorator, ne quid Pirata turbarent, id est, viriliter hoc agens (ut ait, præter Hovedenium, Florentius) ad defensionem contra externos regni sui, & suum suorumque ad bellicos usus exercitium. Manifestum est hoc imperii Marini tutamen. Classium autem, quas diximus, cuilibet naves erant m c c, eæque, quod expressim aiunt scriptores, robustæ, adeò ut eo Rege, classis Britannica è navibus ejusmodi constaret m m m d c, quemadmodum expresse Florentius ^d, &

a Roger.
Hoveden-
ius an-
nal. pars. 1.
ann. 937.
& Florent.
VVigorn.
ann. 938.
b In ann.
937.
c Ann. Ed-
gari 13.
Huntind.
lib. 5.

d In Ann.
975.

a Ms. in
biblio-
theca
Cotto-
niana.

Hovedenius. Alii autem quater mille Naves classes hasce confecisse scribunt, ut Ioannes Bramtonius ^a Abbas Iornallensis; aliis tribus hisce classem quartam adjicientibus, unde numerus ad MMMMDCCC excrevit; quod videre est apud Florilegum. Ita Regni sui fines, ut ait etiam Florentius, prudentia, fortitudine, iustitia, temperantia, quoad vixit, Deo auxiliante custodivit, & quoniam iram ferociis Leonis contra inimicos habuit, insularum principes & tyranni illum pertinuerunt. De Haroldo etiam seu Heraldo Rege legitur apud Ordericum Vitalem; *Heraldus Mare navium militumque copia munierat ne quis hostium sine gravi conflictu introiret in regnum.* Aded ut quin Mari tuendo custodiendoque, ut Anglosaxonici in insula imperii appendici, dispositas fuisse copias illo in ævo has navales, & naumachias commissas existimemus, fieri quidem nequeat. Maximè, si hæc jam ostensa cum iis quæ de eodem sæculo ad hanc rem statim subiiciuntur, rite componamus.

C A P. XI.

Imperium Marinum Anglosaxonum & Danorum in Britannii regnantium, ex Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem nauticam pertinentibus, iidem observandum. Et de Tributo seu stipendio Danegeldo dicto quod Maris tutela præstari solebat.

b Ms. anno
1008. in
biblioth.
Cottoniana.
c Hist. or.
Minor Ms.
in Bi-
blioth.
Cottoniana.

Tributa sequuntur & Clientum officia ad rem Nauticam seu Maris Tutelam attinentia; quæ domini item Marini in Anglosaxonum ævo indicia sunt. Tributa dico ad Navium incrementum & Classiariorum commeatus indici solita. Qualia fuere quæ, secundum Civium fundos possidentium censum, indicta sub Ethelredo Rege ad naves construendas. Tunc enim quicumque CCCX *Cassatos* seu *Hidas* Terræ possidebat, is unius Navis fabricandæ sumptus præbuit. Et pro ratâ, ad hunc modum, omnes, qui plurium pauciorumve *Hidarum* *Hidæve* partis domini. Hoc docent Marianus Scotus ^b, Hovedenius, & Florentius, totidem quilibet verbis. Rex Anglorum Æthelredus de CCCX *Cassatis* (ita illi) *unam trierem, de novem vero loricam & cassidem fieri, & per totam Angliam naves intentè præcepit fabricari. Quibus paratis, electos in eis milites cum alimentis posuit, & ut ab exterorum irruptionibus fines regni defenderent, illas ad Sandvicum portum congregavit.* Henricus autem Huntindoniensis, uti etiam Matthæus Parisiensis ^c & Forilegus de eadem

eadem re; Fecit Rex parari per totam Angliam ex trecentis & decem Hidis navem unam, & ex octo Hidis, lorica & galeam. Dein subjicit Huntindoniensis, quid Hidæ nomine veniat. Hida autem Anglice, ait, vocatur terra unius aratri cultura sufficiens per annum. Alii de Hidæ quantitate aliter statuunt. Et pro diverso regionum more, eam fuisse perquam variam certissimum est; sed eandem cum Cassata & Carucata. Certè Annales Anglo-Saxonici ^a Monasterii Abingdoniensis Hidas heic expressim itidem habent. Sub anno M^{VIII}, Hēp bebead re Cing (ita illi) ꝥ man ꝥceolde oꝥen eall anꝥelcyn ꝥcipu ꝥæꝥlice pꝥncan, ꝥ iꝥ donn oꝥ ꝥꝥim hund hidum 7 oꝥ Tynum ænne ꝥceꝥð. 7 oꝥ VIII hidum helm 7 bypnan, Id est, heic jussit Rex ut per totam Angliam naves sedulo fabricarentur, scilicet ut ex CCCX Hidis unica passim construeretur trieris, ex octo verò Hidis lorica præberetur & galea. Et solenne est legibus nostris illius seculi Hidarum numero beatiore censer; quemadmodum item passim videmus in Notitia illa Angliæ seu libro Censuali **Domes day** ^b dicto, qui sub Guilielmo Rege primò conscriptus est. Addit item Huntindoniensis Non fuisse tantum numerum Navium tempore alicuius in Britannia; quod itidem testantur Annales, quos diximus, Saxonici. Igitur nec numerosissima illa Edgari Navium vis (de qua superiore in capite) cum hac comparanda. At verò ex vetustis illius seculi schedis Hidæ per Angliam apud Guilielmum Camdenum ^c virum præstantissimum atque ingens Britannia nostræ lumen ita numerantur, ut non ultra 243600 excrecant. Si ita res fuisset, certe Naves integræ ex hoc tributo tantum 785. construi potuere; qui numerus millibus aliquot est Edgari Regis numero minor. Itaque alia est Hidarum ratio ineunda, cui locus heic non est. Huc spectat illud Huntindoniensis, de Canuto Rege & Haraldo filio ejus. In diebus illis, inquit, (scilicet Haraldi) reddita fuerant XVI puppis ab unoquoque portu, VIII Marca, sicut & patris sui tempore. Quin tributum quod Classica manui penderetur statutum (cùm Canutus & Edmundus Reges in insulâ Sabrinæ mediamni, Oleneja dictâ, sedus percutiebant) memorat Hovedenius. Accedat, quòd Hardecanuto Angliæ Regi, antequam biennium regnaverat, sunt reddita triginta duabus puppis 11048 libra (scilicet triginta duabus navibus construendis) quod scribit Huntindoniensis. Is etiam unicuique remigi sue classis (ita Matthæus Westmonasteriensis ^d) octo Marcas, & singulis rectoribus decem Marcas de tota Anglia pendi præcepit, Idem iterum de eo; minis ^d Ann. 1040. suos per omnes fines regni destinavit, ut tributum, quod indixerat, nulli

^a Ms. in
Biblotheca
Cottoniana.

^b Ms. penes
Cammerarios
Scaccarii.

^c In Brit.
pag. 114.

^d Ann.
1040.

parcentes colligerent, & piratis suis (classiariis) inde omnia ministrarent. Et Florentius; Octo marcas, inquit ^a, unicuique suæ classis remigi & 12. (sic apud eum legitur) unicuique gubernatori de tota Anglia præcepit de-
pendi, tributum scilicet tam grave, ut vix aliquis id posset persolvere. Sed hæc de Canuto, Haraldo filio eius, atque Hardecanuto dicta, forte ad Tributum seu stipendium Danegeldum dictum attinent. Id scilicet ad rem navalem & territorio marino tuendo quotannis pendebatur. Inter præscas Angliæ leges occurrit; Danegeldi redditio propter piratas (sive depraedantes sive alios mare invadentes) primitus statuta est. Patriam enim infestantes, vastationi eius pro posse suo insistebant. Ad eorum quidem insolentiam reprimendam, statutum est Danegeldum annuatim reddi; scilicet duodecim denarios de unaquaque hida totius patriæ ad conducendos eos qui piratarum eruptioni resistendo obviarent. Ita nonnullis legitur exemplaribus ^b, aliis ^c irruptioni habentibus. Altera verò lectio denotare videtur, indictum hoc tributum, ad conqui-
rendas alendaque copias Navales quæ ita Mare tutarentur, ut nec ex adverso litore erumpere possent piratæ hostes. Nec aliter bene locum ibi habet Eruptionis vox. Adeo ut ipsissima Comitum litoris Saxonici Dignitas vetusta (de qua jam superius dictum est) in eo qui classibus illius ævi præesset ut Admirallus, non obscure inde cernatur. Originem habuit tributum hoc sub Ethelredo illo Rege. Scilicet is à Swano Danorum Rege miseras tandem redactus in angustias, pace ab eo emprâ, etiam ex federe conduxit puppes Danorum xlv, quæ regnum suum in mari excubando tutarentur, stipendia, quæ ex tributo hoc conflarentur, in comæatus annuatim accepturæ. Quod ut ritè intelligatur, advertendum est ex historia Anglosaxonica, tributum seu censum Danis persolvi sub id tempus solitum, non unius fuisse generis. Aliud erat tributum seu pecuniæ vis, qua pacem interdum Anglosaxones ab illis insulam graviter infestantibus redimebant. Aliud verò quod clausi Danicæ, ad tutandum mare oraque defendendas maritimas conductæ, ut stipendium, præstabatur. Primi generis tributum in illorum Florentii tum Rogeri Hovedenii cernitur sub Anno mvi; Rex Anglorum Æthelredus cum consilio primatum suorum nuncios ad Danos legans, eis nunciare mandavit, quod sumtus & tributum eo tenore illis dare vellet, ut à rapinis desisterent & pacem cum eo firmam tenerent. Cuius postulationi consenserunt. Et ex eo tempore de tota Anglia sumptus illis dabatur; & tributum quod erat 36000 librarum persolvebatur. Scilicet hoc tantum nunc fiebat, ut pecuniâ pacem ad tempus, quam armis

non

^a Ann. eodem.

^b Apud Rogerum Hoveden.
part. 2.
pag. 344.
in edit.
Londin.
pag. 603.
in edit.
Francof.
^c Apud G. Lambard.
de præscis Anglorum legibus
fol. 128. &
G. Camden. Brit.
pag. 102.

non potuit, *adquireret*, ut rectè ait Florilegus. Elapso item quadrien-
 nio, Omnes Angliæ primates utriusque Ordinis ante Pascha Londonia con-
 gregati sunt & ibi tam diu morati sunt quousque Tributum Danis promissum,
 quod erat 48. millia librarum, persolveretur; quæ leguntur etiam tam a-
 pud Florentium quàm a Hovedenium. Hoc autem ideo præstitum ^{a Anno.}
 est, ut Dani omnes qui in regno erant pacificam haberent cum Anglis ubique ^{1012.}
 cohabitationem, & esset utriusque populi quasi cor unum & anima una,
 quemadmodum Florilegus ille. Eiusmodi sunt alia in illius ævi
 historia, etiam & anteriora. Neque quotannis pendi solebat hoc
 genus primum, sed, pro re nata, subinde præstitum est. Utcunque
 verum forsitan fuerit quod scribunt ^b nonnulli, pro pace ulterius ser-
 vanda xxxvi Millium librarum Tributum Danis singulis annis persolve-
 re concessisse Ethelredum in federe illo anni mvi de quo paulò an-
 te dictum est. Concessisse heic legimus, juxta persolvissè itidem,
 nullibi. Quod verò secundi generis erat classi Danicæ, ut dictum
 est, conductæ solvendum, id annuum fuit & eodem tempore, sal-
 tem eodem anno (scilicet Christi mxi) quo 48. millia illa libra-
 rum ad pacem redimendam solvebantur, præstitutum. Nec cer-
 tà pecuniæ quantitate finiebatur, sed quanta classiariorum victui &
 vestitui sufficeret. Florentius & Hovedenius in anno jam dicto;
 Post hæc, tributo soluto (illo 48000 librarum) & pace juramentis firma-
 ta, Danica classis ut prius erat congregata longè lateque dispergitur. Sed
 cum rege xlv naves remansere eique fidelitatem juravere, & adversus
 externos Angliam se defensores eo tenore promissere, ut eis victum regimen-
 que praberet. Qua de re itidem Annales Anglofaronici Mona-
 sterii Abingdonensis e, Ða þ ȝayol ȝelæȝt pæȝ ȝ fpið aþay
 appopene pænon þa to ȝende ȝe hepe pide ppa he æp ȝeȝa-
 depode pæȝ. Ða buȝon to þam cynȝe oȝ þam hepe fip ȝ
 ȝeopepȝȝ ȝcypa. ȝ him beheȝon þ hi poldon þyȝne eapd
 healdan ȝ he hi ȝedan ȝceolde ȝ ȝcnydon. id est, Tributum soluto &
 amicitia juramentis præstitis, exercitus, ut antè erat congregatus (seu classis)
 late dispergitur. Manebant verò cum Rege ex ipso exercitu quadraginta quin-
 que Naves, ipsique fide datâ promiserunt se Terram hanc defensores, modo
 eas aleret & vestiret Rex. Danorum Rex tunc Swanus erat, quocum ita
 pepigit Ethelredus. Utrunq; autem præstationis, quam diximus, ge-
 nus Daneȝeld, Danageldū seu Danageldū, id est, Tributum Danicum
 dicebatur. Hoc nomine expressim apud Ioannē Sarisburiensem d
 innuitur genus primū; ubi, Swanus, inquit, Britannia insulam quam ex
 magna parte occupaverat vastabat, spoliabat, & mēbra Christi persecutionibus ^{cap. 21.}
 multis

^b Autor
 Chronici
 Melrosen-
 sis Ms. in
 biblioth.
 Cotto-
 niana.

^c In bi-
 bliotheca
 Cotto-
 niana.
 ann. 1012.

^d In Poly-
 cratico
 seu de Nu-
 gis Cuvia-
 lium lib. 8.

multis affligebat indictione census quam lingua Anglorum Danageldum nominant. Secundum verò quod pro classiariorum commeatu solum est itidem eadem voce indigetabatur tum quia ex federe Danico natum, tum quia Danicæ classi Marino territorio tuendo conductæ, pendi solitum. Unde & idem retinuit nomen tam sub ipsis Regibus Danicis, veluti Canuto, Haroldo I, Hardecanuro, quam sub Anglofaxonibus seu Anglicanis. Atque ea quæ diximus fuisse hujus initia, testis item est omni exceptione major Ingulphus Abbas Crowlandensis, qui sub idem seculum floruit. Is de rebus agens Edwardi Confessoris, Anno, inquit ^a, MLI (qui decimus erat Edwardi Regis) cum terra non daret solita fertilitate fructus suos, sed fame plurimos habitatores devoraret, in tantum ut bladi carentiâ & panis inopiâ multa hominum millia morentur, misericordia motus super populum piissimus Rex Edvvardus tributum gravissimum, quod **Danigeld** dicebatur, omni Angliæ in perpetuum relaxavit. Ferunt quidam, regem sanctissimum, cum dictum **Danigeld** Cubicularii collectum in regis Cameram intulissent & ad videndum tanti thesauri cumulum ipsum adduxissent, ad primum aspectum exhorruisse, protestantem se demonem super acervum pecunie saltantem & nimio gaudio exultantem prospexisse; unde pristinis possessoribus jussit statim reddere & de tam ferâ exactione ne iota unum voluit retinere. Quin in perpetuum remisit, anno scilicet xxxviii, ex quo, tempore Regis Ethelredi patris sui Syvanus Rex Danorum suo exercitui illud solvi singulis annis imperavit. Putatis retrò ab anno 1051, annis 38, factis occurrit ipse annus 1012, quo, juxta superiùs dicta, collocatur Danegeldi hujus initium. Nec obstat omninò, quòd annus unicus forsan superesse videatur. Nam discrimen eiusmodi in Monachorum Chronicis sæpe obvium esse, maximè ob indiligentem annorum Christi ac Regum (quorum initia variatim discrepare nemo nescit) commixtionem, satis norunt in illis versati. Nec ante annum proximum, seu 1013, de tributo stipendiiisque satis conventum fuisse est verisimile. Nam de eo anno expressim Florentius, Hovedenius, alique; Interea Syvanus tyrannus, suæ classi sumtus affluenter parari, & tributum fere importabile solvi præcepit. Similiter per omnia Turkillus classi, quæ apud **Grenewic** jacebat, solvi mandavit. Classis illa puppium xlv in Thamesi juxta Grenovicum stationem subinde habuit, & jam primùm stipendia promissa accepit. Id est, anno ipso qui trigessimus octavus est retrò putatus, ut vult Ingulphus. Unde nec anno in illo initium eius malè positum. Aulicus certè erat Ingulphus ille tempore Guilielmi primi Regis seu sub ipso,

^a Edit.
Londin
pag. 510.
Francof.
pag. 897.

ipso, quo id quod narrat gestum est, tempore, non incelebris. Aded ut hac in re fides ei cum primis sit habenda. Quod verò ait ille, in perpetuum Danegeldum remisisse Edwardum Regem; astipulantur etiam Rogerius Hovedenius, & Matthæus Monachus Westmonasteriensis; Hic, anno, inquit, *gratia MLI Rex Eadwardus à vectigali gravissimo Anglos absolvit, quod patre vivente, Danicis stipendiariis triginta octo millium librarum solvi consuevit. Quæ itidem leguntur apud Matthæum a Parisiensem. Hovedenius autem; Rex Eadwardus absol-* *a Hist. Mi-*
vit Anglos à gravi vectigali trigesimo octavo anno ex quo pater suus Rex Ethelredus primus id Danicis Solidariis solvi mandarat. Alii tantundem. *nor. in Ms.*
Eandem rem in anno sequente collocant Annales aliquot Anglo-Saxonici *b* adeoque annos 39. ab initiis tributi hujus (quod & *b Ms. in*
Hepezyld seu Heregildum, id est, tributum Militare seu Navale appel- *Biblio-*
lant) ad illam Eadwardi Regis abolitionem intercessisse testan- *theca*
tur; idem interea cum Ingulpho & Hovedenio, quantum ad ini- *Cotto-*
tia attinet, asserentes. In anno scilicet MLI; Alede Eadpapo *niana.*
cyn̄g (sic Annales b illi) þ Hepezyld þ Aþelned cyn̄g ær ar teal- *b Ms. in*
de. þ pær on þam nizon 7 þritizopan teape pær þe heht *Biblio-*
on Ʒannon hæfde, id est, Aboluit Eadwardus Rex Tributum illud mi- *theca*
litare, seu Heregildum, quod antea indixerat Ethelredus Rex; anno nimi- *Cotto-*
rum xxxix à tempore quo incepit. At verò apud autorem Dialogi de *niana,*
Scaccario sub Henrico Rege II conscripti (eum fuisse Gervasium *compacti*
Tilburiensem vulgo putatur) legitur solutum esse quorannis usque *cum Guil.*
ad tempora Guilielmi Regis primi seu Normannorum adventum. *Gisbur-*
Nempè per quatuordecim annos integros, qui abolitionem illam *nenfis an-*
proximè secuti sunt. Nam tamdiu regnavit Eadwardus Rex quem *nalibus.*
excepit Guilielmus ille. Verba autoris c sunt; Circumadjacentium in- *c Ms. pe-*
sularum pradones, irruptione facta, maritima depopulantes, aurum, argentum *nes Ca-*
& quæque pretiosa tollebant. Verùm cum Rex & indigena bellicis appa- *merarios*
tibus instructi, in sua gentis defensionem, instarent, illi fugas adgredebantur *Scaccarii,*
equoreas. Inter hos itaque penè præcipua & semper promior ad nocendum *c. 27. Idè*
erat bellicosa illa & populosa Gens Danorum; qui præter communem raptor- *habetur*
um avaritiam acrius instabant, quia aliquid sibi de antiquo jure, in eius- *dialogus*
dem regni dominatione, vendicabant, sicut Britonum plenius narrat historia. *etiam in*
Ad hos igitur arcendos, à Regibus Anglicis statutum, ut de singulis Hidis Re- *Codice*
gni, jure quodam perpetuo, duo solidi argentei solverentur in usus virorum *Rubro*
sortium, qui perlustrantes & jugiter excubantes maritima, impetum hostium *penes Re-*
reprimerent. Quia igitur principaliter pro Danis institutus est hic reditus, Da- *memora-*
negeldum, vel Danegeldus, dicitur. Hic igitur annua lege, sicut dictum est, *torè Re-*
gis.

sub

sub indigenis regibus solvebatur usque ad tempora Regis VVillielmi primi de gente & genere Normannorum. Sic autor ille, qui tributum hoc nomen, vides, sortitum esse voluit à Danis quos maximè classis eo sustinenda Angliæ finibus arceret. Sed primam nominis rationem, quemadmodum ex suprà citatis adducta est, amplectendam esse non dubito; tamen postmodum etiam simili classi ex eis qui Dani non essent seu Anglis, ad Danos ipsos reprimendos, stipendium solutum ac tributum pendi solitum idem nomen non immeritò itidem indueret. De hujus post Normannorum adventum solutione, plura inferius *. Quod verò dicit heic ille, ex Hida qualibet solidos binos argenteos quotannis præstari ad tributum hoc conflandum solitos, id alios habet autores veteres, Rogerum scilicet Hovedenium ^b, & Matthæum Parisiensem ^c. Adeo ut præstatio ei quæ ex Anglofaxonum legibus superiùs adducitur, apud hosce sit dupla. Apud Matthæos item Westmonasteriensem & Parisiensem annua stipendii hujus Danici pensio triginta octo millibus librarum æstimatur, ut ex jam citatis liquet. Quod sanè temere nimis ab eis scriptum est. Nec meliùs illi quibus triginta millibus librarum taxatur illa pensio, velut Chronici Melrolensis ^d auctori. Nam qualicunque census ratione, pro temporum varietate, tributum ipsum Regi penderetur, certissimum videtur, stipendia classi Danicæ præberi solita adeo incerta fuisse, ut nunc ampliora multo, nunc angustiora, pro Navium & classiariorum numero Tutelæ Marinæ idoneo, (quod nec aliter evenire potuisse credendum est,) præstarentur. Id quod etiam exempla apud Historicos docent. Florentius in anno M X I V, Rex Ethelredus, inquit, classi quæ apud Grenewic jacuit tributum, quod erat 30 millia librarum, pendi mandavit; sic item Hovedenius. At Annales Abingdoniensis Monasterii, Anglofaxonici ^e de eodem anno; *Se cynz het zyldan þam hepe ðe on ȝpenapic lætz x xi þupend pund, Rex mandavit solvi exercitui* (ita classis illa Anglofaxonice passim vocatur) *qui Grenovici stationem habuit 21000 libras.* Haud exiguum heic in librarum numero discrimen. Utcunque verò, si de annuo stipendio capiendum sit, minor multo erat hoc anno quàm apud monachos illos, qui de 38000. libris loquuntur, æstimatur. Quadriennio inde elapso, sub Canuto Rege (qui ipse Danus erat) longe amplior pecuniæ vis classi huic sustinendæ præstabatur. Florentius ille sæpè memoratus; *Hoc anno* (scilicet M X V I I I) *de tota Anglia 72. millia, & de Lundonia 1050. librarum*

exer-

a Cap. 15.

b Edit.
Londin.
pag. 276.
Edit.
Francof.
pag. 482.
c Hist. Mi.
more Ms. in
biblio-
theca
Cotto-
niana;
in Steph.
R. iniriis.
d Ms. ibid.

e Ms. in
Biblio-
theca
Cotto-
niana.

*exercitui Danorum sunt persoluta; & cum rege Canuto 40. naves reman-
sere. Cetera verò Denemerciam sunt reuelata. De quo anno Hovedenius;
De tota Anglia 72. & de Lundonia 410. libra exercitui Danorum sunt per-
soluta. Et cum rege &c. De summa discrepant, non de re, uti nec
Annales Anglo-Saxonici, quos memoravimus. Sed certorum sti-
pendiorum rationi quam afferunt Monachi quos diximus, satis ad-
versantur hi simul omnes. De eodem autem tempore Matthæus
Parisiensis *a*, & alter ille VVestmonasteriensis, *Cnuto classem Da-
nicam*, inquit, *& milites stipendiarios* (præter 40. scilicet Naves, ut
ex jam dictis liquet) *remisit ad Natale solum, datis eisdem ex tota An-
glia octoginta duobus millibus librarum argenti*: Item anno secun-
do Hardecanut Regis, *redditus est census exercitui Danorum, scili-
cet 21000. libra & 89. libra*, quod ait Huntindoniensis. Quæ omnia
fatis, puto, demonstrant tum ex certa pensionis annuæ quantitate
Danicum quod tractamus stipendium non constituisse, tum ingen-
tem pecuniæ vim ad Mare Regibus huius Angliæ tutandum (nam
quorsum aliàs classis illa perpetua, & præstationes tantæ in eius-
dem commearus annuæ) quotannis impendi illo in ævo solitam.
Sub Henrico autem II Rege, nomen Danegeldi in desuetudi-
nem abiit, Tributis nihilominus ad mare tutandum, aliis nomini-
bus notissimis pendi solitis; ut infra ostenditur. Sed falluntur ni-
mùm tam qui à priore Tributi Danis, pacis redimendæ causâ,
soluti genere, Danegeldi annui, quod celebrius passim habetur, o-
riginem sive cum Ioanne Bramtonio *b* Abbate Iornallensi sive cum
quopiam alio è quo ipse exscripserit, trahunt, aliisve eiusmodi, quàm
qui ob negatam Danis & Saxonibus navigationis libertatem, bellum
ab eis in Britannos susceptum esse volunt, eiusque exitum fuisse, ut
genti subiugatæ eo nomine tributum hoc imponeretur. *Clientum* au-
tem *fiduciariorum Officia* navalibus expeditionibus & Maris tutelæ il-
lo in ævo præstanda habemus in iis quæ capite superiore de Edgar o
rege dicta sunt. Iuramento obstringebantur ei Reguli insularum cir-
cumvicinarum, terrâ & mari servituros ad eius imperium. Et in
Notitiâ illâ Angliæ celeberrimâ *Domesday* *d* dictâ (quæ usita-
tos sub Anglo-Saxonibus mores plurimos, præter censum provincia-
rum, continet; Guilielmi primi tempore conscripta) *Consuetudo*
VVarvici est; si Rex per Mare contra hostes suos ibat, vel *IV Batfueins*
(clasiarios seu remiges) vel *IV libras denariorum* ei mittebant. Et de
Exonia, quando expeditio ibat per terram aut per mare, serviebat hac ci-
vitas, quantum v Hida terra. *Barnestaple | Updesford & Co-
tenais**

*a Histor.
Minor.
Ms. in Bi-
blioth.
Cottoni-
ana.*

*b Ms. in bi-
bliotheca Cotto-
niana an-
no 13. E-
thelredi
Regis, seu
Christi
991. p. 57.
c Apud
Iacob.
Thuanii.
Historiar.
lib. 95.
d Ms. pe-
nes Ca-
merarios
Scaccarii.*

tenais serviebant quantum ipsa civitas. Hoc est, tantum præstabant hæc tria simul oppida, quantum Exonia sola. Quin, reddebat Glocestria xxxvi dicras ferri & c virgas ferreas ductiles ad clavos navium Regis. Leicestria item, si per Mare in hostem ibat Rex, mittebat ei quatuor equos de eodem burgo usque Londoniam ad comportandum arma vel alia quibus opus esset. De **Lewes** etiam agri Sufflexiani oppido primario; Ibi Rex Edvvardus (Confessor) habebat cxxvii Burgeses in dominio. Eorum consuetudo erat, si rex ad mare custodiendum sine se mittere suos voluisset, de omnibus hominibus, cuiuscunque terra fuisset, colligebant xx solidos, & hos habebant qui in Navibus arma custodiebant. Ipsi Maris tutelæ seu Custodiæ expressissima heic mentio est. Et in Colcestria Sufflexiani agri oppido insigni, morem illius ævi offendimus reddendi de unaquaque domo per annum vi denarios, quos reddere potest, ad victum Soldariorum Regis ad expeditionem terra vel Maris &c. & hoc fit si Rex Soldarios habuerit vel expeditionem fecerit. Hæc omnia in Notitia illa. Atque eiusmodi sunt inibi alia. Quin expeditio per mare in testimoniis hisce non bellum ad vicinorum continentes subiugandas gerendum, sed planissimè apparatus & profecctionem militarem ad mare tutandum pacandumque, atque, ut Imperii Britannici partem, retinendum denotavit. Quod ex historiis illius temporis satis elicitur. Nam neque cum vicinis quibuscunque tunc temporis certamen aliud iniisse Anglosaxones Danosve nostros, præter id quod aut de Insulis Britannicis aut de Mari suo institueretur, legimus. Quod etiam est inprimis advertendum.

CAP. XII.

Edgari & Canuti Regum Angliæ, aliaque expressissima de dominio eorum decessorumque Marino testimonia; Et de adversi litoris, illo in ævo, Gentibus monitum.

UT tandem quadruplicem de illius ævi testimoniis divisionem absolvamus, Edgari & Canuti regum disertas de dominio suo Marino sententias adjicimus. Quod ad Edgarum attinet; titulus ei solennis erat, Ego *Edgarus a totius Albionis Basileus nec non maritimarum seu Insularum Regum circumhabitantium*. Britannici imperii corpus ita sanè facit regna maritima circumquaque omnia, id est, in mari Britannico posita. Quod explicatius reddit, dum Oceani Britannici Regem se expressim appellat in Tabulis, quibus Ecclesiam VVigorniensem anno dccccxlv ditavit; saltem si eas rectè legerunt, qui ante annos plurimos typis, quantum ad hunc titu-

a Apud
Guil.
Malmes-
bur. de
gest. Reg.
lib. 2. c. 8.

ticulum attinent, eas mandarunt. Verba sunt; *Alcironantis a Dei largiflua clementia qui est Rex Regum, Ego Edgarus Anglorum Basileus omniumque Regum insularum, Oceanique Britanniam circumiacentis* (sic legebat olim vir sanè doctrinâ multijugi, Iohannes *Dee* nisi quod Britanniani pro Britanniam habet ille; aliis legentibus *b Insularum Oceani quæ Britanniam circumjacent*) cunctarumque nationum quæ infra eam includuntur Imperator & Dominus; gratias ago ipsi Deo omnipotenti Regi meo qui meum imperium sic ampliavit & exaltavit super regnum patrum meorum; qui licet Monarchiam totius Angliæ adepti sint à tempore Athelstani (qui primus regnum Anglorum & omnes nationes quæ Britanniam incolunt, sibi armis subegit) nullus tam illorum ultra ejus fines imperium suum dilatare aggressus est. Mihi autem concessit propitia divinitas cum Anglorum imperio omnia regna Insularum Oceani cum suis ferocissimis regibus usque Norvegiam, maximamque partem Hibernia cum suâ nobilissima civitate Dublinæ, Anglorum regno subiugare. Quos etiam omnes meis imperii colla subdere (Dei favente gratia) cœgi. Quod ait patrum suorum nemi- nem imperium suum ultra fines Britannia dilatari esse aggressum, ita planè intelligendum est ut de finibus Septentrionalibus Occidentalibusque Britannici imperii capiat, quod ex Hibernia & Norvegiæ mentione satis constat. Adèd ut plures, quàm Britannia nomen complecteretur, jam insulas, seu insulas Oceani illius, cum ipso Oceano, subiugatas ipse haberet omnes. Canutus autem Rex suæ ditionis esse Oceanum Britannicum verbis expressissimis item est testatus. Is in litore Southamtonienfi *c*, ad æstum maris, sedili posito discumbens, ut etiam Reges ipsos homines esse assentatoribus manifestaret; Mari æstuanti ad hunc modum imperasse fertur. *Tu a meæ ditionis es, & Terra in qua sedeo mea est. Nec fuit qui impune meo resisteret imperio. Impero igitur tibi ne in terram meam ascendas; nec vestes, nec membra dominatoris tui madescere præsumas. Mare verò (quod aiunt Huntindoniensis & Florilegus, nus, in E-* qui hæc narrant) *de more conscendens, pedes Regis & crura sine reverentia madefecit. Unde Rex resiliens neminem Regis nomine dignum esse pronunciavit præter eum unicum, cuius nutum tam Mare quàm terra observaret. Neque postea auream coronam induere voluit, sed imagini Servatoris cruci affixæ consecravat. Ipsum se interea Maris Dominatorem, æquè ac Insulæ, esse palàm est heic professus. Huc sanè spectant Scriptorum aliorum testimonia aliquot, quæ utcu-*

T 2

que

d Henric. Huntindoniens. lib. 6. & Florilegus anno. 1035.

a Inspecimus. in Rot. par. 1. Ed. 4. part. 6. Sic habetur apud Ioan.

Dee in Monarch. Britann. pag. 58. & apud Villielm.

Purchasium, in Pergrinatio, Anglicæ editio, pag. 3. c. 19. p. 619.

Ed- vardus *Cohe-* in præfat. ad Commentarium Iuris lib. 4. & Iacob. V. f. serius,

Archiepiscopus Armachanus, in Epistol. Hibernic. Sylloge, p. 121. ubi vide. item pag. 163.

c Guil. Camden. in Brit. pap. 189.

que Anglofaxonum imperio recentiora, à viris nihilominus historię Anglicanę receptissimarumque de dominio maris Anglicano sententiarum callentissimis, utpote à maioribus edoctis, posteritati relinquuntur. Habetur apud Galfredum Chaucerum, non celeberrimum tantum Poëtam sed etiam virum sanè, pro seculo quo vixit, doctrina omnigena refertissimum, Fabula in itinere quod fingit versus Cantuariam à Iurisconsulto suo narrata quam ad Allæ Regis Northumbrorum ævum spectare voluit. Regnavit ille annos x x x. Cæpit autem anno salutis ^a D L I x. Fingitur ibi, Constantiam Imperatoris, nescio cuius, Romani filiam Syriæ Regi nuptam, nave in mare propugnaculo cuidam litoris Northumbrici vicinum devectam esse atque arena hæsisse. Christianam eam fuisse, eoque nomine extorrem, atque à propugnaculi regio præfecto captam. Inter describendum autem Constantiæ infortunium, Christianissimum ait (quod verum est) nondum fuisse territorio in illo ullibi receptum, sed Septentrionales illas plagas tam per Mare quàm per terram à paganis devictas tunc esse atque occupatas. Verba eius quæ idem sonant, sunt,

**In all that lond dursten non Chyristen rout;
All Chyristen folk been fled from the Countre
Through Pappynys that conquerd all about
The plagues of Northumberland by land and See.**

Mare vicinum æque ac Tellurem victoribus huius insulæ cessisse, appositè dixit, receptissimæ ea de re apud maiores sententiæ non nescius. Floruit ante annos c c x x x, sub Richardi secundi tempora. Nec minuitur autoritas hæc, ex eo quòd cetera sunt ibi fabulosa. Scimus enim ex fabulis Heliodori, Achillis Tatii, Theodori Prodromi, Eustathii, eiusmodi aliis sive Eroticis sive generis qualiscunque, ritus, mores, ac receptas sententias tum hominum apud quos agi finguntur, tum seculorum quibus tribuuntur, non inutiliter subinde observari. Ioannes item Hardingus qui historiam de rebus Anglicis metricè sub Edwardo IV rege conscripsit, ubi principes memorat qui fidei iuramenta, ut clientes beneficiarii, Canuto Regi præstitissent, adjicit ^b;

**So did the Kings of Wales of hie parage
And all the North-west Occian
For their Kingdomes and for their landes than;**

id est, idem fecere tunc Cambro Britannia Reges nobilissimi, uti etiam totius Oceani sub Cauro positi, nomine regnorum & territoriorum suorum. Oceani illius

^a Floren-
tius VVi-
gornienfis
ann. 559.

^b Cap. 117.

illius Regum Rex ita erat Canutus, quod satis & ipse testatur ubi ditionis suæ Mare fuisse in superiùs adductis expressim affirmat. Et de Oceani Britannici à regibus tum Anglofaxonis tum Danicis (præter ipsos Britannos, postquam Romanorum exuerant imperium) occupati testimoniis, hæcenus. Quin eodem ferme usos hosce fuisse consilio videtur, in firmando tutandoque tam Oceani quàm Insulæ imperio, quod Germani veteres (quorum pars & Saxones & Dani) in civitatibus suis mediterraneis tuendis adhibere soliti. Apud eos enim *maxima laus erat* (quod scribit Cæsar ^a) *latissimas circum se vastatis finibus solitudines habere, hoc proprium virtutis existimantes, expulsos agris finitimos cedere nec quenquam prope se audere consistere; simul hoc se fore tutiores arbitratos, repentina incursionis timore sublato.* Ita sanè iis, qui in Britannia rerum sunt tunc potiti, visum est latissima circumambientis Oceani spatia sua reddere, circumnavigando aliosque arcendo, veluti ab Insulæ five Muro five Pomærio. Neque civitates illæ Germanorum domini magis erant circumiacentium, in quibus nihil præter solitudines, agorum; quàm Britannia reges Oceani cognominis. Ceterum ut de Scotis & Pictis sub Romanorum tempora superiùs, ita hæc etiam de ipsis iterum Norwægis, Normannis, (hi duo iidem sæpe sunt) aliis Septentrionalibus populis monendum est; insulas nimirum Britannicas in Occiduo & Septentrionali Oceano positas à Scotis Pictisque aded fuisse interdum occupatas, uti etiam à Norwægis, atque id genus aliis, qui Mare Boreale infestum haberent insulasque interiectas invaderent, ut non dubitandum fuerit hos etiam pro vario terrestri suo imperio marinum simul (velut litorum qualiumcunque Britannicorum appendicem) dominium esse hoc temporis intervallo adeptos. Autor incertus ^b de anno DCCCXVI; Scoti à Normannis per annos plurimos tributarii efficiuntur, insulis circumquaque positis, nullo resistente, potiti immorantes. Et de nauticis in Mari nostro rebus Normannorum, alia occurrunt apud Reginonem Abbatem, Aimoinum & Scriptores, de ævo illo, alios. Sed interea pro comperto satis est, ut per variantes rerum illo in seculo status ipsum Insulæ imperium in incerto sæpiùs positum est, ita etiam & Imperium Marinum pari aut simili modo affectatum esse, turbatum, invasum, receptum, defensum, velut id quod Insulæ imperium dominiunq; nunquam non sequebatur. Scimus autem in historiis Francorum subinde quædam de eorum potentiâ navali hoc in seculo occurrere, quæ & collegit Popelinerius ^c. Sed in iis nihil

^a De bello Gallico lib. 6.

^b In Gestis Normanorum pag. 2. vide Aimoini de Gestis Francorum lib. 4. cap. 90. & 100. de Normanis.

^c L'Amiral de France, chap. 6. & 7.

a *Aimoin.
Monach.
lib. 5. c. 7.
& Egin-
hart. in
vita Ca-
roli M.
b Appen-
dix Gre-
gorii Tu-
ronensis.
cap. 109.*

110

MARE CLAUSUM, SEU

habetur quod dominii seu Imperii Marini vestigium seu specimen exhibeat. Pauca sanè sunt ea, & quæ sunt, aut ad tutanda, adversus Normannos ac Danos per Mare nostrum tum circumcurstantes, fluminum ^a ostia, aut ad Frisonum ^b eis-que vicinorum aliquot subiugationem tantum ferè attinent. Quò etiam tantum spectabunt nonnulla, quæ infra de Francorum Admirallis dicemus.

C A P. XIII.

*Testimonia de Marino Regum Angliæ dominio, post
Normannorum adventum, per Capi-
ta generatim indicantur.*

c L. 3. ff.
tit. de ac-
quir. vel
amitt. pos-
sessione.
d Hugo
Donellus
de Iure Ci-
vili lib. 5.
Cuiacius
Observat.
lib. 9. c. 37.
l. 10. c. tit.
de acquir.
Possess. &
retinenda.

DE Marino Britannorum dominio cis Normannorum in Angliam adventum (eò enim indaginis ordo deduxit) proximè dispicimus. Et primò de Oceani Anglicani, seu eius quod Angliam & litora portusve vicinorum adversos interluit Dominio agemus. Cùm autem dominium omne justà Possessione sive Occupatione eiusque Continuatione inprimis subniti in confesso sit, nec Possessionem adipiscamur sive per se Animo, sive per se Corpore (ut rectissimè Paulus ^c olim) sed tum Corpore tum Animo, & utroque ea optimè retineatur: unde in Civilem seu quæ jure est ^d, & Naturalem seu Corporalem distribuitur; dominiumque illud ut insigniter firmetur necesse sit à Vicinorum, quorum maximè interest, per multa secula Adstipulatione & libenti atque publicà Confessione seu Recognitione: Primò tam de Corporali seu Naturali Maris huius Possessione, quàm de eà quæ Civilis seu Iure est atque animo retinetur, amplissima simul, de tempore quod Normannorum adventum sequitur, testimonia exhibebimus. Dein verò eiusmodi dominium Regum Angliæ Marinum etiam ab Exteris seu Vicinis gentibus quarum maximè interest, recognitionem esse ostendemus. Quoniam verò quæ de Anglicano Mari generatim ita dicemus, ad Australe & Orientale, seu quod Gallias & Germaniam pulsans Angliæ litoribus prætenditur, potissimum attinebunt; ideò tam de Occiduo Angliæ, quàm de eo, quod Scoticum est & Borealius, seorsim postea disseretur. Quod ad Maris huius Anglicani tam Corporalem, quàm eam quæ ex Animo est, Possessionem, in illo, quod jam tractamus, tem-

temporis intervallo, perpetuam, indeque natum & retentum non dissimile dominium spectat; Eiusce sunt insignia seu Testimonia luculentissima, quæ, Methodi causâ, in Capita octo tribuimus. Horum est

- I *Custodia, Præfectura*, seu *Admirallatus* Maris Anglicani, seu Territorii sive Provincia Regiæ.
- II *Dominium Insularum* litori Gallicano præiacentium.
- III *Impetrata* Exteris *transcendi* per hoc Mare *venia*.
- IV *Libertas piscandi* in eo Exteris vicinisque *indulta*, & *tutela* Piscatoribus præstita.
- V *Leges & Termini Exteris*, qui invicem hostes, Anglo utrique amici, per hoc Mare mutuo deprædarentur, *præstituti*.
- VI *Tabula* in sacris Scriniis *publica*, quibus dominium huiusmodi obiter, idque tum à Rege ipso tum ab ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut aliud agentibus, ut res certissima, disertè asseritur.
- VII *Iuris patrii Commentaria* *moresque receptissimi*, quibus si ve asseritur sive admittitur eiusmodi dominium.
- IX Veterum aliquot *notæ minoris Testimonia*.

Domestica quidem fermè sunt omnia hac in distributione comprehensa testimonia; sed aded publica & tam certæ spectatæque fidei, ut, quod Possessionem tum quæ Animo est seu Civilem, tum quæ Corpore seu Naturalem luculentius comprobet, id quidem vix possit fingi. Ut intuenti cuiusvis faciliè patebit. Maximè, si ipsis exterarum Gentium, quarum inprimis intererat, sententiam seu Recognitionem, quæ itidem mox subjicitur, adiungat. Sed de his sigillatim.

C A P. XIV.

Reges Angliæ, post Normannorum adventum, *Maris circumflui dominos perpetuò fuisse*; primò ex eius veluti Provincia seu Territorii, custodiâ seu præfecturâ, id est, jure Admirallatus Anglicani singulari, probatur.

Quod ad Custodiam seu præfecturam Maris huius attinet; Tria sunt de ea maximè advertenda. Nuda *Custodia Maris & Custodum*

dum seu Admirallorum in Tabulis publicis & Historiis Mentio & Natura; Tributa & vectigalia ad Custodiam eiusmodi sive indicta, sive pendi solita, seu postulata; Et demum Custodia huius & Admirallatus Anglicani seu præfecturæ Marinæ diplomatum tenor & varietas. Custodiæ seu præfecturæ ad tutandum Mare institutæ mentio est, post Normannorum adventum, frequens. Recolantur heic quæ superius a ex Notitia Angliæ **Doomesday** dicta, de Custodia huiusmodi adnotantur. Et Henricus Rex primus, inquit Florentius V Vigornien-
 sis *b*, *Butsecarlis* suis præcepit mare custodire & observare nequis de partibus Normanniæ fines adiret Angliæ. Totidem ferè verbis Rogerus Hovede-
 nius, excepto quodd in impressis malè legitur *Buzsecarlis*, pro, *Butse-
 carlis*. *Butsecarlis* seu **Butsecarles** sunt Ministri Nautici seu classia-
 riî, ut *Hufsecarli* ministri domestici seu aulici, linguâ Anglorum veteri.
 Mare autem custodire heic, Mare ipsum classe, non regionem
 maritimam (ut interdum, sed rarè) copiis terrestribus tueri deno-
 tassè manifestum est ex Huntindoniensi, apud quem liquer hos ip-
 sos, qui Mare ita custodirent, missos etiam fuisse à Rege ut navale
 bellum adversus Robertum Normanniæ Comitem in Angliam tra-
 jecturum gererent. Interciderunt autem tabulæ publicæ in quas
 referri solebant codicilli Regii quibus eiusmodi præfectura manda-
 ri solebat per totum tempus quod Normannorum adventum & Io-
 annem Regem intervenit. At verò ex iis, qui ad sequentia secula et-
 iam in præsens attinent, apertè constat Reges Angliæ Præfectos
 constituere solitos, qui Mare Anglicanum custodirent seu eius Cu-
 stodes essent sive Præfecti, non aliter ac Provinciæ cuiuscunque ter-
 restris. Primò autem Mari, *Maritima* & *Marina* (idque ubi his voci-
 bus non regio solum maritima, sed ipse etiam Oceanus Britanni-
 cus planè continetur; quod non semper fieri fatemur) præficieban-
 tur *c* qui tuerentur & custodirent, nomine Custodum (ut inter-
 dum) navium, frequentius verò *Maritimæ* seu *Marinæ*, sensu jam
 dicto. Et sub Henrico tertio nuncupatur Thomas de **Moletton** *d*
Capitaneus & Custos Maris, & præficitur ipse ad Custodiam Maris & par-
 tium marimarum litoris Orientalis. Sub eodem etiam cives *Quin-*
que portuum custodiebant costeram e Angliæ & Mare. Sic Hugo de **Cre-**
queur Custos erat *Quinque f portuum & Maris in partibus illis*. Postea
 Custodum nomen sæpius in Admirallorum transit. Edwardus pri-
 mus *navigium ad custodiendum Mare in tres classes distinxit, tres preponens ei*
Admirallios, videlicet, Gernemuthensibus & cæteris illius partis navibus, Io-
hannem de Botetort; Portesmuthensibus VVillielmum de Lepburn;
Occi-

a Cap. 11.
 huius li-
 bri.
 b Anno
 1101.

c Rot. pat.
 6. Iohan.
 R. membr.
 8. vide rot.
 pat. 8.
 Hen. 3.
 part. 1. m. 3.
 & 4.
 Claus. 9.
 Hen. 3.
 membr. 15.
 Pat. 9. H. 3.
 3. part. 2.
 m. 9.
 d Rot. pat.
 48. Hen. 3.
 part. 1.
 memb. 3.
 & Rot.
 Claus. 48.
 Hen. 3.
 memb. 3.
 e Rot. pat.
 27. Hen.
 3. part. 1.
 memb. 3.
 in dorso.
 f Rot. pat.
 19. Hen. 3.
 memb. 14.

Occidentalibus *verò navibus & Hibernicis*, militem *ignem de Hibernia* ^{seu ann. 1195.}
oriundum, quæ verba sunt Thomæ Walsinghamii. Sed & Iohannes ^{b Rot. pat 23. Ed. 1. m. 5. c 18. Ed. 2. seu. ann. 1326. & vide Rot. pat. 19. Ed. 2. part. 1. mem. 12. & 20. Ed. 2. mem. 22. d Rot. Parl. 14. Ed. 3. art. 2. c Rot. Parl. 13. Ed. 3. part. 1. art. 6. 9. & 11. & Rot. Parlam. 20. Ed. 3. artic. 21. f 2. Rich. 2. g Rot. Parl. 2. Rich. 2. part. 2. art. 39. & 7. Rich. 2. membran. 9. art. 13. & 14. & 7. Hen. 4. art. 18. & 19. & 8. Hen. 5. art. 6. h Rot. parl. 33. Hen. 6. artic. 27. i Rot. Frācia 38. Hen. 6. m. 4. lectissi- k Rot. Frā-}
ille de Butetort Custos Maritimæ nominatur, in sacris illius tem-
 poris Scriiniis ^b, ut etiam alii. Edwardo dein secundo regnante,
 tres Admiralli trium plagarum Angliæ, videlicet (sic Walsinghamius) ^c
 dominus Iohannes *Oruvin* dominus Nicolaus *Kypriel* & dominus Iohan-
 nes de *Felton* custodiam Maris habebant. Et primaria Comitiorū Par-
 lamentariorū ratio, anno Regis Edwardi tertii decimo quarto, est,
De trece sur la gard de la pees de la terre, & de la marche d'Escoce, & de la
meer, quod legitur in tabulis publicis ^d; id est, ut tractaretur de Custo-
 dia *Pacis Terræ, & limitis Scotici, & Maris*. Non alia habebatur tutelæ
 Maris quàm Telluris seu terrestres provinciarū ratio. Unicum ex hisce
 constare innuebant, regni scilicet Angliæ corpus. Ejusmodi alia ex-
 pressim occurrunt in tabulis ejusdem Regis & Parlamentariis, seu in
 consultationibus Ordinum Regni ea super re subinde ita habitis, ut,
dum de la saufegard de la terre seu de Custodia seu tutela Telluris sive In-
 sulæ, & *de la saufegard de la Mere seu de Custodia Maris* consilium pariter
 ineunt, tam Hujus dominium quàm Illius ad Regem suum pertine-
 re, à majoribus edocti, manifestò testari videantur. Non enim de
 classe solum agunt, qua hostibus per mare resisteretur, sed de ipso
 Mari tuendò æque ac de tutela Insulæ, adeoque de Jure in utroque
 Regis avito defendendo. Sub Richardo Rege 11, Hugo *Calverlee*
factus est Admirallius maris (sic Walsinghamius) & dominus Thomas
Percp associatus est ei ad observandum semitas maris per unum annum.
 Sub eodem etiam Rege & Henricis, qui sequuntur, quarto & quin-
 to, de Custodia Maris agitur in Comitibus & Parlamentariis. Richardo
 item Comiti Saresburienfi, Iohanni Salopienfi, Iohanni Wigornien-
 si, Iacobo Wiltonienfi præter Baronem Sturtonium, sub Henrico
 Rege v1, Custodia maris ^b mandata est cum classe numerosâ, &
 postea Iohanni Duci ⁱ Exoniensi. Et frequentes erant illo in ævo
 literæ Regiæ, Protectiones verbo forensi dici solitæ, quibus indulge-
 batur litium vacatio eis qui maris Tutelæ hujusmodi incumberent;
 seu super *salvâ custodiâ & defensione* ^k Maris morarentur, ut verborum
 erat formula quæ in Archivis sæpe occurrit. Etiam in editis san-
 ctionibus ejusdem Regis Parlamentariis ^l mentio fit *salvæ Custodiæ*
Maris, seu *de la saufegard de la mier*, ut rei tum notissimæ, tum cui non
 aliter ac provincie cujuscunque præfecturæ in more erat Anglis pro-
 spicere. Quin legem rogat Plebs anno Regis ejusdem xx m, quâ

V

lectissi-

cia 32. Hen. 6. m. 4. & 6. & c. 1 Stat. 20. Hen. 6. c. 1. m Rot. parl. 20. Hen. 6. art. 29.

lectissima classis Maris tutelæ præciceretur, eo quod *It is thought fit be all the commons of this Land that it is necessary the See be kept* | id est, *Necessarium visum est toti plebi Anglicane, ut Mare custodiretur.* Quam plurima sunt eiusmodi alia. Quin ubi inter appositissimos elegantissimosque complurium hominum generum characteres Anglicè conscriptos, Mercatorem sui ævi Anglicanum describit Galfredus Chaucerus (floruit ille sub Richardo secundo rege, vir rerum patriarum scientissimus) id inprimis cupivisse eum ait, ut mare custodiretur, seu tutela qua haberetur pacatum neutiquam careret. Quod ideo sane dixit, ut totum Mercatorum nostratium illius ævi sic depingeret genus; utpote cui solenne erat de Commerciis ante alia sollicitum esse, adeoq; de Mari ipso, quod tutum eis iter navale non præberet, nisi reges Angliæ, pro more & jure suo, illud veluti provinciam, scilicet ejusdem domini, tutarentur. Chauceri verba sunt;

*His reasons spake he full solemnely
Shewing alway the encrease of his winning;
He would the See were kept for any thing
Betwix Middleborough and Orewell.*

id est, *Rationes suas gravissimè elocutus lucris sui incrementa semper aperuit. Mari autem tutelam ante omnia præstari volebat inter Midleburgum & Orrevellam.* Orwella portus est in maritimis Suffolciæ. Middleburgum in Zelandiis. Integrum Oceanum, qui interfluit Britanniam & Zelandias, tutandum voluere Mercatores Angli, id solenni effato optare soliti; utpote quod ipsum, uti & tutela eorum, Angliæ regum erat. Nam de transmarinorum Principum heic Tutela extra portus suos ac sinuosos forte, inter insulas quas sive Germaniæ sive Galliæ Belgicæ conterminas possidebant, flexus, anteriorum seculorum testimonia nihil omnino, quantum scimus, suppeditant. In seculis itidem sequentibus frequens est Custodiæ hujusmodi seu tutelæ Maris ejusdemque præfecturæ mentio, ut amplius patebit ubi de Tributis & Diplomatum Admirallorum tenore & varietate inferiùs agimus. Iam verò observandum est & Nomen & Naturam hujus Custodiæ non solum ex ejusdem vocabuli usu in Jure tum Cæsareo ^a tum Pontificio ^b, quo diligentem rei, cujus is dominus est qui sive Custodi commodat sive eum præficit, curam denotat, verum etiam ex obvio ejusdem vocabuli, aliis in præfecturis, apud Anglos usu optimè dignosci. Nam constituti sunt olim, idque quando Custodum Maris nomen erat usitatius, *Custodes portuum* (quem-

^a L. 5. ff. tit. Commo-
dati. §. 5.
& 8.
^b Extr.
tit. de Of-
ficio Cu-
stodis Ec-
clesiæ.

(quemadmodum hodieque) *Custodes Comitatum* (qui ipsi sunt provinciarum præfecti, Vicecomites dicti, & solenni verborum formulâ *custodiam comitatus* sibi habent mandatum) *Custodes Marchiarum* seu limitum, *Custodes Arcium* seu Castrorum, Vivariorum, ædium, ejusmodi aliorum. Etiam & Hiberniæ prorex *Custos Hiberniæ*, & dignitas ejus *Hiberniæ custodia* stilo solenni, Iohannis ^a & Henrici tertii ^b Regum maximè ævo, nuncupabatur. Quemadmodum & Iohannes Bedfordiæ & Humfredus Glocestriæ Duces, quibus vicissim regimen Angliæ, Henrico Rege quinto in Galliis absente, permittebatur, *Custodes Angliæ* vocitabantur, quod tum in historiis ^c tum in tabulis publicis ^d sæpissimè occurrit. Sic Arthurus Princeps Walliæ, *Custos Angliæ* ^e constitutus est, Henrico-Rege septimo ex Angliâ profecto. Sic Petrus Gavestonius *Custos Angliæ* erat, Edwardo secundo Rege in Galliis agente. Sic alii. Et præfecti insularum Cæsariæ, Sarniæ (*Jarsep* & *Garuesep*) & adjacentium in hoc Mari *Custodes* itidem seculis vetustioribus tantum dicti, quemadmodum nunc *Gubernatores*, *Custodes*, & *Capitanei*. Quod cum ita sit, quomodo fieri potest, ut non eadem notione vocabuli *Custodis* & *Custodiæ* majores nostros usos esse existimemus in *Custodis* & *Custodiæ* Maris nomine, quâ in *Custodia Insulæ* & cæteris jam dictis dignitatibus uti solebant? Scilicet in hisce omnibus dominium imperiumque singulare præficientis apertissimè ita signatur includiturque, aded ut non magis auctoritas in personam quæ præficitur, quàm rei custodiendæ dominium nomine hoc planè innuatur. Nec prætermittendum est, seculis præfiscis antequam summorum Admirallorum Angliæ auctoritas à Regibus nostris satis stabilita esset & ita distincta ut Maris præfectura ad eos tantummodò attineret; ipsos Provinciarum præfectos seu *Custodes*, quos *Comitatum* Vicecomites appellamus, ex ipso Vicecomitatûs officio etiam *Custodiam* aliquam contermini provinciis suis Maris, velut regni Angliæ partis, habuisse. Quod sanè (ut alia mittam) inde satis probatur, quia tunc non rarè ipsi, qui, ex jure patrio ac ordinario, Regia in locis sibi tantum commendatis custoditisque exequi mandata, ut nunc, solebant, etiam in ipso Mari, non aliter ac in provinciâ quacunque mandantis terrestri, idem præstabant. Nimirum naves & classes Regias à portu alio ad alium, per Mare ut per provinciæ commendatæ territorium, ex jussu Regio ordinario nec qui alio jure ab eo quod *custodiæ Comitatus* seu Provinciæ erat subniteretur, sæ-

a Rot.
Cart. 2.
Ioann. R.
in dorf. &
rot. par. 17.
Iohannis.
b Rot. par.
3. Hen. 3.
membran.
4. &c.
c Th.
VValsin-
gham. ann.
1410. &c.
d Rot. par.
lam. 8.
Hen. 5.
&c.
e Rot. par.
8. Hen. 7.
part. 1.
f Rot. par.
3. Hen. 3.
in Junio;
Philippo
de Albi-
niaco,
&c.

a Rot.
claus. 7.
Hen. 3.
dors. 6. 14.
Hen. 3.
Membr.
22. & 17.
in dors.
Claus. 17.
Hen. 3.
membr. 7.
in dors.
Rot. par.
24. Ed. 1.
membr. 17.
& claus.
25. Ed. 1.
memb. 12.
in dorso,
&c.
b Cap. 27.
& 28.

penerunt deducebant. Quod seculis quidem ceterioribus inauditum est. Sed rem se ita habuisse sub Henrico tertio & Edwardo 1 Regibus, docent eorum tabulae publicae. Postea verò omnimoda maris Custodia, quae extraordinaria non est, summis Admirallis Angliae iisque solis eorumve legatis à Regibus nostris permissa, jure nunc certissimo ad eos pertinet. Sed ubi quis Custodiae praeficitur, in ipsa Praefectura, Regis, qui praeficit, possessio ac dominium continetur. Quod etiam, ad ipsam quam tractamus rem, verbis expressissimis libelli, à plurimis gentibus vicinis, cognitoribus sub Edwardo nostro 1 & Philippo Pulchro Galliarum Rege exhibiti, atque inferius b adducti, comprobatur.

C A P. XV.

Maris Anglicani dominium ex Tributis seu Vestigialibus ad eiusque Custodiam, seu Tutelam, post Normannorum adventum, indici, pendis, postulari solitis, firmatur.

c Cap. 11.

d Apud Rogerum Hovedenium in Annal. part. 2. pag. 344. edit. Lond. & 603. in edit. Francosurf. & apud G. Lambard. in Archæonomia pag. 128.

DE Tributis seu Vestigialibus ad Maris Anglicani Custodiam indictis, pendis solitis, postularis, testimonia sunt amplissima, vetustissima, omnisque ævi cis Normannorum tempora. Atque ea quae de Custodiâ Maris jam dicta sunt, haud parùm firmant. Tributum, Anglosaxonum tempore, Custodiæ Maris indictum quod *Danegeldum* vocabant (de cujus initio ac usu superius c dictum est) etiam sub Normannicis regibus olim pendis subindè solitum esse liquet. Post verba ibi ex prisco Dialogo de Scaccario, de ejusdem ante Normanni adventum præstatione, adducta, statim sequitur in eodem Dialogo, Ipso namque regnante (scilicet Gulielmo primo) tam Dani quàm ceteri Terra Marisque pradones hostiles cohibebant incursum, scientes verum esse quod scriptum est, Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet. Noverant enim quòd acerrime virtutis homines impunitas non ferrent iniurias. Cùm igitur diu solvisset terra sub ejusdem Regis imperio, noluit hoc ut annuum solvi quod fuerat urgente necessitate bellica tempestatis exactum. Nec tamen omnino propter inopinatos casus dimitti. Rarò ergo temporibus ejus vel successorum ipsius solutum est; hoc est cùm ab exteris gentibus bella vel opiniones bellorum inurgebant. Atque inter priscae Anglorum leges d docemur, Gulielmo Rufo à Baronibus auxilium requirente, ad Normanniam requirendam & retinendam de Roberto suo fratre cognomine **Corteiose** Ierusalem proficiscente, concessum esse ei (non lege sancitum neque firmatum) Dane-

Danegeldum; scilicet ex unaquaque Hida quatuor solidos, qui marinae tuendae provinciae impenderentur. Nam ex sui natura ac origine id postulabat Danegeldum. Etiam in Stephani Regis tempora pendii solitum expressum testatur Rogerus Hovedenius. De promissis ejus tempore coronationis suae agens ille, *Tertio*, inquit; *vovit quod Denegeldum, id est, duos solidos ad hidam, quos antecessores sui accipere solebant singulis annis in aeternum, condonaret.* Adstipulatur item praeter Mattheum Parisiensem, Rogerus Wendoverius, è quo Matthei Annales editi usque in annum decimum-nonum Henrici tertii, seu Christi MCCXXXV, omnino desumpti sunt. *Tertio vovit*, sic illi de Stephano Rege, *quod Danegeld / id est, de qualibet yda terra duos solidos, quos antecessores eius consueverant accipere in aeternum annis singulis, condonaret.* Ita nempe legitur in codicibus Matthei hujus manuscriptis; unde corrigendi sunt editi qui habent tantum, *tertio vovit quod antecessores ejus accipere consueverant, in aeternum annis singulis condonaret.* Subjicitur autem apud Hovedenium; *Hec principaliter Deo vovit & alia, sed nihil horum tenuit*: quod itidem testantur Parisiensis & Wendoverius. Igitur sub Willielmo primo, secundo, & Henrico primo Regibus, etiam & Stephano, Tributum hoc Maris custodiae solvi solebat. Et sane in proventus sacri ratiocinii sub Henrico II, subinde solutum fuisse reperitur. Quod postquam desuit, alia ad eandem rem ratio frequentissime iniri & pro moribus patriis usurpari est solita, ne stipendia & commeatus tuendae regni Angliae provinciae Marinae omnino deessent. Ea de re occurrit in actis forensibus Edwardi I Regis *Ferrarum d ad d M. custodiam Maris agistatarum mentio*; id est, pensione seu tributo onustarum. Scimus quidem etiam ad copiarum in litore terrestrium stipendia & commeatus, sub id tempus, nomine Maris itidem corrogari. Sed tam copiis navalibus Mare ipsum, quam litus terrestribus tunc custoditum fuisse certum est, adeoque aut ad ipsum Mare, aut ad tam litus quam Mare pensionem illam attinuisse. Et in publicis Regni comitiis subsidaria pecunia à plebe poscitur *pour e la salvation du royaume & de eux mesmes & auxint de e Rot. Par-*
la Meer, de la march d' Escocce, de Gascoigne & des Isles; id est, ad custodiam Regni, sui, Maris, limitis Scotici, Vasconiae, & Insularum. Pari estimatur jure Mare ejusque custodia & dominium cum eo quod erat Regni, Limitanei agri, ac Insularum. Id genus sunt alia non pauca. Sed inprimis heic est observandum, quod in tabulis Parlamentariis Richardi secundi Regis occurrit de vestigali

a *Annal.*

part. 1. pag.

276. edit.

Londin.

pag. 482.

edit. Fran-

cosurt.

bMs. in bi-

blioth.

Cotto-

niana.

c In bi-

bliotheca

Cotto-

niana.

d M.

25. Ed. 1.

comm.

Banc. rot.

72. pe-

nes Ca-

merarios

Scaccarii.

e Rot. Par-

lam. 13.

Ed. 3. art.

6.

cuilibet Navi per Admirallatum Septentrionalem, id est, in Mari quod Orientali litori Angliæ à Thamefis ostio in Boream præten-
ditur, transeunti, ad Maris custodiæ seu Tutelæ stipendia & com-
meatus imposito. Nec navibus solum Anglicanorum sive Merca-
torum sive Piscatorum, sed etiam jure non omnino dispari quo-
rumcunque exteriorum, non aliter ac si ob itineris, ætus, seu viæ,
per agrum, libertatem vectigal dominus quis irrogaret. Pro do-
liorum, quibus mensurabatur navis quæcunque transeuns, quoli-
bet, sex denarii pendendi erant. Exceptis solummodo navibus sive
è Flandriâ merces Londinum sive aliunde intra Admirallatum il-
lum lanam & pelles Caletum portantibus. Si Halecum piscatu-
ram navis exerceret, hebdomadatim sex denarios pro quolibet do-
lio solvebat. Sialiorum piscium, tantundem singulis tribus septi-
manis præstandum erat; uti ab iis, quæ lithanthracas à Novo
Castro huc portarent, singulis tribus mensibus. Si verò in Prus-
siam, Norwegiam, Scandiam, aut regiones aliquas adjacentes
transfret navis, pro ponderis & mensuræ mercium ratione vecti-
gal solvebat singulare. Atque à nolentibus, vi non injustâ, hæc exi-
gere licuit. Scilicet exigendi autoritas est iis, qui sex Na-
vibus armatis ad hujusmodi tutelam præficiebantur. Sed rem to-
tam ex autographo ^a, eodem quo conscriptum est idiomate, id
est, illius ævi Normannico, fideliter exhibemus.

a Rot. Par-
lam. 2.
Rich. 2.
part. 2. art.
39. in
Schedula.

*C'est l'ordinance & grante, per ladvis des Marchaunds de Londres & des
autres Marchaunds vers la North, per l'assent de tout les Communes
de Parlement, par devant le Comte de Northumberland & le maire
de Londres, pur la garde & tuicion du mier & costers del Admiralté
de North ove deux Niefs, deux Bargis, & deux ballingers armez &
arraies pur la guerre sur les coustages que s'ensuient.*

*Primerement, pur prendre de chescun Nief & Craier, de quel portage q' il
soit, qe passe per la mier dedeinz la dicte Admiralté alant & retur-
nant pur le voyage, de chescun tonnetight v i d. horspris Niefs char-
ges ove marchandises en Flandres qe seront frettez & dischargetz à Lon-
dres, & niefs charges ove leynes & peaulx à Londres ou ailleurs de-
deins la dicte Admiralté que seront dischargetz à Caleis; les queux niefs
les Gardeins de la dicte mier ne seront tenus de les conduire sans estre
allovez.*

*Item, de prendre de chescun vessseau pessoner qe pessent sur la mier du dite
Admiralte entour harang, de quelle portage q' il soit, au un semain, de
chescun tonnetight v i d.*

Item,

Item, de prendre des autres niefs & vesseau^z peffoners que peffont entour autres peffons sur la mier dedein^z la dicte Admiralte, de quele portage q'il soit, en trois semaines de chescun tonneright VI d.

Item, de prendre de tous autres neifs & vesseaux passanz par mier dedein^z la dicte Admiralte chargez ove Charbons au Novel Chastiel seur Tyne, de quel portage q'il soit, en le quarter de un an, de chescun tonneright VI d.

Item, de prendre de touz autres niefs, Craiers & vesseaux, passanz per mier dedein^z la dicte Admiralte, charge^z ove biens de Marchanz queconques en Espreux, ou en Nortvvhay ou en Scone, ou en ascune lieu en mesme les parties de pardela, pur le voyage alant & retornant, de chescun last squar ou lasts graves VI d.

Sic tabulæ publicæ Parliamentariæ, quæ illo in ævo ferè omnes hoc idiomate concipiuntur. Non appellentes ad litora, velut ex litoris duxtaxat jure, vectigalibus heic (ut plerunque alibi) sunt onusti, sed ipsi transeuntes, præternavigantes, piscantes tam exteri quàm subditi. Quemadmodum etiam voluere sub Henrico V ordines Angliæ in legis Rogatione quam ex sacris scriniis inferiùs ^a integrè exhibemus. Voluere scilicet, utpote juris ea de re vetusti regiique dominii scientissimi. Neq; expressius quid dici potest, unde Regem Angliæ ipsius Maris dominum esse asseratur. Pensiones enim territoriales & servitutes indicere planè loci domini est. Quin, sub Henrico Rege VI, Willielmus de la Poole Dux Suffolciensis in primis accusatus est in Comitii^b quòd subsidia pecuniaria ad Maris tutelam indicta præstitaq; aliorum interverterat. Verba sonant Anglicè, **For the defence and tucion and saufe keeping of the Sea** ut in sacris Scriniis legitur. Postulantur etiam, in ejusdem Regis anni xxxii comitiis ^c, quadragies mille libræ **For the defence and saufegard of the See** seu *In defensionem & Custodiam seu tutelam salvam Maris*; Quod itidem sacris in scriniis legitur. Sed quid eis heic utimur? In Sanctionibus ^d Parliamentariis, quæ typis editæ passim prostant, sæpiùs occurrit, ut Regni Ordinū in Comitii ore dictum, Reges Angliæ à tempore omnem memoriam excedente, autoritate Parliamentarià accepisse pecuniæ vim magnam nomine subsidii seu vectigalis mercium sive importatarum sive exportatarum, **For the defence of the Realme and the keeping and the saufegard of the Seas for the entercourse of marchandise safely to come into and to passe out of the same** (quæ solennis est verborū formula) id est, ad tuendū regnum & tutò conservanda & custodienda Maria,

^a Cap. 23.

^b Rot.
Parlam.
28. Hen. 6.
art. 38.

^c Rot.
Parlam.
32. Hen. 6.
artic. 30.
& 41.
^d Stat. 1.
Edwvar.
6. 1. Maria
Regina,
1. Elizabe-
tha, 1. Ja-
cobi Regis.

*ne mercatorum sive adeuntium sive exeuntium commercia omnino impedian-
tur.* Scilicet verba hæc pars sunt anteloqui quod præfigi solet Legis
rogationi quâ etiam vectigal seu Portorium illud notissimum à Do-
lio & Librà (quæ ejus mensuræ sunt) denominatum, indici est soli-
tum, **For the keeping and sure defending of the Seas
against all persons intending or that shall intend the dis-
turbance of us your said commons in the intercourse and
the invading of this your Realme** id est, ad custodienda & tutò
defendenda Maria adversus omnes illos qui conantur seu fuerint conati sive
commercium populi vestri impedire sive regnum hoc vestrum invadere. Adcò ut
per hæc Maria, commerciorum arbiter & dominus ita semper fuerit
habitus Rex Angliæ, ut injussu ejus jure impediri ea nequirèt. Quod
sanè dominii, de quo differimus, in hunc est manifestum. Et Regni, id
est, insulæ (nam interdum insula sola, interdum simul & Mare, ut infra
ostenditur, eo nomine continetur) & Maris tutelam, ut eorum quæ
non dispari possidentur jure, conjunctam heic etiam vides. Tribu-
tum seu vectigal, quale jam diximus ad Maris tutelam indici solitum
arque integra solennis ejusdem indictionis formula, in parlamenta-
riis Edwardi sexti Regis sanctionibus editis aliisque sequentibus ha-
betur. Ex sacris autem scriptis, etiam & retrò putatos ab Edwardo
hoc Reges quorum etiamnum tabulæ publicæ extant, eodem seu si-
mili, pro vario seculorum more, gavisos esse fit certissimum.

C A P. XVI.

*Ex Codicillorum Regiorum seu Diplomatum, quibus præfici soliti
Admiralli, tenore & varietate, de Maris Anglicani & Hiber-
nici dominio Observationes.*

Solennis diplomatum formula, quâ præfici solet Admirallus An-
gliæ summus in Maris tutelam, ad hunc modum se habet hodie,
uti & per quamplurimos se habuit annos anteriores.

*Damus & concedimus N. Officium magni Admiralli nostri Angliæ, Hiber-
niæ, VVallie, ac Dominiorum & Insularum eorundem (quod interdum heic,
uti etiam in sequentibus, ubi iterantur hæc verba in diplomate, legi-
tur earundem: plane indiscriminatim) villæ nostræ Calestie & Marchiarum
nostrarum ejusdem, Normanniæ, Gasconiæ, & Aquitaniæ; ac ipsum N. Admi-
rallum nostrum Angliæ, Hiberniæ, & VVallie, ac dominiorum & Insularum
nostrarum earundem, villæ nostræ Calestie & Marchiarum nostrarum ejusdem,
Normanniæ, Gasconiæ, & Aquitaniæ, nec non Præfectum generalem Classium
& Ma-*

& Marium dictorum regnorum nostrorum Anglia & Hibernia, dominiorum, & insularum nostrarum earundem fecimus, constituimus, & ordinavimus ac per presentes facimus constituimus & ordinamus. Et ulterius sciatis quòd Nos de gratiâ nostrâ speciali ac ex certâ scientiâ &c. damus & concedimus eidem N. Magno Admirallo nostro Angliæ ac Præfecto classium & Marium nostrorum predictorum, omnes & omnimodas jurisdictiones auctoritates, libertates, officia, foeda, proficua, vadia, emolumenta, vvreccâ Mariis, eiecta, regarda, advantagia, commoditates, preheminentias, & privilegia quacunque eidem officio Magni Admiralli nostri Angliæ & Hiberniæ ac aliorum locorum & dominiorum prædictorum qualitercunque spectantia & pertinentia.

Et dein sequuntur in codicillis regiis alia quàm plurima præfecturam illam & jurisdictionem amplissimam explicantia. Seculis anterioribus, ut suprà est ostensum, *Custodes Maris* præfecti huiusmodi vocitabantur, qui postea, sub Edwardi I tēpora, *Admirallorum* nomē inducere cœperunt. Horum autem Præfecturæ plagarū limitibus coërceri solebant. Adeò ut tribus, Occidentali, Australi, Boreali, singulis singuli interdum, plerunque verò Occidentali & Boreali plagis singuli, præficerentur. Rarò utrisque unicus; antequam Admiralli Angliæ, Hiberniæ & Aquitaniæ nomē in diplomata venit, qua de re statim. Quemadmodum verò Custos Maris ab ipso Mari, cui ut Provinciæ præfectus est, denominabatur; ita Admirallus (vocabulum, cuius etymon in incerto nimium est; sed non in Occidēte solum verum etiam in Orientali Imperio a *Amegris* seu *Amiralius* a pro *Classis* præfecto antiquitus usurpatur) aut à Classe quâ provinciâ suam Maris defēdebat, (ut olim aut à Tellure; quâ sive alluit sive quacum coniuncta est ea provincia, ut in codicillorū formulâ recentiori, nomen Dignitatis sumpsit. Unde ab Edvvardi primi tempore usque ad Henricum quartum per annos circiter cī formula solenni creati sunt Admiralli *flote* (id est, *classis*) navium nostrarum versus partes Boreales, seu versus partes Occidentales, seu Australes, aut (ut interdum) plagæ simul utriusq;. Nā Australis & Occidentalis plagæ eandē, ut res ipsa fert, denotabat. Scilicet ab ostio Thamefis plagæ hinc inde porrectæ. Quemadmodum autem Dignitas Comititis & Magistri equitum Occidentis, Magistri equitum per Gallias, Magistri militum per Orientem, Militum per Thracias, id genus alia in Officiis Augustalibus non minus in provinciis imperium præficientis, qui antea provinciarum dominus erat, denotabant, quàm si Comes & Magister Occidentis, Magister per Gallias, per Orientem, per Thracias dicti fuissent: ita manifestum est Admirallos Classium (quibus Mare

a Georgius
Codinus,
de Officiis,
Constantinopolit.
cap. 2.

perinde, ac copiis terrestribus tellus possidetur, retinetur) non minus in Mari imperium ac dominium civilemque possessionem præficientium (qui antea Maris domini) designare, quam si Maris ipsius Custodes, Præfecti, Admiralli fuissent in Codicillis nuncupati. Et qui utriusque plagæ, seu totius classis Anglicanæ Admiralli ita constituti fuere, generali nomine interdum *Admiralli Angliæ supra Mare* dicebantur ^a, antequam ea verborum formula in codicillos Præfecturæ regios est recepta. Et huiusmodi Admirallorum classium series habetur apud V. C. Henricum Spelmannum in Glossario, ubi & cæteri sequuntur. Mutatio autem talis evenit formulæ codicillorum sub Henrico quarto Rege, ut non solum Classium sed Angliæ & Hiberniæ (cuius *flota navium*, id est, classi Mari Hibernico tuendæ, interdum Admirallus summus singularis, ut Thomas **Percp** ^b Comes VVigornienfis, præerat) etiam & Aquitaniæ & Picardiæ Admirallus disertis verbis simul unicus constitueretur. Quemadmodum Thomas Beaufortius (qui & Dux, sub Henrico quinto, Exoniensis) anno Henrici IV decimo tertio ^c, postquam diplomati quo classium præfectus antè factus fuerat, renunciaasset. Atque is primus erat (quantum scimus) qui hac creatus est formulâ. Sed formula in proximâ omisissum est Picardiæ nomen. Nimirum Iohannes Dux Bedfordiæ *Admirallus Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ* diplomate constituitur ^d, anno Henrici VI quarto, seu Christi MCDXXVI. Ea formula duravit circa annos LXXXVIII seu per regna Henrici VI, Edwardi IV, Ricardi III, Henrici VII & priores tres annos Henrici Octavi. Et per id tempus decem Admiralli alii, plerunque perpetui, Angliæ Hiberniæ, & Aquitaniæ itidem constituti; quorum postremus est Iohannes Comes Oxoniæ, qui eâ formulâ ^e anno Henrici octavi primo præficitur. Eiusdem autem Regis anno quarto seu Christi MDCXIII alia secuta est mutatio, seu nominum accessio. Tunc Edwardus **Howard** Eques auratus, Thomæ Comititis Surriæ, postea Ducis Norfolciæ, filius, constituitur *Admirallus f Angliæ, VVallie, Hiberniæ, Normanniæ, Vasconie, & Aquitaniæ*. Quibus verbis, in diplomate Guillielmi **Fitzwilliams** (qui etiam Comes erat Southamptoniæ) anno Henrici Regis octavi vigesimo octavo Admiralli constituti, adjicitur *g Calesiæ & marchiarum eiusdem*. Toto inde Henrici octavi tempore ea obtinuit codicillorum formula, adiectis (ut antiquitus) de Iurisdictione clausulis. Sub initis autem Edwardi Sexti, Thomas Baro de S. Mauro (vulgo **Sepmour**) de **Sudeley**/

Edwar.

^a Rot. pat.

10. Rich.

² part. 2.

memb. 19.

³ 11. Ric.² part. 2.

m. 12. ubi

Richar-

dus Co-

mes A-

rundellæ

sic nuncu-

patur in

Proteclio-

nis Revo-

catione.

^b Rot. pat.

21. Rich. 2.

² part. 2. m.

15.

^c Ms. For-

mularum

de Rebus

Maritimis

in biblio-

theca

Corto-

niana. 3.

Maii, 13.

Hen. 4.

^d Rot. pat.

4. Hen. 6.

² part. 2.

memb. 11.

26. Iulii.

^e Rot. pat.

1. Hen. 8.

^f Rot. pat.

4. Hen. 8.

² part. 1.^g Rot. pat.

2. 15.

Augusti.

^g Rot. pat.

28. Hen. 8.

² part. 2. 16.

Augusti.

Sexti, Thomas Baro de S. Mauro (vulgo **Sepmour**) de **Sudeley**/

Edwar.

Edwardi Ducis Somersætiae frater, fit Admirallus^a iisdem fere verbis quibus Guilielmus ille Comes Southamtoniae, inserto, post *Calesie* nomen, *Boloniae & Marchiarum earundem*. Hunc secutus est Ioannes Comes VVarwici, qui creatur ab Edwardo sexto, anno eius tertio *b*, Admirallus noster Anglia, Hibernia, VVallia, Calesie, & *Boloniae & Marchiarum nostrarum earundem*, Normannia, Gasconia & Aquitania, nec non praefectus generalis Classium & Marium nostrarum; atque in eodem etiam diplomate nuncupatur postea Magnus Admirallus noster Anglia & praefectus Classium & marium nostrarum. Postmodum autem, *Boloniae* nomine pretermisso, proximus Admirallus Angliae summus eadem ipsa verborum formulam creatus est quae in capitis initio superius adducitur. Scilicet eadem *c* constituitur Admirallus Guilielmus Baro Howard de Effingham Thomae Ducis Norfolciae filius, initis Mariae Reginae, seu anno MDLIII. Et praefectura ipsorum Marium, veluti primariae Dignitatis provincia, signantius, ut vides, quam in diplomate Comitum VVarwici, exprimitur. Exinde retenta est perpetuo eadem ipsissima formula; veluti in diplomate Admirallatus summi Edvardi Baronis Clintonii (postea Comitum Lincolniae) sub Philippo & Maria^d Regibus, Caroli Baronis Effinghamiae, postea Nottinghamiae Comitum, sub Elizabetha^e, Caroli Ducis Eboraci (qui nunc serenissimus Rex noster) sub Iacobo^f Rege, praeter Georgium Ducem Buckinghamiae, qui totidem verbis eadem praefectura sub Iacobo^g & Carolo regibus gavissus est. Adeo ut per annos amplius LXXX aut circiter (id est ab initis Mariae Reginae) formula integra superius in capitis initio ostensa semper expressim obtinuerit in Admirallatus Angliae summi diplomatis, quae sive Regionum sive Mariae sive eorundem dominium denotant. Ea autem Admirallus dicitur Praefectus generalis classium & Marium nostrarum (quemadmodum disertè etiam sub Edvardo sexto generatim itidem constituitur Ioannes Comes VVarwicensis) seu *Marium nostrarum praedictorum*. At verò quoniam illa Maria seu *maria praedicta* verbis expressimis, in praecedentibus, vocantur illa *Maria dictorum regnorum nostrarum Angliae & Hiberniae, dominiorum & insularum nostrarum earundem*. Id est planè, *Mer d'Engleterre, d'Ireland & Gales*, seu *mare Angliae, Hiberniae & Valliae*; quemadmodum in Legibus nostris^b interdum etiam designantur Maria Imperii Anglicani, quae apud Iurisconsultos nostrosⁱ etiam nominantur subinde *les quatre mers d'Engleterre* seu *quatuor*

^a Rot. pat.¹ Ed. 6.^{part.} 6. 17.^{Februarii,}^{mem. 9.}^b Rot. Pat.³ Ed. 6.^{part.} 2. 28.^{Novemb.}^c Rot. Pat.¹ Maria^{Regina}^{part.} 5. 20.^{Martii,}^{mem. 3.}^d Rot. pat.^{4. & 5.}^{Philip. &}^{Maria.}^{part.} 1. Feb.^{10.}^c Rot. pat.²⁷ Elizabethe R.^{part.} 10. 8.^{Iulii.}^f Rot. Pat.⁹ Iacobi^{regis part.}⁹ Ianuarii^{27.}^g Rot. Pat.¹⁶ Iacobi^{regis part.}^{17.}^h Stat. 20.^{Hen. 6.}^{cap. 11.}ⁱ 2. Ed. 3.^{sol. 9. seu}^{36. a. pl.}^{6.}

Maria Angliæ ad mundi plagas scilicet dispertita. Aded ut in receptissima, post Mariæ Reginæ initia, præfecturæ huius formula (è qua diplomatum anteriorum item interpretatio & sensus est eliciendus) possessionem continuam seu Dominium Regis Angliæ Marinum per quamplurimos annos disertis verbis indicatum habeamus. Et quod de interpretatione seu sensu anteriorum diplomatum, in quibus expressa Maris præfectura deest, ex hisce quæ Mariæ Reginæ initia secuta sunt eliciendo jam diximus, id sanè (ut rem ipsam, quæ ex natura sui tantundem satis postulat, omittam) haud parùm confirmatur ex eo quòd etiam is, qui proximè antequam expressa *Marium nostrorum* mentio in Admirallatus summi diplomatum formula locum haberet, in eandem dignitatem evectus est, integro officii sui nomine, paulò postquam est creatus (utpote nomine eodem quod Admirallorum Angliæ reverà perpetuum erat) designetur; *Magnus Admirallus Angliæ & præfectus generalis classis & Marium nostrorum*. Ita scilicet nuncupatur Thomas Baro de S. Mauro (quem antè memoravimus) Admirallus Angliæ in Edwardi sexti codicillis ei ^a de commerciis Stapulæ datis.

a Rot. Pat.
1. Ed. 6.
part. 6.
memb. 5.
30. Augusti.

C A P. XVII.

Satis expressis in Admiralli Angliæ summi præfectura codicillorum formula verbis, a vetusto ad nostrum ævo, Mare cuius tutela, ab Angliæ Rege ut domino, præficitur, Aquitanico, Normannico, Picardico litore ad Austrum perpetuò terminari.

IN Formula autem superiùs ostensa, quæ per tot annos obtinuit, Maria vides tantummodò *regnorum nostrorum Angliæ & Hiberniæ, dominiorum, & Insularum nostrarum earundem*, velut provinciam, cuius tutelæ præficitur Admirallus, memorari; id est (ut diximus) Mare Anglicanum, Hibernicum, & VVallicum, quod ipsum totum Britannici nomine venit, ut sub libri huius initio monitum est. Adiecta tamen esse & *Normanniæ, Gasconiæ & Aquitaniæ* nomina præter Calesiam, quæ adversi litoris provinciæ sunt. Quod ad has heic attinet; aut spectandæ sunt perinde ac si ipsas sua semper ditione, à prima earum in codicillis mentione, tenuisset Anglus, aut quà ante secula aliquot jam in illius ditione esse desièrè. Detur verò primò eos perpetuò mansisse in Angliæ ditione possessione neque.

neque. Certè utcunque in provinciis illis, tribunalia maritima, ex Codicillorum hac formula, habere tunc potuisset Angliæ Admirallus (ut nullibi ferè non habentur Tribunalia maritima; etiam ubi ne obtenditur quidem Maris aliquod dominium ad locum, in quo habentur, attinere) attamen Maris ipsius (modò portus & quæ eiusmodi sunt æquoris angustias, veluti prædiis incorporatas, excipias) sive quæ Normannici dicatur juris, sive quæ Aquitanici, Vasconici seu Picardici, præfectus inde dici, nullo modo potuisset ipse. Sed in provinciis illis transmarinis jurisdictionem ex hac formula tunc exercuisset maritimam, non aliter ferè ac hodiè Admirallus noster in Angliæ & Hiberniæ, seu alii similes, in personas & res Maris Africani, Mediterranei, Indici, seu cuiusvis procul diffiti. Nam interminata sunt Jurisdictionis eiusmodi maritimæ spatia. Tutelæ verò, seu Maris, cui præficitur Admirallus, ut Custos, Tutor, seu præses ad defendendum & sub ditiorne præficientis qui dominus est retinendum, spatia terminata sunt. Atque ex diu usitatæ codicillorum formulæ verbis disertis satis liquet, nullum mare præter illud quod aut Anglicanum, VVallicum, seu Hibernicum est, aut ad Angliam, VValliam & Hiberniam velut appendix spectat, ut provinciam tutandam in iis contineri. Unde sequitur, adversorum litorum illa nomina mare interfluens in codicillis non omnino designare ut proprium litoribus illis seu quoquo jure ad illa attinens, sed limitis transmarini duntaxat vicem (quantum ad Maris Anglicani & Hibernici attinet) obtinere; uti etiam Cismarini limitis obtinent ipsa simul Angliæ, VValliæ, & Hiberniæ nomina, quæ mare ab Admirallo tutandum in codicillis denotant. Aded etiam ut, quemadmodum Comes litoris Saxonici per Britanniam signanter ex dignitatis suæ nomine totius interfluentis Gallias & Britannias Maris, ut provinciæ singularis, præfectus erat (quod superius ostenditur) & adversi litoris nomen protectionis limite habuit; ita Admirallus Angliæ summus seu Maris, ad imperium Anglicanum attinentis, præfectus, Normannicum, Vasconicum, Aquitanicum, Picardicum litus ad limites tutelæ seu protectionis suæ (quatenus provinciam Marinam Anglicani juris habet tutandam) transmarinos tantum in adversis illis litoribus denotandos, in Regiis codicillis sortitur. Nam si aliter se habere res dicatur, quamobrem non constituitur tam Maris ab adversorum horum litorum aliquo denominati præfectus, quam Anglicani, Hibernici & VVallici, seu *Marium regnorum Angliæ, Hiberniæ, & VValliæ,*

a Cap. 6.
huius li-
bri.

dominiorum & insularum earundem? Ratio est, quia Mare aliud, quàm civiliter illud consideratur (nam de Geographorum denominatione heic non loquimur) inter territoria in codicillis memorata cismarina transmarinaque diffluit nullum. Ut igitur in Romana illa dignitate *Comitis litoris Saxonici per Britanniam*, litus Dignitatis limes erat transmarinus, ita etiam in Admiralli Angliæ summi præfectura (quà provinciam tantum sortitur Marinam, ut præficientis territorium) litora illa adversa seu provinciæ quæ codicillis nominantur, transmarinæ Maris tutandi limites censendi sunt. Id quod ex codicillorum verbis jam animadversis satis probatur dum admittimus (ut hætenus ratiocinandi causâ) adversas illas provincias suâ, toto tempore quo in usu fuit illa formula, ditione tenuisse, instar Romanorum olim, Reges Angliæ. Sed illud fit manifestius, dum observamus ita à Mariæ Reginæ saltem tempore, retenta in Præfecturæ huius formulâ esse provinciarum illarum nomina, ut nec locus omnino post eam relinquatur illorum alicui, aliud præter id, quod diximus, in codicillis significandi. Scilicet ea regnante Calesia Gallis dedita est. Nec tempore sequente ullam in adverso circumquaque litore provinciam tenuit Anglus. Quin verò Henrici sexti anno xxxi seu Christi mcccclxi, deturbati sunt Vasconia, Aquitania, aliisque Galliarum provinciis Angli, sub Carolo Francorum Rege VII. Neque post Henricum hunc Magistratus aliquis seu Præfectus insignior ab Anglo sive in Normannia sive in Aquitania ipsa constitutus est aut commodè potuit constitui; Nec in Normannia quidem sive post sive diu ante Aquitaniam amissam. Verum quidem est in Picardia Comitatum Guisnensem, Calesiam, & alia aliquot diu post mansisse in ditione Regum Angliæ, præter vicina in eodem agro oppida aliquot ab Henrico octavo armis parata; etiam & aliquantulum Aquitaniæ ^a, annis aliquot post Henricum sextum, Regi Angliæ subinde, sed incertò, paruisse. Sed non omnino Ducatum. Nec contrà facit, interdum sub principibus nostris aliquot ævi recentioris, *Ducem generalem seu Gubernatorem omnium subditorum nostrorum in Normannia* constitui; quo nomine, sub Elizabetha Regina ^b, tum Ambrosius Comes VVarwici tum Adrianus Poiningus insignitur. Etenim hi planè copiarum, quæ illuc traiectæ Galliarum Regi subvenirent, imperatores fuerunt, nec omnino in Ducatus Normanniæ præfecturam aliquam creabantur. At verò, etiam post Henricum sextum perpetuò retentum est, in Codicillis Præfecturæ Maritimæ seu Adm-

^a Rot. Vaf.
con. 6. &

^{7.} Ed. 4.
&c. in Capella Rotulorum.

^b Rot. Pat.
4. Elizabethæ R.
part. 1. in dorso.

Admirallatus Angliæ summi, Aquitaniæ nomen. Nempe per annos *C LXXX*, aut circiter, à tempore quo pulsæ sunt Aquitaniæ Angli; ut ex superiore liquet capite. Huic demum adiectum est, ut ubi etiam ostendimus, Normanniæ nomen sub initiis Henrici octavi. Cum tamen nec diu antea, nec omnino post, Normanniam ipsam infederit Anglus; nec aliam, præter Calesiæ & territorii Guisnensis & Hammesensis in Picardiâ possessionem, in federe paulò antea cum Galliarum Rege initio ^a, ipse sibi asseruerit. Ita & hæc per annos *CXXII* etiam in codicillis præfecturæ maritimæ seu Admirallatus Angliæ summi jam duravit, nullâ sanè ipsius Ducatus præfecturæ habitâ ratione, sed litoris tantum quod Mare domino tutandum, in Galliarum plagam, terminaret. Nam tametsi Aquitania quidem primò Angliæ & Hiberniæ nominibus in Codicillis illis, dum Anglus Aquitaniæ Ducatum possidebat, accessit, nihilominus non solum perpetuò, etiam post Angli deturbationem, ad nostra usque tempora, itidem ea ita in Codicillorum formula remansit, sed & Normannia (quæ nunquam antea in Admirallatus Angliæ codicillis nominata fuit) adiuncta est, idque seculis aliquot postquam ipse Ducatus Anglis est omnino ereptus. Unde aut Maris tutandi limitis vicem obtinent hæc nomina, aut nihil omnino ea in codicillis tot annis denotasse, nulla cum ratione ut dicamus necesse est. Nam & à Mariæ Reginæ exitu usque ad nostra tempora, seu per annos *LXXVII*, adversi litoris illa nomina retenta videmus in præfecturæ codicillis, dum nihil omnino in Francia ab Anglo possessum est; quemadmodum etiam Normanniam multò antiquius adiectam, sed diu postquam eam possidere desierat Anglus. Nec ob Angli ad Franciæ regnum jus, inserta hæc nomina temerè reputet quisquam. Nimirum totius Franciæ Reges se stylo solenni, ex avito jure, inscribunt Reges Angliæ. Et Ducatus Aquitaniæ & Normanniæ ceteræque provinciæ Galliarum in codicillis hisce memoratæ illo regni nomine, ut minus in maiori, comprehenduntur. Ceterum si inde causâ extitisset, certè Franciæ nomen fuisset Admirallo nostro adjiendum; etiam & alii regni illius magistratus ab Anglo inde deturbato pariter constituendi. Cuius rei ne vestigium quidem ullibi extat. Atque observandum est, quamprimùm ab Admirallorum Angliæ Præfecturæ denominatione, quæ fiebat ex classibus & plagis quibus præerant, ad eam quæ fit ex regnorum & provinciarum nominibus in codicillis conficiendis transitum est, Aqu-

^a Rot. Frã-
cia 2. Hen.
8.

Aquitaniā adiectam esse, ut scilicet tam ulterior quā citor Maris limes litoribus designaretur. Eādem ratione Normanniā nomine postmodum accedente, & cum Caesiā eiusque confinio atque Aquitaniā etiamnum retento. At verò dum seculis codicillorum formulā, qua regna & provinciæ (ut suprà ostensum est) expressim nominantur, anterioribus tum Normanniam tum Aquitaniam aliasque in Galliis regiones occupabant Angliæ Reges, non alii reperiuntur Admiralli seu Maritimæ provinciæ præfecti ab eis constituti præter illos quibus Classēs & plagæ, modo jam ante indicato, mandabantur. Scilicet tunc temporis eis, qui classibus Anglicanis plagisque ita præficiabantur, totum Britannias nostras & aduersas provincias Mare interluens, & qualiumcunque Regum Angliæ territoriorum classēs ita, ex singulari in æquore Anglicani regni jure, subiacebant, ut aliis eiusmodi præfectis nec locus esset, nec eorum aliquis usus. Quod similiter dicendum est de temporibus quo Reges aliquot Angliæ etiam ipsum Franciæ regnum possidebant; veluti Edwardus tertius, Henricus quintus & sextus. Nec nuda conjectura est, alios eos non præfuisse Mari classibusque præter illos quibus ex Anglicani tantum jure regni mandata est potestas (ex jure nimirum quod totum Mare interluens complectebatur) sed satis etiam probatur illud ex eo quod perpetuas illorum seculorum habemus tabulas publicas ^a de Officiis in Francia provinciisque illis transmarinis a Regibus nostris constitutis, quorum in amplissimo numero ne vestigium contrarii mihi occurrit. Et si quærat heic, undenam Britanniæ Aremoriciæ litus (quod item Britannijs nostris aduersum est, & cum Picardico, Normannico, & Aquitanico certè satis complet totum quod Mari Anglicano & Hibernico in Franciæ regno obtenditur) omissum est; certè si ea quam memoravimus ratio locum habuerit, vix est ut dubitemus id inde evenisse, quia Britanniam Aremoriciam Anglus non ita unquam possedit, ut eā deturbatus de finibus territorii adjacentis marini sollicitior esset. Territoriorum confinium domini diversi (quales Anglus & Princeps Aremoricus olim; Nam suos habuit Aremorici Reges & Duces ante Carolum VIII Regem, sub quo, anno Christi 1562, regno Gallicano conjuncta est) fines ita plerunque distinctos tuentur, ut apertè sint omnibus notiores; cum tamen eiusmodi territoriorum idem dominus (qualis Anglus dum sive Normanniam sive Aquitaniam aliamve in Galliis provinciam maritimam cum Angliā occupabat) alteru-

^a Rotuli
Franciæ,
Norman-
niæ, Vasco-
niæ. In
Archivo
arcis Lon-
dinenfis,
Regum se-
rè singulo-
rum annis
distincti.

terutro deturbatus, id imprimis prospicere debeat, ne præterita possessionis confusio futuræ finium distinctioni fraudi fiet. Ne igitur provinciis illis maritimis, diu ab Anglo olim possessis & postea ereptis, obtendi potuisset etiam & Mare alluens seu confine simul cum provinciis ereptum esse, cum ob præteritam possessionis in eodem domino confusionem cunctis fortè non satis constaret de finibus Maris Anglicani in litore adverso, ut dictum est, positis; idè ad fines illos designandos retentum est in Præfecturæ codicillis primò Aquitanix amissæ nomen, dein adiectum etiam Normanniæ. Et postea utrunque cum Calesiæ & confinii nomine, pro litore Picardico, ob eandem rationem usque in nostra tempora perpetuò duravit. Qualis sanè ratio ad Aremorica attinere nequibat; uti neque ad Flandriam, neque ad alia in Oriente adversa litora. Quæ tamen omnia, non dissimili ratione, territorium Angliæ Marinum terminant. Etiam firmabunt hæcenus observata, quæ de Admiralli officio penes Gallos statim subjiciemus.

C A P. XVIII.

De Admirallis Regni Gallicani, seu in adverso litore constitutis; eorum origine, naturâ, varietate. Mare ipsum Britannias & Gallias interluens, ut præficientis territorium seu provinciam, eâ in præfecturâ minimè contineri, nec quid in eâ haberi quod Regis Angliæ dominio Marino reluctetur.

ADverso Galliarum litore Admirallos etiam à Rege Galliarum constitutos nemo nescit. Et quemadmodum in Galliâ Narbonensi Admirallus præficitur qui rebus maritimis ibi præsit, ita etiam in adverso nobis litore singula sunt ministeria Admiralli Aquitanix, Britannix Aremorix, & Normanniæ regionumque vicinarum. Latine autem Jurisconsultis Gallicis nuperis Admirallus apud eos dici solet *Præfectus Maris*, ac si etiam Præficienti Mare subjaceret; cum tamen, si res ritè perpendatur, præfectura illa Maris quomodocunque dicta, non præficientis aliquod dominium (ut apud Anglos) in citeriori aliquo mari, (nam de Malsiliensi, quod huc non pertinet, minimè loquimur,) sed tantummodò copiarum navalium in Mari quocunque, & nautarum regimen, & jurisdictionem in personas & res mobiles, quæ sub iudice veniant *pour raison ou occasion* (quod ipsi ^a ajunt) *de fait de la mer*, id est, 2.

^a Arreß.
ann. 1377.
sub Caro-
lo 5. Edict.
Francos.
tom. 3. tit.

ob causam aliquam à re maritimâ ortam, designet. Quod ut apertius intelligatur, est altius repetendum. Seculis in vetustioribus apud Gallos fuere quidem Admiralli seu rerum maritimarum præfecti. Ita tamen ut eorum Scriptores de dignitatis initiis haud parùm discrepent. Id plerunque aiunt; reperiri sub Carolo Magno Rotlandum

a Choppin.
de Domanio
Fran-
cia lib. 1.
tit. 15. §. 11.
Pasquier
en les Recherches
liv. 2. cap.
14. I. Ti-
lius de Rebus
Gallie lib. 2.
alii.
b Cap. 18.
c Capitulum
Caroli &
Ludovici
RR. lib. 5.
cap. 4.
d In Gest.
Norman-
norum
pag. 22.

Maris Britannici ^a (Aremoricani) præfectum, quem ex Eginharto vitæ Caroli scriptore contemporaneo petunt. Sed in Eginharto non Maris Eritannici, sed tantum Britannici litoris præfectus expressè is nuncupatur, ut superiore in libro ^b monuimus. Quo nomine non qui mari, ut provinciæ, præest, sed qui litori ut dignitatis limiti, designatur. Id est, quales fuere Comites ad custodiendam maritimam ^c deputati illo in ævo, qui hostium incursionibus è Mari resisterent. Etiam & Custodiam hanc seu litorum Tutelam sub Regibus Carolinis paulò post Caroli Magni tempora desertam esse scribit Autor Anonymus ^d Chronici Monasterii Besuensis. Seculis verò infrequentibus, diviso velut minutatim in plures ditiones Galliarum regno, id quod hoc nomen, seu regni Franciæ diu retinuit, ita angustius coactum est, ut Narbonensem provinciam Comites sui iuris, Aquitaniam seu Occiduum quod Australius est litus cum Normanniâ Angli, Britanniam Aremoricam sive Reges sive Duces eiusdem & Flandriam Comites sui possiderent. Adeo ut dum ita omnis ora maritima præter Picardiam à regno illo diducta manserit, Mare satis exiguum esset quod ei prætendebatur. Etiam & copiæ navales, quarum (antequam diffusior accessit regno Gallicano regio maritima) usus erat maximus in belli sacri societate, satis exiguæ. Neque Præfectus alius Admiralli nomine tunc constitui ibi solitus est, quàm qui pro re nata classi & rei per mare bellicæ (etiam plerunque à maritimo aliquo populo, velut Liguribus aliisve eiusmodi mutuo acceptus) præesset. Reges verò ipsos nullum tunc in Mare imperium habuisse disertè scribit Iohannes Tilius, Curia Parisiensis actuarius. Verba appono ^e; Ex quo regnum Gallie partitionibus minutum, & Reges in ditiones angustiores contracti sunt, eò quod potentes Vassalli feuda summo cum imperio (si fidem exceperis) obtinebant (Rex enim Angliæ tenebat Ducatus Normanniæ & Aquitanie, Britannia suus Dux erat, & Flandria, Tolosa, Provincie Comites) Reges Gallie diu nullum imperium in Mare habuerunt, ac propterea non fuit opus Amiralis nisi cum expeditionem in terram sanctam susceperunt; quo tempore mercenariis Genuensibus, Hispanis, aliisve finitimis peritis rei navalis usi sunt, ut curam devectionis susciperent, nullo constituto in eam rem officio;

e De Reliquis
Gallicis
lib. 2. Ad-
de Lau-
rent. Bo-
chell. in
Thesau-
ro Iuris
Gallicani
part. 1.
pag. 90.

officio; eoque pacto in unicâ expeditione Amiralios plures habuerunt. Postquam autem Normanniâ cesserat Anglus, auctâ regni Gallici orâ maritimâ, rerum nauticarum etiam usus aliquantulum auctus est. Sub Ioannis scilicet & Henrici Angliæ tertii regum tempora. Unde sub Philippo Audace Gallorum rege, seu circa annum MCLXXX, in Dignitatum Gallicarum catalogo, primum, cuius memoria posteris est relicta, Admirallum statuunt Enguerandum Coucæum, ut habetur apud Iohannem Feronium. Cujus dignitas qualis fuerit, satis inde dignoscitur, quod proximi ejus successores Matthæus Momorancius & Iohannes Haricurtius copiis tantum, pro re natâ, a Apud
Andream
Chesnium
in Hist.
Familia
Momo-
rancia lib.
3. pag. 183.
b In Chro-
nic. Epi-
scoporum
Vltraieci.
c Com.
Holland.
c De rebus
Gallicis
lib. 2. &
vide Pa-
schasium,
en les Re-
cherches
lib. 2. c. 14.
d Popelli-
ner. eu
l'Amiral
de France.
e De Do-
manio
Franc. lib.
1. tit. 15. §.
13. Adde
Popelliner.
en l'Ami-
ral de
France
chap. 11.
privatim

maritimis à Philippo Pulchrò præficientur: quemadmodum ex eorum diplomate ^a scimus. Etiam & apud Guilielmum de Nangis, hi Admirallorum nomine, uti & alii, sub Philippo Pulchro, apud Ioannem de Beka ^b, memorantur. Tamen si Iohanni Tilio ^c primus qui in Galliâ Admiralli dignitatem, ut officium perpetuum in rem navalem constitutum, gessit, Amaurius sit Vicecomes Narbonensis; sub Iohanne nempe & Carolo quinto Gallicarum regibus, id est, sub annum MCCCXLX. aliis ^d alia de antiquitate huius apud Gallos præfecturæ ambitiosè nimis congerentibus. Accessit postea, sub anno MCCCCLIII, Regis Galliarum ditioni Aquitania, pulso Henrico Angliæ sexto. Anno autem MCCCCLXXXI Provincia Narbonensis, MCCCCXC I Ducatus Britanniæ; & demum quicquid in Picardia tenuit Anglus, annis aliquot interjectis. Ita universa ora maritima, præter Belgium, in regni Gallicani patrimonium rediit. Inde evenit, ut præfecturæ maritimæ seu Admirallatus in eo postea quatuor fuerint in usu, utcunque plures interdum simul eadem persona obtineat. In his autem præfecturæ quæ ad Normannicum & Picardicum litus attinet, etiamnum dici solet *Admirallatus Franciæ*, eò quod antequam Provincia Narbonensis, Aquitania, & Britannia Aremorica regio patrimonio accedebant, sola erat in Franciæ regno Picardiæ præfectura maritima, cui postea adjuncta est Normannia, ut provincia proxima; Ceteris tribus à Provinciis suis denominatis. Rem totam optimè exhibet Renatus Choppinùs. Quatuor (inquit ille ^e) Maris Gallici præfecti, vario nomine variisque in oris maritimis, parem gerunt præfecturam. Prisco enim avo, Aquitaniam Angli occupabant, Britanniam Celticam Duces, Provinciam Phocensem Comites hereditarii, non Galliæ Reges. Ac propterea id temporis Ammiraldus Franciæ præerat solum Belgico Picardorum & Neustriæ Mari ad Armoricum usque tractum. Alii verò tum

privatim sibi Principes quique delegerunt confines freti rectores, ceu Ammiraldos. Ob idque pulsus Aquitania Anglis, & Provincialibus Armoricisque in ditionem redactis Gallicæ regie, Princeps nil innovandum ratus, decrevit Aquitaniæ legatum & Ammiraldum: Celtica item Britannie Praetorem, cum Maris præfecturâ: simul in Narbonensis Gallia Provincia, distinctè separatimque. Francici verò Ammiraldi juridica sedes præcipue stant Luteriæ & Rothomagi. Sic ille. Dynastas etiam non paucos, qui beneficii jure oras obtinent maritimas, suis in territoriis Admiralii potestatem sortiri scribit paulò pòst idem. Ediçta autem & sanctiones de Admiralli Jurisdictione in copias, res, & personas maritimas, hosticæ prædæ decimis, id genus aliis quæ ad res mobiles & personas, navigationis qualiscunque ratione, Imperio Franciæ subjacentes attinent, habemus ^a sub Carolis V & VI, Ludovico XII, Francisco I, Henricis II & III, aliis Galliarum regibus. Et in hisce interdum nominatur quidem a Rege nostre Lieutenant ^b general per la mer & greves d'icelle, id est, locum tenens seu legatus noster generalis per Mare & litora ejusdem. At verò legatus hic seu Præfectus (quem vocare amant) Maris, non omnino præfuit unquam Maris Gallias & Britannias interluentis parti alicui, ut provinciæ seu territorio Galliarum regi tuendo (quemadmodum Angliæ Admirallus) sed in ipso mari copiis tantum, personis, & rebus Gallicæ ditionis navaliibus ^c; modo non dissimili ab eo, quo Princeps supremus in alieno territorio in sui comitatûs reos animadvertit, eosque ut domi regit; nec tamen obtenso in ipso territorio sibi dominii Jure. Quod sanè nemo non existimabit qui & Testimoniorum veterum, de ejusmodi dominio apud Gallos, Defectum altumque Silentium, præter Præfecturæ apud ipsos Qualitatem, primò observaverit, & demum integram & per mare litusque circumfusum amplissimam semper unicoque sub imperio exercitatum Angli potestatem, idque per tot seculorum periodos, comparaverit cum ita diu Disjectis dissipatisque in adverso Galliarum litore Imperiis nuperâque or^a maritima ad regnum Gallicanum accessione, secundum ea quæ jam de illâ dicta sunt. Testimonia planè nulla sunt de dominio aliquo Maris huius, Galliarum Regi competente, ante nostrum seculum. Neque in hoc, aliorum præter Jurisconsultos aliquot qui aut obiter aut oratorie tantum, non ex probationum vi asserendi modo, de eo loquuntur. De quibus libro diximus superiore. Ubi etiam adferuntur alia, quæ rem quam heic tractamus firmiter, inprimis observanda. Sed & adicere jam liceat,

a Ediç.
Regum
Francia
lib. 3. tit. 5.
& Popelli
ner. cap.

10.
b Ediç.
Ludovici
12. 1480.

c Petrus
Gregor.
Tholosan.
in Syntag.
Juris lib. 1.
cap. 3.

liceat, ipsos Francorum historicos, & superioris & huius ævi, authores esse, Admirалlos Galliarum Regibus, vetustioribus in seculis, ideo aut defuisse aut subinde (ut res obiter exigebat tantum) fuisse constitutos, quia nempe nullum in Mare imperium habuerunt, ut expresse ait Tilius, loco supra citato. Et frustra sanè eos reprehendit Popellinerius ^a, dum ait illud falsum esse, eò quod Normannia, Picardia, & Flandria Galli ditioni olim suberant. Nam ut mittam diu sine Normanniâ & Flandriâ regnâsse Francorum Reges, nec aliud litus præter Picardicum retinuisse (ut ex supra ostensis & historicorum fide passim liquet) anne ideo sequitur falsum esse, nullum in Mare imperium eos habuisse, eò quòd maritimus eis esset tractus aliquis? Non magis sanè quàm in Galliis ideo fluminis quem esse dominum, quia prædia habet adjacentia. Cùm receptum sit ex jure Gallicano ^b, Regem fluminum navigabilium passim dominum esse, ubi non singulari occupationis præscriptione aliore, præter adjacentis prædii possessionem, titulo, subdito non cesserint; uti etiam alibi non raro recipitur. Quod verò ad Qualitatem præfecturæ hujus apud Gallos maritimæ attinet; advertendum est, cùm præfecturis illustrioribus singulis locus debeat in amplissimâ eorum Parlamenti Curiâ, idque ex ipsâ Præfecturæ quâ provinciam aliquam aut regimen intra regni Gallici fines primariò spectat; naturâ: veluti Comiti stabuli, Hippocomo, Magno Magistro, aliis: Admirallo tamen Franciæ ea ratione esse nullum. Quemadmodum decisum est sub Henrico II^c, cùm Gaspari Collignio Admirallo Franciæ, quâ Admirallus erat seu maritimam gessit præfecturam, locus eiusmodi planè est negatus; eidem verò, quâ Insulæ (ut vocant) Franciæ sub Rege præerat, concessus. Scilicet Admiralli nomine, intra regni fines præfecturam non gessit primariò; sed ex eo quòd Admirallus classium seu Maris (sensu jam dicto) quod extra Regis imperium est, in personas & res ratione Maris tantum jurisdictionem exercebat, ideo hoc nomine loco erat arcendus. Unde etiam (ut videtur) evenit quatuor quos diximus Admirалlos singulos, provinciarum, à quibus denominari solent, regimen itidem simul sortiri, quod scimus è supra citatis ex Choppino aliisque qui de hac re scribunt. Ita intra regni fines præfecturam primariò obtinentes, id est, intra Galliæ litora, pari cum ceteris Regni Dignitatibus illustrioribus jure fruuntur. Quid quod etiam fluminum, quorum dominus est Rex Galliarum, regimen, non Admiralli præfecturæ, sed singuli eorum

al'Amiral
de France
chap.9.

b Sanctyon
des Cou-
stomes
des Eaus
& Forests
liv. 2.
chap. 1.
Cod. Hen.
3. lib. 16.

c An. 1552.
12. Jan. ut
notatur in
edict. Regi
Franciæ
tom. 3. tit.
5. in Mar-
gine. 10.
Tilius lib.
2. Simon
Marion in
Placit. 5.

bus volu- qui praesides seu Magistri * Aquarum & Vivariorum silvestriū nuncupantur, subest. Scilicet publicæ aquæ, quæ intra Regni fines, & mea gran- cupantur, subest. Scilicet publicæ aquæ, quæ intra Regni fines, & de con- quarum Regi est dominium, ad aliam dignitatem attingent; Non scripsit omnino ad Admirallum qui provinciae ibi nulli tutandæ, ex generali officii naturâ, nedum fluminibus (ut apud Anglos) praeficitur. *Sanctyomius. & vide Cod. Hen. 3. l. 16. b. Apud Andream Chesnium in Hist. de Familia Momoranciaca lib. 3. pag. 455. ann. 1612. c. Rot. Franc. 10. Hen. 8. seu 1518. 4. Octob. cū Francisco I. Rot. Feder. & Tract. Iacobii Regis cum Ludovico. 13. &c. d. Hist. Eccles. lib. 2. cap. 5. & vide Camden. in Brit. p. 97. c. Alcuinus apud G. Malmesb. de Gestis regum lib. 1. cap. 5. & inter Epist. Alcuini in Operibus eius p. 1669. f. Hemmingus Ms. in Cod. Eccl. VVigorn. in Bibliot. Cotton. fol. 44. b. & 150. &c.*

Natura igitur primaria dignitatis huius est tantum classibus in mari praesse; unde etiam ante aliquot annos Henricus Momorancius Admirallus Franciæ, sub statuâ equestri Henrico patri Duci Momorancio Chantilliæ positâ, Latine se *Navalis militie Magistrum* pro Admirallo tantum *b* appellat. Adeoque nec in Mari ipso aliquid regiminis quod praeficienti dominium asserat, unquam habuit sive Franciæ, sive Britanniae, sive Aquitaniae à Gallo constitutus Admirallus; id quod itidem dicendum, hinc de Belgicæ vicinique litoris, illinc de litoris Cantabriei Admirallis quibuscunque. Similis enim horum omnium, quantum ad hanc rem, fuit atque est autoritas. Scimus quidem dignitatem hanc in federibus *c* inter Anglum & Gallum iētis, *Admirallum Franciæ & Praefectum classis Regiæ*, quemadmodum eandem apud Anglos dignitatem *Admirallum Angliæ & Praefectum regiae classis* pariter nuncupari solere. Sed ex jure dispari dignitatem eodem nomine insignitam eos gerere ex ostensis liquet. Atque ex provinciae natura, non ex nudo nomine dignitatis qualitas aestimanda. Et de veterum Testimoniorum Defectu & Praefecturae Natura seu Qualitate hæc dicta heic sunt. Iam verò quoddam Angli amplissimam atque integram per plurima secula potestate eiusque cum adversi huius litoris imperiis minutatim olim divisis comparationem attinet; certissimum est ab ipsis fere Anglo-Saxonum initis unicum fuisse per Angliam adeoque in toto, quod Germania, Galliis, Cantabrie objacet, litore imperium, idque in Heptarchiâ illâ apud scriptores obviâ. Nam fuit semper qui plurimum in ea poterat, & cui ceteri parebant, ut testis est Beda *d*. Et de ea re insignis est apud Alcuinum testimonium, ubi ob dissidia inter Offam Merciorum, id est, Heptarchiæ partis quidem amplissime sed plerumque mediterraneæ, & Carolum Francorum regem (Magnum dictum) navigatio ita utrinque interdicta est, ut commercia omnino impedirentur; quod ne intelligi quidem potest, nisi Offæ etiam imperio maritima loca hæc amplissima paruisent. Immo inscriptio, qua Regius Offæ titulus solennis denotari assolebat, ad hunc modum sepe se habuit: *Offa f, Dei gratiâ concedente, Rex Merciorum simul-*

que

que in circuitu nationum. Post Egberti autem tempora seu annum Christi DCCC obvia fatis est Regum sive Anglosaxonum sive Danorum perpetua series, qui sine ullo imperii consorte in hoc litore (nisi Edmundum Anglosaxonem & Canutum Danum, quibus aliquantisper est dispersitum regnum, frustra excipias) regnarunt. Mirum igitur non est Reges Anglię tam ampli litoris imperii dominos integros ac in solidum, per tot secula, Maris præjacentis regnum, ut Insule appendicem, etiam tutò retinuisse; maximè cum non solum in aduerso simul litore tam diu & tam latè imperitarent ipsi, verum etiam præter eos qui regiunculas aliquot haberent maritimas (sic sanè ratione diffusi litoris imperii Anglicani habita, dicendas) easque diversis imperiis subditas, non essent in vicinis qui ullo pacto reluctari potuissent. Summa est; cum ante proavorum ferme memoriam litus duntaxat exiguum intra Gallicani regni fines comperiat, nec domini provinciarum maritimarum, quibus postea modo jam indicato regnum illud auctum est, ne obtenderint quidem, ratione provinciarum illarum, adjacentis Maris dominium sibi competuisse, nec ullum in veterum monumentis habeatur de eiusmodi dominio testimonium, quamplurima verò de Anglię Regum, per mille ampliùs annos litus totum Anglicanum latè exportectum unico integroque sub imperio continenter possidentium, dominio marino, marisque perpetua, ut regni appendicis, occupatione occurrant; sequitur horum jus heic esse quidem manifestum adeoque Admiralli Anglię mare ipsum esse provinciam, tutandam velut regni partem; aduersi autem litoris Admirалlos, maris præfectos, eo sensu quo præficientis dominium aliquod in ipso mari, extra portus seu alia eiusmodi claustra denotetur, nulla cum ratione esse dicendos. Unde etiam aliquot abhinc seculis vicinę gentes complures juris Anglicani fatis conscie, disertè de Reginegro Grimbaldo Admirallo Regis Francię querebantur, eò quòd *l'office del Admiralte en la mier d' Engleterre per commission de Roy de France rourcenoisement empris & usa un an & plux, &c.* id est, officium Admirallatus in mari Anglicano, ex autoritate Regis Francia sibi arrogasset & per annum unicum exercuisset. Tabulę veteres integre, unde illud desumptum est, infra exhibentur; Ubi plura etiam ad hanc rem facientia habes. Et de Custodia seu Præfectura Maris Anglicani, ut Regii territorii seu Provincię atque Patrimonii sacri partis, hæcenus.

*In dominio Insularum litori Gallicano præjacentium perpetuò
à Regibus Angliæ retento, possessionem Maris in quo sitæ
sunt, à Majoribus acceptam conspici.*

Retineri etiam à vetustis seculis Maris huius Australioris possessionem ac dominium à Regibus Angliæ, non obscure indicatur ex Insularum Gallico litori præjacentium dominio. Scilicet deturbato Normannia ipsa Ioanne & Henrico tertio Regibus, Insulæ Casarea, Sarnia, **Jersey & Garnesey** vocamus) Alderneia, aliæ aliquot circumvicinæ, litori Normannico ac Aremorico præiacentes, imò intra maris sinum quem facit hinc Aremoricum, illinc Normannicum litus, sitæ, seculis sequentibus ^a, ut ante hodieque, in Angli ditione manserunt, quod nemo nescit. At sententia in Ioannem Regem, ut Normanniæ Ducem, ob Arthuri nepotis cædem lata, toto quod Normannici juris erat eum exui volebat Galus. Quin Normanniæ postea renunciavit Henricus tertius ^b. Detur scilicet quod vulgo recipitur, Insulas has Normannici fuisse juris, seu ad Normanniæ Ducatum attinuisse. Certè & ita, neque ex sententia eripi potuerunt, neque renuntiatione Gallo cessere. Quippe retenta est maris possessio, adeoque Insularum in eo positarum; quemadmodum ferè in ipsa Anglia Prioratus non pauci, quorum regimen etiam erat Normannicum, sub Angli tamen ditione, etiam quâ Normannici Regiminis fuere, dum jura Monastica apud Anglos viguere, semper manserunt; utpote intra Anglicani imperii limites minime violatos sitæ. Neque unde ita retineri potuissent Insulæ facile intelligitur, nisi intra Anglicani in mari imperii fines locum & ipsæ habuissent. Sed verò inprimis est heic advertendum, plurimas gentes exterâs, præter Ordines Angliæ, libello publicè sub Edwardo I & Philippo Pulchro Regibus, in Cognitorum ab eis constitutorum tribunali exhibito, disertis verbis Regem Angliæ recognovisse dominum semper fuisse non solum Maris huius sed & Insularum in eo positarum *par rayon du Roialme d'Angleterre*, seu *ratione regni Anglicani*, sive quâ Reges Angliæ suere. Quod idem sanè est, ac totum, usque in adversa litora seu portus, mare hoc eis expressissime tribuere. De Libello illo plura inferiùs. Nec prætereundû est, sub ipsum tempus, quo Insulæ illæ ita Normanniæ Ducatu deturbato Anglo retinebantur, primum evenisse litoris alicu-

a Rot.
claus. 2.
Hen. 3.
memb. 1.
part. 1. Par.
3. Hen. 3.
memb. 3.
c. 5.
b Io. Buechetus in
Annali-
bus Aquitaniæ
part. 4.
c. Cod.
Vet. Federum.
c. 6.
Ms. in Archiv. Fis-
culi, fol. 1.

alicuius, Picardico amplioris, Gallicano regno accessionem. Nam antè, Aquitanicum, Britannicum, & Normannicum aliis Principibus parucere. Aquitanicum & Normannicum Anglo, Britannicum Duci seu Comiti cognomini. Aded ut nec litus ferè nec rerum navalium usus aliquis insignior esset tunc Gallo; unde facilius etiam erat avitam, quam diximus, Maris atque Insularum possessionem Anglo, postquam Ducatû cesserat, retinere. Quod satis etiam constat ex navali prælio gesto inter classẽ Gallicanam (cui præfuit Eustachius Monachus sub Philippo Augusto Rege Galliarum) & Anglicanam, quam Philippus Albinicus, insularum quas memoravimus Præfectus, & Iohannes Marefcallus *femitas Maris solerter speculantes*, regebant sub initiis Henrici nostri tertii. Copias scilicet subsidiarias è Galliis ad Ludovicum (postea Regem ejus nominis VII) in Angliam Anglum, ex conjuratorum perfidiâ, impugnantem traiectione erat classis navium octoginta Gallicana. Hanc adgressa est Anglicana navium quadraginta. Sed *pars Francorum* (ut Rogeri VVendoverii & Matthæi Parisiensis, qui rem narrant, verbis utar) *quorum usus non fuerat prælium navale conferere, in brevi erat funditus infirmata*. Navali prælio Francos hæcenus inassuetos esse aiunt. De Anglis verò; *Ab Anglis*, inquiunt, *bellatoribus & in marino prælio eruditis, telis confodiebantur & sagittis, lanceis perfodiebantur, gladiis trucidabantur, navibus perforatis mergebantur, calce (calcis pulvere in aërem jacto & venti adversi vi in oculos Francorum impulsio) cecabantur, spes auxilii & succursus penitus evacuabatur, fuga non patebat*. Angli tunc Marino prælio eruditi, ita Mare suum insulasque in eo sitas etiam retinebant. Nam prælium hoc ad annum Henrici tertii secundum spectat *6* seu Christi MCCXVI, id est ad ipsum ferè tempus quo primùm Normanniâ Anglus est exutus. Quod verò dici solet, ex Normannico jure *c*, seu jure Ducatûs Normanniæ, primùm Insulas has ad Anglum attinuisse, tam faciliè negatur quàm affirmatur. Neque rationi huic vis inest; suos eas habere semperque habuisse qui Normannicos imitantur, mores; ideo Normannicas esse. Certè & Anglia Normannicis moribus non raro utitur, ut gentes aliæ interdum Romanis. Unde tamen argumentum ejusmodi fieri non posse, nemo non videt. Nec validius est, olim paruisse eas, in Ecclesiasticis, Episcopo in Normannia Constantinensi, usque dum avorum memoriâ Episcopo VVintoniensi *d* subicerentur. Ob loci vicinitatem commodius quidẽ habebatur diu regimen ecclesiasticum è Normannia deductum. Quod initium

Z

habuif.

a Ms. in
biblioth.
Cotto-
niana.
b Matth.
Paris. pag.
398. edit.
Londin.
c Ed.
Colie
in Comm.
Iuris Ang.
part. 7. in
Calvini
casu fol.
20. & 21.
Guil. Cæ-
den. in In-
sula Brit.
pag. 355.
alii; quod
& admir-
tatur in di-
plomatu
aliquot
recentio-
rû proce-
missis, ve-
luti in Rot.
Par. 7. E-
lizabæthæ
R. part. 3.
Herelio
de Carre-
ret, Rot.
Par. 2. Ia-
cobi part.
19. & 19.
Iac. part.
24. ubi de
Insularû
privile-
giis.
d Videffs
Rot. par.
II. Elizab.
R. part. 8.
in dorso.

habuisse ex illis seculis quibus utrumque litus possidebat Anglus, par est ut credamus. Non autem magis inde solum sequitur, eas ad Normanniæ Ducatum attinuisse, quam Prioratus olim non paucos in Anglia quia juris erant, in Ecclesiasticis, exteri, ad exterorum idem principum imperium, non ad Regum Angliæ, quæ Angliæ, spectasse. Æque infirmum est quod de lingua Insularium Normannica afferri solet. Corwallenses in Anglia, lingua semper usi sunt Cambrobritannica, saltem velut dialecto variata, uti etiam Aremorici in Galliis; Manniæ item Insulæ incolæ Hibernicâ; unde tamen nemo est hominum qui velit sequi aut hanc Angliæ Regibus, quæ Hiberniæ sive Domini sive Reges fuerint, parere, aut illos ex Cambro-Britannici principatus jure aliquo principibus suis subiacere. Scimus quidem non solum in diplomatum aliquot recentiorum proœmiis, verum etiam in supplicibus libellis insularium vetustis, interdum insulas illas ad Normanniæ Ducatum olim attinuisse, eiusdemque juris nomine ab Angliæ Regibus retineri, obiter memorari. At verò non minus scimus Provinciis quæ in Galliis Regibus nostris antiquitus hæreditariò accesserunt (quales sanè hæ sunt dicendæ insulæ si velut Normanniæ partes retineantur) permissum fuisse semper ita suis uti moribus pristinisque jurisdictionis formulis, ut ordinariæ Tribunalium Angliæ jurisdictioni a nunquam omnino subiacerent. Sic perpetuò Aquitanis, sic Andegavis, sic Normannis, aliis. Etiam & à seculis abhinc aliquot, Principibus nostris visum est, ut non alibi ac in sacro suo Consistorio extra insulas, lites quæ ibi oriantur deciderentur. Cùm interea certissimum sit, quodd, regnantibus Edwardo secundo ^b & tertio ^c (seculis quibus jus illud quo insulæ hæ in Regum Angliæ patrimonio censitæ sunt, proculdubio exploratius fuit) *Iustitiarum Itinerantes*, id est, præfecti ex jure ordinario non rarò per Angliæ provincias omnes, quos Comitatus vocamus, ut de criminibus maximè atrocioribus, juribus Impetii sacris usurpatis & privilegiis iniuria arrogatis aliisque ferè rebus in forum deduci solitis cognoscerent, antiquitus creati, *Iustitiæ errantes* interdum ^d etiam nuncupati, in insulas illas non aliter atque in Angliæ provincias emitti solebant; reclamantibus quidem interdum & supplices adversus huiusmodi jurisdictionem porrigentibus libellos incolis. At verò id interea certissimum est, præfectorum illorum (qui & juris scientissimi) sententiam tum fuisse, non solum vim legitimam obrinuisse codicillos quibus præficerentur ipsi, (id quod etiam existimarunt qui rebus hæc tunc præ-

a Fide 11.
Hen. 8.

**Rele:
wap**

fol. 202.

plac. 19.

b Rot. Pla-

cit. de In-

sulis 2.

Ed. 2. &

Rot. par.

15. Ed. 2.

part. 1.

mem. 21.

c Mich. 5.

Ed. 3. rot.

183. coram

rege &

Mich. 6.

Ed. 3. rot.

181. coram

Rege; pe-

nes Ca-

merarios

Seaccarii.

2. Ed. 3.

fol. 5. seu

32. b. &

Itin. Tem-

pore Ed. 3.

fol. 138. q.

d 10. Sa-

resburien.

de Nugis

Curialium

lib. 5. cap.

15. & 16.

rant;) verum etiam, instar Anglicani in provinciis maris formulæ, adeo continuatas fuisse, per diffusam æquoris interiacentis amplitudinem, tum ipsas insularum invicem provincias, tum cum Anglia universas, ut, causâ interdum ampliata, non aliter ac in mediterraneis Angliæ, tam coram Rege in Anglia, id est, in Tribunali, quod *Bancum Regis* vocitant, incolis earum quibuscunque, quàm alterius insulæ incolis in altera comparendi dies præstituerent. Quod liquet in præfectura Ioannis de *Scardeburgh* sociorumque eius sub Edwardo tertio ^a, aliorumque ^b illius seculi. Atqui inauditum est, puto, ex ampliacione eiusmodi, iure nostro ordinario præstitui tempus comparendi alibi quàm in loco eiusdem juris (quâ in Regis patrimonio habetur) cuius & ipse est è quo ita quis amandatur. Neque eiusmodi quid, ne tentatum quidem, memini, in provinciis quæ in sacro Imperii Anglicani patrimonio neutiquam habitæ, ab Anglo tamen alio titulo possessæ sunt; veluti Andegaviæ, Normanniæ, ac Aquitaniæ Ducatus, eiusmodialia. Accedat etiam in vetustioribus aliquot Regum nostrorum diplomatis, quibus firmanitur Insularibus privilegia ^c omnimoda, ea non semel designari per eiusmodi privilegia quibus gavisi fuerint ipsi seu antecessores seu prædecessores sui sub obedientia aliquorum progenitorum nostrorum Regum Angliæ existentium. Certè si Ducatus Normanniæ partem insulas illas fuisse tum creditum fuisset, dubitari vix potest quin accessisset etiam seu Ducum Normanniæ quod in recentioribus aliquot diplomatis ^d occurrit quidem, ita tamen ut etiam in ipsis, in fide & obedientia Coronæ nostræ Angliæ expressim dicantur insulæ illæ, idque meritissimò, retinendæ. Quin, sub Edwardo tertio Rege ^e, libellis ipsorum insularium supplicibus, quos, in comitiis Parlamentariis Regi, de privilegiis suis moribusque tempore omnem memoriam excedente stabilitis, exhibebant, annectuntur mores Insularum aliquot; in quibus hi occurrunt; Item quòd nullus de libero tenemento suo, quod annum & diem pacifice tenuerit, sine Brevis domini Regis de Cancellaria, de tenemento & tenente faciente mentionem, respondere debeat. Item quòd non debeant coram Iustitiariis domini regis, ad assisas capiendas assignatis, spondere antequam transcripta commissionum eorundem sub sigillis suis eis liberent. Item quòd Iustitiiarii per commissionem Domini Regis ad assisas capiendas hic assignati non debeant placita hic tenere ultra spatium trium septimanarum. Certè mores hi vetusti etiam ita respicere videntur perinde ac si ex Anglicani imperii Iure, non Normannico, Regibus nostris atque Iurisdictioni eorum ordinariæ subiacti fuissent insulæ illæ; tamen si insulares

^a Mich. 5.
Ed. 3. rot.
183. coram
rege. &
Mich. 6.
Ed. 3. rot.
181. coram
Rege, penes
Camerarios
Scaccarii.
^b Rot. Placit.
cit. de Insul.
2. Ed. 2. rot. 30.
in dorso; in
arce Londinensi.
^c Rot. Pat. 2. Ed. 6.
part. 7. ubi
inspeximus.
1. H. 8. &c.
^d Rot. Pat. 2. Iacobi
part. 19.
c. In Rot. 5. & 6. Ed.
dict. 3.
paullo ante
creatus.

eisdem libellis Normanniæ vicinæ partem se fuisse simul interse-
rant. Quid quod etiam insula Serka ab Elizabetha Regina a concessa
fuerit Herelio de Carteret sibi & hæredibus suis possidenda sub clien-
telæ fiduciariæ formula quam in *Capite* vocitamus, id est planissime
velut sacri Imperii Anglicani Patrimonii feodum; utrunque obiter,
ne dicam oscitanter, in concessionis diplomate intra Ducatum
Normanniæ existere admittatur. Cum autem in federe Carnutenfi
renunciabat Edwardus tertius Normanniæ aliisque aliquot regio-
nibus Galliæ maritimis, adiectum est, ne de Insulis controversia ma-
neret, eum retenturum tamen quasunque Insulas tunc possideret,
five regionibus quas retineret præiacerent *b* sive aliis. Nam id
imperii Marini ratio postulabat. Etiam tum Cæsarea tum Sarnia ad
regnum Angliæ attinere, & regno Angliæ adiacere *c*, ut Vectis & Man-
nia, dicuntur in Federibus aliquot inter Angliæ reges & principes
exteros initis. Insulas item has concessit olim Henricus quintus
Rex *d* Ioanni fratri suo, Duci Bedfordiæ, absque aliquo nobis vel heredi-
bus nostris reddendo, aliqua prerogativa regia pro aliqua alia tenura de nobis
extra dictas insulas tenta quæ ad dictas insulas, castra sive dominia aequaliter
pertinere poterit, non obstante. Quæ verba ius aliquod Ducale ne admit-
tere quidem videntur. Et velut arra seu pignus domini Marini
cum insularum conjuncti erat forsitan mos ille vetus quo totus pis-
cis per piscatores insularum nostrarum (ita loquitur in sacris scriniis
e Edwardus Rex tertius) de *Gernesey / Jeresey / Serk & Au-
renep* in mari inter festa Pasche & S. Michaelis captus secundum consue-
tudinem partium illarum ad nos pro rationabili pretio inde solvendo dignosci-
tur pertinere, & quod dicti piscatores totum piscem per ipsos inter festa predi-
cta captum usque certa loca in eisdem insulis deputata deferre tenentur, ut mi-
nistri Custodis Insularum predictarum inde capere possint, ad opus nostrum,
pro pretio huiusmodi quod viderint expedire. Nec contemnendum est sa-
nè id, quod in Chronicis Cænobii Theokesburiensis occurrit de
Henrico de Bello campo, Duce VVarvvici, in dignitatem Regis, ab
Henrico rege sexto, non solum Insulæ Vectis, verum & Sarniæ & Cæ-
sareæ, ad quas ceteræ in hoc tractu civiliter spectant, creato. De In-
sula Vecti idem memorat vir optimus Guilielmus Camdenus *f* id-
que ex eodem codice. At verò codex ipse *g* ad hunc modum; Obiit
autem dominus Henricus Nobilis Dux VVarvvichia & primus Comes An-
gliæ, Dominus *le Dispenser & de Abergevenny* | Rex de insulis
Wight & Gardsey & Jardssey | dominus quoque castri Bristolia cum
suis apmexis, 3. Idus Iunii A. D. 1446. anno ætatis suæ 22. apud castrum de
Han-

a Rot. par.

7. Elizab.

part. 3.

b Th.

V Valsing-

ham. ann.

1360. seu

34. Ed. 3.

c Feder. a

1542. In-

ter Casa-

rem & Hæ.

8. & Fed.

1585. inter

Elizab.

Reginam

& Ordines

federatos

Belgii;

quorum

translum-

pta in bi-

blioth.

Cottonia-

na.

d Rot.

Francia,

3. Hen. 5.

memb. 6.

num. 12.

Novemb.

27.

e Rot. Fi-

nium 31.

Ed. 3.

mem. 18.

f In Bri-

tan. pag.

200. &

430.

g Ms. in

biblioth.

Cotto-

niæna.

Hanleya, & sepultus est in medio Chori Theokesburia. Et paulò ante, de eodem; Coronatus est in Regem de Wight manu regia, eo in loco nullà ceterarum insularem expressâ habitâ mentione sed illis cum hac pari, quâ Regum Angliæ patrimonii pars fuerunt, jure censitis. At verò credendum non est insulas illas Normannico litori præjacentes in regnum, utcunque imperio Anglicano subiectum, ita conversas fuisse, nisi & qui converterint etiam ipsi superiori, quàm Ducatus titulo, eandem se antea possedisse existimassent; id est, planè regio. Quemadmodum Richardus rex secundus cum Robertum Comitem Oxoniæ (qui & Marchio Dubliniæ & Dux Hiberniæ fuit) Regem a Hiberniæ creare destinaret, se interea insulam illam non minore quàm Regis (tamen Domini nomen tunc, uti etiam usque ad Henrici octavi tempora posteriora, Regis ibi vicem omnino suppleret) titulo ac dignitate possidere proculdubio non dubitavit. Ita Insulas illas ac mare circumiacens cum Angliæ regno unici Imperii Corpus, utcunque diversis illæ uterentur moribus, constituisse merito existimatum est. Quò etiam spectat singulare earum, flagrante inter circumvicinas gentes bello, jus, induciarum beneficio ex regum Angliæ indultu, per ipsum mare, gaudendi; de quo plura inferius. Atque in Tabulis forensibus quæ acta Iustitiariorum, quos diximus, Itinerantium continent, Placita Corona (quæ phrasis Anglicanum imperium indicat) sæpius occurrunt. Item in actionibus, formulæ illæ, sprete dignitate Corona domini regis, & dominus rex seistus fuit de predicta advocacione tempore pacis ut de feodo & jure Corona sue, cuiusmodi aliæ non paucæ habentur, quæ jus Ducale non sapiunt. Accedat insuper non solum quæ Normannico litori, sed etiam quæ Aquitanico objacent, Insularum jus ita olim retinuisse Anglum (velut possessionis suæ etiam eiusdem Maris, quâ ad Anglicani regni patrimonium attineret, pignus seu comitem) ut Henricus noster tertius, utcunque non exiguæ Aquitanicæ parti renunciaret, insulam tamen præjacentem illam non minus in Occidente, ac Rhodum olim, ob leges Navales, celebrem) Uliarim scilicet, vulgò Oleron dictam, Edwardo filio primogenito concesserit possidendam in posterum, nunquam non ut Anglicani patrimonii sacri appendicem. Concessioni nempe adiecta est clausula, ita f quòd eadem insula semper remaneat Coronæ Angliæ, & nunquam alienetur ab eadem. Literis item ad Uliarenseis datis, volumus, inquit, vos à Corona Angliæ ullatenus segregare. Quin annis aliquot antè, Vasconiam (seu Aquitanici litoris maritima) Edvardo Principi

a Tho. VValsingh. in Rich. 2. anno 1386. pag. 352. edit. Londin. b Statut. Hibernic. 33. Hen. 8. cap. 1. c Cap. 22. d Rot. Placit. de Insulis, 2. Ed. 2. rot. 21. e 30. &c. in arce Londinensi. e De quibus consulas c. 24. f Cod. Vet. Federum &c. Ms. anno 1259. penes Camerarios Scaccarii. g Codd. vet. Ms. in biblioth. Cotton. de rebus Aquitanicis fol. 3.

^a Rot. Vaf. con. 38. f. 12. 3. membr. 8. Matth. Parisi p. 1187. seu 1207. edit Lond. Florileg. ann. 1254. & Cod. ver. Nis. de reb. Aquitan. in bibliot. Cotton. fol. 66.

similiter quidem concesserat^a, ut integrè remaneat Corona Angliæ in perpetuum. Aded singulari voluit tam maritima quàm insulam hanc jure ab eodem possideri, neque ullo pacto magis ac ipsum Mare quopulsabantur, ab Imperio Anglicano disjungi. Et tamen postmodum tum hæc insula tum aliæ aliquot circumvicinæ, idque à multis abhinc seculis, litora Gallicana quæ proximant, varias ob causas, sequuta sunt; at tamen integrum interea mansit Angliæ Regibus, ut antè, Maris dominium; quod ex ceteris quæ ostendimus satis comprobatur.

C A P. XX.

Ex veniâ transeundi seu præternavigandi siue indulgeri solitâ exteris, siue petità, dominium & possessio Maris Regibus Angliæ asseritur.

Firmantur, quæ de possessione ac dominio hoc diximus, ex publicæ fidei literis à Regibus Angliæ in veniam per mare hoc transeundi impetratis. Quarum in sacris scriniis testimonia sunt non obscura. Impetrantibus scilicet exteris. Ferrando Urtis de Sarahione, Hispano, concessit Henricus noster quartus^b ut tutò navigare ei liceret è portu Londinenfi per Regna, dominia, & potestatem nostram usque villam de la Rochelle. Ad intersecans Mare dominia & potestas nostra heic manifestò spectant. Et missis à Carolo Galliarum Rege VI ad Robertum III Scotiæ Regem legatis, qui de federe ineundo agerent, tutelæ Tabulæ ab eodem Henrico impetrabantur, quibus tuti forent par touz, & noz pouvoirs, destroys & seignories, par Mer & par terre, id est, per universas nostras potestates, districtus, & dominia tam per Mare quàm per Terram. Innumera sunt aliæ publicæ fidei literæ (salvos conductus vocant) in sacris Henricorum maximè quinti & sexti scriniis, quibus tutus indulgeri solebat & aditus & recessus tam per Mare quàm per terram & aquas dulces, id est, per totum indulgentis imperium. Atque observare licet literas eiusmodi solenni titulo dari à Regibus nostris solitas ad Maris Prefectos, Admirалlos, Viceadmirалlos, Maris Capitaneos, territorii scilicet Marini præfides à Rege constitutos, quum tamen in id genus publicæ fidei tabulis à Rege Galliarum Angliæ Regi in Gallias transmigraturo olim concessis, eiusmodi prefectorum nulla reperitur mentio. A Philippo Longo Rege, Edwardo nostro II literæ id genus datæ, in fronte tantum habuere^d, par la grace de

^b Rot. Francia 5. Hen. 4. membr. 11. Ian. 5.

^c Ibid. memb. 14.

^d Rot. Claus. 13. Ed. 2. memb. 7. in dorso.

de Dieu, Roy de France. A touz noz Iusticiers & subgies salut. Cau-
sa autem obscura non est, Anglum præfectos Maris literis suis al-
loqui solitum, Gallum eo in ævo duntaxat Iudices suos & generatim
subditos. Scilicet per totum hoc mare, ut eiusdem dominus, suos
habuit etiam ipsius Maris Præfectos Anglus, quem (cùm ipse tra-
jiceret) æquum non erat ut tutaretur in Mari Gallus intra scilicet
territorii Anglicani fines. Attamen tunc temporis Admirallus ef-
se potuit Gallorum Regi; sed solum in litore Normannico & Pi-
cardico. Nam Aquitanicum, Britannicum, & Narbonense, non-
dum patrimonio Regio accesserant. Atque eo fermè tempore seu
paulò ante habentur ii, qui in catalogo Admirallorum Gallie primi
sunt. Ævo autem recentiori, verum quidem est in literis, etiam Gal-
li^a, fidei publicæ, aliorumque Principum maritimorum, disertis
verbis Admirallum solere compelli inter cetera ministeriorum Re-
giorum genera; ut scilicet in qualicumque passim præfecturâ tuti sint
ii quibus impetrantur. Sed de imperio in transeuntes seu præterna-
vigantes Anglicano, plura habentur ex ratione limitum naviganti-
bus à Rege nostro in hoc mari præscribendorum, quam paulò post
ostendimus, uti etiam ex eis quæ suprâ b è sacris scriniis, de Ve-
tigalibus præternavigantibus ab Anglo impositis, traduntur. At-
qui & huc spectat sanè reges tum Daniae, tum Sueciae, præter Ur-
bes Hanseaticas, enixè sepiùs ab Elizabethâ Angliæ reginâ petiisse,
ut liber eis esset per mare Anglicanum transitus cum annonâ
in Hispaniam; flagrante scilicet inter eam & Hispanum bello.
Scio quidem licentiam eiusmodi eis negatam esse non solum
dominii Maris causâ, sed inprimis ne hostibus commeatus ad-
ferrentur. Unde etiam naves Hanseaticorum frumento onustæ
à classiariis Anglicanis in ipsis Uliissiponis faucibus, extra territo-
rium Angliæ marinum, captæ sunt; quæ scilicet per mare Scoti-
cum^d & occiduum in Lusitaniam tenderant; proculdubiò ne Mari
Anglicano, iniussu Regine, temerè uterentur. Sed verò clamita-
bant inde Hanseatici, iura Gentium, Commerciorum, Federum
violata esse; navibus ab Anglâ ita eo solum nomine, quòd ad ho-
stem commeatus deferrent, captis; id est, in territorio cuius se do-
minam ne obtendebat quidem Angla. Et de eâ re quæstio est illustis
atque à viris doctissimis disputata, in quantum hostibus ii, qui
hostes non sunt aut dici nolunt, res aliquas jure Gentium pos-
sint subministrare. At verò dum annis aliquot ante naves has cap-
tas, non semel negata est Hamburgensibus (qui ceterorum etiam

a *Stilus & Protocol.*
Cancell.

Franc. c.

de passai-

ges &

Sauf. con-

duits.

b Cap. 14.

huius li-

bri.

c 30. Junii

1589. qua

de re De-

claratio

tunc Lon-

dini typis

edita.

d Thua-

nus Histor.

lib. 95.

e Alberi-

cus Genti-

lis de Iure

Belli lib.

1. c. 21. Hi-

span. Ad-

vocat. lib.

1. c. 20. &

Hugo Gro-

tius De Lu-

re Belli &

Pacis lib.

3. c. 1. §. 5.

Hanse-

Hanseaticorum nomine liberam sibi per hoc mare in Lusitaniam & Hispaniam protectionem petiissent) omnimoda sive frumentum sive arma bellica transvehendi libertas; nec jure Gentium aut Commerciorum, petitionem suam tunc niti, nec Reginae negationem huiusmodi juri adversari omnino suggerebant. Scilicet primo responsum ^a tulere, à transvehendis armis aliisque bello conducibilibus & frumento abstinere, *in ceteris vero mercibus* (sic Regina) *transvehendis nihil vos impedimus, sed vestrorum subditorum naves solito more commorari & pratervehi omni cum favore permittemus, ut institutam navigationem perficiant.* Iniquum non habere visi sunt hoc responsum. Sed biennio post ablegatus est in Angliam Sebastianus à **Berghen** eorum Orator cum literis petitoriis ut exceptio in superius concessa libertate tolleretur, liberaque omnium mercium esset transvectio. Rursus negatum est quod petebant; adjecto, *qui auso temerario secus facerent, penas penderent sue indomitae licentiae, si in classarios aliosve subditos Maiestatis Angliae inciderent, factis ipsorum rebus & mercibus quibuscunque capientis, sic prater voluntatem suae Maiestatis vestris & captis.* Petitionibus tantum ita semper agebant; pro arbitrato Angliae responsa referebant; jura gentium aut commerciorum ne pretextebant quidem, antequam in alio mari, scilicet Lusitanico, quod jure Gentium & commerciorum, Angliae injussu liberum putabant esse, naves suas viderent interceptas. Tunc ceptum est de libertate nullo jure neganda agi; idque ab iis qui, per aliquot ante annos, liberum per mare Anglicanum transitum supplices non semel ab eiusdem Domina tantum petierant. Aded ut caput illud (ut esse volunt nonnulli) Iuris gentium de comiteatu hostibus ab amico non subministrando, non solum in causa antea esset sive petitionis Hanseaticorum sive Reginae negationis, sed accederet etiam dominii Marini jus, quod plane se violaturos sentiebant Hanseatici, si Reginae injussu per eius Maria proficiscerentur. Huc spectant ab eadem ratione, quae occurrunt de hac re in capitibus ab VVitseldio & Bernicovio, Christierni IV Daniae Regis, anno MDXCVII, legatis apud Angliam expediendis. *Serenissimum*, aiunt ^b, *Regem nostrum severe nobis iniunxisse, ut apud Serenissimam Reginam ageremus, quod frumenti aut annonae vectio Hispaniam versus nostris libera permittatur, quemadmodum etiam, ut ante fecimus, & nunc cum omni instantia iterum facimus ac petimus, maxime cum suspicio sit eam licentiam frumentum vehendi etiam Anglis & Belgis interdum concedi; ne nostri priori conditione utantur quam vestri, atque ut ad minimum certis quibusdam navibus*

^a Ex tabula legationis eiusdem, in bibliotheca Corto-
miana.

in gratiam Regia Maieſtatis annuatim libertas annonæ, durante hoc bello, vehendi ſaltem concederetur: atque ut de eo, quod obtinere poſſimus, ſereniſſimo Regi noſtro referre queamus. Tulère autem reſponſum legati hi huiusmodi, Reginam nullâ ratione poſſe induci, ut illud conſentiat fieri. Et cum ſuſpicio allegatur à vobis licentiam interdum concedi & Angliſ & Belgis vehendi frumentum, audemus nos aſſerere (viri nempe primarii à ſacratioribus Conſiliis Reginæ, qui reſpondebant) nunquam tale quicquam conſeſſum eſſe à Reginâ, neque huiusmodi eſſe conſeſſuram, durante bello. Niſi marini, per quod tranſeundum eſſet, territorii domina fuerit Regina, idque Danorum (ut ſuperiùs Hanſeaticorum) ſententiâ, quorſum hæc tam ambitioſa petitiō, quàm reſponſio imperioſa: Libertas heic nulla præter eam quæ ex Reginæ, velut itineris Domina, arbitrato pendebat, ſæpiùs iteratâ petitiōe, obtenditur. Unde etiam eſt, quòd Ioannes Suecorum Rex literis quibus anno MDLXXVII ad Elizabetham Reginam datis veniam mercium in Hiſpaniam trajiciendarum Olavo Wormæo Sueco petebat, faſſus ſit, neceſſe ei fore maritimas Regina ditioes pertranſire, quæ literarum a ſunt vocabula. Neque novum eſt huiusmodi tranſitum exteris negari. In quamplurimis publicæ fidei literis, Mercatoribus gentium vicinarum ab Edwardo Rege I conſeſſis, exardeſcente inter eum & Gallum bello, adjicitur clauſula ſolennis, ut nihil ad partes Franciæ ducant ſeu duci faciant, nec omnino inimicis noſtris inde communicent quoquo modo ^b, ut in ſacris legitur Scriniis. Eiufmodi ſunt alia non pauca. Unde in mandatis eiufdem Regis habetur, ut ſummâ curâ atque diligentia retineretur ei ſummum Maris imperium, utpote ſibi jure avito competens, ceu legum & perſonarum in eo tranſeuntium arbitro & moderatori. Verba, quæ idem ſonant, ſunt, *Eſpeciallyment c à retenir & maintenir la ſouveraineté que ſes anceſtres Royes d'Engleterre ſoloyent avoir en la dite nier d'Engleterre, quant à l'amendement, declaration, & interpretation des lois per eux faits à gouverner toutes maneres des gentz paſſantz per la dite nier.* Huc ſpectat etiam illud Ioannis Regis mandatum, quo imperioſè ſatis naves omnimodas quæ per mare Anglicanum (generaliter Maris, utpote circumflui, nomine designatum) reperiri potuerint, ſiſti voluit atque ad ſua litora adduci. Nimirum ſiſti quandoque naves quorumcunque tam exterorum quàm ſubditorum in portubus per omnia ſecula, tralatitium eſt. Mare autem totum, hoc mandato, ſuum non minùs ac portus ipſos planè innui volebat Ioannes Rex. Mandati ipſius teſtimoniū appono. REX d omnibus

a Bibliot
Cotto-
niana.

b Rot. Pat.
24. Ed. 1.
memb. 5.
& 25. Ed.
1. part. 1.
memb. 27.

16. &c.
c Fascic. de
superiori-
tate Maris
Angliæ,
in arce
Londini-
cenſi.

d Rot. Pat.
9. Iohann.
R. m. 106.
1. num. 3.

Hanseaticorum nomine liberam sibi per hoc mare in Lusitaniā & Hispaniam profectiōem petiissent) omnimoda sive frumentum sive arma bellica transvehendi libertas; nec jure Gentium aut Commerciorum, petitionem suam tunc niti, nec Reginae negationem huiusmodi juri adversari omnino suggerebant. Scilicet primò responsum ^a tulere, à transvehendis armis aliisque bello conducibilibus & frumento abstinere, in ceteris verò mercibus (sic Regina) transvehendis nihil vos impediemus, sed vestrorum subditorum naves solito more commorari & pratervehi omni cum favore permittemus, ut institutam navigationem perficiant. Iniquum non habere visi sunt hoc responsum. Sed biennio post ablegatus est in Angliam Sebastianus à **Berghen** eorum Orator cum literis petitoriis ut exceptio in superius concessa libertate tolleretur, liberaque omnium mercium esset transvectio. Rursus negatum est quod petebant; adjecto, qui auso temerario secus facerent, penas penderent sue indomita licentie, si in classarios aliosve subditos Maiestatis Anglia inciderent, factis ipsorum rebus & mercibus quibuscunque capientis, sic prater voluntatem sue Maiestatis vestris & captis. Petitionibus tantum ita semper agebant; pro arbitratu Anglae responsa referebant; jura gentium aut commerciorum ne pretextebant quidem, antequam in alio mari, scilicet Lusitanico, quod jure Gentium & commerciorum, Anglae injussu liberum putabant esse, naves suas viderent interceptas. Tunc coeptum est de libertate nullo jure neganda agi; idque ab iis qui, per aliquot ante annos, liberum per mare Anglicanum transitum supplices non semel ab eiusdem Dominâ tantum petierant. Aded ut caput illud (ut esse volunt nonnulli) Iuris gentium de com meatu hostibus ab amico non subministrando, non solum in causâ antea esset sive petitionis Hanseaticorum sive Reginae negationis, sed accederet etiam dominii Marini jus, quod plane se violaturos sentiebant Hanseatici, si Reginae injussu per eius Maria proficiscerentur. Huc spectant ab eadem ratione, quæ occurrunt de hac re in capitibus ab VVitfeldio & Bernicovio, Christiæni IV Daniae Regis, anno MDCVII, legatis apud Anglam expediendis. Serenissimum, aiunt ^b, Regem nostrum severe nobis iniunxisse, ut apud Serenissimam Reginam ageremus, quò frumenti aut annonæ vectio Hispaniam versus nostris libera permittatur, quemadmodum etiam, ut antea fecimus, & nunc cum omni instantiâ iterum facimus ac petimus, maxime cum suspicio sit eam licentiam frumentum vehendi etiam Anglis & Belgis interdum concedi; ne nostri peiori conditione utantur quam vestri, atque ut ad minimum certis quibusdam navibus in

at 1585. ut
in Decla-
ratione
Reginae,
1589.

^b Ex tabulis legationis eiusdem, in bibliotheca Cottoniana.

in gratiam Regiæ Maiestatis annuatim libertas annonam, durante hoc bello, vehendi saltem concederetur: atque ut de eo, quod obtinere possimus, serenissimo Regi nostro referre queamus. Tulère autem responsum legati huiusmodi, Reginam nullâ ratione posse induci, ut illud consentiat fieri. Et cum suspicio allegatur à vobis licentiam interdum concedi & Anglis & Belgis vehendi frumentum, audemus nos asserere (viri nempe primarii à sacrationibus Consiliis Reginæ, qui respondebant) nunquam tale quicquam concessum esse à Reginâ, neque huiusmodi esse concessuram, durante bello. Nisi marini, per quod transeundum esset, territorii domina fuerit Regina, idque Danorum (ut superius Hanseaticorum) sententiâ, quorsum hæc tam ambitiosa petitio, quam responsio imperiosa? Libertas heic nulla præter eam quæ ex Reginæ, vel ut itineris Dominæ, arbitratu pendebat, sæpius iteratâ petitione, obtenditur. Unde etiam est, quod Ioannes Suecorum Rex literis quibus anno MDLXXVII ad Elizabetham Reginam datis veniam mercium in Hispaniam trajiciendarum Olavo Wormæo Sueco petebat, falsus sit, necesse ei fore *maritimas Regina ditiones pertransire*, quæ literarum ^a sunt vocabula. Neque novum est huiusmodi transitum exteris negari. In quamplurimis publicæ fidei literis, Mercatoribus gentium vicinarum ab Edwardo Rege I concessis, exardescente inter eum & Gallum bello, adjicitur clausula solennis, *ut nihil ad partes Francia ducant seu duci faciant, nec omnino inimicis nostris inde communicent quoquo modo* ^b, ut in sacris legitur Scriniis. Eiusmodi sunt alia non pauca. Unde in mandatis eiusdem Regis habetur, ut summâ curâ atque diligentia retineretur ei summum Maris imperium, utpote sibi jure avito competens, ceu legum & personarum in eo transeuntium arbitro & moderatori. Verba, quæ idem sonant, sunt, *Especiallyment c à retenir & maintenir la souveraineté de ses ancestres Royes d'Engleterre soloyent avoir en la dite mier d'Engleterre, quant à l'amendement, declaration, & interpretation des lois per eux faits à gouverner toutes maneres des gentz passantz per la dite mier*. Huc spectat etiam illud Ioannis Regis mandatum, quo imperiosè satis naves omninodas quæ per mare Anglicanum (generali Maris, utpote circumflui, nomine designatum) reperiri potuerint, sisti voluit atque ad sua litora adduci. Nimirum sisti quandoque naves quorumcunque tam exteriorum quam subditorum in portibus per omnia secula, tralatitium est. Mare autem totum, hoc mandato, suum non minùs ac portus ipsos planè innui volebat Ioannes Rex. Mandati ipsius testimoniū appono. REX ^d omnibus

a Biblior
Cotto-
niana.

b Rot. Pat.
24. Ed. 1.
memb. 5.
& 25. Ed.
1. part. 1.
memb. 27.

c Fascic. de
superiori-
rate Maris
Angliae,
in arce
Londini-
aenli.

d Rot. Pat.
9. Iohann.
R. memb.
1. num. 3.

Sturemannis & Marinellis & Mercatoribus Angliæ, per mare itinerantibus, salutem. Sciatis nos misisse Alanum Iuvonem de Dorham & VValterum Strattum & Vincentium de Hastings & VVimundum de Winchelsep & alios de Baronibus nostris quinque portuum & alios fideles nostros Sturemannos & Marinellos galiarum nostrarum, ad omnes naves quas invenerint per Mare arrestandas & salvò, cum omnibus in eis inventis, ducendas in Angliam. Et ideo vobis precipimus, quòd eis de hoc sitis intendentes, ita quòd sitis in Anglià cum omnibus navibus & merchandis vestris ad portum & terminum quos ipsi vobis nominabunt. Et si aliquis eis contra preceptum nostrum resistere temptaverit, vos, fideles nostri, sitis eis in auxilium cum omnibus viribus vestris, sicut diligitis vos & catalla vestra & pacem & residentiam in terra nostra vobis vel alicui de generatione vestra. Teste VVillielmo Briw apud Lutegar VIII die Februarii. Sturemanni & Marinelli sunt Navarchi & Classiarii. Sed omnes naves per mare arrestari, id est, sisti seu capi, & in Angliam adduci jubere, quid aliud erat, quàm Maris per quod transirent, dominum se indubitanter profiteri? Nec objiciat quis mandatum hoc ad naves tantum Anglorum, seu mandantis subditorum, attinuisse. Verum quidem est, ipsos codicillos jam adductos ad Navarchos, classiarios, mercatores Angliæ, tantum missos fuisse. Sed ex ipsis manifestum est interea, Quatuor-viros ibi memoratos aliosque Quinque Portuum cives & qui adjiciuntur ceteros, in mandatis præcedentibus habuisse, omnes Naves quas invenerint per Mare arrestandas & salvò, cum omnibus in eis inventis, ducendas in Angliam. Accessere autem codicilli hi, ut palàm est, ne navarchi, classiarii, mercatoris cuiuscunque Anglicani Mari utentis auxilium, in navibus exteriorum sistendis, deesset. Si aliquis eis contra preceptum nostrum resistere temptaverit, vos, fideles nostri, sitis eis in auxilium cum omnibus viribus vestris, &c. Fideles nostri, seu qui navibus sistendis opem præbere debebant, heic sunt universi nautæ atque Mercatores Anglicani per mare hoc discurrentes. Quorum igitur naves sistendi erant, non veniebant Fidelium seu subditorum nomine; quod & ipsam Mandati huius formulam ita comprobare, ut ea de re ulterius quid adjicere necesse non sit, neminem qui diligentius intueatur, existimo dubitaturum. Nec de Navibus Hostium, sed quorumcunque verba fiunt; utpote prolata à domino cuius tunc intererat non solum territorio suo Marino sed etiam navibus in eo præternavigantibus, non aliter ac in portu stationem habentibus, suam in rem & pro libitu uti. Similes

Similes habentur, atque ide[m] probantes, Códicilli temporis Edwardi III Regis, in quibus jubetur naves universas decem doli-
 rum & quæ exceſſerint, in Mari Australi atque Occidentali reper-
 tas (exceptis aliquot jam antea trajectioni in Aremoricam destina-
 tis) ſiſti, & armari ut Regi inferviant. Lemma eſt; *De Navibus ar-
 reſtandis & capiendis.* Formula ad hunc modum ſe habet. REX *a di-*
 lecto ſibi Thoma de **Wenlok** ſervienti ſuo ad arma locum tenenti dilecti &
 fidelis noſtri Reginaldi de **Cobham** Admiralli Flote noſtra Navium ab ore *cia. 22. Ed.*
 aqua Thamisiſe verſus partes occidentales, ſalutem. Sciatis, quod assigna-
 vimus vos ad omnes Naves, Flimos, Creieras, Bargeas portagū decem Do-
 liorum & ultra quos in Admiratu predicto (id eſt, in Mari à Thameſis *3. membr.*
 oſtio in Auſtrum & Occidentem porrecto) inveniri contigerit, cum *5. Oſto-*
 omni celeritate qua fieri poterit per vos & deputandos à vobis, arre- *bris 20.*
 ſtandos & capiendos, & ad naves, Flimos, Creieras & Bargeas predi-
 ctos per magiſtros & dominos eorundem de guerra, benè & ſufficienter mu-
 niri & parari faciendos, & ad eos ſic bene paratos & munitos uſque Sand-
 rivicum celeriter ducendos, Navibus, pro paſſagio dilecti & fidelis noſtri
 Thoma de **Wagworthy** & hominum ſuorum verſus Britanniam profe-
 cturorum, ordinatis duntaxat exceptis; Ita quod vos in propria perſona,
 unà cum navibus, Flimis, Creieris, & Bargeis predictis de guerra ſic benè
 paratis & munitis, ſitis ibidem die Sabbati proximo ante feſtum Apoſto-
 lorum Simonis & Iuda proximè futurum ad ultimum, ad proſciſcendum
 exinde in obſequium noſtrum, prout Magiſtris & Marinariis Navium,
 Flimorum, Creierarum, & Bargeiarum predictorum tunc injungetur ex
 parte noſtra, ac ad capiendum ſufficientem equitaturam, pro vobis circa
 præmiſſa laborando, in locis ubi melius expedire videritis (Feodo eccleſiæ
 duntaxat excepto) pro denariis veſtris inde ſolvendis; nec non ad capien-
 dum & arreſtandum omnes illos quos in executione præmiſſorum contra-
 rios inveneritis ſeu rebelles, & eos priſonis noſtris mancipandum, in eiſdem
 moraturos quouſque de eis aliter duxerimus ordinandum, &c. Iuben-
 tur item cuncti in dicto Admiratu miniſtri obſequium atque opem
 eadem in re præſtare. Subſcriptio, autoritatem mandati origina-
 riam indicans, eſt, *Per ipſum Regem & Conſilium*, quæ illo in ævo ſo-
 lennis erat. Admiratūs autem nomine heic contineri ipſum Mare
 quod diximus, ex ſuprà oſtenſis liquet. Atque in eo, avito ſuo jure,
 non aliter ac in ipſis portubus ſeu litoribus Angliæ (nam de navibus
 quorumcunque in portu ſeu litore ex juſſu regio ſiſtendis, exem-
 pla occurrunt innumera) ſic uſus eſt Edwardus Rex tertius;
 quemadmodum & alii Reges Angliæ. Quod verò de ſiſtendis

3
a Rot. Par.
3. Hen. 5.
part. 1. n. 6.
feu 31.
navibus eisque in officia Regis maritima conscribendis adductum est, id semper intelligas oportet ita ad Justitiæ normam factum ut, pro ratione tum doliorum quibus æstimabantur tum pro navitarum numero ita conductorum, congrua merces esset præstanda. Qua de re testimonia etiam occurrunt in tabulis a Parlamentariis.

C A P. XXI.

Piscandi in Mari veniam, ab Angliæ Regibus, Exteris concedi solitam; Piscatoribus item tutelam ab eis, ut in suo territorio, præstitam, dominii eorum Marini Insigne vetus esse & manifestum.

4
b Cap. 15.
c Rot. Fræ.
cia 38.
Hen. 6.
membr. 9.
c 14.
UT transeundi, ita & Piscandi libertatem à Regibus Angliæ, seu territorii Marini dominis, impetratam comperimus. Eius rei testimonium quidem est luculentum in eo quod è tabulis Parlamentariis superiùs b de vectigalibus quibuscunque in Mari piscantibus impositis sub Richardo Rege secundo, adducitur. Quin in sacris Scriniis occurrit, Henricum VI Gallis aliisque exteris quamplurimis sigillatim indulxisse c per unum annum integrum tantummodò (interdum per sex menses) &c. ire per Mare piscando omni tempore & quoties, &c. Sed & Fidei publicæ seu salvi conductûs nomine indulgebatur hæc libertas. Etiam & navibus piscatoriis modus præscribitur. Ne xxx dolia excedant. Et verum quidem est, adjici velut rationem aliquam seu conditionem veniæ, ut, pari cum Exteris securitate aliquot alii, qui Anglo suberant, piscando fruerentur. Quod idedò duntaxat in indultu locum habuit, ut si hosce derurbarent illi molestiasve eis exhiberent, veniæ beneficio exciderent. Rationis illius seu conditionis, sub diplomatum initia, verba ad hunc modum se habuere; *Vt factum piscandi Allecum aliorumque piscium, pro utilitate publicâ, augeatur, continuetur & vigeat, nec non ut quibusdam certis piscatoribus obedientia nostra par securitas atque consimilis præstetur & fiat.* Certos Piscatores obedientiæ nostræ Gallos etiam fuisse opinor, qui tunc in ditione Angli. Cùm scilicet omnia ferè, præter litus Picardicum, in Galliis, paulò ante ab Anglo defecerant. Id est, sub extremo Henrici Sexti. Quod verò sive heic de pari securitate occurrit, sive alibi interdum etiam de publica fide sive ex Galli, sive Flandri, sive Aremorici codicillis d, etiam Piscatoribus Angliæ præstanda; id ferè evenit, cùm, defervescentibus inimiciis,

de

d8. Hen. 4.
in sched.
verus.
Biblioth.
Cottoniana,
&c.

de induciis federeve fiebat deliberatio. Utrunque interim securitas eiusmodi ex pacto nonnunquam præstatur. Sed ad Anglo tam ut à Domino loci quàm ut ab eo qui in amicitiam rediturus erat. Ab aliis, hoc tantum nomine, non illo. Nisi de Portuum & litorum usu rem capias. Nam ita tam hos dominos quàm illum esse nemo diffiteretur. Etiam & ævo nostro à summo Maris præfecto, impetrari solebat venia Gallis qui Soleas Henrici IV Galliarum Regis mensæ in Mari interfluente caperent, quod asserunt qui Tribunali & rebus maritimis apud nos diu præfuere. Etiam & captas esse Gallorum naves, ut iniuriarum reas, quæ citra huiusmodi veniam piscationem ibi exercerent. In Orientali autem, quod agro Eboracensi & vicino præjacet, Mari, libertas piscandi Hollandis & Zelandis à Castri Scardeburgensis, Eboracensi in litore positi, præfecto, ex veteri instituto solitum est impetrari; quod & ante annos complures memorat V. C. Guilielmus Camdenus de oris illis verba faciens; *Opera pretium, inquit ille a, videatur adnota-* *a In Britania. pag. 586.*

*re uberrimam & questuosissimam in subiecto Mari Halecum (sive Leucomanidarum, aut Chalcidum, si ita mavis) piscaturam Hollandos & Zelandos exercere, cum veniam priùs veteri instituto ex hoc castro impetraverint. Veniam enim piscandi semper concesserunt Angli, honore sibi reservato, utilitate verò exteris quasi per desidiâ resignata. Incredible enim ferè est, quantam pecuniæ vim ex hac in nostro litore piscatura Hollandi sibi corrogent. Sic ille. Alter etiam rerum maritimarum peritissimus, qui libellum, Anglico idiomate conscriptum, Parlamentariis, sub Elizabethâ Reginâ, comitiis de piscaturâ commodo exhibuit, Flандros scribit, Hollandos, Zelandos quotannis, inclinante æstate, quadringenta aut quingenta navigia (Busses vocant) emittere ad halecum piscaturam in Mari hoc Orientali, *Where b before they New fish they ask leave of Scarborough;* id est, ubi antequam piscaturam exercent, à Scardeburgi Præfecto veniam petunt, quæ sunt eius verba. Edicto item cautum est sub Iacobo Rege nostro c, ne quis exterius in mari Anglicano aut Hibernico, aut eo quod attinet ad Insulas regni Angliæ cæteras, piscaretur, venia priùs à Legatis ad hanc rem Londinæ constitutis non obtentâ & quotannis minimè novatâ. De veniâ piscandi aliàs item à Regibus Angliæ exteris impetratâ, alia habent alii d. Causa autem, quòd adeò frequentes non occurrant sive transeundi sive piscandi in Mari Anglicano libertatis concessionum formulæ, inde planissimè evenit, quia ex federibus cum vicinis Principibus initis toties eiusmodi libertas fuerit (uti itidem*

b Hitchocks peers guist

c Edit. 7. edict. Londinensi 1580.

d Gerard. Malinius in lege Mercatoria, cap. 35.

Portuum, litorum, itinerum, aliarumque rerum) ita utrinque indulta, ut, constante federe, velut ager compascuus tam federato utenti quàm Anglo domino mare deserviret. Sed verò etiã in federibus huiusmodi limites interdum piscaturæ positi sunt, quod in primis observandum est. Limites tum Loci, tum Temporis. Aded ut federato ultra limites hosce piscari ex federe non liceret; Anglo in Mari præjacente universo dominium retinente. Egregium est sub Henrico nostro IV exemplum. Pactum inierat Gallus & Anglus^a, piscaturam utriusque subditos libere exercere posse totò mari quod hinc portu Scardeburgenfi & Southamtoniensi, illinc Flandriæ extremo & Sequanæ fluvii ostio terminetur. Tempus item ab Autumno intra Ianuarias, quæ sequerentur, Calendas coërceri. Atque ut vi federis tutò frui possent Galli, literas publicæ fidei Præfectis maritimis universis dat Rex noster. Limites heic planè Gallos ab occidentaliore & quod sub Africo positum est Mari excluderent, uti etiam ab Orientali quod in Septentrionem ab illis porrigitur; utpote ab Henrico nostro, pro suo, ut domini, arbitrato, ita finito. Neque juris erat ne quidem umbra, quã in præfiniendis his limitibus Gallus domini vicem obtinere videretur; cum nec seclusum mare litus eius ullibi in Septentrione allueret, nec in Austro (præter Normanniam) aut in Occidente præjacentem haberet mari regionem. Cetera scilicet aut Britannicæ Aremorice Dux aut Anglus tenebat, ut supra monitum est. Hinc sanè in usu fuit, Reges Angliæ tutelam piscatoribus etiam, exteris, Edicto interdum, armatâ interdum classe præstare, ubi scilicet sive ex federe, sive ex impetratâ veniâ, temperamentis pro Angli arbitrio adiectis, piscatum ibant. Lemma in sacris Scriniis est, de tempore Edwardi I. *Pro hominibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & Frisiæ, quòd piscari possunt prope Iernemuth*. Sequitur codicillus de eorum tutelâ^b Regius. *Rex dilecto & fideli suo Ioanni de Buteturte Custodi Maritimæ suæ de Iernemuth salutem. Quia intelleximus quòd multi homines de partibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & etiam Frisiæ qui sunt de amicitia nostrâ, ad piscandum in Mari nostro prope Iernemuth his diebus sunt venturi; vobis mandamus quòd publicè proclamati faciatis semel vel bis in qualibet septimana ne aliqui sub omni quòd nobis forsuscere poterint, eisdem inferre præsumant iniuriam, molestiam, damnum, impedimentum aliquod aut gravamen; sed ipsis potiùs, cum indigerint, consulentes sint & auxiliantes ita quòd absque impedimento piscari & commodum suum facere possint. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus*

^a Rot. Frã.
cia 5. Hen.
4. 29. Sep-
tembris.

^b Rot. Pa-
rent. 23.
Ed. 1.
membr. 5.

fecimus patentes usque ad finem S. Martini proximi futuri duraturas. Teste Rege apud **Wengham** xxviii die Septembris. Ad annum eius attinet xxiii, seu Christi mcccxcv. Eodem etiam die in gratiam Comitum Hollandiæ eiusque subditorum tres naves armatas emittit in oram maris ulteriorem, pro salvatione (ut alio in codicillo loquitur) navium terra vestra & nostra, captioni Alecum vacantium seu intendentium his diebus, &c. ad excubandum in costera maritima vestra. Tutelam piscandi dat. Hanc bimestre intra tempus in codicillo utroque claudit. Piscatores etiam tutatur solus tam in orâ Germanicâ (quam costeram maritimam vestra, ob vicinitatem, in literis ad Hollandiæ Comitem heic appellat) quàm Anglicanâ. Neque alio uti navigiorum genere Piscatoribus licuit præter id quod à Regibus nostris præscriptum est. Unde interdicta interdum omnimoda piscatio est; quæ & admissa interdum, modo adiecto, ut navigia triginta doliis minorâ tantum piscarentur. Id liquet ex codicillis Edwardi tertii Regis de piscandi legibus ad Præfectos suos singulos Gernemuthæ, Scardeburgi, Whitbeix & Donwici oppidorum in litore Orientali positorum datis. Verba sunt a; Quia a Ror. dederimus licentiam Piscatoribus ville prædictæ & aliis, qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, quod in mari cum navibus & batellis citra pondus xxx doliorum piscari & commodum suum facere possint, quibusque inhibitionibus seu mandatis nostris in contrarium factis non obstantibus, vobis mandamus quod piscatores ville prædictæ & alios qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, in mari cum navibus & batellis citra pondus xxx doliorum piscari & commodum suum facere absque impedimento permittatis, quibusque inhibitionibus seu mandatis nostris, vobis in contrarium factis non obstantibus, ut est dictum. Teste Rege apud Turrin London x Augusti. Annus erat Edwardi tertii undecimus seu mcccxxix. Quin si qui Piscatorum in hoc Mari tutelam, Angli iniussu, olim exercerent, velut dominii jus invaderes, capiendi erant & custodiæ tradendi, sententiam ob iniuriam Anglo illatam expectaturi. Id quod videmus in tabulis publicis Edwardi regis nostri IV. Præfecerat nimirum is Triumviros cum potestate navali, qui piscatores per mare Norfolciam & Suffolciam alluens tuerentur, quos Custodes, Conductores & VVastores appellant sacra Serinia. Ut igitur tam tutelæ impensæ à piscatoribus solverentur, quàm alii quicunque ab huiusmodi tutelæ officio arcerentur, Quatuor-viros constituit, scilicet Ioannem **Hemmingham** Equitem Auratum, Guilielmum **Hopron**, Edmundum **Pre** & Ioannem

3
2
a Ror.
Claus. II.
Ed. 3.
memb. 31.

nem

nem **Wansfleet** Armigeros, tam ad Custodes, Conductores & VVastores illos supervidendos (ita Tabulæ ipsæ ^a) quam ad communicandum cum quibusdam piscatoribus cuiuscunque patriæ fuerint, qui in partibus prædictis sub securitate dictorum N. N. piscari voluerint, quòd ipsi piscatores & eorum quilibet ad omnia & omnimoda costas, onera, & expensas eisdem custodibus & conductoribus pertinentia tempore piscationis sint contributores, & huiusmodi costas, onera, & expensas juxta ratam portent, & ad costas, onera, & expensas illa de huiusmodi piscationibus piscatorum prædictorum ubicunque inveniri poterunt, levanda & colligenda; Necnon ad omnes alios fore custodes, conductores, sive VVastores, alios quàm prænominatos, præsumentes vel attentantes, arrestandos & capiendos, & proxima Gaola nostra committendos, ibi salvò & securè, quousque pro eorundem deliberatione ordinaverimus, custodiendos. Totidem ferme verbis, ad eandem rem, habentur diplomata aliquot Henrici septimi ^b Regis; etiam & Ricardi tertii ^c, excepto quòd in huius formula interferatur post vocabula illa & expensas juxta ratam portent hæc clausula heic non contemnenda; licet iidem piscatores sive eorum aliquis vel aliqui literas de Salvo conductu à quocunque Rege, Principe sive gubernatore cuiuscunque Regni obtinuerint vel obtinuerit. Ita ex more recepto &, pro regum nostrorum libitu, usitato, Tutelæ impensæ à piscatoribus Maris huius, utcunque ab aliis principibus qualescunque securitatis publicæ literas antea impetrassent, præstandæ erant. Neque alii præter eos, qui ab Anglo constituti, in tutelæ huiusmodi consortium admittendi; ne scilicet Angli juri ita fortè derogaretur. Quod dominii atque possessionis loci character est manifestus.

a Rot. Pat.

3. Hen. 7.

part. 2. in

dorso 15.

Augusti.

& part. 1.

in dorso 18.

Septemb.

c Rot. Pat.

2. Rich. 3.

part. 1.

membr. 2.

C A P. XXII.

Leges & Termini exteris, invicem hostibus, sed Anglo amicis, in mari à Regibus Angliæ poni soliti, Dominium eorum testantur. Et de Regiis in Mari Conclavibus seu Cameris. De singulari item perpetuarum in Mari circa Insulas Normannico litori præjacentes induciarum jure.

Quòd ad Leges & Terminos Exteris, qui invicem hostes, Anglo utrique amici, per hoc mare mutuò deprædarentur, præstitutos (nam id quintum est testimoniorum heic caput) attinet; cum sub initiis Iacobi Regis Angliæ, pacato undique reliquo orbe Christiano, bellum tamen inter Hispanum & federatos Belgicæ ordines exar-

exardesceret, atque inde fieret ut, in Mari Anglicano utrique illi, Anglo amici, mutuis se invicem & frequentissimis infestarent de-
 prædationibus, de quarum jure Dubia aliquot inter ministros Re-
 gios, qui de rebus maritimis cognoscebant, oriebantur; Rex noster,
 maiorum exempla sequutus, atque ut regnator legitimus modera-
 torque aquarum, edicto sancivit *a* in oris Anglicanis limites intra
 quos utrisque ita tutam fore stationem, tutum transitum, etiam & u-
 trosque ab ipso ita protectum iri voluit, ut neque Hispanis in Belgas
 federatos, neque his in illos aliisve cuiuscunque gentis in alios, in-
 tra hosce vim aliquam impunè exercere liceret. Verba edicti sunt;
Our pleasure is/ that within our Ports/ Havens/ Rodes/
Creeks/ or other places of our dominion / or so neer to any
of our said Ports or Havens as may be reasonably con-
strued to be within that title / limit or precinct / there
shalbe no force/ violence / surprize or offence suffered to be
done / either from man of warre to man of warre / or
man of warre to merchant / or merchant to merchant of
either partie. But that all of what Nation soever / so
long as they shalbe within those our Ports and places of
our jurisdiction or where our officers may prohibit vio-
lence/ shalbe understood to be under our protection to bee
ordered by course of justice and be at peace each with o-
ther. Id est; Placuit nobis, intra portus, æstuaria, stationes, sinus nostros,
 aliosque locos ditionis nostræ (seu qui ita ullis dictorum portuum nostrorum
 seu æstuariorum propinqui sunt ut rationabiliter censei possint esse) intra ti-
 tulum illum, Limitem, aut præcinctum, non iri permissum ut vis aliqua, violen-
 tia, interceptio aut iniuria inferatur sive à navi armata in armatam, sive ab
 armata navi in mercatorem, sive à mercatore in mercatorem ex parte alteru-
 tra; sed universos, cuiuscunque fuerint gentis, quamdiu fuerint intra illos por-
 tus nostros & locos iurisdictionis nostræ, seu ubi ministri nostri violentiam in-
 hibere queant, censendos fore sub tutela nostra & secundum nostram iusti-
 tiæ formulam gubernandos; pacemque eis invicem fore colendam. In secluso
 verò Mari ita tantum vim etiam inter hostes permitti volebat eo-
 dem Edicto, ut si aut in aperto hoc Oceano, sinibus, portibus, æstu-
 ariis, armata navis vim hosti inferendi causâ propè immineret, aut
 ex loco aliquo ita interdicto, in Oceanum navem hostis ex eodem
 loco transeuntem, contra Edicti mentem, involarer, tunc armata
 tam Mercatorum Anglorum quàm Præfectorum Regionum Regiorum naves
 & vim eiusmodi submoverent & ulciscerentur. Edicti verba

B b

sunt;

a Edict. 1.
 Martii 2.
 Jacobi Re-
 gis seu
 1604. in
 Rot. Par.
 2. Jacobi
 R. par. 32.

sunt; Our pleasure therefore and commandement is to all our officers and subjects by Sea and Land/that they shall prohibit (as much as in them lyeth) all such hovering of men of warre of either side so neer the entrie of any of our Havens or our Coasts; And that they shall rescue and succour all merchants and others that shall fall within the daunger of any such as shall awaite our coasts in so neer places to the hindrance of trade and traffique outward and homeward from and to our Kingdomes. Id est, Placuit nobis, & in mandatis damus omnibus Ministris nostris subditisque per Mare & per Terram, ut, in quantum valeant, ipsi prohibeant cunctas naves armatas quæ ex alterutra parte ita imminuerint tam propè introitum alicuius portuum nostrorum seu orarum nostrarum, atque ut tutelam præstent succurrantque omnibus mercatoribus aliisque qui inciderint in insidias quorumcunque imminentium oris nostris in locis adeo propinquis, unde impediatur commercium & negotiatio extrorsus & introrsus, ad regna nostra & ab eis. Præstitutos quos diximus limites tabulæ typis æneis expressæ & iussu Regio in publicum missæ, denotabant. Earum ratio ita se habet, ut lineæ rectæ à promontorio aut adiacente Insulâ ad proximum in litore Anglicano promontorium aut insulam ductæ designarent tam seclusum illud Mare quàm ipsos portus sinusque. Promontoria hæc cum Insulis ab Aquilonari Angliæ orâ per Orientem & Austrum in Occidentem circumeuntia, numero viginti septem, suo ordine ita recensentur. **Holy Island / the Sowter / Whitby / Flambozough head / the Sporne / Cromer / Winterton-ness / Easter-ness / Lapestos / Estness / O. fornesse / the Northfozeland / the Southfozeland / Dungenesse / Beach / Dunenose / Portland / the Start / the Ramme / the Dudman / the Lizard / Lands end / Mildso. d. S. Davids-head / Beardsie / Holyhead & Mona insula.** Per magnos Maris sinus ab Oceano circumambiente lineis hisce abscissos habemus, quos regias *Cameras*, id est, **The Kings Chambers** & portus Regios vocitant. Ut in ædibus secessus reduciōres, seu cubicula aut conclavia, quæ *Camera* barbaro-latine nuncupari solent, habent domini; etiam ut Londinum urbs *Camera Regis Angliæ* à vetustis seculis in jure nostro etiamnum dicta est, ipso velut nominis angustioris usu, dominio ejus, quod circumquaque adiacet diffusius, designato: ita sinus hi amplissimi simili nomine insigniti & pro arbitrio Regum Angliæ præfiniti, Maris quod reliquum est, itidem dominium

nium indicant. Desumimus autem promontoriorum & insularum, quibus ita sinus illi, etiam in adjecta tabella designati, terminari solent, ex instrumento a Duodecimviris rerum maritimarum cal-
 lentissimis, atque ad hanc rem juratis sub Edicti promulgationem, Anglicè conscripto; quod exhibitum est ab eis V. honoratissimo Iulio Cæsari Equiti Aurato & Tribunalis maritimi summi tunc Præsidi, nunc verò sacrorum Cancellariæ Anglicanæ Scriniarum Magistro & à secretioribus Regi consiliis, cui limitum huiusmodi veterum indagandorum cura mandata erat. Instrumento autem in illo, tum Promontorii cuiuslibet capitis adinvicem distantia, tum rectus velificationis cursus seu, uti vocari amat, Rumborum, qui in pyxide nautica ab altero ad alterum navigantem dirigant, ratio, unde areæ cuiuslibet *Camera regia* partim dijudicetur quantitas, explicatur. Ordine quem subjicimus, ab insula Sacra seu *Holp* *Iland* auspicientes Duodecimviri illi à septentrione per Orientem & Austrum in Occidentem circumibant. Distantiæ & cursus primus est ab insula illa ad *The Sowter*. Inde simili modo recensentur ceteri.

a Martii
 1604. sen
 2. Jacob. R.

Promontiorum series.	Rumbi.	Leuca.
Ad the Sowter	in Phœnicem, S. S. E.	17 $\frac{1}{2}$
Ad Whitbp	in Notapeliotem S. E.	12
Ad Flambo-rough head	in Notapeliotem S. E. $\frac{1}{2}$ versus Austrum.	8
Ad the Spoyne	in Phœnicem S. S. E. versus Apeliotem.	13 $\frac{1}{2}$
Ad Cromar	in Meseurum S. E. and by E.	24 $\frac{1}{2}$
Ad Wintertonnes	in Hypophœnicem S. E. and by E.	4
Ad Easter-nes	in Phœnicem S. S. E.	2 $\frac{1}{2}$
Ad Lapestof	in Austrum S.	3 $\frac{3}{4}$
Ad East-nes	in Austrum S. $\frac{1}{2}$ versus Occidentem.	1 $\frac{5}{8}$
Ad Oxforth-nes	in Mesolibanotum S. and by W.	6 $\frac{1}{2}$

<i>Promonteriorum series.</i>	<i>Rumbi.</i>	<i>Leuca.</i>
Ad North fore-land	in Austrum $S. \frac{1}{2}$ versus Occidentem.	15 $\frac{1}{2}$
Ad South-fore-land	in Austrum $S.$	6 $\frac{1}{2}$
Ad Dungenes	in Notolibycum $S.W. \frac{1}{2}$ versus Austrum.	7
Ad Beach	in Africum $W. S.W. \frac{1}{2}$ versus Austrum.	13
Ad Dunnoze	in Africum $W. S.W. \frac{3}{4}$ versus Occidentem.	24 $\frac{1}{2}$
Ad Port-land	in Hypafricum $W.$ and by $S.$ versus Austrum.	16 $\frac{1}{2}$
Ad the Start	in Africum $W. S.W. \frac{1}{2}$; in Occidentem.	18 $\frac{1}{2}$
Ad the Ramme	in Occidentem $W. \frac{1}{2}$ versus Boream.	6 $\frac{1}{2}$
Ad the Dudman	in Africum $W. S.W. \frac{1}{2}$ versus Occidentem.	8 $\frac{1}{2}$
Ad the Lizard	in Africum $W. S.W. \frac{1}{2}$ versus Austrum.	9
Ad the Landsend	in Caurum $W. N.W.$ versus Boream.	7
Ad Milford	in Boream $N. \frac{1}{2}$ versus Orientem.	31 $\frac{1}{2}$
Ad S. Davids head	in Boream $N. \frac{1}{2}$ versus Occidentem.	5 $\frac{1}{2}$
Ad Beardsie	in Hypaquilonem $N.$ and by $E. \frac{1}{2}$ versus Orientem.	12 $\frac{1}{2}$
Ad Holp head	in Boream $N. \frac{1}{2}$ versus Occidentem.	9
Ad Monam	in Hypaquilonem $N.$ and by $E. \frac{1}{2}$ versus Boream.	26

Perampla heic vides Equoris spatia, per milliaria interdum nonaginta amplius intercepta (nā ē milliarius Anglicanis tribus quælibet
heic

heic fit Leuca) è quibus Camera illæ seu recessus Marini conficiuntur. Rem autem de Cameris hisce sub Edicti memorati tempus gestam, ad hunc modum explicatam habemus in Duodecim virorum, qui iurati sunt, subscriptione Distantiis & Rumbis jam dictis adiecta. Nos quorum nomina subscribuntur (ita Latine sonant quæ Anglice subscripta sunt) evocati in presentiam viri Clarissimi Iulii Caesaris Equitis aurati, summa curia regie Admirallitatis Iudicis, ibique in acta conscripti & iurati ad limites & terminos designandos in quos **the Kings Chambers habens or ports** (id est, Regie Camera æstuararia seu Portus in oris maritimis porriguntur, hoc instrumento respondemus & quantum scimus atque intelligimus, declaramus, dictas Maiestatis eius Cameras, æstuararia seu portus esse totas oras maritimas quæ recta linea ab altero ad alterum promontorium, circa regnum Angliæ, ducta interceptiuntur. Quod ut melius intelligatur tabellam ea de re confecimus; cui hanc Schedulam nostram adiecimus, in qua ostenditur quomodo in recta linea se habeat promontorium alterum ad alterum, secundum tabellam illam. Data xv die Martii An. Domini 1604. & in anno secundo regni supremi Domini nostri Iacobi Regis &c. Et sequuntur dein in schedula Duodecim virorum nomina; qui universi rerum nauticarum seu maritimarum peritissimi. Ita spatia lineis rectis à promontorio ad promontorium ductis, Camera seu portus sunt Regis Angliæ; qui seclusi pariter maris totius, usque in adversa litora seu portus, Dominus, dum pacatioris hos volebat esse recessus, id quod reliquum est pelagi amicorum, qui invicem hostes fuere, deprædationibus mutuis ut arbiter, nec tamen sine temperamenti aliquot de ipso pelagi apertioris usu adiectis, permittebat. At verò & contendebant postea Hispani ipsos etiam in apertiori mari extra hos limites, ab hostibus tuendos; idque ex federe, quo Hispanus & Anglus alter alterius subditos tueri debuit ubique regnorum suorum. Scilicet non minùs id quod reliquum erat interfluitum mare regni Angliæ nomine venire. Quod scimus ex eorum Advocati in Angliâ disputatione de Marino territorio tuendo institutâ contra Hollandos, qui valde exclamabant (ut inquit ille ^a) quod intercepti-
 rentur à Magistratu Regio in mari, & sisterentur in mari cum prada quam
 consecissent de Hispanis hostibus. Vim eam iniustam. Serestituendos, turba-
 tos, spoliatos. Etiam & audiendos sic contra Hispanos ipsos, qui captivi sic
 solverentur cum captis rebus. At ille sive intra fines, sive extra in mari
 Britannico à Britannia Rege tutelam Hispanorum adversus Hol-
 landos iustam esse ad hunc modum disceptat. Vides quàm proten-
 datur Regis nostri (Angliæ) Imperium longè in Meridiem, Septentrionem;

a Alberi-
 cus Genti-
 lis in Ad-
 vocat. Hi-
 spanica
 lib. 1. c. 2.

a Tacit. in *Occasum. Britannia a Septentrionalia nullis contrà terris, vasto atque aperto*
vita Agri- *Mari pulsantur. Et Hibernia meridionalia terminantur ad Hispaniam; occi-*
cola. Cef. *dua ad Hispania regna Indica. Et sic est immensum lata jurisdictio Regis no-*
de bello *stri Marina. Nec eam cogit secutum quoddam Regis Edictum (idem quod*
Gallico *suprà memoravimus) quo sint fines quidam notati, ultra quos noli Rex*
lib. 5. *potestatem porrigi territorii sui in bellicis his gestis Hispanorum & Hollando-*
rum. Interceptos autem à Magistratu dicunt Hollandos extra hos fines. Nam
& per pacta pacis nuper inter Nostrum & Regem Hispania, tueri alter sub-
ditos alterius debet ubique regnorum suorum. Et igitur sic debet tueri per
immensam illam uterque jurisdictionem. Sunt scilicet fines b Iuris, &
sunt fines Conventionis. Atque de illis dictum non procedit in istis. Et heic
sequi debemus fines juris, de quibus pro certo Pacta pacis ac federis capi de-
bent. Quoniam alii postea positi fines non in cogitatione tum erant. E-
dicti autem potestas ad præterita non porrigitur. Leges & Constitutiones e
futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta præterita revocari.
Neque hac est declaratio iuris Regii (itaque admittenda a facilius) facta
in Edicto, sed nova prorsus dispositio & lex. Nam declaratio e nihil
novi inducit & nihil mutat. At Edictum hoc mutat multum: si mul-
to ultra fines illos nunc constitutos porrigit se vs territorii Regis. Etiam f
possit responderi, quod tradunt omnes, Nec valere declarationem in alte-
rius præiudicium, quod heic fieret intercepta navi; cui ius quesitum ex com-
muni lege erat; item ex singulari pacto pacis, ut Principes nullam paterentur
in territoriis suis fieri vim subditis alterutrius. Et ex singulari adhuc poten-
tius, quasi nec deceat obligationem imminuere contractus: & quæ nunc im-
minueretur tamen, si sic imminutum daretur territorium intra quod solum
tueri Hispanos Rex noster posset. Etiam non nocet, quod obiicitur & longè
antehac longo usu servatos in huiusmodi questionibus hos esse fines qui ex-
pressi nunc sunt Edicto. Nam ut præteream quæ traduntur difficillima in
probando usu g, mens certè Regis nostri in contractu federis non videtur re-
spxisse ad usum illum, si quis fuit, aut etiam ad statutum, quod & heic ve-
tustum exstare perhibetur. Neque enim sunt isthæc communia & intellecta
Principi alteri federato, intellecta forsitan nec ipsi regi nostro; res nimi-
rum facti, novo in regno. Quæ omnia, quoniam non solum ad limi-
tes hofce, sinus, seu Regias in Mari Cameras, sed ad totius quod
Britannicum est, Maris dominium attinent; visum est heic ex Alber-
rico Gentili adjicere. Et malè sanè Gentilem intellexit Ioannes
Gryphiander h, qui de rebus maritimis fusè differens, locum
quem citavimus ita ex eo breviter affert, ac si Iacobi Regis Edicto
illo jurisdictio eius simpliciter finibus illis fuisset coercita. Anglie
iuris-

b Me-
noch. con-
fil. 14.

c L. 7. C.
de leg.
Non.
Conf. 110.
111.

d Cravet-
ta conf.
641.

e Decian.
1. confil. 8.
Oldrad.

318 Imol.
conf. 67.
fin.

f Decian.
1. conf 7.

g Riv. 1.
confil. 74.
aum. 10.

h Tract. de
Insulis.
14. §. 46.

20925

REYNOLDS, JOHN A. 1871-1911

iurisdictione marina (sic Gryphiander) quamvis in meridiem, septentrionem, & occasum porrigatur, tamen Edicto Iacobi hodierni Regis, certis finibus in Mari circumscripta est. Autorem subjungit Albericum Gentilem. At verò non iurisdictionem suam eis finibus circumscribi simpliciter voluit Edicto illo, sed tantum quoad bellica Hispanorum & Hollandorum tunc temporis invicem gesta; reliqui maris Britannici pariter ac semper, ut decessores, dominus ac moderator. Id quod tum ex Edicto ipso, tum è Gentili satis est manifestum. Neque sane facile constatandum est, undenam originem habuerit jus illud induciarum singulare ac perpetuum quo Cæsares, Sarniæ, ceterarumque insularum Normannico litori præiacentium incolæ etiam in ipso mari fruuntur, flagrante utcunque inter circumvicinas gentes bello, nisi ab Angliæ Regum Dominio hoc Marino derivetur. De jure illo, ad hunc modum breviter, ex veterum testimoniis edoctus, Guilielmus Camdenus ^a. Veteri Regum Angliæ privilegio perpetua heic sunt quasi inducia, & Gallis aliisque, quamvis bellum exardescat, ultro citroque huc sine periculo venire & commercia securè exercere licet. Fusiùs autem in diplomatis aliquot regiis ^b idem occurrat, sic de Cæsarea explicatum, quòd tempore belli omnium nationum Mercatores & alii tam alienigenæ quàm indigenæ tam hostes quàm amici liberè licitè & impunè queant & possint dictæ insula & locis maritimis cum navibus, mercibus, & bonis suis, tam pro evitandis tempestatibus quàm pro aliis licitis suis negotiis inibi peragendis adire, accedere, commeari ac frequentare, ac libera commercia negotiationum ac rem mercatorum ibidem exercere ac tuto ac securè commorari, indeque commeari ac redire toties quoties absque damno, molestia, seu hostilitate quacunque, in rebus, mercibus, bonis, aut corporibus suis, idque non solum infra insulam & locos maritimos prædictos ac præcinctum eorum, verum etiam infra spatia undique ab eisdem distantia usque ad visum hominis, id est quatenus visus oculi possit assequi. Et privilegium hoc nuncupatur; quod in ipsum Mare vides extendi usque quò oculorum acies à litore possit diffundi. Si non à Regibus Angliæ quàm tam Maris quàm insularum domini sunt (& de jure quo Insulæ ipsæ ad eos spectant supra dictum est) manavit hoc privilegium, ne cum ratione fingi quidem posse videtur, undenam ortum habuerit. Aliorum Principum ne obtenditur quidem (quantum scimus) heic concessio. Sed duntaxat Regum Angliæ; qui nisi circumlucens ubique maris ipsi domini essent, quo titulo, per tanta in eo undique spatia inducias eiusmodi, inter qualiumcunque gentium hostes insulas illas appellentes, præstituere ?

Quem-

^a In Insulis Brit.
pag. 855.

^b Rot. Pat.
2. Ed. 6.
part. 7.

Rot. pat.
2. Elizab.
part. 6. &
Rot. pat. 2.
Iacobi Regis part.

^c Cap. 19.

Quemadmodum verò non solum in sinibus, quos diximus, verum etiam per spatia inde, pro libitu, in territorium suum marinum extensa, hostiles quorumcunque animos cessare voluere sapientius Reges nostri, ita similiter per has Gallici litoris oras haud adeo dispar indulgere perpetuo privilegium quo, veluti sub æquoris arbitri ac moderatoris alis, tutum foret quibuscunque, etiam invicem hostibus, adnavigare, è portu solvere, & demum mari ad spatia, pro libitu primum instituta, libere uti. Quod sanè dominii indicatio obscura non est.

C A P. XXIII.

Tabulæ sacrorum Scriniiorum publicæ in quibus antiquitus
Dominium Maris Regibus Angliæ obiter, & tum à Rege
ipso tum ab Ordinibus Parlamentariis, aliud
agentibus, idque verbis expressimis & summa cum deliberatione, ut ius certissimum exploratissimumque tribuitur.

TAbulæ sequuntur, quæ sacris Scriniis servantur, publicæ, in quibus obiter, idque tum à Rege ipso tum ab Ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut aliud agentibus, dominium ac possessio Maris Regi Angliæ disertè asseritur. Id scilicet sextum est distributionis superioris caput. Edwardus Rex tertius se, decessoresque suos, Dominos Maris totius circumflui nuncupat in diplomatis singulis ad Galfredum de **Sap** maris Australioris Occidentalisque, & Ioannem de Norwico Borealis (distinctionis termino ab ostio Thamesi ut solebat sumto) præfectum datis, quorum ex sacris Scriniis heic formulam inprimis animadvertendam (quantum ad hanc rem attinere potest) subijcimus. Rex ^a dilecto & fideli suo Galfredo de **Sap** Admirallo Flotæ suæ navium ab ore aquæ Thamisiæ versus partes occidentales, salutem. Cum nuper vobis per literas nostras mandaverimus, quod vos unâ cum quibusdam navibus de quinque portibus, quas de guerra pro obsequio nostro muniri & parari mandavimus; supra mare profisceremini ad obviandum & resistendum quibusdam Galeis in diversis partibus exteris provisis & hominibus armatis munitis, quæ ad partes domini nostri ad gravandum nos & gentes nostras, vel ad partes Scotiæ in inimicorum nostrorum ibidem succursum divertere, ut accepimus, properabant; & quia iam ab aliquibus est relatum, quod Galea eiusmodi usque ad numerum xxvi ad partes Britannia & Normannia noviter accesserint, & ibidem adhuc se teneant ad mala (ut creditur) contra Nos, & no-

a Rot. Scotie 10. Ed. 3. mem. 16.

& nostros, qua poterunt, perpetrandum, vel ad succurrendum dictis nostris, ut praedicitur, inimicis: Nos advertentes quod PROGENITORES NOSTRI REGES ANGLIÆ DOMINI MARIS ANGLICANI CIRCVMQVAQVE & etiam defensores contra hostium invasiones ante hac tempora extiterint; & plurimum nos taderet, si honor noster Regius in defensione huiusmodi nostris (quod absit) depereat temporibus, aut in aliquo minuat, cupientesque huiusmodi periculis, auxiliante Deo, obviare, & salvationi ac defensioni regni & populorum nostrorum providere malitiamque hostium nostrorum refranari; Vobis in fide & legeantia quibus nobis obstricti estis, & sicut de vobis specialiter confidimus, mandamus firmiter iniungendo, quod statim visis presentibus & absque ulteriore dilatione, naves portuum praedictorum ac alias naves qua jam paratae existunt supra Mare teneatis, ceterasque naves pro obsequio nostro huiusmodi arresctis, quas nuper dearestari mandavimus. Ita videlicet quod prompta essent & parata ad proficiscendum in obsequium nostrum praedictum cum Magistris & Marinarios navium earundem faceremus praemuniri sine dilatione, siue fuerint intra libertates siue extra, congregari, & eas de guerrâ hominibus & aliis necessariis bene munitas supra mare una cum navibus praedictis proficisci facere) & galeas praedictas ac alias naves contra nos guerrinas cum omni diligentia exploretis easque si ad partes domini nostri vel ad partes Scotiae ex causâ praedictâ praesumerint declinare, potenter & viriliter expugnetis; Et si vos latenter evaserint, ita quod ipsis non poteritis obviare, tunc easdem galeas & naves contra nos guerrinas cum Navibus flo-
te nostra praedictis, si ad regnum nostrum vel ad partes Scotiae praedictas transierint, sine dilatione aliqua insequamini & pro conservatione honoris nostri Regii viriliter destruatis. Nolumus tamen quod vos mercatoribus aut aliis per mare transcurrentibus & nos & nostros gravare, seu hostibus nostris succurrere non volentibus, quicquam damni vel molestiae inferatis. Sequitur dein potestas classarios conquirendi, id genus alia aliquot. Dies item & auctoritas ad hunc modum subiungitur. Teste Rege apud Villam de S. Ioanne, xvi die Augusti. Per ipsum Regem & Consilium. Con-
similes literæ Ioanni de Norwico, plagæ Borealisioris Admirallo, eodem dantur tempore atque auctoritate eadem. In Legis item rogatione, sub eodem Edwardo rege, parlamentaria, quæ Ordinum vox erat, eum ab omnibus gentibus Regem Maris & haberi & appellari solitum comperimus. Verba sunt, *que xx ans passez & tout a Rot. Parl. 46. Ed. 3. num. 20.*
*diz adevant, la navie de dit roialme estoit en touz portz & bones villes sur mier & sur rivièrs si noble & si plentiveuse, que touz les pais tenoient & ap-
pelloient nostre avantdit Seignieur, LE ROI DE LA MER, & tout*

son pays dotoient le plus per mier & per terre per cause de la dite navie, &c. Quæ Normannica sonant, adeo celebrem fuisse retroactis semper temporibus regionibus maritimis rem Anglorum nauticam, classem item adeo numerosam, ut universarum regionum incola censerent & vocisarent Regem nostrum, Maris Regem. Egregium itidem est hac de re testimonium in tabulis Parlamentariis Henrici quinti Regis, ubi ad hunc

a Rot. Par-
lam. 8.
Hen. 5.
membr. 3.
art. 6.

modum, pro more, rogatur lex. Item prient a les Commens que, per tou nostre tressoverain seigneur LE ROY ET SES NOBLES PROGENITORS DE TOVT TEMPS ONT ESTE SEIGNEURS DEL MEER, & ore par la grace de Dieu est venuz que nostre dit seigneur le Roy est seigneur des costes d' ambeparties del meer, d' ordeigner sur tous estrangers passants per my le dit meer, tiel imposition al oepz nostre dit seigneur le Roy à prendre que à luy semblera resonable pur la sauvegarde del dite meer. Quæ sonant, Item petit universitas plebis ut (cùm Rex dominus noster supremus & illustres eius progenitores perpetuò fuerint Domini Maris, & jam ex gratia divina evenerit, dictum dominum nostrum Regem Dominum esse litorum utriusque partis maris) ex sanctione irrogetur universis exteris per mare dictum transeuntibus tale vectigal, in dicti domini nostri Regis commodum præstandum, quale ipsi visum fuerit rationi consonum ad tutelam dicti Maris. Responsum, quod rogationi huic subscriptum est, ita se habet. Soit avise par le Roy, id est, Deliberet ipse Rex. Nam in Galliis tunc Rex agebat, earum hæres & victor, Parlamenti præside Humfredo Duce Glocestriæ, Angliæ tunc Custode seu Legato, à quo, ut à Regis vicario, leges rogatæ huiusmodi plerumque tulere pro more responsum quoties assensus eis non est præbitus; quemadmodum, ipso rege præsentem, le Roy s' advisera seu Rex deliberabit, responsi à vetustis seculis etiamnum in rogationibus, quæ in sanctiones non transeunt, locum obtinet. Scilicet in rogationibus quibus assensum antea præbuerint tam proceres quàm plebis universitas, id est, ordines Angliæ Parlamentarii. Quod heic inprimis advertendum. Nam certissimum est, nullum sive à Rege sive nomine Regis, ex more, accedere Parlamentariis legum rogationibus responsum, antequam rogatio, sive apud proceres inchoetur sive apud plebis universitatem (quippe sive apud hanc sive apud illos figillatim, non apud utrosque simul, initium sumere solet) utrosque habuerit autores, quod sciunt omnes rebus & Scriniis Parlamentariis versati. Et ubi alterutrorum nomen in ipsa rogationis formula deest (ut in jam allata, Procerum) suppleri solebat, ut hodieque, id ex formula assentiendi brevissima quam

Roga-

Rogationi adjiciunt ordines apud quos Rogatio inchoata non est. Nam ab ordine penes quem inchoatur, ad alterum transmittitur, qui aut assensum præbet aut eam rejicit. Ubi uterque ita assensum præbuerit, postmodum, aut assensus accedit regius (unde in legem transit rogatio) aut in deliberationem, modo indicato, seponitur. Quorum neutrum à rege unquam ex more Parlamentario fit, nisi præcesserit tam procerum quam Plebis assensus. Ex ipsis autem rogationis (in quibus huiusmodi assensus formulæ expressim adjici solitæ) membranulis in tabulas Parlamentarias, quæ omnimodè transcriptarum in Parlamento rerum historię saturæ est, describitur ex more eoque veterrimo, integra Rogationis formula (Petitionem seu *Billam* nuncupant) ipsissimis, quibus primò exhibetur, verbis; prætermissa expressa mentione assensus, qui extra formulæ corpus accedit, tum procerum tum plebis (quippe utrorumque assensus satis dignoscitur ex eo quodd ad Regem, more Parlamentario ea ita pervenerit) & adiecto tantum regio sive Assensu sive Deliberatione, ut ostensum est. Ipsæ autem Rogationum eiusmodi membranulæ pleræque ad secula vetustiora attinentes perire; cum tamen tabulæ, in quas referri seu describi solitæ sunt illæ, curâ non indiligenti etiam per c. c. amplius annos fuerint in scriniis asservatæ. Quod totum ideo heic monendum duximus, ut ex rogatione jam allata ex tabulis Parlamentariis de tempore Henrici quinti, hæc Tria ad rem quam tractamus maximè facientia observentur. Primò ex jure à Maioribus accepto, Maris dominum esse Regem Angliæ uno ore Ordines Parlamentarios, id est, & proceres universos & plebis universitatem indubitanter, utpote rei ex veterum etiam testimoniis fortè aliquot, quæ nobis temporis iniuria invidit, scientissimos, affirmasse. Id quod itidem habetur in priori illa quæ ad Edwardi tertii regnum attinet. Nam similem utraque in tabulis quales diximus, sortitur locum. Secundò Mare de quo loquuntur esse totum quod Gallias & Angliam interluit. Nam expressim aiunt Regem Henticum, Maris dominum, jam fuisse dominum *des costes d' ambeparties del meer*, id est, *orarum seu litorum utriusque partis Maris*, seu quæ utrinque Mare includunt, quod de alio aut maiori mari quam de quo antea proxime ibi dictum est, intelligi nequit. Adeoque de toto illo Mari planè sumendum. Tertiò, Ordines illos non dubitasse quin exteris quibuscunque, per mare hoc ubicunque transeuntibus, Parlamenti Anglicani autoritate vectigalia irrogari potuissent, ut in portu portoria. Nec cogitasse omnino,

Regem, quæ Rex erat tunc Galliarum, sed quæ Angliæ tantum, id est, quæ totius interluentis Maris dominus, ea de re esse rogandum. Atque abfimilimum est veri nec omnino cum ratione admittendum, illos voluisse ita ex deliberato (nam eiusmodi de rebus dñu tam à proceribus quàm plebis universitate deliberatur antequam rogationi assensum præbent ipsi) voluisse, inquam, ita ex deliberato vectigalia Sanctione Parlamentariâ Anglicanâ irrogari; in loco qui non ut patrimonii sacri pars, Regi Angliæ, quæ Angliæ, subjaceret. Hinc etiam Serenissimus & potentissimus Carolus Rex noster anno superiore, titulo avito & justissimo, *Se pronunciat & progeitores suos Reges Angliæ dominos Maris huius, semper hætenus extitisse;* in literis ^a nimirum ad provincias Angliæ maritimas datis, quibus Navium subsidiariorum in dominii sui Marini tutelam constructio irrogatur. Hisce accedat Guilielmum de **Leborne** / in patetis inter Regem nostrum Edwardum primum & Guidonem Comitem Flandriæ initis, de insignibus in navi unaquaque gestandis & reis in Mari puniendis ^b, nuncupari *Admirall de la mer du dict Roy d'Engleterre*, seu *Admirallum maris dicti Regis Angliæ*. Alia ex factis Scriptorum ejusmodi occurrunt tam ubi de Maris dominio in Juris patrii mores recepto ac recognito proximè, quàm ubi de Exterorum testimonio postea differimus.

^a Brev. 10.
Caroli R.
Octob. 20,
seu 1634.
^b 1286. seu
15. Ed. 1. in
Fascic. de
Superiori-
tate Ma-
ris; in Ar-
ce Lon-
din.

C A P. XXIV.

De Juris Patrii *commentariis* moribusque receptissimis,

quibus sive asseritur sive admittitur dominum

Regis Angliæ Marinum.

SEPTIMUM, in distributione Capitum, quæ restantur Regum Angliæ dominium quod diximus, est de Juris Patrii Commentariis & moribus in eo receptis, qui illud à vetustissimis seculis adstruant. Quæ huc spectare possunt etiam habentur non pauca in eis quæ de Custodia maris, Admirallatu Anglicano, aliis supra tractatis, subinde jam aperiuntur. Sed verò in hoc capite aut Jurisconsultorum nostratium sententiis ac commentariis, aut tabulis forensibus eorum opiniones explicantibus potissimum utemur. Fateor quidem in autoribus aliquot juris nostri qui ante annos ccc. l. aut circiter conscripsere, postquam (uti tunc mos erat) jus Cæsareum etiam perlegerant, sententiarum, quas de mari in libris juris illius repperant, ita fuisse verbo saltem tenaces, ut eas sua in scripta

de

de acquirendo rerum dominio agentes transferrent. Inde est quod Henricus Bractonius, sub posteriora Henrici tertii tempora Jurisconsultus celeberrimus, *Naturali*, inquit, *jure communia sunt omnia haec, aqua profluens, aer, & mare, & litora maris quasi maris accessoria.* Item, *edificia si in mari sive in litore posita fuerint, edificantium sunt de jure gentium.* Et statim post, *Ius piscandi omnibus commune est in portu & in fluminibus.* Quod itidem in aliis aliquot *bellius ævi* Jurisconsultorum nostratum libris occurrit, ut id quod exciderat scriptoribus Ulpiani & Justiniani verborum (de quibus abunde dictum est in libro superiore) quam par erat, in generali rerum divisione, amantioribus. Ceterum hi ipsi aliis in locis, mores Patrios indicantes, Regis in mari dominium satis admittunt. Nam ipse Bractonius postea non semel loquitur de iis qui ex indultu regio quæ sita est de Theolonio & consuetudinibus dandi per totum regnum Angliam in terra & Mari, & per totum regnum tam per terram quam per mare. Et eiusdem in ævo Civibus Londinensibus indulgebatur præstationum aliquot immunitas per totum regnum tam per Mare quam per Terram. Non minus ita Bractonius, cum ad Patrios redit mores, Maris quam Terræ regnum Regi suo agnovit. Atque hinc etiam factum est, ut inter *Capitula Coronæ*, (ut vocant, id est articulos, de quibus, à Iudicibus per universam Angliam delegatis ad publicam pacem factam rectam conservandam, solenni more erat inquirendum, habeatur & hoc De Purpresturis factis super dominum Regem, sive in Terra sive in Mari, sive in Aqua dulci, sive intra libertatem sive extra, sive alibi ubicunque. Idque inter articulos huiusmodi ab ipso Bractonio & Codicis Fletæ dictæ Autore recensitos locum habet. Purpresturas autem lingua forensi appellamus ea quibus locus publicus, quod in patrimonio est Principali, veluti iter publicum, Flumen, id genus cetera, fiunt deteriora. Nec igitur Maris, ex recepti huius de Purpresturis, in generali Inquisitionis formulâ, articuli ratione, dominium Regi tribuitur minus ac Telluris, Incineris publici, Fluminis. Concors est articulus ille de aquâ quolibet cunque falsâ a subdito aliquo inclusa, aliove modo occupatâ, quod fieri dicitur in vetustis Tribunalis nostri Maritimi commentariis, in Regis exheredationem. Verba sunt ibi, Item sunt enques de censu qui accedunt à censu caves en desheretison du Roy. Hodieque de eâ re, ex Admiralli summi autoritate, inquiri solet. Robertus ite Belknapius, Iudex sub Ricardo II Rege celebris, Mare ait Regi, uti regni sui Anglicani seu patrimonii sacri partem, subiaceret. Verba eius idiomate

a Lib. 1. seu
de rerum
divisione
cap. 12. §. 5.
& 6.
b Autor
Fleta M.
lib. 3. cap. 1.
Breton. lib.
2. cap. de
Parchas.
c Bracton.
lib. 2. cap.
24. §. 2. &
5 fol. 56. &
57. 3. 2. 2.
d Ros. 1. 1.
Par. 1. 1.
Han. 3. 1.
mem. 1. 1.
e Lib. 3. de
Coronâ
cap. 1. §. 1.
& cap. 2.
§. 1. fol.
116 b. &
118 a.
f Fleta M.
lib. 1. cap.
20.
g Cod. Ms.
de Admi-
rallat. fol.
18 b. Ar-
tic. in Ad-
mirallat.
inquirend.
edir. anno
1595. num.
33.
h 6. Rich. 2.
fitz
herbert
tit. 1. rote-
tion 46.

Normannico ita se habet; *Le Mere est del ligeans del Roy, come de son corone d'Angleterre.* Ne scilicet quis dubitaret, an jure regni Anglicani an sive Normannici Ducatus, sive alius in Galliis provincie jure id Regi suo competeret, signanter ut de Corona sua Anglia, seu ut de sacro Anglia patrimonio, verbis suis adjecit. Alter item qui sub Henrico VIII scripsit, ex more vetere traditum esse ait, Regi Anglie hoc onus incumbere, ut Maris Britannici domino, Prædatores Mari submovere, eiusque usum velut itineris publici (cuius solum in suo patrimonio) navibus tutum præstare. Sic enim Anglicè loquitur ^a; *The king of the ould custome of the Realme / as the Lord of the narraw Sea / is bound as it is said / to scoure the Sea of the Pirats and petit robbers of the Sea.* Tantundem, quantum ad dominium attinet, apud Jurisconsultos nostros recentiores ^b, citra controversiam admittitur. Et in Tabulis publicis Capita aliquot, de quibus sub Edwardo tertio Rege Iudices in Reip. commodum erant consulendi, continentibus liquet, apud Jurisconsultos nostros illius ævi, dominium Regis Marinum, quam antiquam *superioritatem Maris* vocabant, in ambiguo non fuisse. Sed ei commodius tuendo consilium inibatur. Consulebatur nempe Iudicum confessus ad finem, quod resumatur & continuetur (sic in sacris Scriniis habetur, & observandum est inprimis quod occurrit heic de Uliaris insule, quam Oleron vocamus ad ostium Charontonis fluvii sitam in sinu Aquitanico, legum Nauticarum initiis) ad subditorum prosecutionem forma procedendi quondam ordinata & inchoata per avum Domini nostri Regis (Edwardum I) & eius consilium ad retinendum & conservandum antiquam Superioritatem Maris Anglia & jus officii Admirallatus in eodem, quoad corrigendum, interpretandum, declarandum, & conservandum leges & statuta per eius antecessores Anglia regis dudum ordinata ad conservandum pacem & Iustitiam inter omnes gentes Nationis cuiuscunque per Mare Anglia transeuntes, & ad cognoscendum super omnibus in contrarium attemptatis in eodem, & ad puniendam delinquentes & damna passis satisfaciendum; qua quidem leges & statuta per Dominum Richardum quondam Regem Anglia in reditu suo a Terrâ sanctâ correctâ fuerunt, interpretata, declarata, & in insula Oleron publicata, & nominata in lingua Gallicana *le lep Olproun*. Pro receptissimo heic exploratissimoque habetur, Regem Angliæ maris cognominis seu circumflui dominum jure fuisse avito. De jure verò hoc ritè tuendo tantum erat à Jurisconsultorum confesso agendum, Neque obscurum est sanè signum huius domini, Richardum primum

Regem

a Seingerman. lib. 2. cap. 51.

b Ed. Coke
part. 9. fol. 108. & in Comm. ad Littleton

sect. 439. fol. 260. c In fascic. de Superioritate Maris; in arce Londinensi.

Regem Angliæ in Uliari insulâ, quam ipse in mari suo sitam, non tam ut Dux Aquitaniz quam Rex Angliæ possidebat (qua de re diximus superius) leges illas marinas seu nauticas etiamnum vim obtinentes in insulâ illâ sua, velut rerum marinarum solum regnato-
 rem moderatoremque primum promulgasse, & tantam eis atque tam perpetuam inde tribuisse eo nomine auctoritatem, ut quemadmodum Rhodiæ leges nauticæ seculis in vetustioribus Rhodios fuisse Græci maris dominos (ut res ipsa se habet) probant, ita Uliaren-
 ses leges huiusmodi vim in mari sortitæ, à primâ earum institutione, Angliæ Regem utpote authorem suum Maris circumvicini dominum nunquam non recognoscant. Ceterum harum legum exemplaria aliquot typis mandata, eas sexaginta aut circiter annis recentiores esse Ricardo illo Rege faciunt; quâ fide, nescio. Latas enim memorant anno LXXVI supra millesimum & ducentessimum, qui est Henrici nostri tertii quinquagesimus. In iure item patrio, inter absentium privilegia habetur, eos qui extra regnum Angliæ fuerint tempore solennis de fundo aliquo in actâ publicâ relata transactionis (*Finem* voce forensi dicimus) sive annali, ut olim, si-
 ve quinquennali, ut iure recentiori, præscriptione non ita teneri, quin domum redeuntibus integrum sit ius suum, si quod eis competierit, intra similia temporis à reditu spatia, vendere. At verò intra regnum ex eodem iure sumitur idque solenni phrasi pro eo quod est *intra* (seu ut barbarè dici solet *infra*) *quatuor maria*^b, nempe Australe, Occidentale, Orientale, & Septentrionale illud quod Isthmum, quo coniungitur Angliæ Scotia, utrinque altat. Intra nempe terminos extimos Imperii Anglicani in quatuor illis mari-
 bus, seu intra adversa Orientalis & Australis litora porcusve aliorum principum, atque intra Septentrionalis & Occidentalis terminos qui aliter quidem finiendi sunt; sed tamen finiendi: velut ex occupationis in Occidentem ultra Hiberniæ litora occidentalia amplitudinè, atque ex maris quod Scotici juris est initio. Quod autem oppositum est *intra quatuor maria*, est ipsum *extra*^c *quatuor maria* seu in partibus esse ita transmarinis ut terminis domini Regis Angliæ marini sint ulteriores; unde de finibus seu exteriori marium limite dijudicandum. Et utrumque Terra Angliæ pro eo quod est regnum seu Imperium totum Anglicanum interdum, ut idem significans, usurpetur, locutione scilicet vulgo *usuratio* re & reverâ restrictiore pro eo quod est multò amplius (ut sic *rechi* amat) adhibita; certissimum tamen videtur in Juris Patrii nostri

a Edit.

France.

tom. 3. tit.

2. de Iuri-

bus & pri-

vilegiis

Admiralli

§. 19.

b Stat. 18.

Ed. 1. seu

de modo

levandi

Fines Bra-

don, lib. 5.

de Exce-

ptionibus

cap. 30. fol.

437. 2. Ed.

3. fol. 9 a.

4. Ed. 3. fol.

46. ph. 30.

Pitz.

herbert

8. Rich. 2.

tit. Con-

tinuall

clame 13.

Blow-

den.

Comment.

part. 1. fol.

359 &

360 &c.

c Bracton.

ibid. &

Cole

7. Jacobi.

R. part. 8.

fol. 100.

caf. Rich.

Lech-

ford.

nostri commentariis *Extra quatuor maria & extra regnum* (quæ scilicet regni nomine Imperii Anglicani area qualiscunque continetur; non quæ ab Hibernia, quæ idem eiusdem imperii regnum est singulare, aliisve insulis quæ in facto Angliæ Regû patrimonio censentur, Angliæ regnum in jure a subinde distinguitur) idem ipsum denotare. Nam solenne est in linguâ forensi ita eum, qui extra regnû, illo sensu, fuerit, designare. Et cum excipiebatur sub Ricardo II rege, eum, qui hoc nomine præscriptione annali submoveri nolebat, in Scotia fuisse intra quatuor maria, responsum est & decisum, quoniâ Scotia intra regni Angliæ fines non erat, idè exceptionem esse nullam. Aded ut idem valeret intra quatuor maria & intra regnum; unde & idè fit *Extra regnum, & extra quatuor maria*. Hoc sensu etiam *extra regnum* esse apud Litletonum, juris nostri Scriptorem facillè principè, sæpius iteratur, non aliud significans, quàm quod ipse alibi per eum qui *ala osser le mere* seu *mare traiecit* aut *trans* seu *ultra Mare se contulit*. Inde etiam videtur manasse quodd, cum inter reorum aliquot, apud nos, in iudicio sistendorum excusationes temporales (*essonia* in foro vocamus) binæ habeantur quarum altera de *Vltra Mare*, altera de *Malo veniendi* nuncupatur, atque posterior ei competat qui qualicunque, intra Maria seu, intra eorum, quæ Anglicani juris sunt, terminos ultiores, infortunio præpeditur, prior autem ei qui *extra* Imperii Anglicani Maria agit; inde videtur, inquam, manasse quodd seculis antiquioribus, quando frequentior excusationum huiusmodi in foro usus erat, reus in Hibernia absens posteriori formula ritè uti potuerit, non autem priori. Quam nihilominus si per incitiam adhiberet posterioris tantummodò naturam ea induebat, suam, id est, omnem quæ ex eo, quodd *ultra mare*, sensu vulgatiore, ageret reus, pendeat, prorsus exuens. Scilicet natura utriusque, ex jure recepto, eiusmodi fuit, ut ubi priori quis legitimè usus esset, is etiam postmodum posterioris beneficio semel itidem gaudere posset. In dicta autem specie, priori neutriquam legitimè adhibita, sed tamen in posteriorè per juris interpretationem, ne planè inuutilis foret, conversa, posteriori locus non erat; ne scilicet cōtra morè iteraretur. Res ipsa sub Henrico tertio rege ita decisa est, teste ad hunc modû Henrico Bractonio. *Esto*, inquit ille, quodd quis se *essonia* verit de *Ibernia*, quasi de *Vltra mare*; atornatur *essoniu* illud ad simplex *essoniu* de *Malo veniendi*; ut corâ Martino de *Parteshull* in banco, anno regis Henrici sexto, de Gilberto Mariscallo & Cecilia uxore eius, & Allano de Hyda, qui vocavit ad vvarrantu Willielmû Mare-scallum in comitatu *Pembroke*, & qui se *essonia* vit de *Ibernia*, & non fuit alloca-

a Coke

part 7. in
cas. Calv.
fol. 23.

b8. Rich. 2.

Fitz.

Herbert

rit. Con-
tinuall
Clame

13.

c. Sec.

449. &

441.

d. Sec.

677. &

videtis

Plow.

den

Comment.

part. 1. fol.

359. &

360.

c. Lib. 5.

tract. de

Essonis,

cap. 8. §. 2.

allocatum, & postea fecit de hoc quoddam effonium de malo veniendi ad alium diem non fuit allocatum. Tantundem habetur etiam apud Fleta, Codicis ita dicti ^a, autorem vetustum. Certè non minus ultra mare sita est Hibernia quam sive Gallia sive Hispania, nisi de civili tantum huiusmodi situs notione, decisionem illam capias. Minimè nimirum sitam esse ultra Mare illud quod Imperii Anglicani pars & territorium est, sed in eo collocatam & unico, cum Anglia, summo imperio comprehensam; adeoque excusationem de ultra mare haud ea in specie admittendam. In vetustis item commentariis ^b de Tribunalis nostri maritimi moribus, legitur sub Henrici primi Regis tempora (obiit ille anno Christi M C X X V I) aliorumque regum tam decessorum eius quam successorum morem obtinuisse, Ut, si quis criminis in mari capitalis reus præconis voce quintò, legitimis semper interpositis dierum spatiis, publicè vocatus se coram Admirallo in Tribunali non sisteret, interdiceretur ei Angliæ & de mer appartenant au Roy d'Angleterre, seu Mari quod ad Regem Angliæ pertinet, per annos, plus minus, ad arbitratum Admiralli, quadraginta. Alia huc spectant de Actionibus olim solitis ob res in Mari hoc emergentes disertis verbis institui in Tribunalibus juris nostri municipalis ordinariis, quorum iurisdicção eiusmodi semper habita est, ut actio de re alibi ac intra regni fines emergente, ex stricto jure veteri, instituta nunquam non esset ab eis rejicienda. Quemadmodum jam à seculis obtinuit plurimis rejiciendam esse nisi intra corpus (uti aiunt) Comitatus, id est intra Insulæ provinciam aliquam præfectis, quos Vicecomites nuncupamus, mandari solitam res ortum habuerit. Provinciâ hac Marinâ, non solum quoad tutelam & Custodiam, verum etiam quoad Iurisdiccionem, Admirallo summo, sive eis qui vices eius gerunt, jure antiquitus recepto, cedente. Adeò tandem ut manifestum sit, etiam ex juris Patrii tum sententiis tum moribus, instituendarumque in eâ actionum olim formulis, dominium Regis Angliæ marinum citra controversiam admitti asserique. Nec contrâ habet omnino vim quod sive Bractonius Iurisconsultus nostras (ut dictum est) sive alii aliquot illius tam recenter quam antiquitus, sed nimis oscitanter (dum Anglicani Iuris institutiones tradunt ^d) sequaces, de Maris illa veteri in libris Iustinianeis etiam & in fluminibus piscandi communione, obiter effutierint; ac si in jure nostro eiusmodi communio locum haberet. Sanè non tam ut Iuri Patrio hac in re exploratissimo adversum, quod ita excidit, est habendum (nam &

D d

Bracto-

^a Ms. lib.^{6.} cap. 8.^b Ms. fol.^{12.} b.^c Temp.

Ed. 1.

^{1.} Fitz.

herb. tit.

Abos

wrie

^{192.} &

Placit. 37.

& 38. Hè.

^{3.} rot. 10.

Devon.

Itin.

Duffer

^{47.} Hen. 3.

rot. 10.

Trin. 58.

Hen. 3. rot.

^{22.} &

Trin. 24.

Ed. 3. in

Brevibus

regis inter

Pilk &

Veno-

re ;

que in Ar-

cis Lon-

dinenfis

Archivo.

Eiusmodi

item sunt

alii.

^d Io. Co-

vnullus

Instit. Iu-

ris Angli-

cani lib. 2.

tit. 1. §. 3.

& 4.

Bractonius alia habet ipse, quæ Regis dominium hoc innuunt, ut ostensum est) quàm pro Ulpiani seu juris Cæsariani scholæ reliquiis obiter in scriptiōe & nimis negligenter adhibitis æstimandum. Id quod itidem dicendum est de Scriptore apud nos uno & altero, qui ex mediis fluminis insuleque in eo natæ ratione plerunq; in Iure Cæsareo receptâ, medium interfluentis equoris terminum domini huius marini Regibus nostris obiter, sed inscien-ter faciunt. Etiam idem est similiter dicendum de Legatis b Elizabethæ Reginæ, qui Bremæ cum Christierni I V Danorum Regis legatis de libera per Oceanum Septentrionalem navigatione agentes, perpetuam maris, ex jure Gentium, omnimodi communionem objiciunt, dominium negant, alia ex juris Cæsarei scriptoribus in argumentum trahunt, quæ tum juri Anglicano, tum juri Gentium Interveni-enti, quod à tot sæculis inolevit de maris dominio, planè adversantur. Aut (inquam) idem de illis est dicendum, aut eos non tam quæ sibi vera argumenta, quàm quæ apud Iuriconsultos Cæsareos quibuscum agerent vim habere maiorem viderentur, pro re natâ selegisse. Neque novum est, iuriconsultos Cæsareos de naturali ac perpetuâ maris communione verba facere, etiam ubi certissimum est, in ditione, quâ continentur ipsi, eius dominium à vetustissimis sæculis admitti; ut in superioribus declaratur. Sunt etiam quàm plurima apud nos, sive fisci, sive eorum quibus fisci jus à Rege indulgetur, jura, quæ dominio (quod tractamus) marino subniti putant nonnulli. Veluti, fisci applicatio bonorum in mari derelictorum, piscium aliquot grandiorum, ut pistrium, sturionum, aliorum. Et ferè vim sortitur c;

c Iuvenal.
satyr. 4.

*Quicquid conspicuum pulchrumque ex aquore toto est,
Res fisci est ubicunque natat.*

Præter Naufragorum bona in litus, ubi animal nullum ex nave superstes fuerit, eiecta. Cæterum hæc non solum Maris domino, verum & aliis alibi gentium interdum, competunt. Et aut ex Continentis jure, ut in eiectis ad litus, seu repertis importatisque; aut ex jure in personas quæ primò occupaverint, ut in rebus quibuscunque in mari derelictis repertisve, id genus aliis, plerunque pendent. Ideo ea in partes heic non trahenda duximus.

C A P. XXV.

Minoris notæ testimonia aliquot vetera de Dominio, quod tractamus, Marino.

Postremum caput in distributione superiùs habitâ, est de testimoniis aliquot minoris notæ. Nummus à Regibus nostris sæpiùs

a Andreas
Horn
Ms. in
Speculo
Iustitia-
riorum
lib. 2. &
Ioannes
Dec
in Mo-
narch.
Britann.
pag. 21.
b Anno
1602. a-
pud Cam-
den. in
Annali-
bus Tom.
2. pag. 272.
Edit Lon-
dinenfis.

pius cufus est aureus, *Nobilis rofatus* dictus, qui in altera parte Navi in Mari fluctuante, Regeque ense & scuto armato in ipsa Navi, ut in Throno, sedente insignitur; ut ita imperii Anglorum exhiberetur Marini symbolum. Nummi forma huiusmodi est. Cuius autem

primus exiit Edwardus Rex tertius, cum classe numerosissima, navium scilicet undecies ^a centum, Mare suum rutabatur; quo tempore, ut alias, victricia per Gallias ferebat arma, Certè hac in re exemplum ferè secuti sunt Reges nostri illud Caii Allekti, qui Britannicum imperium nactum (ut supra ^b ostenditur) eiusmodi nummo Imperium suum denotari voluit. Typus, quem adjecimus, est, puto, Edwardi IV. Et in Numismatum Regni Gallicani volumine in Galliis nuper ^c edito, habentur nummi aliquot Regum Angliæ qui & Franciæ simul Reges fuere. Sed ad sacri Angliæ patrimonii jus insignia illa Navis, Maris, Ensis, Thronique non omnino ad Franciæ attinere, dubitare nequit, quisquis nec volam eiusce rei nec vestigium in numismatis Gallicanis, à Regibus tantum Francorum excusis, reperiri observaverit. Quod in Zelandorum nummis aliquot Maritimæ potestatis insignia etiam, veluti Leo è mari emergens, atque id genus alia occurrunt; id sanè nuperum admodum est, & non omninò dominii (si portus eorum inclusa excipias) sed vitæ generis sitisque populi tantum index est. Nummi autem, quem diximus, Anglicani partis averse inscriptionem (quæ in aureis nummis nostratibus adeò rara non est) scilicet *Iesus autem transiens per medium illorum ibat*, ex Evangeliiis desumptam, alii ^d opinati sunt symbolum fuisse Chymistarum, qui, sanctissimi numinis & nomine & transitu ita profanè satis usurpato, reconditam artis suæ, quæ aurum nummis hisce sub Edwardo tertio conficiebat, maiestatem adumbrari vellent; alii amuleti vicem obtinuisse, & cedi & vulncribus aver-

D d 2

run-

a Thom.
VVal-
singham.
1359. seu
31. Ed. 3.
b Cap. 5.
c Figures
des Mo-
noyes de
France
fol. 131.
G 132.

d Apud
Guil.
Camden.
Remaj-
nes
pag. 206.
Edit. 1614.

a Paulus
Grillan-
dus, Tract.
de Quæst.
& Tortu-
ra, q. 4.
num. 13.
c. 14.
b Ms. in
biblioth.
Cotto-
niana. &
vide G.
Camden.
loco iam
antè cita-
to.

runcandis. Certè verba illa in iis quibus tortorum quæstioni subie-
cti interdum, dolori allevando abigendoque, uruntur, locum habe-
re ex Iurisconsultis & aliquot scimus. Nec operæpretium est ea de re
amplius heic disquirere. Partis verò nummi adversæ mentem versifi-
cator Anonymus, qui sub Henrici sexti tempora rhythmis scripsit
Anglicanis de Politia conservativa Maris ^b, ita explicat;

**For foure things our Noble sheweth to me/
King / Ship / and Sword / and Power of the See.**

Quatuor indicari ait in Nummo; Regem, Ensem, Navem, & Maris Impe-
rium. Quin Anglorum inprimis interesse enixè suadet Mare (cuius
Domini Reges Angliæ) diligenter custodire, sibi que ut imperii fir-
mamentum perpetuum atque præsidium maximè tueri. Tantundem
etiam ait monuisse Sigismundum Augustum, cum Henricum no-
strum V, ad conciliandam inter eum & Carolum Francorum Re-
gem VI pacem invisebat. Verba eius subjicere liceat.

**The true processe of English policie
Of utterward to keep this region
Of our Englonde (that no man may denie
Nor say of sooth but it is one of the best)
Is this: that who seeth South / North / East / and West /
Cherish merchandise / keep the Admiraltie /
That we be Masters of the narrow See.**

**For Sigismund the great Emperour /
(Which yet reigneth) when he was in this lond
With King Henry the first / Prince of honour /
Here much glory / as him thought / he found ;
A mighty land which had taken in hand
To werre in France, and make mortality /
And ever well kept round about the See.**

**And to the king thus he said / My brother
(When he perceivd two towne Calys and Dover)
Of all your towne to chuse / of one and other /
To keep the Sea and soon to com over
To werre outwards and your reign to recover /
Keep these two towne sure / and your Maestie /
As your twopenne epne / so keep the Narrow See.**

**For if this See be kept / in time of warre
Who can here passe without danger and wo ?
Who can escape ? who may mischief differre ?**

What

**What marchantie may for by be agoe?
For needs hem must take trewes every foe/
Flanders and Spaine, and other / trust to me/
Or else hindred all for this Narrow See.**

Quæ rhythmis hîsc diffusiora habentur, eorum sensum suprà pauculis contraximus. Verba reddere operæ non est pretium. Idem etiam versificator;

**But King Edward made a siege royall
And wanne the town; and in speciall
The Sea was kept / and thereof he was Lord;
Thus made he Nobles comed of Record.**

Id est, *Edwardus* verò *Rex* obsidione urbem (*Caletum*) ipse præsens cepit. Custodiebatur interim *Mare*; atque eius ipse erat *Dominus*. Vnde nummos *Nobiles dictos* *cusir*. Alia item testimonia amplissima habemus huius rei domestica cum vetustâ *Exterarum* de eâdem re *Gentium* recognitione mixta, quæ proximè subiunguntur.

C A P. XXVI.

Ab exteris, quorum maximè interest, Dominium Regum Angliæ Marium solenni, ex veteri instituto, velorum demissione recognoscitur. Et de Edictis, ea de re, binis Regum Galliarum.

AD Exteros devenimus. Quorum sanè aliquos ex iis quæ superius sive de limitibus navigationi à Rege Angliæ præstitutis, sive de transitu per hoc Mare non semel petito disseruntur, dominio huic adstipulatos esse satis est apertum. Sed bina sunt præ ceteris testimonia insignia, eos sanè (si vicinos & quorum maximè interest heic, ut oportet, potissimum spectes) universim idem fecisse. Horum alterum est solennis Velorum summorum Demissio quâ uti solet quælibet navis cuiuscunque gentis exteræ, si prope Classem Regiam navemque aliquam eiusdem classis in mari hoc prætervehatur. Alterum est Libellus vetustus publicè editus, seu Actio instituta quâ Angliæ Regum in Mari dominium quamplurimæ gentes Exteræ olim simul, unoque cum Anglis ore, sub Edwardo nostro primo recognoverunt. Quibus accedet etiam singularis eiusmodi Flandrorum, in legatione ad Edwardum nostrum secundum professio. Demissionem autem illam velorum non solum in honorem Angli, sed & in imperii eius dominique recognitionem in hoc mari fieri nemo puto dubitat. Certè dubitare nequeunt Galli, qui, eiusmodi demissione, se olim volebant domi-

nos maris nostri agnosci; sed frustra. Scilicet tam frustra fuere in Edictis, etiam binis, ad demissionem eiusmodi omnium sibi exterorum stabiliendam, superiore seculo promulgandis, quam in Angli territorio marino ita temerè vindicando. De Edictis illis libro priorē a locuti sumus. Quorum neutrum vim aliquam in foro ibi obtinuit, ut decisum est ^b in curiā supremā, quod & ibi adnotavimus. Etiam & verba quibus elevatur apud ipsum Ludovicum Servinum, generalem, tempore decisionis illius, Regis Galliarum advocatum, edictorum illorum autoritas, heic apponimus. Tam edictum Henrici Galliarum Regis secundi, seu anni M D L V, quàm Henrici tertii, seu anni M D L X X I V, objiciebatur ab iis qui etiam extra oras Gallicanas (nam non tantum ad Mare Galliis conterminum spectarunt verba edictorum) vela sibi, Regis Galliarum nomine, submitti volebant; unde & Hamburgensibus aliquot hoc facere detrectantibus vim intulerant, eosque ut dignitatem atque imperium Gallicanum non satis observantes in Mari idē cepérant. Sed quantum ad hanc rem, inquit Servinus, dicendum est in contrarium, *que les ordonnances de ce Royaume, faisant injuction d'amener, n'ont esté observées & ne le sont encores aujour d'uy, & on ne voit pas que celle de l'an 1555 ait esté verifiée en la cour de Parlement, ains les inthimez en rapportent seulement un extraict du Gresse de Brouage* (quod satis quidem liquet ubi apud eundem ^c objicitur edictum illud) *D' ailleurs lex erat obsoleta & ce que le monstre est la nouvelle ordonnance de l'an 1584. Car il n'eust esté besoing d'une nouvelle loy, si la vieille avoit esté gardée; & neantmoins la dernière n'a esté verifiée simplement: Mais comme elle estoit poursuivie par personnes qui pouvoient lors, elle ne passa pas sans resistance, ains fut registree & publiée avec la modification requise par le Procureur general, a la charge de l'executer suivant les anciennes formes & selon que les officiers de l'Admirault avoient fait auparavant, sans rien faire de nouveau.* Edictum, quod objiciebatur, prius, à patribus nunquam admissum est. Nam in Scriniis Parlamentariis qui locus est eiusdem admissionis testimonii, ea de re nihil repertum. Posterius autem admissum quidem est, sed quantum ad juris aliquem effectum, sive tunc primum sancienti introducendive, sive antea in morem recepti, planè reiectum est, idque cavente procuratore Regio; qui sic illud, ut vides, temperavit, ut quod pristino more subnixum esset, id tantum vim, etiam post edictum hoc in potentiorum aliquot gratiam ita admissum, sortiretur. Prudenter id factum est. Nam utrunque planè vicinorum, etiam exterorum omnium juri nimium adversabatur.

Quod

a Cap. 18.

pag. 78.

b Ludov.

Servin.

Placit. 11.

tom. 2.

1592. pag.

262. b.

edit. 1609.

c Servin.

placit. cit.

pag. 254 b.

Quoddam verò ita sibi ipsis imperii & domini signum esse seu pignus voluere illi primò in edictis, quæ tamen post, iteratâ rei deliberatione, ut non sinè iniuriâ in vicinos emissâ, reiecta jure (ut ostensum est) sunt; id sanè à tot seculis Anglo perpetuò competiisse, & ab exteris, ipsisque Gallis, præstari (ut quod præscriptione tam diutinâ subnitatur) solitum, argumentum, maximè apud illos, leve esse nequit, quo firmetur Anglo dominium quod tractamus. Cerrè usitatissimum fuisse hoc velorum demissionis jus Anglis ceterisque gentibus Intervenienti, asserunt omnes qui Mari assueti; idemque vetustissimum esse atque ante quadringentos abhinc annos receptum, inde liquet, quoddam Ioannes Rex Angliæ anno regni sui secundo (seu sub Christi M C C) Hastings, litoris Suffexiani oppido, ex procerum assensu, sancivit, si præfectus regiæ classis in expeditionibus navalibus (quæ omnes eo in ævo Mare Australius occupabant) *encontre sur la mer* (ita se habent verba Normannica) *aucunes nefs ou* a Ms. *vesseaulx charges ou voide, qui ne vevillent avaler & abeisser leurs triefs, au* Commen- *commandement du Lieutenant du roy ou de l' Admirall du Roy ou son lieute-* rar. de re- *nant, mais combatant encontre ceulx de la flote, que, silz puent estre pris,* bus Admi- *quils soient reputez, come enemies, & leurs nefs vesseaulx & biens pris & for-* rall. fol. *faits come biens des enemies, tout soit que les maistres ou possesseurs d'iceulx* 28. a. *voudroient venir apres & alleguer mesmes les nefs vesseaulx & biens estre* *biens des amies du Roy nostre seigneur, & que la menye estant en iceulx soient* *chastiez per emprisonement de leur corps pur leur rebelleté par discretion; id* *est, obviam habuerit in mari naves qualescunque, sive onustas sive onere va-* *cuas, quæ vela sua jussu sive Præfecti Regis sive Admiralli eiusve legati, demit-* *tere noluerint, sed prælum inierint cum classiariis, eos, si capi poterunt, inter* *hostes censendos; quin & naves eorum & bona, velut hostium, fisco applican-* *da. Idque tamen si Naucleri seu Navium domini postea allegaverint easdem* *naves & bona esse amicorum domini nostri Regis. Personas autem, quæ in* *navibus huiusmodi fuerint reperta, carcere, pro arbitrato, puniendas esse ob* *rebellionem. Perduellio habita est, si navis qualiscunque, velorum de-* *missionem, Imperium Angli suo in mari non agnovisset. Nec ami-* *citix quidem nomine tuendi erant, qui contra omnino facerent.* *Pænæ à Rege Angliæ adiectæ sunt, perinde ac si de crimine in insu-* *læ suæ territorio aliquo admissio verba fierent.*

Quamplurimarum gentium circumvicinarum, Domini Regis Angliæ Marini, in libello antiquitus publicè edito, seu Actione ab iis, simul cum Anglis, in Reginerum Grimbaldum Francicæ classis præfectum institutâ, recognitio. Etiam de implicata in ipsius defensione huiusmodi recognitione.

Alterum de plurimarum gentium Exterarum heic recognitione testimonium est Libellus ille seu Actio olim à plurimis simul gentibus instituta, quâ Maris circumflui dominos Regem Angliæ decessoresque eius esse uno professæ sunt ore, atque in iudicium deduxerunt eos qui jus illud temerè violârunt. Quod ut ritè capiatur, rem integram fusiùs enarrabimus. Exardescente inter Edwardum nostrum primum & Philippum Pulchrum Franciæ Reges bello, ita interdum pacto conventum est, ut libera nihilominus utrinque forent commercia, adeoque cum mercatoribus hinc illinc quibuscunque induciæ; quoad cetera, armis intereà utramque invicem gentem (ut assolebat) infestantibus. Singulares eiusmodi induciæ *Sufferentia guerra* a nuncupabatur; & flagrante aliàs bello, præficiantur ab utroque Principe, qui de rebus contra has inducias patratæ cognoscerent & *secundum legem Mercatoriam* b & *formam Sufferentia* iudicia exercerent. Elapsis aliquot annis (quibus interdum induciis huiusmodi locus erat, interdum nullus) Fedus anno Christi MCCCIII initum est. Is est Edwardi Regis tricesimus primus. Caput eiusdem federis primum est c ut non solùm invicem amici essent Reges ipsi, sed etiam ut alter alterius jura omnimoda tueretur contra alios quoscunque, exceptâ Ecclesiâ Romanâ, atque ex Regis Angliæ parte, Ioanne Duce Brabantia genero suo; ex parte verò Regis Franciæ, Alberto Rege Romanorum & Ioanne Comite Hannoniæ. Tertium autem eiusdem est caput (nam primi & tertii capitæ in libello illo seu Actione usus est singularis, ut infra patebit) Item il est accorde qe l'un ne receptera, ne sustendra, ne confortera, ne fera confort, ne aide as enemies de l'autre, ne soffrera qu' ils eient confort, secours, ne aide, soit de gent d'armes, ou de vitails, ou d'autres choses queles q' eles soient de ses terres ou de son poiar, mais adiondera sur peine de forfature de corps & d'avoir & empeschera a tot son poiar loiaument en bon foi qe les dits enemies ne soient rejeipts

a Rot. Claus. 25.

Ed. 1. in sched. annex. mem.

26. Rot. Aleman. 22.

Ed. 1. ad 31.

Ed. 1. & c.

b Rot. Pat.

26. Ed. 1.

part. 2.

mem. 24.

in dorso.

c Fedus

integrum

habetur in

Rot. Ale-

mannia,

31. Ed. 1.

mem. 2.

rescripts ne confortes es terres de sa seignurie ne de son poiar, ne q' ils en aient confort soccours ne aide soit des gents d'armes, des chevaux, d'armes, de vitailles, ou d'autres choses queles q' eles soient: Sensus est, Ut ex amicitia hac contracta, neuter eos, qui alteri hostes essent, omnino foveret, aut suis in territoriis opem eis subministrari ullatenus pateretur. Sopito ad hunc modum bello, quoniam non solum complures ortæ erant querelæ de iniuriis tam in Oceano apertiore, quam in mari nostro, induciarum (quas memoravimus) singularium tempore hinc inde admissis, verum & credendum erat alias eiusmodi, maximè ob inimicitias quibus Franciæ Rex & Comes Flandriæ tunc distraherentur, post fedus initum forsan orituras; idè constituti sunt ab utroque Principe cognitores qui hæc audirent deciderentque. Et ab Anglo a sub id tempus Robertus de **Burghershe** Comstabularius Castri Dorobornensis & Ioannes de **Banquell** Seneschallus Pontivi, Baraldus de **Bescas** & Arnaldus **Apquein** equites aurati; A Gallo Saquillius Dynasta, Mittonius Blanvillius, Bertrandus Iordanus & Guilielmus Ralaстанfius, equites item aurati. Ut scilicet cognoscerent (sic Angli diploma) *des enterprises, mesprises, & forfaites en Treve ou en Sufferance, entre nos & ledit roy de France, d'un part & d'autre, es costeres de la mer d'Engleterre & autres per decea, & au fin per devers Normandie & autres costeres de la mer per de la;* id est, de *Vsurpationibus, iniuriis & delictis tempore sive federis sive sufferentia, seu, induciarum ob commercii libertatem tantum à Nobis & dicto Francia Rege initarum, alterutrinque commissis, sive in oris Maris Anglicanis aliisve quibuscunque citerioribus, sive versus Normanniam, atque aliis, qua ulteriores sunt, Maris oris.* Binis autem diplomatis præficiabantur, quos memoravimus; ita ut alterum quatuor, quatuor itidem alterum, suo ab utroque rege pari nominato, complecteretur. Tempus utrorumque est dies Iunii ultimus, MCCCLII. Cognitoribus sive hisce sive aliis eiusmodi constitutis libellum conjunctim exhibent Prælatorum & Procerum Angliæ summi item Angliæ Admiralli, etiam & Civitatum oppidorumque per Angliam, totius denique gentis Anglicanæ aliarumque Regi Angliæ subditarum procuratores; quod ut fieri potuerit aliter atque ex ordinum omnium in publicis comitiis autoritate, ne intelligendum quidem est. Cum hisce itidem junguntur Procuratores gentium per totam fermè Europam maritimarum, veluti Genuensium, Catalaunorum, Hispanorum, Alemannorum, Zelandorum, Hollandorum, Frisiorum, Danorum & Norwegorum, præter

a Rot. Pat.

31. Ed. 1.

memb. 16.

ul. Iunii.

alios Imperio Romano-Germanico subiectos. Hi simul universi eo in libello actionem instituunt in Reginerum Grimbaldum, qui, flagrante bello inter Phillipum Regem Franciæ & Guidonem Flandriæ Comitem, Gallicæ classis præfectus, in Mari hoc Mercatores in Flandriam præternavigantes interceptos bonis spoliasset. Regem Angliæ & decessores eius, à tempore quod omnem memoriam excedit, citra controversiam, aiunt actores hi simul omnes, *ratione Regni sui Angliæ, supremo Maris Anglicani atque eiusdem insularum dominio ac imperio fuisse gavisos, præscribendo scilicet leges, statuta atque interdicta armorum naviumque alio ac mercatoris armamentis instructarum, cautiones exigendo, tutelam præbendo ubicunque opus esset, atque alia constituendo quacunque fuerint necessaria ad Pacem, Ius, & æquitatem conservandam inter omnimodas gentes tam externas quam in Imperio Anglicano comprehensas que per illud transferint. Supremam eisdem item fuisse atque esse tutelam merumque & mixtum imperium in jure dicundo secundum dictas leges, statuta, præscripta & interdicta, aliisque in rebus que ad summum imperium possint attingere in locis indicatis. Ad præfecturam Admirallorum à Regibus Angliæ constitui solitorum spectare jurisdictionem ex imperio eiusmodi exercendam. Dein capite, quod memoravimus, Federis nuper antè initii, primo, quo utriusque Regis jura invicem tuenda erant, adiecto, Grimbaldum accusant. Eum, aiunt, Magistrum esse Classis regis Franciæ. Appellare autem se Admirallum dicti Maris; eoque nomine constitutum fuisse se prætexere à Franciæ Rege, ratione belli in Flandros gerendi. Citra federis initii tempus & contra eiusdem vim ac mentem, Admirallatus officium in dicto mari iniuste eum occupasse & supra annum usurpasse ex Franciæ regis diplomatis autoritate; Anglos nimirum aliosque aliarum gentium tam mercatores quam alios per mare illud transeuntes interceptiendo, bonis eos carceri traditos spoliando, ea Regis sui ministris in portubus constitutis tradendo, ut quæ fisco applicanda. Atque cum hac à se sine iniuriâ gesta esse, tum Regis sui diplomatis autoritate, tum interdicto Regis Angliæ quod iuxta mentem capituli, quod diximus, federis tertii, per ditiones suas promulgaverat (Interdicto scilicet, quo vetitum est, Regis Franciæ inimicos in Angli ditione foveri opemve eis ferri) subnixum, in scriptis coram cognitoribus audacius asseruisse, atque ira se tueri voluisse. Fieri hoc totum in grave damnum & præjudicium tum Regis Angliæ, tum Prælatorum, Procerum, & ceterorum universorum, qui coniunctim, ut ostensum est, agebant. Petunt igitur simul omnes, ut custodiâ liberati, qui carceri ita traditi essent, reddita item bona nullo jure capta, jurisdictionem Admiralli Regis Angliæ (ad quem solum tam*

ex jure rerum ac loci, quàm personarum huiusmodi iurisdicção attinebat) subirent, atq; ut, ex Cognitorum sententiâ, Reginerus Grimbaldus ipse damna actoribus refarciret, si nimirum solvendo effer; sin minus, tunc ut ad idem faciendum damnaretur Rex Franciæ, qui eiusmodi præfecturæ codicillis eum donasset. Damnis autem refarcitis, tunc etiam ut Reginerus ob federis violationem pœnas daret, quales alios à simili facinore in posterum detertere possent. Quid dein fieret à cognitoribus, non satis liquet. Tanti fanè fuisse res videtur, ut pacto eam sopiri quàm in foro agitari satius forsan haberetur. Atqui intercè manifestius nihil est, quàm Regi Angliæ heic à vicinis gentibus fermè universis Marini domini ius idque avitum & longævâ præscriptione firmatum, diserte agnosci; adeoque ut, pro suo arbitrio, tutelam, leges limitesque navigantibus in hoc mari eoque quomodocunque utentibus dare posset, nec à vicinorum invicem inimiciis, jureve aliquo belli ad alios spectante, huiusmodi mutaretur jus aut minueretur, aliter ac quocunque alio in territorio eius ditionis. Atque observandum est, Flandros ipsos, quibuscum & Francis tunc intercesserant inimiciæ ac bellum, minimè in actione illâ focios fuisse, nec esse ritè potuisse. Nam ex federe jam dicto ab Anglo & Gallo inito, mutæ armorum operæ præstandæ erant invicem ad jura alterutrius tutanda. Mari igitur uti, ad Flandros hostes infestandos, ex federe Gallo est permissum. Non item ad eos intercipientos, qui ex aliis quibuscunque gentibus hâc transirent, aut ipsam Flandriam cum mercibus peterent. Et Paulus Æmylius ^a de hoc ipso tempore; *Gallus excidium Flandriæ minabatur. Anglus Flandros texit. Edvardus enim ita Franci Regis amicus erat, ut tamen Flandros everfos nollet.* Sic voluit Rex noster tum sui juris utpote tutor, tum summus navigationis aliorum moderator. Nec verò prætereundum est ipsum Grimbaldum, classis Franciæ heic præfectum, non solum ex diplomatis præfecturæ suæ sive Regis autoritate potestatem hanc in mari hoc arrogasse, sed expressim Regis Angliæ interdictum quod juxta tertium memorati federis caput emanarat, in partes itidem, ut eo se tueretur, perinde traxisse, ac si & ipse minimè sine indultu, quo, ex interdicti illius vi, se gaudere existimabat, jure officium illud Admirallatus in hoc mari se occupare potuisse simul agnovisset. Nimirum interdicto illo vetitum est, ne in Angli ditione (id est, *per my son poere*, quæ Grimbaldi verba fuere, ut in libello ipso infra exhibitò est videre) foverentur

^a De Gestis
Franc. lib.
8.

Franci hostes, eisve auxilium aliquod præberetur. Atque ita expressim interdicti vim objecerat Grimbaldus simul cum regis sui diplomate quo præficiebatur: ac si dixisset; hac potestate utor, eâ donatus quidem à Rege Francorum qui me classi & rebus suis maritimis etiam præfecit. Ceterum Rex præterea Angliæ, interdicto suo promulgato, vetuit ne cui in ditione sua Francorum hosti omnino succurreretur, juxta fedus inter Regem utrumque contractum. Ideoque, cum ego nec personas alias, nec res præter hostiles, saltem quæ in hostilibus sunt ex jure gentium interveniente, censenda (nam proculdubio id ab eo obtensum est; eos qui Flandris mercibus aliterve succurrerent, cuiuscunque essent gentis, velut hostes interceptiendos) in mari ceperim, satis me opinor eo defendi quod ipse Rex Angliæ edicto, juxta initum fedus, promulgato, nolit hostibus Franciæ in aliquâ ditionis suæ parte succursum. Unde nec hisce, quos in Mari cepi. Summa est, ne finxisse Grimbaldum ex marino aliquo Regis Francorum dominio Admirallatum suum potestatemve mandatam pependisse, sed omnino ex diplomatibus Regis sui, federis, atque Regis Angliæ interdicti vi. Quasi ex eo federe interdictoque ab Anglo palam concessum fuisset sibi nullam, durante eiusmodi federe interdictoque, fore iniuriam tametsi Franci qualescunque hostes in ditione sua, seu, quod idem heic est, in Mari suo à Franci ministris interciperentur. Certè nisi ita intelligas Grimbaldum, non video quamobrem interdictum illud cum regis sui diplomate, ut se tueretur, modo in libello ostenso, omnino conjungeret, aut de Ditione Regis Angliæ per quod interdictum illud promulgatum est, verba ibi fierent; cum de rebus in mari tantum gestis controversia oriretur. Si verò ita fuerit intelligendus, certè tunc is non solum non adversatus est avito in Mari Regis Angliæ juri, sed etiam idem satis agnovit, dum federis & interdicti accessione temporarium tantum eidem modum adiectum esse velle videtur. Adeo ut implicatam etiam tunc temporis Francorum ipsorum habeamus, in hoc eorum Admirallo, adstipulationem. Quomodo autem federis apices exponendi fuerint, locus heic non est differendi. Sed dominium Regum Angliæ Marinum in libello à tot gentibus recognitum tantum observamus. Etiam observatu sanè dignum est, sub eodem ipso tempore, scilicet paulò ante fedus initum, Anglum fidei professionem, quod Homagium appellant, nomine Ducatus & Aquitanæ, Pontivi comitatus, aliarumq; quas in Galliis possidebat provinciarum, Franco præsti-

*a Rot. Alemann. 30.
 & 31. Ed. 1.
 Du Tillet
 on le recueil des
 traites,
 &c. fol.
 40. b.*

præstitisse; hisce etiam, ex sententia Curiaë Parisiensis, prius exutum quandoque antea fuisse; etiam & sub centesimum qui præcesserat annum, Ioannem Regem Normanniæ deturbatum; atque eam tamen Anglum postmodum, idque ante federis & libelli huius editionis tempus, subinde infedisse. quæ omnia huc faciunt, ut animadvertamus, ubi de Maris Gallias & Britannias interlucentis usu ac imperio controversia, quam memoravimus, illustrissima orna est, plenumque eius dominium Regi Angliæ decessoribusque suis, titulo à tempore omnem memoriam excedente derivato, à tot gentibus est tributum, nullum interea omnino titulum sive ex Normanniæ sive ex Aquitaniæ possessionis jure, obtendi quo maris alicuius partis dominium ullatenus subniteretur, sed ex solo jure Anglicani imperii universim petiturum esse. Atque ex ipsa re palam videtur, ea de quibus in libello conquerebantur illæ gentes, ab illo classis Francicæ præfecto maximè in mari Francorum Flandrorumque litoribus, quæ invicem Hostica erant, proximante gesta fuisse. Certè mare totum, de quo loquuntur, Anglo subjacere uno aiunt ore, idque ex solo Imperii Anglicani jure. Nec tuebatur se Grimbaldu, sive Franciæ regis domini alicuius marini obtentu, sive præscriptionis qua Angli titulus innixus est, velut non secundum veritatem aut jus avitum enunciata depulsione; nec omnino prætexebat jus quod in mari illo Gallus contermino Angliæ reges haberent, id eis competere sive Normanniæ sive alius cuiuscunque Galliarum provinciæ nomine, veluti clientibus Regis Franciæ fiduciariis; quorum tamen omnium usus fuisset ei & commodus & perquam tempestivus, si ita se veritas habuisset. Unde haud parum firmatur item id quod supra disseruimus de adversi litoris, in Admiralli Angliæ summi præfecturæ seculorum recentiorum codicillis, nominibus pro Marini Regum Angliæ domini eiusque tutandæ provinciæ limitibus duntaxat sumendis. Quin & circa septennium ante libellum jam dictum cognitoribus editum, cum Francorum Rex ob iniurias aliquot atroces subditis suis in hoc mari ab Anglis illatas, Regem Angliæ (quæ fiduciarius erat ei cliens seu Vassallus ratione Aquitaniæ aliarumque provinciarum quas in Galliis obtinebat) velut iniuriarum non solum confcium, sed & fundum in jus voluit vocari, atque in Curia Parisiensi fisti; re fusiùs in citationis literis narratà, nihil eis interseruit ille quo marinum aliquod dominium, aut sibi omnino vellet arrogari aut Regi Angliæ minui; quod satis est videre apud Florilegum b qui

a Florilegus ann. 1293. b Thomas V. Valingham. ann. 1294. alii.

annalibus suis earum exemplar integrum attexit. Idem etiam de eodem tempore, *In illo, inquit a, tempore non erat Rex, neque lex Navis posita, sed quod quisque rapere, vel ferre valebat, hoc suum esse dicebat; Quod planè denotat ingentem quidem deprædandi mareque infestandi licentiam; ita nihilominus intelligendam, ut incomparabilis potentia Anglorum navalis, quæ regnum ex more maiorum marinum defenderet, in eadem interea (rege deprædationes suis, dum bellum flagrabat, indulgentissimè permittente) maximè designetur. Nam tum Francos tum Hispanos ubertim tunc temporis captos in mari ab Anglis memorat ipse Florilegus. Etiam & classem sive Francicam sive Normannicam navium ducentarum quæ per mare hoc Anglis diripiendis discurrerat, à sexaginta navibus Anglicis victam atque in Angliam deductam scribit sub id tempus Thomas b Walsinghamius. Et autor alius vetustus, rebus hisce coætaneus c, *Mense maii inquit, MCCXCIV mota est discordia inter nautas quinque Portuum Angliæ & nautas Franciæ, commissumque est navale prælium in quo Anglici cum c navibus ducentas naves Franciæ ceperunt, & fere omnes nautas Franciæ submerferunt seu occiderunt, propter quod Philippus Rex Franciæ Vasconiam à Rege Angliæ auferre conatus est. Alii de his eiusmodi alia; unde facile est ediscere quid illud Florilegi fuerit, nec Regem nec legem in illo tempore Nautis esse positam. Suis scilicet laxarat habenas Angliæ Rex, velut æquoris huius moderator, idque ut non solùm hostes, verùm etiam eos, qui hostibus quomodocunque succurrerent aliterve mari ac pro domini arbitrio uterentur, compescerent. De Flandrorum autem Dominii Regum Angliæ marini recognitione parili seorsim mox agimus; postquam libellum ipsum suo, id est, Normannico, idiomate è sacris Scriniis proximè ob oculos posuerimus.**

CAP. XXVIII.

Libelli superiore in Capite memorati, Exemplar & Autoritas.

IN arcis Londinensis archivo, ubi tabulæ publicæ annorum retrò amplius quadringentorum asservantur, fasciculus Membranarum habetur, quæ res aliquot ad tempora Henrici tertii, & Edwardorum primi & tertii spectantes complectuntur. Prima continet pactum inter Edwardum primum & Guillelmum Comitem Flandriæ de signis Navibus per mare hoc adhibendis, quibus facilius, unde essent

b Anno
1297.
c Ms.

essent dignosceretur. Intertextuntur dein tria libelli, quem diximus, sive autographa sive exemplaria eodem tempore conscripta. Nam singuli (ut videtur) gentium, quæ in agendo loci fuere, Procuratores sibi habebant libellos singulos, utcumque simul omnium nomine conceptos. Unde & unius tergo adscribitur *De Baiona*; quasi Bationensium libellus iste seorsum fuisset editus. Superiori autem cuiusque parti adjicitur *De Superioritate Maris Angliæ & Iure Officii Admirallatus in eodem*, uti etiam pacto quod diximus inter Regem & Flandriæ Comitem. Etiam illis verbis, in libellorum uno, adiungitur *retinendis & confirmandis*. Cunctis ævi, ad quod materies spectat, caractere planissimè exaratis. Nec de eorum fide quæstio ulla esse potest inveniendi, qui veteris scriptionis atque eiusmodi tabularum ignarus non est. Sensum sanè totum, etiam & verba jam antea partim reddidimus. Ipsi autem libelli in eorum exemplar, quemadmodum idiome tunc Gallicano seu Normannico conceptus est, operæpretium duximus subicere; quod ad hunc modum se habet.

A vous, Seigneurs, Auditeurs Deputez per les Rois d'Engleterre & de France, a redresser les damages faits as gentz de leur Roiaulme & des autres terres subgitz a leur seignuries, per mier & per terre, en temps de Pees & Treuves, monstrent les Procurors des Pralatz & Nobles, & del Admirall de la mier d'Engleterre, & des Comminalties des Citties, & des Villes, & des Marchaunz, Mariners, Messagiers, & Peleringes, & de tous autres du dit Roiaulme d'Engleterre & des autres terres subgits a la seignurie du dit Roy d'Engleterre & d'ailleurs, si come de la Marine de Genuie, Cateloigne, Espagne, Alemaigne, Seland, Hoyland, Frise, Denemarch, & Norway, & de plusieurs autres lieux del Empire, que come LES ROTES D'ENGLETERRE PAR RAISON DV DIT ROYALME, DV TEMPS D'ONT IL NY AD MEMOIRE DV CONTRAIRE, EVSENT ESTE EN PAISIBLE POSSESSION DE LA SOVEREIGNE SEIGNVRIE DE LA MIER D'ENGLETERRE ET DES ISLES ESTE AVNS EN YCELLE, par ordonnance & establisement des lois, estatutes, & defenses d'armes, & des vesseaux autrement garnies que vesseaux de Marchandise, & de seurte prendre & savegarde doner en tous cas que mestier serra, & par ordinance de tous autres faits necessaries a la garde des pees, droiture, & equite entre toute maniere des gentz, taunt d'autre seignurie come leur prope par illeque's passanz, & par soveraigne garde & tote manere de conifance & Iustice haute & basse sur les dites lois, estatuts, ordinances & defenses & par toutz autres faitz, queux a le gouvernement de soveraigne seignurie appartenir purront es lieux ayant ditz. Et A. de B.

Admirall

Admirall de la dite mier deputez per le Roy de Engleterre, & touz les autres Admiralls per meisme celui Roy d' Engleterre & ses Auncestres jadis Rois d' Engleterre, eussent este in paisible possession de la dite souverain garde ove la conissance & Iustice & touz les aultres apertenances avant dites (forspris en cas d' appell & de querele fait de eux à lour sovereigns Roys d' Engleterre de deffault de droit, ou de malvais jugement) & especialment par emphechement metere, & Iustice faire, seurte prendre de la pees de toute manere des gentz usauz armes en la dite mier, ou menans niefz aultrement apparallez ou garniez que n' appartenoit au nief Marchande, & en toutz aultres points en queux home peut aver reazonable cause de suspection vers eux de robbrie ou des autres mesfaits. Et come les Maistres de Neifs du dit Royalme d' Engleterre, en absence des dits Admiralls, eussent este en paisible possession de conuistre & jugger des touz faicts en la dite mier entre toute manere des gentz solonc les lois estatutz & les defenses & Custumes. Et come en le premier article de l' Alliance nadgairs faite entre les dits Roys, en les traitz sur la darrain pees de Paris, soient comprises les paroles que s'ensujent en un cedule annexe à yceste. (At non in schedula annexa, sed in eadē membrana descriptum est quod sequitur; unde non tam ipsos libellos, qui cognitoribus edebantur, quam sive formulas eorum archetypas sive exemplaria descripta hęc esse conjiciendum fortē est; uti etiam ex eo quod Admiralli Anglię nomen aliter ac per A. de B. non inferatur; quā prima elementa non sunt nominis alicuius tunc temporis Anglię Admiralli in sacris Scriniis reperti) Primierement il est traict & accord entre nous & les messagers & les procureurs susdits, en nom des dits Roys, que iceux Roys serront l'un à l'autre, desores en avant, bons, vrays, & loyaux amys, & eydans contre tout home (sauve l'Eglise de Rome) en tiele maniere que si ascun ou plusieurs quicunques ils fussent voloient depointier, empescher, ou troubler les dits royes es franchises, es liberties, privileges, es drois, es droitures, ou es custumes de eux & de leur royalmes, q'ils seront bons & loyaux amys & aydans contre tout home que puisse viure & morir à defendre gardir & maintenir les franchises, les liberties, les privileges, les droitures, & les custumes desusdites; Except pur le dit Roy d' Engleterre, Monsieur Iohan Duc de Braban en Brabant, & ses heirs descendans de lui & de la fille le roy d' Engleterre, & excepte pur le dite nostre seigneur le roy de France, l' excellent Prince Monsieur Aubert Roy d' Alemaigne & ces heirs royes d' Alemaigne, & Monsieur Iohan Count de Henau en Henau. Et que l' un ne serra en consail ne en aide ou l' autre perde vie, membre, estate ou honor; Monsieur Reyner Grimbaltz, Maistre de la Navie du dit Roy de France, que se dit estre Admiral de la dite Mier deputez per son seigneur avantdit per sa guerre contre les Flemminges, apres la dite alliance faite

faite & affirmée, contre la forme & la source de mesme alliance & l'extension de ceaux que la firent, l'office de Admiraulte en la dite Mier d'Engleterre, per commission du dit Roy de France, torcenonement emprist & usa un an & plus, en prenant les gentz & marchauts du Royaulme d'Engleterre & daillours per la dite mier passaunts ovesque leur biens, & les gens ainsi prises livere à la prison de son dit Seigneur le Roy de France, & leur biens & Marchandises à les Resceivors per mesme celui Roy de France à ceo deputez en les portes de son dit Royaulme come à lui forfaits & acquises, fist amesuer per son jugement & agard, & la prise & detenue des dits gentz ovelour dits biens & marchandises, & son dit jugement & agard sur la forfait de eaux & acquies, ait iustifie devant vos, Seigneurs Auditeurs, en escripts par my l'autorite de sa dite commission sur l'Admiraulte avantdire, per lui aussi usurpee, & per my un defence communement faite per le Roy d'Engleterre per my son poere (selon la forme de la tiers article de l'Alliance avant dite, que content les paroles dessuscripts) en requerant que de ceo il en fuisse quitz & absolutz, en grand damage & preiudice du dit Roy d'Engleterre & des Prelatz & Nobles & aultres dessusnommes, per quoi les dites procureurs en les noumes de leur ditz Seigneurs, à vous Seigneurs Auditors avant dits, prient que delivrance deune & hastive des dits gentz, ovesque leur biens & marchandises ainsi prises & deteneues faites estre faite al Admirall du dit Roy d'Engleterre à qui la conissance de ceo appartient de droit, si come dessus est dist, ainsi q'il saunz destorbance de vous & d'altri puisse de ceo conuistre & faire ceo que appartient à son office avant dit, & que le dit Monsieur Reyner soit condemne & destreint à faire deune satisfaction à tous le dits damages si avant come il pourra suffire, & in sa defaute son dit seigneur le Roy de France, per qi il estoit deputez al dit office, & que apres deune satisfaction faite as dites damages le dit Monsieur Reyner soit si duement puniz pur le blemissement de la dite alliance que la punicion de lui soit as aultres exemple pur temps avenir.

Haecenus libellus tot gentium Regum nostrorum imperium ac dominium marinum manifestè agnolcentium indeque sibi tutelam poscentium. De hac re in historiis sive Francorum, sive Anglorum, aliorumve mentionem non fieri mirum non est. Acta forensia raro satis in historias conjiciuntur. Sed ipso eodem tempore Grimbaldum illum classis Franciæ præfectum fuisse scimus ex Francorum historiâ. Paulus Æmylius .a. de Philippo Pulchro, *Sedecim trimemes, inquit, à Liguria mercede conduxit, præfecto Reginero Grimaldo. Is in Oceanum circumvectus, maritimam oram Flandria hosti infestam fecit.* 8. Idem ipse est Regimerius & Reginerus seu Reinerus Grimbaldus. Et apud Ligures clara est eius nominis familia. Sed quia exterius erat

a De Ge-
stis Fran-
corum lib.

*a De rebus
Gallicis
lib. 2.
b Chron.
Episcop.
Ultrasch.
& Comit.
Holland.
pag. 53.*

*c Recueil
des Trai-
tes &c.
fol. 40.*

*d Rot. 1
claus. 21.
Ed. 3. part.
1. mem. 25.
dors. Rot.
Francia
10. Hen. 8.
&c.*

& conductitius, ideo (ut videtur) à Ioanne Feronio in Admirallo-
rum Franciæ catalago præmittitur. Iohanni Tilio ^a *Roverius Gri-*
maldus inter classium præfectos apud Gallos vocatur. Is etiam est
Admiraldus Regis Franciæ, quem scribit Ioannes de Beka ^b præfui-
se trecentis & quinquaginta triremibus à Philippo Pulchro in sub-
sidium Hollandorum adversus Flandros anno MCCCIV missis.
Sunt etiam in Gallorum archivis quæ ad lites inter Anglum & Gal-
lum tunc ortas attinent. Et tamen in eis non reperitur (si Tilio fi-
des: qui tabularum eiusmodi publicarum indicem edidit) libellus
iste seu eiusdem aliquod exemplar, habetur tamen in eis diploma ip-
sum, quo ab Anglo tunc præficiabantur Cognitores, quales dixi-
mus, ad res contra fedus patratas decidendas. Illud ad hunc modum
à Tilio ^c designatur. *Pouvoir donè par le Roy Edovard à deux nommez &
accordez de sa part pour avec les deux eleuz de la part du dit Roy (Philippe)
d'enquerir & amender les forsaictes durant leur trefue, le dernier de Iuin
MCCCIII. Outrefor; layette Procuraciones, posse, & potestates Anglia; K.
Eundem habent diem & annum diplomata quibus Cognitores
constitutos ad hanc rem fuisse ex archivis nostris superius adnotavi-
mus. Neque obstat heic quod ad querelas de latrocinii injuriisque
aliis in mari ac terrâ invicem patrari à privatissimis decidendas ab
utriusque litoris Principibus cognitores, uti & à Regibus jam di-
ctis, pariter interdum ^d constituentur. Par inde in Mari jus
constituentium utriusque esse non melius elicitur, quàm alterum
alterius Terræ esse dominum partiarum. Et personarum, quæ
in jus vocandæ, maior ratio in eiusmodi cognitione habetur,
quàm qualiscunque Territoriorum dominii; quod scilicet aliunde
prorsus dignoscendum.*

C A P. XXIX.

*Dominii Regum Angliæ Marini in Flandrorum ad Edvvar-
dum secundum legatione, Recognitio.*

Hisce jam accedat Flandrorum adstipulatio & ultronea profes-
sio in Parlamentariis Angliæ Comitibus sub Edwardo secundo
Rege. Dum Roberti Comitis Flandriæ Legati de rebus in mari
raptis querebantur, Regis Angliæ opem implorantes, raptas esse
non semel dicebant supra mare Anglicanum versùs partes de **Crau-**
den intra potestatem Regis Angliæ, atque in Angliam adductas;
ad Regem autem Angliæ pertinere criminis cognitionem pro eo
quòd.

quod ipse est dominus dicti Maris, & depredatio predicta facta fuit supra a Rot. Pat. 14. Ed. 2. part. 2. mem. 26. in dorso.
 predictum Mare infra potestatem suam. Quæ sunt tabularum publicarum verba. Sed eas, quantum ad hanc rem spectat, integras a
 adjicimus.

Memorandum quod cum super dampnis hominibus de regno Angliæ per homines de potestate Comitum Flandria, & Flandrensibus per homines de regno predicto, à tempore quo dictus noster Rex regni sui gubernacula suscepit hinc inde illatis, amicabilem reformandis inter Consilium dicti domini Regis & Nuncios dicti Comitum in Angliam ex causâ predictâ pluries missos, plures tractatus habiti fuissent, qui propter aliqua impedimenta, quæ evenerunt, effectum optatum non sortiebantur; tandem in parlamento dicti domini nostri Regis in Octavis sancti Michaelis, anno regni sui quarto decimo apud Westmonasterium convocato, quidam nuncii dicti Comitum venerunt ad tractandum super dampnis predictis in formâ predictâ reformandis. Et cum dicti nuncii ad tractandum de novo super huiusmodi dampnis per dictum dominum nostrum Regem admissi fuissent, ipsi nuncii, prout alii nuncii prefati Comitum, in tractatibus supradictis, inter cetera quæ requirebant, ante omnia supplicabant, ut dictus dominus Rex ad sectam suam de potestate sua Regia inquiri & Iustitiam faceret de quadam depredatione quibusdam hominibus de Flandriâ nuper de vinis & aliis diversis mercimoniis suis supra mare Anglicanum, versus partes de Crauden infra potestatem dicti domini nostri Regis per homines de regno Angliæ (ut dicebant) facta; asserentes quod vina & mercimonia predicta eisdem Flandrensibus deperata, adducta fuerunt infra regnum & potestatem dicti domini Regis, & quod ad ipsum Regem pertinuit sic facere pro eo quod IPSE EST DOMINVS DICTI MARIS & depredatio predicta facta fuit supra dictum mare infra potestatem suam. Tandem in eodem Parlamento habito super præmissis cum Prelatis, Comitibus, Baronibus & aliis proceribus dicti regni ibidem existentibus tractatu diligenti, de consilio eorundem concordatum fuit per dictum dominum Regem, quod, pro bono pacis inter subditos terrarum Angliæ & Flandriæ conservando dictus dominus Rex ex potestate suâ regiâ illa vice de bonis supra dictum mare Anglicanum versus dictum locum de Crauden deperatis & infra dictum regnum adductis in locis ubi malefactores cum bonis sic deperatis ad dictam terram Angliæ de venerant, per Iustitios suos inquiri, & eandem depredationem secundum legem & rationem audiri faciat & terminari; & quod domini Navium, quæ dictæ depredationi interfuerunt, & alii, qui depredatores illos cum bonis sic deperatis in toto vel in parte scienter receptarunt, inde onerentur & puniantur sicut participes depredationis supradictæ.

Ita Tabula illæ publicæ. Atque cōdicillis regis mandata est per provincias plerasque maritimas iurisdictione cognitoribus, qui damna rescircari facerent. Quoniam autem, præter fluminum ostia; quamplurimi sunt in adversis oris (maximè in Zelandicis; & sunt etiam in litoribus aliis vicinis) sinuosi Maris intermeantis flexus, quibus variatim ita intexitur Terra ut fieri commodè nequeat quin eadem cum terra sic intexta ditione contineatur, ut corpus unicum, Mare itidem intermeans, quod non aliter fere atque flumen seu torrens non rarò ibi tum ripas disterninat tum portus facit; idèd mentio etiam interdum fit intermeantis huiusmodi maris ut eius quod censetur *intra iurisdictionem & flumen seu fluctum* Maris regionum adversarum; veluti *Maris Flandria*, seu (quemadmodum legitur in vetustis schedis ^a quæ ductus archetypus literarum Henrici regis quinti tum ad Comitem Carolesii, tum ad decuriones Ipræ, Gandavi ac Brugarum præ se ferunt) *deins la iurisdiction & l'estrem de la meer de Flandres*, quod idem sonat. Nam demò mari sic intermeante aut veluti portus vicem præ litore adverso supplente, quod reliquum est, seu Oceanus adversas illas regiones & Angliam interluens Anglicani juris, juxta ea quæ superius ostensa sunt, semper est habitus. Unde & planè somnio futilius est quod habet scriptor nuperus, ubi per portus Mardicii Navale dudum instauratum, *Britannici freti* (hoc de quo loquimur innuens) *Imperium Hispaniarum Regi restitutum vidisse se* ^b scribit. Et de Exterarum vicinarumque Gentium, quarum maximè interesse potuit, sententiâ atque recognitione Marini Regum nostrorum dominii, hæctenus.

^a Ms. in
biblioth.
Cotton. 3.
Hen. 5.

^b *Iacobus
Chiffle-
rius* in E-
pist. dedi-
catoria ad
Comitem
de Oliua-
res, Portui
Iccio præ-
fixa.

C A P. XXX.

*De Regis Magnæ Britannia in Mari Hibernico & quod occi-
duum est, dominio seorsim agitur.*

DE Anglicano mari, seu Britannico quod sacri Angliæ patrimonii pars est, generatim, sed maximè quâ sive Orientale est sive Australe, jam dictum est. De Occiduo, etiam Scotico & Septentrionali, toto denique, quod est reliquum, Britannico restat ut dicamus. Occidui nemo non videt partem Angliæ præiacentem intelligi in libello illo cognitoribus à Regibus Angliæ & Franciæ ante trecentis triginta amplius annos à tot gentibus oblato, ubi *le Mer d'Engleterre* seu *Mare Anglicanum* toties occurrit, quàm in regio
diplo-

diplomate superius allato, quo Reges nostri Domini Maris Anglicani circumquaque indigetantur; ut quod ex Bractonio, de Exculatone forensi eius qui in Hibernia fuerit, habetur ^a, atque id genus cetera huc in supra allatis facientia prætereamus. Etiam & insulas, quotquot in vicino hoc mari, Britannicas dictas passim legimus, (ut sub initium huius libri monitum est,) perinde ac si freta interfluentia, eas non aliter, atque flumina aut aquarum diverticula ripas, à Magnâ Britannîâ disjungerent, velut eiusdem *imppias* seu *fragmenta*. Quo indicatur ipsa freta cum insulis, ut flumina cum ripis, territorii Britannici partem esse censendam. Atque huc imprimis spectat item illud in libello toties memorato, scilicet *par raison du Royaume d'Angleterre*, seu *ratione regni Anglicani* dominos fuisse semper Reges Angliæ tum Maris Anglicani (seu Britannici quâ Angliæ prætenditur) tum Insularum in eo positarum. Unde Mona insula (Mannia vulgò dicta) quæ inter Boreales Angliæ & Hiberniæ partes medio libramine (quæ verba sunt Giraldi Cambrensis) porrigitur in hoc mari, inter continentes (si quid video) Angliæ provincias antiquitus numerata est, ut Vectis, ut Lundæia, ut quæ sunt id genus aliæ. Neque enim aliud intellexisse videntur veteres illi, qui ortâ controversiâ, utri circumstipantium insularum, Angliæ seu Britannîæ majori an Hiberniæ, jure hæc insula in maris interfluentis medio posita debuerit applicari, ad hunc modum litem terminabant. Venenosos vermes advehunt. Hos cum Insulam hanc admittere & fovere, uti Angliam & Britannîæ magnæ partem reliquam, Hiberniam contra eos necare observassent, *Britannia eam* (ita Giraldus Cambrensis ^b qui sub Henrico I floruit) *applicandam communis omnium censura dictavit*. Nam si aut Hiberniæ aut Angliæ territorium, quâ agro, quâ Mari constaret, aded censuissent à Mona hac disjunctum, ut quod interiacet Maris id aut omnium hominum necessariò esse commune, aut aliis quàm sive Hiberniæ sive Britannîæ regibus vetere jure subjacuisse existimassent, satis ridiculam sanè agitasse videntur controversiam. Nam alia non potuit esse, puto, quæstio, quàm ea quæ de finibus est Angliæ seu Britannîæ magnæ, & Hiberniæ. Quæstionem autem de finibus inter vicinos dominos locum habere posse, ubi territoria utrorumque non sunt continua aut contigua, non intelligo. Si via publica intervenit, vel flumen publicum, quod ad neutrum vicinorum dominorum spectat, finium agundorum agi non posse, rectè docuit ^c Paulus. Et sanè postquam Quintus Fabius Labeo arbiter

^a Cap. 24.

^b Topogr.
Hibernia
Dist. 2.
cap. 15.

^c L. 4. §. 11.
L. 5. & 6. ff.
tit. Finiū
Regundorum.

*a Cicero.
de Officiis
lib. 2.*

Nolanis & Neapolitanis de Finibus agri à Senatu datus *a*, utrisque separatim regredi ita callidè persuaserat, ut in medio aliquantum agri relinqueretur, quod populo Romano ipse adiudicavit, neutriquam inter eos de huius agri finibus quæstio ampliùs oriri potuit. Quippe inter quos defuit esse confinium. Sed cum populo Romano postea (si quæ oriretur) erat utrisque agendum. Aliter sentientium non est de quæstione illà utri terrarum applicari de jure deberit Mona; inde potissimùm natà, quodd media Hibernici & Britannici juris territoria interiaceret, & ad ipsorum confinium. Nam ex argumento ab ipsius soli duntaxat naturà deducto, sine civili domini ratione (cuius mensuram tamen, velut Decisioni sortem, volebant heic esse ipsam soli naturam) non magis applicari debuerat sive Britannicæ sive Hibernicæ, quàm Norwegicæ, Hispanicæ, aut Gallicæ, ubi perinde ac in Britannia venenosa animalia nutriri nemo dubitat. Angliæ igitur seu Britannicæ applicari in decisione illà vetere est Britannico territorio ita continenter adjici ut verè & civiliter dici possit Mona provincia seu territorium Angliæ seu Britannicæ continens; cùm nempe Anglicanum territorium ita usque in occiduas eius partes (eo quod in Occidentem ab ipso confinio vergit, ad Hiberniam spectante) perpetuò per hoc Mare protendatur. Et temerè nimis Elizabethæ Reginæ legatis excidit in dissertatione *b* cum legatis Danicis de liberà navigatione & piscatione in Mari Norwegico, Bremæ habità; *Reges Angliæ navigationem & piscationem in mari Hibernico inter Angliam & Hiberniam nunquam prohibuisse*, ac si inde probari voluissent nec piscationem navigationemve inter Islandiam & Norwegiam à Dano prohibendam, quoniam neutri Maris domini, sed pari jure litora tantùm utrinque possedissent. Sed & alia non minùs temerè de maris communione ibi dicta sunt, ut antè advertimus. De navigatione & piscatione in mari Norwegico, mox plura. Cæterùm ut ratio ex necessarià maris communione petita perperam in Legationis illius dissertatione usurpata est, ita nec verum est id quod de mari Hibernico excidit. Scimus enim non solum dynastas maritimos olim perduelles jus regium pluribus in Hibernicæ locis usurpantes, ob ipsam piscandi licentiam ab exteris vectigalia gravia exegisse, verùm etiam sanctione Parlamentaria *c* diserte fuisse cautum, ne quis exterius in mari Hibernico piscaretur, nisi impetratà priùs à Prorege, aliove Regis Angliæ Legato seu Magistratu ad hanc rem legitimo venià; etiam ut exteri pro quâlibet navè piscatoriâ xii doliorum aut plu-

b 1602. A.
pud G.
Camden.
in Annal.
tom. 2. pag.
273. edit.
Lond.

c Stat. Hibernic. 5.
Ed. 4. c. 6.

plurium, præstarent quotannis tredecim solidos & quatuor denarios, & pro qualibet navi minore solidos binos; ipsis navibus, armamentis, bonisque cunctis fisco applicandis, si fortè præstationem hujusmodi seu hoc æquoris regnatoris imperium, detrectarent. Sed integrum hæc de re sancitum, è quo receptissimam ordinum omnium Hiberniæ de regio heic jure sententiam ediscamus, intersero. Item at the requeste of the Commons / that where divers vessells of other landes fro one daie to other goynge to fishe amongst the Kings Irish enemies in divers partes of this sayd land by which the Kinges said enemies bee greatche abbandced and strengthened aswell in bitualles / harneps / armoz / as by divers other necessities / also great tributes of monep giben by everp of the said vesselles to the said enemies from day to day to the great augmentation of their power and force against the Kings honoz and wealth / and utter distruction of this said land / thereupon the premisses considered / it is enacted and ordeined by auctorite of the said Parliament / that no manner vessell of other landes shall bee no time noz season of the yeere from henceforth / from the feast of the Nativity of our Lord Iesus Christe next comming / go in no part of the said land betwix the said Irish enemies to no manner fishing without one speciall licence of the Lieutenant / his deputy or Justice of the land for the tyme being / or licence of another person having the Kings power to graunt such licence / upon paine of forfaiture of the shippe and goods to the King. And that whatsoever persons or person that find or impeche any of the said vessells / rumpants or forfaiters against this act by the auctorite of the same / it bee lawful to them so making any claime in behalfe of the King / and approving the said forfeitures by any of the said vessells to be made / that the King shall have thone moiety of the said forfeiture / and the saide persons or person shall have thoter without any impeachment / and that all manner vessells of other landes comming in the said land of Irelanda fishing / being of the burden of twelue tunnes or lesse / haveing one Drouer or boate / everp of them to paye for the maintenance of the Kings warres there xiii. s. iiii. d. by the prev. And all other small vessells as scarfes or boates / not haveing Drouer noz lighter being within the said burden of twelue tunnes / everp of them shall paye twoe shillings going a fishing in the like maner. Prohibited alwayes that no vessell spshing in the North parte of Wicklo /

be

be charged by reason of this act; and that the Lieutenant / his deputy or Justice of the land for the time being / shall have the foresaid summes and duties of mony so paid to be imployed in the Kings warres for the defence of the said land / and that the Customers and Collectors of the same summes shall account before the said Justice / Lieutenant / or Deputy for the time being / or such Auditors that shall be for the same appointed by the King or them / and not before the Barons of the Exchequer in the said land; and that none of the said vessels so coming from other parts in the said land shall not depart out of the said land / till every of them pay their said duties upon pain of forfeiture of the vessels and goods the Kinge. Sensus supra redditur. Sunt etiam qui asserunt à Mariâ Reginâ nostrâ Hispan-

a Gerard.
Malinius
in lege
Mercato-
ria c. 35.
pag. 189.
b Edict. 7.
Iacobi 6.
Martii.

c Hist. Ec-
cles. lib. 2.
cap. 9.

d Chron.
Regum
Mannie
pag. 840.

veniam ad annos xxi impetrâsse a piscandi in Septentrionaliore Mari Hibernico, atque inde proventum mille librarum annum Fisco Hibernico auctum. Certè & edicto vetuit Iacobus magnæ Britanniae Rex ne quis exterus, non impetratâ prius veniâ in Mari hoc Hibernico piscaretur. Quætionem autem illam de Monâ insulâ, utcumque à Giraldo (qui sub Henrico II scripsit) memoratam, ortam nihilominus existimandum est seculis Anglo-saxonum vetustioribus, cum nempe quicquid Hiberniam & Britanniam utriusque, aut Hiberniae Regibus aut Britanniae parebat, id est cum utrisque sua seorsim erant in hoc mari territoria de quorum finibus ambigebatur. Certè Edwinus Rex Northumbrorum, seu potius omnium Anglo-saxonum potentissimus, sub annum à Christo nato DCXXX Mevanias insulas imperio subiugavit Anglorum. quod scribit Beda c. Id est tum Mevaniam quam Angleseiam vocamus, tum alteram quæ Mona est de qua sumus locuti. Citeriore autem Anglo-saxonici imperii ævo, Norwegi seu Dani, quorum latrociniis frequentioribus mare & hoc & boreale habebatur infestissimum, & hanc insulam & Hebridas involabant easque ducentos ferme annos obtinuerunt. Adeo ut neque ad Hiberniam neque ad Britanniam interea potuerit civiliter applicari hæc Mona. Eius autem Reges, tam vicini Maris quàm Insulæ dominos tunc fuisse elicitur ex eorum Annalibus, ubi Godredum, cognomine Croban, Monæ Regem comperimus sub anno salutis MLXVI subiugasse d sibi Dubliniam & magnam partem de Lannister. Scotos verò ita perdomuisse, ut nullus, qui fabricaret navem, ausus esset plures quàm tres clavos inferere. Modum igitur ac legem rebus vicinorum navalibus præscripsit; quod aliud non est, quàm ipso Maris dominio gaudere, ut in jam dictis est ostensum.

Atque

Atque hinc forsan est, quòd vetustiora Regum Monæ insignia fuerit Navis cum velo complicato, adiecto titulo *Rex Mannia & Insularum*; ut ex sigillis eorum observat Camdenus ^a. Nam recentiora sunt illa, tres tibie humanæ, quæ passim obviæ. Postea verò, subacta ab Henrico II & Ioanne Regibus Hiberniæ, atque Reginaldo Rege Manniæ in Ioannis Regis potestatem ^b redacta (cùm numerosissimâ classe hoc mare occupabat Anglus) non est cur omnino dubitemus quin in Angli etiam imperium circumvicinum simul Mare reciperetur. Neque enim eo in ævo sui juris erat Rex Monæ. Sed subiugatus, solenni fidei professione præstita (quam Homagium vocant) in clientelam regis Angliæ concessit. Ceterum & Scottorum imperio paulò post adiecit eam Alexander III Scotiæ Rex ^c præfectumque imposuit, qui quoties opus esset cum tredecim tremibus ac quingentis classiariis subsidio ei foret. Hebridæ item, pulsas Norvvegis, reciperavit & ad posteros transmisit. Dein rediit iterum ad Anglos Mona. Atque ii diu Hiberniæ cum eâ & territorio illo Marino potiti sunt. Septentrionalem autem huius occidui Maris partem, Hebridum & Scotiæ Reges, postquam Norvvegos Maris heic dominos expulissent, obtinuerunt. Atque hinc est quòd, ut Scotia, Anglia, Mona hæc, Hebrides, & Hibernia præter ceteras quæ adjacent insulas, ita etiam ipse Oceanus Vergivius & Deucaledonius occidentuam Scotiam pulsans, atq; has flexibus sinuosis intermeans regis Magnæ Britanniæ avitum patrimonium nunc sit simul censendū.

Quinimò in aperti huius & immensi Oceani parte occidentalior, aliud est regis Magnæ Britanniæ jus, idque latissimè & per Americanum litus porrectum. Cùm Elizabethæ reginæ auspiciis Humfredus Gilbertus, vir equestri dignitate, in Novum Orbem coloniam deducebat, ut simul etiam terras aliquot Imperio Anglicano jure subiacentes in oris Septentrionalis Americæ orientalibus reciperaret; inducebatur ab eo, velut à procuratore, Regina in possessionem perpetuò sibi posterisque retinendam tum portus D. Iohannis dicti (qui in Insula est, quam *Baccalaos* vocant) tum universi tam Maris quam Telluris spatium ^d c milliaria circumquaque occupantis. Solenni dein ritu Anglicano, quo prædiorum dominium transfertur, tradito nimirum ei ramulo & cespite, novum hoc regnum, ut reginæ beneficiarius accepit. Neque sanè necesse erat ut aliter possessionem (unde reginæ & Posterorum dominium hoc natum) adipisceretur. Haud enim est exigendum, ut, qui *fundum possidere velit, omnes glebas circumambulet* (quod bene monet

^a *Brisannia*, pag. 847.

^b *Cronic. Mannia anno 1210.*

^c *Rot. cart. 14.*

^d *Iohan. R. mem. 1. in dorso.*

^e *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^f *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^g *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^h *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

ⁱ *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^j *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^k *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^l *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^m *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

ⁿ *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^o *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^p *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^q *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^r *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^s *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

^t *Hæstor. Boëtius Hist. Scot. lib. 13.*

a De con- Paulus) *sed sufficit quamlibet partem eius fundi introire, dum mente*
 ditionibus & cogitatione hac sit, uti fundum usque ad terminum velit possidere. Quod
 Agrorum. b Diplo- tam ad Maria, quam ad Tellurem nondum occupatam attinere po-
 ma, quo rest. Aded ut quemadmodum Siculus Flaccus ^a de agris occupa-
 ad explo- toriis, Terra, inquit, *nec tantum occupaverunt quod colere potuissent, sed*
 randas quantum in spe colendi reservare, simile etiam de Mari ita occupato di-
 terras, ci queat. Quantum in spe utendifruendi reservatum est, & fini-
 nondum tione designatum. Nec forsan initia vastissimi Maris huius Ameri-
 cognitae, cani dominii adquisitæ à Gilberto possessioni debentur. Instauratione
 & Impe- rit potius, & Regium Ius heic dilatavit. Nam & à Sebastiano Ca-
 rio Angli- borio ^b, sub Henrico septimo, Anglicano imperio Insula illa, *Bac-*
 cano ac- calaos dicta, adiecta est. Et postea inolevisse morem constat, ut Mi-
 quiren- nistris aliqui Præfecti Regiæ classis, seu Admiralli Angliæ summi
 das, mil- (cuius in provincia sunt Maria omnia, Regi Angliæ & Hiberniæ,
 fus est, quæ Angliæ & Hiberniæ, subdita) à piscantibus etiam in hoc mari
 habetur in Rot. vectigalia exigerent; quod Regii seu Præficientis dominii symbo-
 Franc. 12. lum (puto) erat expressissimum. Sed ne eiusmodi vectigalia in pis-
 Hen. 7. catorum detrimentum ampliùs præstarentur, Comitiorum lege sub
 c Stat. 2. Edwardo Rege VI cautum ^c est. Quantum Maris coloniæ no-
 & 3. Ed. 6. strates in Americam nuper deductæ sibi occupaverint, nondum sa-
 cap. 6. tis exploratum habeo.

C A P. XXXI.

De Regis Magnæ Britannia dominio in mari Scotico, Orien-
 tali maximè & Septentrionali.

QVæ suprà subinde occurrunt ex Iacobi Magnæ Britannia Re-
 gis edicto ^d de Piscationis prohibitione, æquè ad Maria Scoti-
 ca circumquaque fusa attinent; unde & possessionem horum Mari-
 num & avitum dominium retentum agnoscas. Interdictum scilicet
 est exteris, maribus in hisce, piscari; licentiâ priùs Edinburgi non
 impetratâ. Et in Scoticis sanctionibus Parlamentaariis non tam con-
 duntur Novæ, quàm instaurantur veteres leges, quibus cautum est
 that all manner of fischeres/ that occupies the sea and vther
 res persons quhat sumeuer that happenis to slay hering
 or quihite fish upon the coast/or within the Fles or out with
 the samen within the Frithes bying them to free ports etc.
 id est, ut piscatores ^e qualescunque mari utentes, aliique omnes qui baleces
 aut asellos in oris Scoticis, aut intra insulas aut extra eas intra æstuaria cepe-
 rint, eos in portus liberos inferant &c. ubi vaneant civibus eiusdem reg-
 ni,

^e Parlam.
 4. Iacobi
 R. 6. cap.
 60. &
 Parlam. 6.
 eiusdem
 cap. 86.

^d Edict. 7.
 Iacobi R.
 Martii 6.

nl, quhairbp his Maiesties customes be not defrauded/and his hieneſſe lieges not frustrat of the Commoditie appoin- ted to the be God under the paine of confiscation and tynsell of the beschelles of them that cumes in the contrait here of and escheitring of al their movable guddes to our soverai- ne Lordſ use/ id est, ita ut nec vectigalibus suis Rex fraudetur, nec sub- diti eius Maris usufructu à Numine ipsiſ praestituto careant, sub pena confisca- tionis perditionisve tum ipsarum navium eorum qui contra venerint tum bo- norum nobilium omnium, adeò ut patrimonio regio applicentur. Ita ut ex singulari in Mari ipſo jure, usufructus hinc vendicetur. Aliter ſa- nè non magis siye ad Regem Scotiæ siye ad subditos ejus, quàm ad alium quemcunque jure usufructus ille attineret. Quin de piscato- ribus universis, non Scotis magis quàm exteris, fertur lex. Utpote ab ordinibus cunctis illius regni, qui jus tum regium tum suum (regio scilicet subiectum) à maioribus seu ex possessione atque imperio diutino, ita didicerant, ut dubitandi locus restaret ea de re nullus. Et de Piscatione in Orientali Scotiæ mari Iurisconsultus Scotus verba faciens, Non possum, inquit a, praterire quòd ante seculum hoc post cruentissimam ex occasionibus maritimis discordiam inter Scotos Ba- tavorque, res in hunc modum composita fuit, ut Batavi in posterum abstine- rent ab oris Scoticis ad octuaginta saltem milliaria. Et si forte vi ventorum in propinquum deferrentur, vectigal certum ante regressum ad Abredonia portum penderent, ubi turris hac aliisque de causis exstructa fuit; id quod Ba- tavi bona fide maiorum nostrorum memorià usque praestiterunt, donec per frequentioria domi dissidia vectigal hoc cum juribus aliis commodisque com- pluribus, partim gubernatorum negligentia, partimque Batavorum audacia evanuerunt. Ita ex federe, termini exterorum piscationi olim in hoc Mari praescripti. Septentrionalius autem, quod Scotiæ obiacet, Mare Norwegis & Danis insularum ibi dominis olim fermè pare- bat. Unde & Gothice Orcadum incolæ etiamnum loquuntur. In- sulas eo in Mari xxxi tenuit ante annos cccclx Rex insula- rum dictus, tali tributo de rege Northvegia, quod quando Rex innovatur, Rex insularum dat ei decem Marcas Auri, nec aliquid facit ei in tota vita sua, nisi iterum alius Rex ordinetur in Northvegia, quod scribit Robertus de b Monte. Et de his Giraldus Cambrensis, In Boreali Oceano, ait c, trans Vltoniam & Galvvediam sunt insula varia, scilicet Orcades & Inchades (seu Leucades, quas Hebrides esse volunt aliqui) & alia multa quarum fe- rè omnium dominium & subiectionem Norvvegienses obtinuerunt. Licet e- nim aliis regionibus longè propinquius adiaceant, Gens magis tamen ista scru- tatrix

a Guil.
Vveluvu-
dus de Do-
minio Ma-
ris c. 3.

b In Ap-
pend. ad
Sigebert.
Gemblac.
ann. 1167.
c Topogr.
Hibernia
dist. 2. c. 11.

*tatrix Oceani pra omni genere piraticam vitam ducere solet. Vnde & omnes eorum expeditiones & bella navali certamine fiunt. Hæc scripsit ille sub Henrico II. Aded ut interdum appendices illæ Regni Britanniarum Marinæ, Septentrionalibus in oris, ab exteris invaderentur. Hinc etiam Ordericus Vitalis * de Magno Olavi Filio Rege Norvvegorum; Magnam potentiam in insulis Oceani habebat, quod ad Guillelmi secundi Regis Angliæ tempora spectat. Idem etiam Ordericus, Orcades, inquit, & Finlanda, Islanda quoque & Groenlanda ultra quam ad Septentrionem terra non reperitur, aliaque plures usque in Gothlandiam Regi Norvicorum (ita Norvvegos appellat ille) subiunguntur & de toto orbe divitiæ navigio illuc advehuntur. Sic Norvvegorum olim tam in vicino hoc Scotiæ mari, quàm apertiori, imperium luculenter habemus designatum. Postmodum verò cum inter Alexandrum Scotiæ Regem, tertium, & Magnum Norvvegiæ, quartum uti & inter Robertum Brusium Regem Scotiæ & Haquinum Norvvegiæ, pacta inita erant de his insulis, ut ad Scotorum imperium pertinerent; fieri nequivit, quin dominii maritimi, quod circumvicinum Norvvego hæc fuit, simul cessio accederet. Possidebat tamen plerunque Norvvegos; & postea junctis Norvvegiæ & Daniæ regnis, Danus; usque dum Christiernus primus Norvvegiæ & Daniæ Rex, cum Margaretam filiam in uxorem traderet Iacobo tertio Scotiæ Regi, insulis hisce prorsus renunciaverit, eiusque suum omne tum in Orcadibus tum in Zetlandiis insulis ceterisque citerioris partis maris Hyperborei in generum atque successores circa annum salutis M C D L X transtulerit. Qua de re, ipsa Ioannes Ferrerii, Pedemontani quidem, sed cui suppellex historica ab Henrico **Sainclair** Episcopo Rossensi ex Archivis Scotiæ subministrata, est, verba adjicio. In mari præterea Deucalidonico, ad Circium & Boream, sunt Orcadum insula, proximè ad litus Scoticum sita, numero 28 hodie tantum habitata; atque supra Orcades ad centum milliaria & amplius Norvvegiam versus reperiuntur Zetlandia numero 18, quæ hodie ab hominibus incoluntur & Scotiæ Regi parent; de quibus magna fuit prioribus seculis inter Scotos & Danos contentio, possessore tamen Dano. Has omnes Christiernus Danorum Rex, novi matrimonii gratia, Iacobo Scotorum regi, cum Margareta filia possidendas pacifice tradiderat, quousque vel ipse, vel posterius eius dotis nomine quinquaginta millia florenorum Rhenensium nondum dissolutorum regi Scoto vel successoribus suis persolvant. Sic enim nos ipsi vidimus & legimus in Matrimonii domina Margareta Danorum regis filia tabulis cum Iacobo eius nominis tertio*

Scoto-

a Histor.
Ecclesiast.
lib. 10.
pag. 767.

b Ex tabulis Publicis,
Ferrerius in Appendice Hist.
Hæctoris Boetii subiuncta
pag. 88.
c Munst.
Cosmogr.
lib. 2. &
Guil. Cæden. in Insulis Brit.
pag. 849.

Scotorum rege confectis & utrisque regni sigillis decenter consignatis, anno Dom. 1468. &c. Postea verò quum Domina Margareta regina peperisset filium suum primogenitum Iacobum Scotia Principem, Rex Danus facunditati filia sue congratulaturus, in perpetuum renunciavit juri suo de insulis maris Dencalidonici, nempe Orcadibus, Zerlandiis & aliis quas sub hypotheca in matrimonio filia regi Scotia cum ea tradiderat. Huius renuntiationis tabulas in archivis Scotorum principum asservari audio. Atque ita demum insulæ istæ marisque huius Imperium ad Scotiæ reges rediit, quo etiamnum gaudent. Domini etiam atram in a *Parlam.* hoc mari habent reges Scotiæ, nempe imperata piscatoribus, 6. *Maria* pro ipsa piscatione, vectigalia, de quibus obiter in sanctionibus a *Regina* corum Parlamentariis. *Scot. c. 54.*

C A P. XXXII.

De Iure, quod Regi Magnæ Britannia, in vasto & aperto Septentrionis Mari, competit. Et Conclusio.

DE viciniore Mari, quod Scotorum territorium est, capite egimus superiore. Sed verò nec prætermittendum est heic Mare illud, quod in Septentrionem latissimè panditur Frislandiam, Islandiam alias item insulas Dani Norwegive imperio subiectas alluens. Nam etiam & hoc Britanno tribuerunt aliqui. Albericus Gentilis ad Illud Taciti ^b, Britannia septentrionalia nullis contra terris, ^b *In vita Iulii Agricola.* vasto atque aperto Mari pulsatur; vides, inquit ^c, quam protendatur ^c *In Ad-vocat. Hispanic. lib. 1. cap. 8.* Regis Magnæ Britannia Imperium longè in meridiem, Septentrionem, & Occasum. Ac si quicquid ferè Maris Britannii etiam in aperto Oceano ullibi obiaceret, regis Magnæ Britannia ditioni pareret. De Septentrionali item, quod in cognititas ibi terras porrigitur, idem ferè agnovit subditus, non ita obscuri nominis, Regis Daniæ in literis ad amicum Anglum ante annos aliquot conscriptis. Gudbrandum dico Thorlacium, Episcopum Holensem in Islandiâ; qui ad Hugonem Branhamum Harwicensis Ecclesiæ pastorem literis anno salutis M D X C V datis ^d Britannos propè Maris illic dis- ^d *Hæc huius.* fusi dominos appellat. Hodie, inquit, fama est vestris Britannis (quos ego prope Maris Dominos appellaverim) quotannis esse in Groenlandia negotiationes. Sed negant heic Danorum Reges; & sibi, quæ Norvegiæ reges sunt, septentrionalius hoc mare, quod Islandicum est, vendicant; idque ex jure, si non malè obtendunt, vetusto. Ob- ^{tom. 1. pag. 590. Anglice edit.} servandum est ad hanc rem quod occurrit in oratione Legatorum

a 7. Hen. 5. Errici X Regis Norwegiæ & Daniæ ad Henricum nostrum quin-
 seu Anno tum habitâ, quæ ita se habuit ^a. Invictissime Rex Angliæ, scire dignemi-
 Christi nus quod gratiosissimus dominus noster Rex Norvvegia &c. præfatus habet in-
 1453. in sulas aliquas, videlicet Islandiam, **Ferop/ Dietland** / & alias plures ad
 Schedis regnum suum Norvvegia pertinentes, ad quas nulli ab antiquo solebant acce-
 Verustis dere de terris alienis ex quibuscunque causis sive piscandi sive mercandizandi,
 Biblioth. sub pœna vitæ & membrorum; non magis homines regni Norvvegia, quàm
 Cotton. aliarum terrarum, præter specialem licentiam regie Maiestatis. Nec de ali-
 b Isaac. quo alio loco post obtentam licentiam exire licebat, quàm de civitate Bergen-
 Pontan. in Hist. Da- si, nec redire ad eundem locum cessante inevitabili necessitate, ubi eos custu-
 nica, & Zuer. mas & alia jura ad Regium fiscum exolvere oportebat juxta antiquissimam
 Boxhorn. regni Norvvegia consuetudinem, sine aliqua hominum in contrarium memo-
 in Apolo- ria penitus observatam. Etiam Christophorus Rex Daniæ & Norwe-
 gia pro giæ anno MCCCCXLV indulgit ^b Ziriczeensibus in Zelandia liberam
 Navigat. in regnum suum Navigationem, exceptis Islandia aliisque invicem In-
 Holland. sulis prohibitis, quæ diplomatis verba sunt. Quin ex federe inter Hen-
 c Fed. Hæ. ricum nostrum VI & eundem Erricum Norwegiæ & Daniæ Re-
 6. Angliæ gem, Hafniæ icto, anno salutis MCDXXXII c adductum est à Le-
 & Errici gatis Regis Daniæ, Bremæ cum Elizabethæ nostræ legatis ibi de li-
 10. Dania bero huius maris usu anno MDCII agentibus, caput hoc in eandem
 R. 1432. ferè sententiam; Caveant omninò Mercatores & alii quicunque homines
 art. 6. ex & subditi Regis Angliæ & Franciæ, ne de cetero sub pœna amissionis vitæ &
 tabulis le- bonorum visitare præsumant terras Islandiæ, Finmarchiæ, Halghalandiæ, seu
 gationis Danicæ, Norvvegiæ. Etiam & annis aliquot antè interdictus est maris hu-
 seu disser- ius usus tam mercatoribus quàm Piscatoribus, nisi Northbarnam
 tationis Regis Northwegiæ celeberrimum Emporium cum mercibus adi-
 Bremen- rent. Atque eâ de re habetur sanctio Henrici sexti Parlamentaria,
 sis 1602. quâ per annos aliquot eiusmodi itidem in Norwegi gratiam inter-
 in bibli- dictum ^d obtinuit. Aded ut frequentia sint diplomata, quibus à Re-
 otheca gibus nostris ^e postea venia Islandiam, Finmarchiam, alias Norwe-
 Cotton. giæ & Sueciæ Regis provincias adeundi Anglis indulgetur. Sed ipsa
 d Stat. 8. Lex, cuius vis ex eiusmodi indultis, pro Regis arbitrio, relaxaba-
 Hen. 6. c. tur, sub Henrici Octavi initiis ^f est antiquata. Et de eo tempore
 2. & Rot. Ioannes Maior, quotannis, inquit ^g, ad Islandiam, ultra circulum arcti-
 Parlam. 8. cum, Anglorum classis pro piscibus habendis proficiscitur. Ceterùm utcun-
 Hen. 6. que de Borealioris huius dominio fuerit statuendum, eiusmodi ni-
 num. 33. hilominus saltem servitus perpetua olim, initis inter Norwegiæ &
 c Rot. An-
 Franchia
 18. Hen. 6.
 mem. 16.
 Rotul.
 Franc. 12.
 Hen. 7.

Rot. Franc. 1. Ed. 5. &c. f Stat. 1. Hen. 8. cap. 1. g De Gestis Scotorum, lib. 1.

Angliæ Reges pactis, ei imponebatur, ut ad Islandiam adeundi & hoc mari utendisfruenti jus item perpetuum subditis Regis Angliæ etiamnum permaneat. Icto enim Hafniæ, inter Henricum Angliæ VII & Ioannem II Daniæ & Norrvegiæ Reges federe anno Christi MCDXC sancitum est *a quoddam mercatores & homines ligii, pisca-* a Fed. Da-
tores & quicunque alii Regis Angliæ & Francia subditi liberè possint tempori- nic. 11.
bus futuris in perpetuum ad Insulam Tyle, id est Islandiam (nam hanc Thu- Hen. 7.
len esse putabant eius ævi plerique, ut & nunc etiam nonnulli) cum art. 4.
eorum navibus & bonis & Mercandis, victualibus & aliis rebus quibuscun- quod in
que emendi, vendendi, piscandi, sive mercandisandi causa navigare, accedere Tabulis
& intrare ibique morari & more mercatorio conversari, & ab eadem redire legationis
& liberè revenire toties quoties eis placuerit absque prohibitione, molestatione 1602. et-
vel impedimento nostro heredumve nostrorum & successorum in regnis Dania iam habe-
& Norrvegia vel officialium nostrorum quorumcunque, solvendo tum in illâ mus.
Insulâ tum in portubus eiusdem in quibus eos appellere contigerit, jura & Theolonia debita & consueta. Provisio semper quoddam lapsu septennio post datum præsentium immediate corrente, novam licentiam a nobis & successoribus nostris regibus Dania & Norrvegia petant & obtineant, ut sic de septennio in septennium, Mercatores & omnes prædicti nos & successores nostros Reges Dania & Norrvegia in impetratione nova licentia in perpetuum recognoscant. Tempore autem non finitum fuisse fedus hoc, sed ad hæredes successoresque utrinque pertinuisse liquet, non solum partim ex jam allatis, verum ex ipsâ præfationis formulâ, quam subiungere visum est. Nos Iohannes Dei gratia Rex præmemoratus de unanimi consilio & consensu dilectorum consiliariorum nostrorum & aliorum procerum & Nobilium regni nostri Dania cum Oratoribus Illustrissimi Principis Henrici Dei gratiâ Regis Angliæ & Francia fratris nostri charissimi Iacobo Hutton Legum Doctore, Thoma Clarentio Armorum Rege, Thoma Carter & Iohanne Beliz Mercatoribus de Linna, de Pace reformanda & perpetua concordia inter regna nostra firmanda tractari fecimus & annuimus; Qui quidem nostri Consilarii & Oratores cum prænominati Regis Angliæ Fratris nostri charissimi speciali mandato & plenissima potestate de qua per literas eiusdem Regis Angliæ nos certiores reddiderunt, constituti in civitate nostra Hafnensi, pacem perpetuam & inviolabilem amicitiam & firmam concordiam inter Nos, Hæredes & successores nostros, fautores, amicos & consanguineos, & Illustrissimum Principem Henricum Regem Angliæ & Francia fratrem nostrum charissimum suosque hæredes, successores, fautores, amicos & consanguineos, perpetuis futuris temporibus esse & fore conclusimus per hunc modum qui sequitur. Etiam & renovatum est fœdus illud
anno

anno M D X X I I I ab Henrico Angliæ VIII & Christierno I I Daniæ & Norwegiæ Regibus, nec formâ dissimili. Ius igitur est perpetuum, & ad hæredes Regis Angliæ transmissum, ut Anglis suis liber sit Maris huius Septentrionalioris seu Islandici usus. At verò non infrequentes nihilominus eâ de re intercessere hinc inde legationes, regnantibus Frederico II & Christierno I V Daniæ Regibus, & Elizabethâ Angliæ Reginâ. Reclamabant Dani; neque jure huiusmodi uti Anglis fas esse, nisi veniâ prius à Daniæ Regibus impetratâ, eâque quolibet septennio (juxta fedus illud sub Ioanne II & Henrico VII ictum) novatâ. Quin obtendebar Nicolaus Cragius Christierni I V Legatus in Angliam anno M D X C I X, pactum Haderflabiense inter Fredericum II & Elizabetham anno M D L X X X I I initum, ac si eodem disertè cautum fuisset, ut denegatâ pro libitu Regis Daniæ licentiâ, servitus hæc in Mari Islandico, Anglis constituta terminaretur. Ceterum responsum est tum à Proceribus domi, tum à Reginæ Legatis Bremam ad negotium hoc transigendum missis, jus hoc sive servitutem Marinam Anglis tam temporis præscriptione, quàm perpetuis federum pactis adeò confirmari, ut id quod de licentiâ petitione in pactis Ioannis II & Henrici V I I Regum occurrit, non eò omninò pertineat, ut sive negatâ eâ sive non petità jus seu servitus illa minueretur, sed eò duntaxat ut Norwegicum in hoc mari jus itidem quodcunque ab Anglis, solenni cuiuslibet septennii petitione, recognosceretur. Neque modum esse, conditionem, seu Tempus servituti adiectum, sed ideò tantummodo locum ibi habere, ut seu federis Beneficii seu servitutis constitutæ originis memoria tantum subinde petitione instauraretur. Imo in literis Frederici secundi ad Elizabetham Reginam datis quarto Maii M D L X X V federis huius clausulæ, quæ ad licentiæ petitionem spectat, verbis renuntiatum esse expressissimis. Neque sanè ex federe illo Hafniensi jus omne in mari illo Anglis competere cœpit, quicquid obtenderint Norvvegi. Etenim cum antiquitus Errici X legati apud Henricum nostrum V de Anglorum in mari hoc piscatione conquerebantur, Anglus etiam antea sibi in mari illo jus aliquod fuisse non obscurè (puto) innuit, dum in Norvvegi gratiam hoc tantum tunc præstitit, ut Angli non aliter ibi per annum deinceps futurum piscaturam exercerent *quàm antiquitus fieri consueverat*, idque edictis in portubus & urbibus celebrioribus, promulgari iussit. Tempus præfinitum & vetus piscandi consuetudo pristinum jus aliquod apertè sonant. Ipsam autem edictorum

en

en tibi formulam *a*. Nullus de ligiis domini nostri Regis quibusdam certis *a* *Ver.*
de causis ipsum dominum nostrum Regem specialiter moyentibus, ex nunc in
unum annum proximè jam venturum ad partes Insulares Regnorum Dacia
& Norvvegia, & præsertim versùs Insulam de Islande | piscandi causa seu
alia accedere præsumat, in præiudicium Regis Regnorum prædictorum, aliter
quàm antiquitus consueverat. Etiam Anglos eo in mari per annos
complures antea piscaturam exercuisse liquet ex tabulis eiusdem
Regis Parlamentariis b. Fedus autem illud Haderslabiense (de quo
 Cragius antè) non ad piscationem sive in Islandico sive in Norw-
 egico hoc Mari, sed ad Negotiationem & Mercaturam quam exer-
 cebat corpus Mercatorum apud nos Moscoviticum pertinet. Hoc
 enim duntaxat pactum est, ut liberè subire possint corporis illius
 Mercatores, tempestatibus aut aliter coacti, litora & portus tam
 Islandicos quàm Norwegicos; hoc tamen reservato, nè sine speciali Regis
 Daniae licentiâ, in portubus Norvvegicis seu Islandicis antè prohibitis, ulla ra-
 tione negotientur & mercaturam exercent, neve subditis Regis dictorum lo-
 corum ulla re contra Hospitalitatis jura molesti sint, ac ob omni maleficio
 prorsus abstineant; quemadmodum Cragio responderunt Angliæ
 Proceres. Verùm de hac re luculenter omnia explicantur & copio-
 sè defenditur jus isthoc Anglorum in literis ab Elizabethâ Regina
 Cal. Septembris anno MDXCIX ad Christiernum IV datis, qua-
 rum partem huc spectantem inferere est operæ pretium. Ad requisiti-
 onem Serenissimi Principis patris Serenitatis vestre anno MDLXXVII Le-
 gatum in Germaniam misimus (ita Regina literæ loquuntur) qui cum
 ipsius deputatis tractavit de omnibus controversiis & præsertim de piscatione
 Islandica & Norvvegica, ubi compertum est Regem nri tantummodò tracta-
 tu Biennialium Induciarum *c*, in quo tunc conventum fuit ne Angli ultra Ha-
 galandiam navigarent. At ex parte nostra exhibiti fuerunt tractatus cum
 Regibus Ioanne & Christierno, in quibus, sopitis qua præcesserant controver-
 siis, aliter fuit conventum; & huic tractatui pacis generalis postea factæ, non
 præcedentibus induciis biennialibus standum erat. Quod recognoscens Serenissi-
 mus Princeps parens vester petiit per literas suas, ut controversia ista referri
 possit ad aliam disquisitionem. At ab eo tempore nulla talis disquisitio facta
 est. Nihilominus accepimus subditos nostros piscantes captos & tormentis cru-
 ciatos & hostiliter tractatos fuisse. An iuste hoc factum sit, judicare omnes po-
 terunt, qui equo animo rationes nostras sunt expensuri. Non negamus; quin
 cum Dominus Cancellarius Whitfeld & de Barnico ad Nos venirent
 (Whitfeldius & Barnicovius legatione functi sunt in Anglia anno
 MDXCVII) præstendisse eos verbis piscationem illam Islandicam & Norvve-

Hh

? gicam

Sched. ac
Temp.
Hen. 5. in
Bibliot.
Cotto-
niana; &
Ror. Claus.
3. Hen. 5.
membr. 5.
in dorso.
b Ror. Par-
lam. 3.
Hen. 5.
part. 1.
membr. 5.
n. 33.

c Sub. Ed-
vvardæ IV
Anglia R.

gicam ab Anglis contra federa & pacta regnorum exerceri. At cum probationem nullam protulerint neque proferre potuerint, nos verò authentica instrumenta Regum Ioannis & Christierni habeamus in contrarium, quibus maior fides adhibenda est, quam nudis allegationibus, res in aliud tempus reiecta est. Doctori quoque Cragio responsum est, transactionem qua anno Domini MDLXXXIII Haderslabia cum Rege Frederico facta est, nihil ad hoc negotium pertinere; Ratione suprâ ostensâ. Et paulò post. Quod verò ex Tractatu cum Rege Iohanne prætenditur (federe Hafniensi de quo suprâ) licentiam pro piscatione de Septennio in septennium peti oportuisse (id quod nec per quamplurimos fuit omissum) respondemus eius omissionis culpam non processisse ab Anglis, sed Danis. Nam usque ad tempus expulsionis Christierni Regis, circiter annum Domini MDXXI, septennalis illa licentia petita fuit. Postea verò peti desit, propter incertitudinem ad quem legitime Regis successio spectaret. Et à tempore dictæ Expulsionis Christierni Regis, neque Reges Fredericus abavus, Christiernus avus, neque Fredericus parens Serenitatis vestra ullam talem petitionem licentiae urserunt. Sed existimantes sufficere priores tractatus, qui inter Reges & Regna initi fuerunt, post plurimorum annorum præscriptionem (cum satis alioquin securi essent id nunquam attentandum iri propter quod petitio primùm talis licentia instituta fuerit) nihil voluerunt innovare. Et in hunc finem Doctori Cragio monstrata fuerunt literæ Frederici Regis Patris Serenitatis vestrae quarti Maii anno MDLXXXV ad nos scriptæ, si Angli ab iniuriis abstinerint, ipsos gavissimos libertate & solitâ clementiâ absque ulla mentione vel requisitione petitionis licentiae; quum nihilominus nos obtulimus vobis, Mercatores nostros secundum antiquam & per multos annos intermissam consuetudinem deinceps à vobis de septennio in septennium petituros, quam oblationem certiores facti sumus Serenitatem vestram noluisse admittere. Neque enim voluit serenissima Regina jurisdictionem & imperium Regis Daniæ & Norwegiæ in hoc mari aliter agnoscere, quàm ut integra interim (ut aviti patrimonii pars minimè contemnenda) piscandi, quam diximus, servitus ibi (ut dictum est) constituta sibi ac posteris retineretur. Aliæ fuere & literæ & legationes de hac re anno MDCH^a. Sed ampliata lite, nihil definitum est. At verò & in Mari quod Islandiâ est multò Septentrionalius, Imperium & dominium Regis Magnæ Britanniæ comperitur. Nimirum in Groenlandensi. Hoc enim Mare nondum occupatum nec piscatorias artes passum, singulari Balænarum capturâ, patrum memoriâ, quætuosissimum primò reddidère Angli qui Moscovitici corporis Mercatores hanc navigabant. Maris ita nondum occupati usus & eiusmodi quæ-

^aCamden.
in Anna
libus Eli-
zab. tom.
2. ann.
1602. pag.
272. Ed.
Lond.

stus primò repertus, repertori tam corporis quàm animi possessione id sibi alterius (ut heic Angliæ Principis) nomine vendicanti, ad modum vendicationis dominium tribuit non aliter atque aliarum quarumcunque rerum nondum possessorum prima & naturalis & civilis possessio. Unde Iacobus Rex in literis, quibus V. Cl. & Ornatissimi Henrici Wottoni Equitis Aurati in Hollandia Legati sui aliorumque procuratorum fidem atque eâ de re agenda testatus est, *Piscationes a in Mari Boreali, propè Groenlandia littora nobis solum & nostris jure acquisitas*, meritissimò appellavit. Ut verò tandem concludamus; quicquid hactenus de Regum Magnæ Britanniæ Jure ac Dominio Marino atque avitâ eorum, in Oceano, Sacri patrimonii arcâ differuimus, id totum complectamur carmine eâ de re olim ab ipso viro præstantissimo Hugone Grotio (de cuius scriptis Juridicis, quâ ad Maris sive Dominium privatum, sive Communionem attinent, superiore in libro diximus) ad JACOBUM Regem Anglicano regno inaugurandum, elegantissimè conscripto.

--- Tria, inquit b, *sceptra Profundi*

In Magnum coirere Ducem

Et dein Oceanum, à Luna agitari solitum, allocutus,

Sume animos à Rege tuo, meliore levatus

Sidere, nec cala populos quocunque calentes

Sole, per immensum quem circumvolveris orbem

Quis det Iura Mari.

Et

--- licet omnia casus

Magna suos metuant, Iacobo promissa potestas

Cum Terris Pelagoque manet.

Paulò Item post.

--- *Rerum Natura creatrix*

Divisit populos & metas ipsa notavit.

Sic Iuga Pirena, sic olim Rhenus & Aspes

Imperii mensura fuit: Te flumine nullo

Detinuit, nulla nimbofi verticis arce;

Sed totum complexa parens hic terminus ipsa

Substitit atque uno voluit sub limite claudi.

Te sibi seposuit, supremo in gurgite, Nereus.

Finis hic est, qui Fine caret. Qua meta Britannis,

Hh 2

Littora

b Sylvarii
lib. 2.

229. Sep-
tembris,
1614. ex
earundem
exempla-
ri in Bi-
bliotheca
Cotto-
niana.

Littora sunt aliis; Regnique accessio tanti est.

Quod ventis velisque patet.

Et verum certè est, juxta testimoniorum superiùs adductorum cum-
mulum, ipsa vicinorum Principum (qui Transmarini sunt) littora
seu Portus, Britannici Imperii, quod Marinum est, Metas esse sive
Australes sive Orientales; in aperto autem & vasto Septentrionis
atque Occidentis Oceano, post diffusissima æquora quæ Anglo,
Scoto, Hiberno occupata sunt, eas esse constituendas.

F I N I S.

Gratia & Gloria Deo Servatori.

